

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

De Sacramentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

in recognitionem supremi domini
293 Non solvere decimas propriè non est
sacrilegium, quia non est violatio rei sacræ ;
sed decima est usus rei temporalis ex justitia
294 contrahit tamen ultra malitiam inju-
stam, malitiam irreligiositatis, seu irreveren-
tiæ contra Deum ; quia, ut advertit D. Tho-
mas 1. 2. q. 87. solutio decimarum est præ-

cepta, & fit ob duos titulos, nimirum in sur-
tentationem ministrorum Ecclesie, & in re-
cognitionem supremi domini Dei; ac proin-
de qui eas non solvit, duas malitias contrahit,
injustitiæ contra justitiam commutativam, &
irreligiositatis contra Religionem.

Mastrius disp. 12. q. 2. art. 4. Leander de
prac. Eccl. tr. 6. Clericatus cap. 11 ;.

PARS QUARTA

De Sacramentis.

CAPUT I.

De Sacramentis in genere.

SACRAMENTUM

290 **EX** Divo Augustino : Est signum rei
sacræ, seu forma visibilis invisibilis
291 sed magis complete definitur à Scoto:
Signum sensibile gratiam Dei, vel effectum
gratiam, ex institutione divina efficien-
s, ordinatum ad salutem hominis
292

294 Dicitur, gratiam, vel effectum ejus
gratiam ; ob Sacramentum Eucharistiæ,
quod ob translationem formæ supra materiam
panis, & vini, non causat gratiam inheren-
tem, sed effectum gratuitum, nempe gratiam
per se subsistentem, qui est ipse Christus sub
speciebus panis, & vini ; gratia verò inherens
communiatur, nisi postea, quando effectus
gratiam, videlicet Christus sub speciebus re-
cipitur, num. 2930.

294 Dicitur, ex institutione Divina; quia
295 *Ex am. Ecclesiæ. Tom. 1.*

Sacramenta novæ legis non causant gratiam
ex opere operantis, sed ex opere operato ;
sedque ex institutione Christi, ad differentiam
Sacramentorum veteris legis, quæ non cau-
sabant gratiam, nisi ex opere operantis, nem-
pe ex dispositione operantis per contritio-
nem; & solum ex se causabant quandam san-
ctitatem legalem externam, nempe idoneita-
tem ad hoc, vel illud faciendum, sine qua
reputabantur immundi; figurativam tamen
nostræ veræ sanctitatis, & gratiæ. Exceptâ
Circumcisione, quæ non causabat gratiam,
& delebat originale peccatum ex vi, & effi-
caciâ sua, sed intuitu professionis fidei, &
Christi venturi, per quod Circumcisio dif-
fert à Sacramentis novæ legis ; quia hæc cau-
sant gratiam independentem ab omni figura,
nec ex merito, aut dispositione operantis, sed
ex vi, & efficaciâ propria, & ex meritis exhi-
bitis passionis Christi.

2943 Sacramentalia, sunt ceremonia qua-
dam ab Ecclesia instituta ad ornatum, & so-
lemnem ritum Sacramentorum. Talia sunt:
Oratio Dominica, aspersio aqua benedicta, lar-
gitia
kkk

gusio elemosyna, benedictio Episcopi, &c. Haec à Sacramētis differunt, quia venialia remittunt non ex natura sua, & ex opere operato, quia pro illis nullibi constat de institutione Christi, sed ex opere operantis, quatenus ex impetratione Ecclesiae excitant in nobis motum internum virtutis poenitentiae venialium; qui motus internus sufficit, quod sit poenitentia formalis, vel virtualis, vel qui referat usum sacramentalium ad talem finem; ita Scotus in 4. dist. 21. q. 1. lit. E. Quique effectus non est infallibilis, quia non est fundatus in aliqua promissione, sed impetrationis; qua ratione pluribus orationibus, & caeremoniis utitur in benedictione aquae, &c. ita Mastrius.

2944 Et quamvis martyrium conferat primam gratiam ex opere operato ex promissione Christi: *Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo Item: Qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam.* Non est tamen Sacramentum; quia non est à Deo institutum in signum commune gratiae, nec est actio quaedam sacra ad Dei cultum ordinata, sed passio, quae ex speciali privilegio Christi habet gratiam conferre patienti.

2945 Institutor igitur Sacramentorum est Christus, ut Deus tanquam causa principalis ut homo tanquam instrumentalis, seu ministerialis, quia sicut Deus solus ut causa principalis potest producere gratiam; ita solus Deus potest signum instituere, quod illam significet.

2946 Dicitur *efficaciter significans*; quia Sacramentum non est signum speculativum significans id, quod causatum supponitur, ut fumus significat ignem; sed signum practicum efficax, quatenus efficaciter causat gratiam, quam significat, si non ponatur ob ex parte recipientis. Causat autem gratiam, vel physice, ut vult D. Thom. vel moraliter, ut

docet Scotus: de quo Scholasticus.

DE MATERIA, FORMA ET INTENTIONE.

2947 Sacramenta sunt quaedam composita moralia, ac proinde ad similitudinem compositi physici, consistunt tanquam materia, & verbis, aut aliis aequivalente, tanquam forma; in superadditione ministri. Res dicuntur materia sunt indifferentes, & passivè se habent ad hoc, vel illud significandum; veritas autem terminatur forma, quia res ad hoc significandum terminant; sic in Baptismo aqua, quae est differens ad hanc, vel illam abluendam significandam, est materia; verba autem *in te baptizo*; nam determinant ad significandam absolutionem spiritualem.

2948 Materia, & forma sunt partes constitutivae Sacramenti, intentio vero est conditio sine qua non ita ut si sine Sacramentum sit invalidum; quia Sacramentum debet exerceri modo humano, sed debet esse volitum. Intentio Ministri debet se actualis, aut virtualis, quam videtur

2949 In recipiente adulto requiritur intentio, quae sufficit, quod sit habitudo ad hoc sic in Ministro; quia plus requiritur ad recipiendum, quam ad recipiendum; unde ad recipiendum sufficit, ut aliquando intendit, nunquam revocaverit, seu ut non intendat repugnare Sacramento, quod recipere dicitur cum aliis; *vide proposit. 28. ad 2. d. 2.*

2950 Materiam, & formam Sacramentorum fuerunt omnes à Christo instituta, & singulae in particulari; & in specie, quae namque fuerunt à Christo instituta, sunt determinanda in particulari, & in specie à Apostolis, vel Ecclesia, quae in

...sensibilem, & verba apta ad
...significationem illam, ad quam
...fuerunt Sacramenta illa à Chri-
...stituta; ita Doctores com. Mastrius disp.
...Gonet. de Sacram. in man. tract. 2.
...sup. 3. Gobat tom. 1. cr. 8. n. 51.
...num. 166.

2951 Si circa materiam, aut formam fiat
...substantialis, Sacramentum est in-
...validum, quia materia, & forma fuerunt à
...divinitus instituta. Validum vero est, licet re-
...peterit illicitum, si mutatio sit accidentalis.
...tunc dicitur substantialis, quando
...eodem communem usum, & existimationem
...non manet eadem res in substantia,
...eodem significato in verbis. Hinc in-
...validum est Sacramentum ex defectu materiae,
...si materiam materia cruda, aut si quis bap-
...tizet aqua artificiali; quia secundum com-
...mune usum, & existimationem, nec illa est
...aqua, nec panis, nec ista est aqua ele-
...mentaris; validum est, si panis sit ater, non
...calidus, & aqua sit calida; quia est mutatio
...accidentalitatis: vide tom. 3. num. 166.

2952 Invalidum est ex parte formae, si
...verborum interruptio, ut motali-
...ter connechtantur: vel si forma profere-
...tur à pluribus, v. gr. unus dicat: Ego
...baptizo te, alius: In nomine patris, &c. quia
...requiritur una forma, & sentus falsus; vali-
...dum, si dicat: Ego te baptizo in nomine
...patris, &c. quia mutatio est
...accidentalitatis; ita Mastr.

2953 Item ad valorem Sacramenti requi-
...ritur intentio, quae (ut advertit Scotus in 4.
...dist. 3. sup. B.) sufficit, quod sit moralis,
...Sacramentum est compositum morale,
...quia quanta in actibus humanis, tanta
...quanta iudicio prudenti sufficit ad
...significandum verborum significationem.

Non potest autem certa regula tradi; sed
...propinquitatis temporis debet esse major, vel
...minor, juxta varias Sacramentorum condi-
...tiones.

2954 In confectioe Eucharistiae, materia
...debet esse presentis, quia hoc indicant prono-
...mina demonstrativa, Hae, Hic. In Sacra-
...mento Penitentiae admitti potest major di-
...stantia temporis inter accusationem, & ab-
...solutionem, quia est actus iudicii, in quo ac-
...cusatio praecedat sententiam, Sic in matrimo-
...nio multo majus tempus intercedere potest
...inter consensum unius, & alterius conjugis,
...quantum sufficit, ut unus censeatur morali-
...ter permanere, ut in ceteris contractibus.
...Denique in Baptismo, Confirmatione, Ordine,
...et Unctione; talis conjunctio requiritur, ut
...dum Minister verba profert, censeatur mor-
...raliter lavare, &c. ad quod sufficit, quod ma-
...teria, & forma sint simul quo ad aliquas sui
...partes, nempe ut non finiatur, v. gr. ablutio
...priusquam incipiant verba, vel ut non finian-
...tur verba, priusquam incipiat ablutio; ita
...Mastrius.

MINISTER SACRAMENTORUM

2955 Debet esse in gratia: si sit in mor-
...tali, illicitè, & sacrilegè confi-
...cit, sed valide: pro Eucharistia conficienda,
...& recipienda debet praemittere confessio-
...nem; pro aliis Sacramentis exercendis suffi-
...cit contritio putata: v. tom. 3. num. 279.

2956 Si Sacramentum conficiat ex pravo
...fine, sacrilegium committitur, sed valide con-
...ficit, si habeat intentionem faciendi, quod
...Ecclesia intendit.

2957 Sacrilegium committit, si admini-
...strationem Sacramenti simulet, etiam si me-
...tus gravis id urgeat, sive simulatio sit forma-
...lis, facta scilicet cum intentione decipiendi;

sive materialis, facta sine intentione decipiendi, sed alio fine. Quia talis simulatio est gravis irreverentia facta Deo, & Sacramentis, quoniam fingit se dispensare merita Christi, ac proinde illudit Christo; & propterea simulatio in Sacramentis est ab intrinseco mala, & hac ratione non excusat metus gravis.

2958 Suadet, ex cap. De homine, de celebr. Missar. ubi Innoc. III. damnat factum cuiusdam Sacerdotis, qui ex quo reperiebatur indignus, & adstrictus ad celebrandum, ad satisfaciendum populo, finxit celebrare, & suppressis verbis consecrationis, non consecravit, sed panem, & vinum purum sumpsit; factum, inquam, damnat his verbis:

(Cum ergo falsa sint abjicienda remedia, quae veris sunt periculis graviora, licet is, qui pro sui criminis conscientia reputavit se indignum, peccet graviter, si se ingerit irreverenter ad illud; gravius tamen videtur offendere, qui sic fraudulentè illud praesumpserit simulare; cum ille in solius misericordis Dei manum incidat, iste verò non solum Deo (cui non veretur illudere) sed populo, quem decipit, se adstringat.)

2959 Hinc resolves. 1. Si haereticus minaretur mortem Sacerdoti, nisi totum panem in platea venditioni expositum consecraret, non liceret Sacerdoti proferre verba consecrationis sine intentione consecrandi. 2. Si poenitens absolutione indignus minaretur mortem Confessario, nisi distinctè verba absolutionis proferat, non posset ea proferre sine intentione absolvendi: ita Cardenas d. 21. qui n. 63, addit, quod talis Confessarius, ad mortem vitandam, posset tunc dicere verba absolutionis: *Ego te absolvo*, cum intentione absolvendi à censuris, pronuntiando submissa voce à censuris, & reticendo à peccatis; quia hoc pacto non est forma sacramentalis.

2960 Concedit autem, quod Confessarius, qui poenitentem absolutione iniqua reperit, quatenus, v. gr. est in occasione proxima peccati, quam non vult relinquere, prodat apud astantes poenitentem iniquam, possit obmurmurando recitare *Pater noster*, &c. quia ea non est in rigore simulatio Sacramenti; nam omnino materialiter debet ad Sacramentum, nec sunt verba consecrationis; unde propriè est medium ad eandem fractionem sigilli, ad quod Confessarius de jure divino tenetur; & deceptio oblatum, quae sequitur, non intenditur, immittitur; ita ille: vide in proposit. 29. ad h. XI. damn.

2961 Non licet à malo ministro tolerato, sed ab Ecclesia interdicto, Sacramenta petere, nisi in articulo mortis, nisi alius Sacerdos. Item nec licet ea petere à ministro tolerato, quem tibi esse mortuum esse in mortali, nisi sit expositus, vel cumbat ex officio ministrare, v. gr. si illi rochus, vel urgeat necessitas; quia licet ad peccatum inducere, & cooperari in dubio autem est praesumendus bonus: *num. 371.*

EFFECTUS SACRAMENTORUM

2962 **O**Mnia Sacramenta novè conferunt gratiam habitabilem, seu sanctificantem, live primam, Baptismus, & Poenitentia, si ve secundam, videlicet augmentum gratiae praehabita, reliqua Sacramenta: ut autem hinc effectum conferant, requiritur, ut non natur obex ex parte suscipientis; suscipiens enim adultus, debet esse dispositus ad poenitentiam, & poenitentiam, saltem per contritionem; ad reliqua verò Sacramenta, per poenitentiam; unde pro reliquis suscipiendis debet

in gratia. Hinc Baptismus, & Pœnitentia
 dicuntur *Sacramenta mortuorum*; reliqua
 dicuntur *Sacramenta vivorum*; nam Ba-
 ptismus, & Pœnitentia conferuntur homini
 cœlesti in peccato, quod si est mortale, est
 quasi extincta. Cœtera autem conferuntur ho-
 mini cœlesti in gratia, quæ est vita animæ:
 2967. *Sim. 7. num. 12.*

2967. Ultra gratiam sanctificantem con-
 feruntur, Sacramenta causant gratias parti-
 culares ab illa distinctas, quæ dicuntur gra-
 tificativa; & sunt particularia que-
 dam, quæ Dens opportuno tempore
 ad decet sacramenta debite recipienti-

2968. Et in specie. Per Baptismum re-
 stituitur. Per Confirmationem roboratur
 ad fidem Christi constantem consiten-

Per Eucharistiam conferuntur subsidia ad
 evadendum in gratia, & tentationes vin-
 dicat.

Per Pœnitentiam poena aeterna commu-
 nitur temporalem. Per Extremam unctio-
 nem conferuntur auxilia ad resistendum ten-
 tationibus in mortis articulo occurrenti-

Per Ordinem conferuntur auxilia ad dignè
 exercendum Ministeria Sacra. Et per Matri-
 monium auxilia ad ejus sustinendam onera, &
 vitam rectè educandam.

2969. Ultra effectum gratiæ, Baptismus,
 & Confirmatio imprimunt caracte-
 rem in anima, qui est indelebilis, non si re-
 mittere, ut proinde priora tria sunt irreiterabi-
 lia, nec valeant sine sacrilegio reiterari, re-
 iterari possunt reiterari.

2970. Character, est signum quoddam spi-
 rituale, quod anima imprimitur. Est veluti si-
 gnum indelebilis, quod ab anima per pecca-
 tum non deletur; imò in ea permanet post

mortem, sive beata sit, ad splendorem, sive
 damnata, ad confusionem: *vide tom. 3.*

NUMERUS, ET SUBJECTUM.

2967. Sacramenta novæ legis sunt septem:
*Baptismus, Confirmatio, Eucharis-
 tia, Pœnitentia, Extrema Unctio, Ordo, &
 Matrimonium.* Est de fide, ex Trident. *sess. 7.
 can. 1.* Fuerunt instituta septem per analo-
 giam inter vitam corporalem, & spirituaalem.
 Hinc 1. Generationi correspondet: *Baptis-
 mus.* 2. Augmento: *Confirmatio.* 3. Nutrimen-
 to: *Eucharistia.* 4. Medicina post morbum:
Pœnitentia. 5. Adjutorio ad tollendas reli-
 quias morbi: *Extrema Unctio.* Reliqua duo
 spectant ad perfectionem Reipublicæ Chri-
 stianæ: *Ordo* namque ordinatur ad propaga-
 tionem spirituaalem: *Matrimonium* verò ad
 propagationem corporalem.

2968. Subjectum capax Sacramentorum
 est solus homo viator, quia pro ejus salute
 fuerunt à Christo Sacramenta instituta, ut ex
 definitione: *num. 2916. v. tom. 3. num. 17.*

Scotus *in 4. dist. 1. q. 2. litt. F. dist. 3. q. 2. litt.
 M, N, d. 8. q. 1. litt. H, d. 26. quest. un. litt.
 K, d. 40. quest. un. litt. F, d. 1. quest. 3. litt.
 L, d. 2. q. 1. litt. F, d. 1. q. 5. litt. A, d. 2. q.
 2. litt. C, d. 1. q. 5. litt. A, d. 6. q. 10. litt. K, d. 1. q.
 3. litt. D, d. 2. q. 3. litt. D, E, Maltrius disp. 16.
 Joan. la Cruz, pag. 280. Leander de Sacra-
 ment. *trakt. 1. Tambur. tom. 2. lib. 2. Bulemb.
 lib. 6. tr. 1. Clericatus c. 314.**

CAPUT II.

DE BAPTISMO.

2969. Baptismus communiter definitur
 cum Mag. *Est ablutio corporis ex-
 terior facta sub præscripta forma verborum;*
 Kkk 3 melius

melius ex Catechismo Trid. *Est Sacramentum regenerationis per aquam in verbo.*

2970 Est Sacramentum necessarium ad salutem necessitate medii, in re, aut saltem in voto, si non possit adhiberi in re.

Necessarium necessitate precepti est illud, quod est necessarium, in quantum preceptum est, & ad vitandum peccatum; hinc ab eo excusat involuntarium. Necessarium vero necessitate medii est illud, quod habet in fluxum in salutem, sine quo salus nullo modo obtineri potest, ita ut in tantum sit preceptum, quia medium necessarium; hinc ab eo involuntarium non excusat, adeoque infantes decedentes sine baptismo non salvantur.

Sacramentum igitur baptismi est necessarium necessitate medii, & precepti, ut constat ex Jo. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum Dei.*

2971 Est triplex: *Fluminis, Fluminis, & Sanguinis.* Baptismus *Fluminis*, est baptismus per aquam jam definitus, qui est in re, & proprie baptismus. *Fluminis*, est dolor peccatorum, seu contritio cum voto, seu proposito recipiendi baptismum in re. *Sanguinis*, est martyrium. Uterque supplet, & gerit vires baptismi fluminis, conferendo remissionem omnium peccatorum, tam actualium, quam originalis, quando baptismus fluminis adhiberi non potest: *v. n. 2944.*

MATERIA, ET FORMA.

2972 **M**ateria remota baptismi est aqua elementaris ex fontibus, fluminibus, puteis, stagno, mari, etiam si per meatus sulphuris transierit, &c. apta communi usui ablationis. Hinc non sufficit ad valorem. 1. Aqua artificialis, nempe aqua rosacea, aut alia distillata. 2. Nec jus caruam, &c. e-

bullitione peracta, quia per ebullitionem qua transit in substantiam cibi, ut non amplius aqua elementaris, ablationem communem usum apta; hac ratione panis frangit jejunium. 3. Nec nix, nec gelus aliquo modo liquefuit, & fiat aqua blivendum, quia tunc sunt aquae elementares.

Eadem ratione aqua ex sale humida soluta est materia valida, si sit ex saltem quia est aqua naturalis, quae ante est regulata, sicut aqua ex nive. Minime, si sit sale petra; quia non est sal ex aqua. Nihil stat autem valent, si sit calida, colorata, turbida, quamdiu est vera aqua ad ablationem apta; quia sunt pura accidentia, non veram substantiam materiae; secus si sit in arena, ut non amplius sit aqua, cojunctum est huiusmodi: *v. n. 75.*

2973 Certum est, liquorem ex vino, re, &c. salivam, & sudorem non esse materiam aptam.

2974 **M**ateria proxima est ablutio corporis, quae debet esse sensibilis, ut aqua tangat. Ablutio fieri potest tripliciter: 1. *Immersionem* alicuius partis corporis immergendi in aquam. 2. *Per effusionem* aquae corpus; ut in Ecclesia latina: 3. *Per aspersionem*. Ordinarie loquedo aqua debet esse benedicta, & pars corporis abluenda debet esse put, aut aliqua pars principalis, ablutio mortale. In casu vero necessitatis, licet qualibet aqua, juxta *n. 2972.* & qualibet parte corporis.

2975 Si ablutio fiat in digito, pede, aut capillis, aut si abluatur infans secundum circumdatum, aut si ablutio fiat per unam, aut duas guttas aquae, dubium est baptismum, si dubium est, an verè dicatur ablutio corporis homo; ac proinde extra casum necessitatis est illicitus, imò sic in casu necessitatis, est potius sub conditione repetenda.

Spiritus Sancti; quia etiam variatur significatio; nam baptizans exprimitur non tamquam minister principalis, sed tamquam procurator.

2980 Dubius est Baptismus, & inde repetendus sub hac forma, 1. Ego te baptizo in nomine genitoris, geniti, & procedentis ab utroque, 2. In Patre, Filio, & Spiritu Sancto, 3. In uno Deo Patre, Filio, & Spiritu Sancto, 4. In virtute Patris, &c. 5. Si omittatur *ly, Sancti*. Vel si omittatur *ly, In*. 6. Si personæ exprimantur ordine inverso. Est certè invalidus etiam in casu necessitatis per solos nutus sine verbis, etiam per mutum.

2981 Baptismus sub hac forma ab obstricta Sicula in necessitate factus: *foi ingravato in nome del Padre, e del Figlio, e dello Spirito Santo*; videtur validus; quia *ingravatare*, est verbum græcum, quod probabiliter censetur, quod significet *lavare*. At ritè Tamburæum pronunciat invalidum; quia licet significatio probabiliter sit talis, in Sicilia tamen ex communi usu, & acceptione, verbum illud *ingravatare*, non significat actum abluionis, sed totum aggregatum facti in repentina necessitate.

2982 Heretici, qui convertuntur ad fidem, non sunt sub conditione rebaptizandi, nisi ad sit dubium, an adhibita fuerit debita materia, aut forma. Imò nec suppleri solent cum illis excommunicata, ad vitandum scandalum, ne rudes putent, baptismum ab hæreticis sub debita materia, forma, & intentione collatum, esse invalidum.

MINISTER

2983; **D**ebet esse distinctus, quia idem non potest generare seipsum. Minister solemnitatis est sacerdos solus, cui ex officio incumbit, nempe Parochus, & ex eius commissione, aut defectu quilibet alius Sacerdos, qui in aliquo casu potest esse Diaconus; extra casum verò necessitatis, nulli alteri licet sine mortali; validus autem esset baptismus.

2984. In casu necessitatis, videlicet in probabili periculo, quòd quis moriatur sine baptismo ni statim baptizetur, validus simul, & licitus minister hujus Sacramenti est quilibet homo usum rationis habens, debitam materiam, & formam adhibens, cum intentione faciendi id, quod Ecclesia intendit, sive Sacerdos sit, sive Diaconus, sive Subdiaconus, sive Clericus, sive Laicus, sive vir, sive femina, sive fidelis, sive infidelis sive excommunicatus. Præfatum ordinem sine rationabili causa pervertere est peccatum mortale, si ad sit injuria gravis, ut si præfente, & volente Parocho, baptizet simplex Sacerdos, aut præfente Sacerdote laicus veniale verò, si injuria sit levis, ut si præfente viro laico baptizet femina. At nullum erit peccatum, si major sit præfens, sed non velit, vel si minor faciat ex inadvortentia conturbatione, quia est promptior, quæ in his casibus repentinis contingere solent.

2985. Sic dato baptismo, si baptizatus vivat, solum supplendæ sunt à Parocho ceremoniæ, & solemnitates in publico baptismo solitæ: si adsit certitudo, quòd fuerint adhibita debita materia, forma & intentio; quæ si certò non consent, est reiterandus sub conditione

Non licet recipere baptismum ab hæretico;

co; imò aditus ab eo recipiens est irregularis, & ad Ordines promovetur non potest. *ex cap. Qui in qualibet 1. q. 7. cap. Venio 9. x. nisi baptizatus fuisset infans, aut in articulo mortis; hæreticus enim, & infidelis. Trid. sess. 7. can. 4. valide baptizat, si non facere, quod facit Ecclesia. Clericorum 115. num. 39. § 51.*

Imò baptizatos à Calvinistis esse reprobos, & ad Ordines promovetur non potest. *cap. Quoniam 13. constitut. n. 24.*

2986. Validus est baptismus, si credat se baptizare masculinum, cum sit femina; quia errat speculative, non practice suam intentionem dirigens ad personam præfentem. Sicut validus est Confessarius poenitentem, quem pariter masculinum, cum sit femina.

2987. Hac ratione Fenech. *de forma 1. num. 30. cum pluribus addit.* quod in quo Episcopus ante ordinationem aliquid juxta ritum Pontificalis: *Se non nocet ordinare excommunicatum, irregularem, cum alterius d. accessis sine legitimo d. &c.* si quis ex his ad Ordines accedat, non ordinatio, & non repetenda; quæ in articulo, & practice ordinare intendit præfentem; adeoque protestationem esse ad terrorem, ut si quis talis sit, non & non illicite ordinetur.

Id tanquam longè probabilius, quod tenet Leander *tr. ult. 6. de Ordine 4. q. 1.* & probat his verbis: *Quod inde evolvitur, quia post talem protestationem solet ordinandos à quacumque excommunicatione absolvere, & ab omni irregularitate pensare, ad effectum duntaxat ordinandi suscipiendi, ut habetur in Pontificali. absolventes ad effectum presentium abs-*

Hac Leander. Idem docet Tambur.
lib. 3. cap. 3. §. 5. n. 26. Gobat. tom.
de ord. trail. 3. n. 704. Unde id est mora-
tum.

2968 Unus in necessitate potest per af-
fectionem baptizare plures utendo hac for-
ma: *Ego vos baptizo, &c.* quia non mutatur
verbum, nec sensus; nam *ly, vos*, idem est,
et *Et*.

2969 Item validè duo simul baptizant, si
ambos abluit, & formam proferat, ac in-
tentionem ab intentione alterius, sicut in
Ordinationis omnes Sacerdotes conse-
crant.

2970 Invalidè autem, si unus solum ab-
luit, alter solum formam proferat; ut con-
tingit, si quis esset baptizandus, & non
esset, nisi duo, unus sine lingua, alter
in manibus; quia tunc formam redditur fal-
sum non dicitur cum veritate baptizare,
sicut, qui solum dicit: *Ego te baptizo*,
nihil; non tamen ipse, sed alius ab-

bent non expectato rationis usu, etiam in ver-
tis parentibus, si id fortè contingat. Idem
dico de filiis infidelium jam baptizatorum,
qui, v. gr. appostataverunt à fide; quia sicut
Ecclesia potest ipsos parentes cogere poenis
ad servandam fidem; ita potest ab ipsis filios
eripere, & baptizare.

2993 Filii verò infidelium nunquam ba-
ptizatorum, validè baptizantur, in vitis pa-
rentibus, sed illicitè, si parentes non sint sub
dominio Principum Christianorum, vel si
solum sint tributarii, aut vassalli, ob pericu-
lum subversionis. Tum quia per hoc, quòd
sint vassalli, non amittunt jurisdictionem, &
potestatem dominativam in filios.

Licet autem eos baptizare, si ipsi pueri
post usum rationis petant, aut ante usum ra-
tionis sint in periculo vitæ jam jam morituri;
quia tunc cessat periculum subversionis.

2994 Item licet eos baptizare in vitis pa-
rentibus, si parentes sint mancipia Christia-
norum; quia tunc domini dominium ha-
bent, tam in parentes, quàm in filios, ut eos
vendere possint, & separare.

2995 Denique possunt in vitis parentibus
baptizari, si unus parentum sit fidelis; quia
proles sequitur originem parentis Christiani,
cujus conditio est melior; ac proinde ratione
originis sit subditus Ecclesiæ.

DISPOSITIO SUBJECTI.

2996 **I**n infantibus ante usum rationis, &
in perpetuo amentibus à natiuitate
intentionem, & dispositionem supplet Eccle-
sia, ob eorum incapacitatem; unde nulla in
illis requiritur dispositio moralis, tam ad va-
lidè, quàm ad fructuosè recipiendum bap-
tismum.

2997 In adultis verò sunt necessariae tres
dispositiones: 1. est *Consensus internus*; quia
LII Deus

SUBJECTUM BAPTISMI

2998 **E**t omnis homo natus. *Monstrum*
ex viro, & muliere genitum, est
considerandum, quia consistit corpore, & anima
separatim. Si consistat, quod habeat duas ani-
mas, non est baptizandus; tale est, si habeat
unum caput, aut duo corpora divisa. Si dubi-
tem, an duas habeat animas, ut si habeat
duos pectores, aut duo pectora
in eodem capite, bis baptismus conferri de-
bet, nisi absolute in illa parte, in qua perfe-
ctum appareret caput; alius sub conditione in
altera parte: Si non es baptizatus, vel si es
excommunicatus: Ego te baptizo, &c. Hac Fe-

2999 Filii Christianorum baptizari de-
bent. *Exam. Ecclesiast. Tom. 1.*

Deus neminem invitum vult suae familiae ad-
scripti: habetur ex Prov. 13. *Fili praebe mihi cor
num. 2. Est fides, juxta illud Matth. ult. Qui
crediderit. & baptizatus fuerit. Et. quae fides
ante baptismum sufficit, quod sit actualis; 3.
dispositio necessaria in adultis, qui cum ori-
ginali mortale aliquod conjunctum habent,
est poenitentia, seu dolor peccatorum com-
missorum, qui sufficit, quod sit attritio: habe-
tur ex Actorum 2. *Poenitentiam agite, & ba-
ptizetur unusquisque vestrum in remissionem
peccatorum.**

2998 Haec tres dispositiones ita se habent,
ut sola prima sit necessaria ad baptismum va-
lide suscipiendum; reliquae autem duae so-
lum sint necessariae ad baptismum fructuose
suscipiendum, nempe cum effectu gratiae;
unde si quis adultus sine actu fidei, & doloris
peccatorum commissorum baptismum susci-
peret, valide eum susciperet, quia caracte-
rem reciperet; non tamen fructuose, quia
non reciperet gratiam, & ceteros effectus
ex illa pendentes; recedente verò fictione,
nempe positus actu fidei, & doloris, gratiam,
& ceteros effectus reciperet absque reitera-
tione baptismi, ex vi praeteriti baptismi, quia
Sacramentum irreiterabile non debet eare-
re suo fructu, recedente fictione recipientis:
v. num. 3085.

2999 Ubi nota, quod quando dicitur,
quod licet recipiens baptismum, recedente
fictione, gratiam acquirat, nomine, *fictionis*,
non intelligitur defectus primae dispositionis,
nempe consensus interni; quia sic neque va-
lide baptismum reciperet; sed defectus actus
fidei, & doloris.

3000 Hinc qui vi, vel metu ductus ba-
ptismum suscepit, valide suscepit, si habuit
intentionem illum verè suscipiendi, quia me-
tus non tollit intentionem, & voluntarium
simpliciter,

3001 Validus est baptismus
amenti, aut dormientis, si ante, dum
lum rationis habuit, petiit, quia sufficiens
tio habitualis: v. num. 2449.

EFFECTUS BAPTISMI

3002 Sunt 1. gratia habitualis, seu
bitus charitatis; in fine
in susceptione baptismi tres habitus
turales, Fides, Spes, & Charitas, per
gratiam deletur peccatum originale, cum
omnibus actualibus ante baptismum
missis.

1. Haec remissio totius poenae. Baptis-
mus enim delet omnem culpam, & poenitentiam
de fide definitum in Concil. Florent. *Ad
zatis non imponi satisfactionem pro
praeteritis.*

3. Est character, quo figuratur
militiam Christi. Item conjungit
hominem cum Christo, tamquam
brum cum capite, eumque subje-
ctiōni Ecclesiae.

Denique est janua omnium Sacramen-
tum: vide tom. 3. num. 19. ita ut
prizatus non possit valide ad
moveri: vide proposit. 19. ab Alexand.
damn.

PATRINUS

3003 IN baptismo solemniter requiritur
trinus. *Patrinus* dicitur non
qui puerum tenet in caeremonia
bus baptismum, quia hic dicitur
in Catechismo, seu introductione,
qui tenet puerum in fonte, dum baptizatur
qui tamen solet esse idem; qui non potest
se, nisi unus, mas, aut femina; aut ad
mam duo, mas, & femina, ex Traditione

cap. 1. de reform. quibus incumbit cura
 attendendi puerum super rebus si dei, licet hac
 religio non vigeat inter Catholicos, ubi
 sunt plures & aptiores habent instructio-

3004 Maritus, & uxor possunt simul alie-
 rum filium levare de rigore præcepti, at non
 de libertate; quia caput, quod autem 30. q. 4.
 de consensu, non præceptum. Clericatus c.
 1. 1. 60.

3005 Non possunt esse non baptizati, si
 in confirmatione non confirmati, ne-
 cessitate. Prohibetur ex jure Monachis
 seruitos. Parens non debet propriam
 potestatem suscipere, quia aliàs contraheret co-
 gnationem spirituales cum conjugis, ob
 quam non possit debitum petere. Nisi bap-
 tizatus fuerit necessitate; tunc enim non a-
 gatur petendi. Episcopus autem potest
 petendi impedimento debitum
 Clericatus cap. 115. num. 61.

3006 Non licet avo, vel avia suscipere
 nepotem, vel neptem; quia continen-
 tia prohibitionis patris, & matris. *Iusta*
verborum significatio. Clericatus cap. 115.

3007 Nec licet Monachis, & Regula-
 ribus Patrinos; nam licet prohibitio
 non licet Abbatibus; sit expressa pro-
 hibitio, est servanda à cæteris Regulari-
 bus in Rituali habetur: *Ad hoc munus*
non debent Monachi, vel Sanctimo-
niales alii consensu Ordinis Religiosi à se-
ipso recipi.

3008 In baptismo privato non requiritur
 cognatio, qui si adhibeatur, cognationem spi-
 rituales non contrahet; quia jura de bap-
 tismo loquuntur; adeoque non exten-
 dentur ad privatam.

3009 Insuper nec cognationem spiritua-
 les contrahunt Patrimi in baptismo solemnij
 tenentes puerum, in domo privatim ob vitæ
 periculum ab obstetrice baptizatum. *San-*
chez de matr. lib. 7. disp. 62. Tamb. de bap. c.
1. §. 8. n. 3. quia jura loquuntur de baptismo
solemni, verò, & absoluto.

3010 Non contrahitur cognatio, nisi pa-
 trinus tangat baptizandum, aut confirman-
 dum, in ipso actu Baptismi, seu Confirmatio-
 nis; quia jura requirunt, ut *cat* in fonte bap-
 tizandum, dum baptizatur, &c. Unde non
 sufficit sola assententia, aut responsio ad cate-
 chisimum, vel quod baptizatum è manu Sa-
 cerdotis recipiat post baptismum. *Tamb. to.*
2. pag. 13. §. 4. & pag. 18. c. 4. cum com.

3011 Hinc Joseph. de August. & Tamb. de
 bap. dicunt, quod si quis suscipiat per Procu-
 ratorem, non contrahit cognationem, nec ip-
 se, nec procurator. Non ipse; quia non ipse
 tenet, cum non tangat. Non Procurator; quia
 licet teneat, non tenet nomine proprio. At
 Clericatus c. 115. n. 63. tenet, contrahi à mi-
 tente, non à procuratore; & ita decidisse Sac.
 Congreg. refert ex *Coton. lib. 2. contr. 2. nu.*
90. & ex Nicol. elucubr. civil. tom. 1. pag. 50.

3012 Non contrahitur cognatio, nisi à
 susceptore baptizato, nec in Confirmatione,
 nisi à susceptore confirmato; unde non con-
 traheret Cathecumenus. *Dianapart. 10. trañt.*
16. ref. 89.

3013 Patrinus suscipiens filium infide-
 lium, non contrahit cognationem cum ejus
 parentibus infidelibus, nisi postquam veni-
 rent ad fidem, quo casu esset attendenda cog-
 natio. Clericatus c. 115. n. 57. cum Silv.

Vide infra de matrim. tit. Cognatio spiri-
 tualis.

Scotus in 4. dist. 3. q. 1. lit. D, E, q. 2. lit. D,
 H, P. dist. 18. q. un. lit. H, dist. 4. q. 1. lit. A, q.
 5. lit. H, dist. 6. q. 2. lit. G, dist. 6. q. 2. lit. A, C,
 dist. 7. q. 1. lit. D, dist. 5. q. 2. lit. A, C, D, E, F, G,
 dist. 4. q. 4. lit. D, H, q. 5. lit. A, C, dist. 6. q. 9.
 lit.

lit. M, dist. 6. q. 7. lit. A, B, dist. 42. q. un. lit. I, dist. 4. q. 6. lit. C, dist. 5. q. 3. lit. A, dist. 3. q. 2. lit. G, I, N, O, dist. 6. q. 2. lit. A. Mastrius in theolog. mor. disp. 17. Joan. la Cruz. pag. 97. Leand. de Sacram. tom. 2. Tambur. to. 2. lib. 2. Busenb. lib. 6. c. 1. Cleric. c. 115.

CAPUT III. DE CONFIRMATIONE.

3014 **C**onfirmatio, est Sacramentum, quo homo viator baptizatus inungitur in fronte ab Episcopo cum Chrismate, & praescripta forma verborum, ad fidei robur consequendum.

3015 **Materia remota**, est Chrisma confectum ex oleo olivarum, & balsamo, Balsamum esse de necessitate Sacramenti, est tutius. Chrisma verò debet esse ab Episcopo benedictum, aliàs Sacramentum esse nullum; quia sic fuit à Christo pro materia institutum Cardenas disp. 2. n. 45.

3016 **Materia proxima**, est unctio facta in fronte in formam Crucis.

3017 Unctio fieri debet immediatè manu, vel digito Episcopi; unde non est tutum, si fiat instrumento.

3018 **Forma** sunt verba: *Ego signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Omnia prater Amen sunt necessaria ad valorem.

3019 **In collatione huius Sacramenti additur alapa**, qua confirmatus percussitur, ut memor sit se hoc Sacramentum recepisse, adeoque non audeat iterum ad illud accedere, cum non sit iterabile. Et insuper, ut intelligat, debere pati injurias pro Christiana fide profutenda. Hæc Fenech ex Tol.

3020 Non peccaret mortaliter Episcopus, si omitteret dare alapam. Clericatus c. 116. n. 25. cum Com.

3021 Non incurritur irregularitas per iterationem Confirmationis Clericatus c. 29. quia iura solùm loquuntur de certitudine baptismi; & ex c. Qui 15. de sent. excom. 6. irregularitas nulla incurritur, nisi in prella in iure.

3022 **Minister huius Sacramenti** est Episcopus. Unde non sufficit, si fiat à Clerico Sacerdote ex commissione Episcopi; verò ex commissione Papæ; quia hoc accessit Greg. I. & pro Indis Greg. XIII. non autem Summi Pontifices à diaconibus eligunt unam; illam proponunt Leonardus, & reddunt certam. Sieri n. 117.

3023 **Quamvis ex iure non liceat Episcopo alienum subditum in sua Diocesi confirmare**, consuetudo tamen id hinc inde dicitur, quia presumitur consensus proprii Episcopi. Diana p. 2. rr. 17. ref. 17. & per Lira 4. ref. 50. Clericatus c. 115.

3024 **At non potest in aliena Diocesi proprium subditum confirmare**, nisi in absentia Episcopi loci; aliàs incurritur in suspensionem, ex Trid. sess. 6. de reformatione.

3025 **Non peccat Episcopus, si causa ad sui arbitrium administrationis huius Sacramenti per tres, aut quatuor dies retardet**. Et potest quocumq; die, etiam interdicta, ministrare, & tempore interdicti, per Quoniam: de sent. excom. in 6.

3026 **Subiectum**, est omnis homo baptizatus, siue infans sit, siue adultus, Usus eius non conferatur pueris ante usum rationis, & recordentur se illud recepisse, ne iterum iterum.

3027 [Sed in hoc (ait Clericatus c. 115. n. 26.) exuberat arbitrium Episcopi, si secluso scandalo, etiam puerum citum non possit confirmare abiq; peccato, deinde per in dubio debet inclinare ad favorem petentis Sacramentum, ne ob vicia remanentia ad baptismum.]

...muna contingat ipsum mori absq; gra-
...hujus Sacramenti. Jord. *ibid.* n. 46. 47. &
...Coron. *lib. sap.* n. 42. & quod in articulo
...posunt ita confirmari, ne dum a-
...sed etiam infantes; ac etiam perpetuo
...entes.]

3038 Imò conferri posse amentibus, ne
...hujus Sacramenti, quatenus sunt of-
...fensa Dei, & est ipsa contritio. Poenitentia Sa-
...cramentum, est Sacramentum reconciliatio-
...nis cum Deo ex peccatis commissis post bap-
...tismum, virtute clavium seu absolutionis; sacra-
...mentalis.

3039 Suficiens debet esse in gratia,
...ea poni (akem per contritionem puta-
...militem die de Ministro conferente.

3040 Patrinus, unius tantum esse debet, ex
...vires, de consecr. *dist.* 4. & Trid. *lo-*
...baptismo concessit unum & unam,
...praxis. Clericatus *cit.* n. 30. v. à nu.
...ad 3013.

3041 Effectus hujus Sacramenti sunt. 1.
...gentiam gratie habitualis. 2. Character,
...ignatur ut miles intra militiam Christi,
...cum robore propugnandam; juxta
...Melchiodis, ex Trid. *In baptismo re-*
...ad vitam, post baptismum confir-
...ad pagnam. 3. Est cognatio spiritua-

...in matr. *vide* n. 3004.

...*dist.* 7. q. 1. *lit.* A.
...*lit.* A. *dist.* 42. q. un. *lit.* K, Ma-
...*theolog. mor. dist.* 17. q. 5. Joan. la
...*Leand. de Sacram.* 3. Tamb.
...*lib.* 6. c. 2. Clericatus *cap.*
...blando.

3042 **E U G H A R I S T I A.**
...Actum est in 3. *tom.* à n. 187. &
...à n. 2914.

C A P U T I V.

D E P O E N I T E N T I A.

3043 **P**oenitentia Christiana dicitur se-
...cunda tabula post naufragium, in
...baptismum, qui dicitur *primum ta-*

...bula ad inveniendam salutem post commu-
...naufragium per peccatum originale: Poen-
...tentia vero est secunda tabula ad inveni-
...dam salutem post naufragium particulare
...per peccatū mortale post baptismum com-
...missum.

3034 Est duplex: Virtus, & Sacramen-
...tum. Poenitentia virtus, est virtus, qua dole-
...mus de peccatis commissis, quatenus sunt of-
...fensa Dei, & est ipsa contritio. Poenitentia Sa-
...cramentum, est Sacramentum reconciliatio-
...nis cum Deo ex peccatis commissis post bap-
...tismum, virtute clavium seu absolutionis; sacra-
...mentalis.

3035 Est Sacramentum necessarium ne-
...cessitate mediæ, & præcepti, ex Trid. *sess.* 14. c.
...2. ita ut quis, postquam mortale commiserit,
...salvari non possit, nisi per Sacramentum Poen-
...itentia in re, vel in voto, eliciendo actum
...contritionis: *v. prop.* 18. ab Alex. VIII. *damn.*

**PARTES SACRAMENTI POE-
NITENTIAE**

3036 **S**unt materia, forma, & satisfactio;
...materia, & forma sunt partes es-
...senciales; satisfactio integralis.

M A T E R I A

3037 **E**st duplex, remota, & proxima:
...Remota est peccatum; & est et-
...iam duplex, necessaria, & sufficiens: *Necessa-*
...ria, est omne peccatum mortale post bap-
...tismum commissum, non jam ritè confessum,
...& absolutum: *Sufficiens*, est omne peccatum
...veniale, vel mortale, aliàs ritè confessum, &
...absolutum: *v. num.* 3048. *Materia proxima*,
...sunt tres actus poenitentis: *Cordis contritio: O-*
...*ris confessio: & Operis satisfactio.*

3038 Peccata dicuntur materia remota,
...1. Quia sunt materia, supra quam cadit do-
...lor, qui est materia proxima in ordine ad
...formam absolutionis, & Sacramentum. 2.
...Quia peccata sunt materia per formam ab-
...solutam.

L I I 3

S O L U T I O

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

olutionis & Sacramentum Pœnitentiæ removend.

3039 Peccata ante baptismum commissa, nec possunt, nec debent esse materia Sacramenti Pœnitentiæ; quia spectant ad forum baptismi, ex Trid. *sess. 14. c. 1.* Commissa verò in instanti baptismi, sunt Sacramenti Pœnitentiæ materia; quia sunt peccata hominis baptizati.

3040 Peccata mortalia dubia, sive dubio positivo, sive negativo, de quo *in n. 19.* sunt necessarii aperienda in confessione, Volpi *de pœnit. ref. 145. n. 3.* Diana *p. 3. tr. 4. ref. 107.* quia aliàs quis se exponeret periculo peccandi, & errandi circa integritatem confessionis; & ex Trid. *sess. 14. c. 5.* confitenda sunt peccata, quorum conscientiam habemus; de dubiis autem conscientiam dubiam habemus, adeoque ea confiteri debemus.

3041 Hinc 1. qui dubitat, an commiserit peccatum mortale, vel an commissum sit mortale, aut veniale, tenetur illud confiteri. 2. Qui scit se peccasse mortaliter, sed dubitat, an illud confessus sit, tenetur confiteri; quia constat de peccato, & de obligatione confitendi, & dubium est, an sit ei satisfactum: *v. n. 47.*

3042 Secus est dicendum de iudicio probabili; qui namque probabiliter iudicat, se non peccasse mortaliter, aut peccatum commissum jam confessum esse, non tenetur illud confiteri, licet aliquam formidinem de opposito habeat; sed potest sibi iudicio probabili prudenter acquiescere, juxta dicta *à n. 59.*

3043 Qui dubitat, an fecerit peccatum antea confessum ut certum, non tenetur iterum confiteri ut dubium, etiamsi certò inveniat se non fecisse.

3044 Qui integrè confessus est peccatum, de quo dubitabat, an esset mortale, vel veniale, si postea inveniat esse mortale, non tenetur denuò illud confiteri; quia jam integrè suum

manifestavit peccatum, nec nova circumstantia explicanda occurrit. Nec est necessitas confessionis valorem, quod pariter determinatè peccatum confessum esse mortale, ut etiam de Confessario dicemus *infra de cas. ref.*

3045 Qui confessus est peccatum dubium si postea reperiat certò, aut prohibetur iterum commisisse, tenetur iterum illud ut certum teri Dian. *p. 3. tr. 4. ref. 91.* quia peccatum explicandum, ut est in conscientia peccati dictum autem peccatum nunc est in conscientia pœnitentis, ut certum, quo pacto tenetur subiectum clavibus, sed ut dubium, *v. n. 27.* tenet partem negativam; quia non tenens fuit à tali peccato directè absolutus in conditione implicita. *Si est peccatum.*

3046 Leander verò *de pœnit. tr. 5. c. 27.* tenet partem negativam; quia non tenens fuit à tali peccato directè absolutus in conditione implicita. *Si est peccatum.*

3047 Qui recordatur se peccasse mortaliter in genere, at non de peccato in specie, tenetur confiteri peccatum mortale in genere, quia est materia sufficiens, imò necessaria ad absolutionem. Quando postea ejus recordatur in specie, tenetur iterum in specie confiteri, quia tenetur confiteri speciem, & non peccatorum, quod non est factum in confessione prioris.

3048 Ex his materia necessaria, & sufficienti: *de n. 3037.* addi potest materia remota, nempe materia necessaria, sive sufficiens. Et sunt peccata mortalia, quorum materia necessaria, quia sunt materia necessaria aperienda; non sufficientia vero, quia sine additione materiae certae non tenentur ad absolutionem absolutam.

3049 In casu autem metaphisico, quis non haberet materiam certam peccati in Prætam, quàm adderet, tunc posset dari absolutionem conditionata; quia consulitur talis pœnitentis, & simul vitatur irreverentia Sacramenti, ut *in n. 3034.*

Qui mendacium in confessione dicit
mortaliter, peccat mortaliter: venialiter,
si circa venialia, aut circa ea, quæ confiteri
non tenetur: v. num. 2783.

Unde qui scienter dubia confitetur
peccatis, vel è contra, peccat mortaliter, nisi
certus se acculare, aut ita confitendum esse.

Item tenetur pœnitens Confessario
interroganti fateri alicujus peccati consuetu-
dinem, si quia Confessarius, cum exerceat mu-
nere pœnitentis, habet jus ad cognoscendam cau-
sam, & dispositionem pœnitentis ex circum-
stantiis ad providendum: vide prop. 58. ab In-
stitutum.

FORMA

Quæ verba absolutionis: verba ad
valorem Sacramenti necessaria; &
essentia sunt: *Absolvo te à peccatis tuis:*

quod tunc, *Mendo ver. Absolvere num.*
Abolvi queret; Ego. & in nomini Patris, &
Spiritus Sancti; extra casum necessi-
tatis peccat mortaliter. Præces autem tam
quam post dictam formam adjunctæ, nec
essentia formæ essentiali spectant, nec
essentia Sacramenti administrationem sunt

essentia, ex Trid. sess. 14. c. 3. v. num. 1026.

Valida est (quamvis illicita) forma,
si alius verbis, quæ tamen sensum non
mutant formæ ordinariæ, nec actum iudicii,

si non remitto, vel condono peccata tua:
Nos remittuntur peccata tua: Nos ab-
solvo te à peccatis tuis: Si ly: Nos. denotet
personam personæ singularis absolventis,

si Prælati; secus, si denotet plures
personas Clericatus cap. 1. 23. num. 6. & 7. Ex
cap. 4. dist. 1. 4. quæst. 4. & Diana par. 11.
res. 1. 3. vid. num. 2951. & num. 3114.

Hæc est valida, si proferatur verbis de-

precativis, ut *Absolvat te deus, Oratio deum. no-*
te absolvat. Clericatus cit. num. 9. ex Scoto cit.
Quia Sacramentum pœnitentiæ est institutum
per modum iudicii, ubi sententia non profer-
tur deprecando, sed jubendo. Et Christus non
dixit: *Pro quorum peccatis oraveritis, sed*
Quorum peccata dimiseritis, dimittentur.

3055 Absolutio extra casum necessitatis
debet esse absoluta; cadere autem debet su-
pra materiam certam, & determinatam. Un-
de supra peccatum dubium non potest sine
facilegiò dari absolutio determinata; non
enim dari potest sententia certa pro delicto
dubio. Tunc autem curare debet confessari-
us, ut pœnitens addat aliquod peccatum cer-
tum, etiam de aliis confessis; & tunc det abso-
lutionem absolutam, & certam. Quod si pœ-
nitens sit tam sanctus, ut nullum certum ha-
beat, vel potius tam rudis, ut nullum certum
dare nesciat, tunc sub conditione, saltem
mente retenta, absolvat. Sine ulla materia dari
non potest absolutio sine facilegiò: v. num.
3049.

Absolutio sub conditione de præterito, aut
præterito, v. gr. *Si doles, absolvo te;* est valida,
quia conditio supponitur posita, & certa; sed
imprudens, nisi in casu necessitatis, quo pœ-
nitens non valet signa certa doloris præbere.
At non est valida sub conditione de futuro;
quia effectus Sacramenti, nempe gratiæ, non
potest manere suspensus, & pendens à con-
tingenti, si pœnitens sit dispositus. Clerica-
tus cit. n. 10. Ex Diana part. 1. 1. tr. 4. res. 18.

Neque dari potest ad reincidentiam, quia
peccata non sunt mala pœnæ, ut censura, sed
mala culpas; ideo semel remissa non redeunt:
v. num. 73.

3056 Absolutio à censuris potest dari sub
conditio de futuro, seu quoad reincidentiam.
Et dari potest tam verbis, quam scriptis;
imò etiam invitis, si absolvens id faciat
aucto-

auferat ordinata; minime si virtute Jubilaei, aut Bullae Cruciate; tunc namque non datur, nisi peccentibus. Ita Clericatus *cap. n. 14.*

Per illa verba: *Absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, &c.* absolvitur poenitens ab omnibus censuris, tam in confessione expressis, quam ab illis, quorum non recordatur, aut non habet notitiam, in quantum facultas Confessarii se extendit, & dummodo poenitens habeat intentionem satisfaciendi, si tale sit onus, Clericatus *cap. n. 16. & 17.*

Formam absolutionis à censuris in foro exteriori, affect Clericatus *cap. 123. num. 15.* ut sequitur.

Quòd absolvendus jure de parendo mandatis Ecclesiae, vel de exequenda poenitentia sibi injuncta; quòd dicantur preces à Rituali Romano praescriptae cum levi flagellatione humeri nudati ipsius poenitentis; quamvis aliquando hæc caeremonia possint omitti, & sufficiat dicere: *Ego absolvo te à vinculo excommunicationis, quam ob talem causam incurristi, & restituo te Sacramentis Ecclesiae, Communioni fidelium. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Coton. *ubi sup. num. 38.*

FORMA ABSOLUTIONIS.

3057 **M**iserere tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perducas te ad vitam aeternam. Amen.

Indulgenciam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum erubuat tibi omnipotens, & misericors Dominus. Amen.

Dominus noster Jesus Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges.

Ego te absolvo à peccatis tuis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Passio Domini nostri Iesu Christi, merita Beatae Mariae semper Virginis, & omnium

Sanctorum, & quicquid boni feceris, & sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, in augmentum gratiae, & praemium aeternae. Amen.

Si poenitens non fuerit Clericus, ponatur verbum *Suspensionis.*

URGENTE PERICULO MORTIS.

Ego te absolvo ab omnibus censuris, & catis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

CONTRITIO

3058 **I**ncommuni, est dolor, & detestatio peccati commissi cum proposito dandi. Est duplex, perfecta, quae accenditur *Contritio*, & imperfecta, quae dicitur *eritio*. Perfecta, est dolor de peccato, quod sunt offensa Dei summe dilecti, & propria. In perfecta, contritio, est dolor de peccato propter turpitudinem peccati, aut poenam inferni, vel alterius mali.

3059 Diferuntur ratione motivi, & effectus. Ratione motivi; quia Contritio fit ex motivo Charitatis erga Deum, & ex motivo objecti, nempe Dei summum, & ipsius, seu ex motivo timoris poenitentiae, seu ex motivo timoris poenitentiae mali.

3060 Ratione effectus, quia Contritio se remittit peccata, & justificat extra Sacramentum, in voto tamen Sacramenti, & tunc tenetur sub mortali suo tempore, tunc, attritio vero requirit Sacramentum, ita ut in nullo casu, etiam in articulo mortis, attritio quantumvis supernaturalis, ad justificationem, & remissionem peccati mortalis sine Sacramento in re. Imo in articulo mortis, si non potest quis habere Sacramentum, tenetur sub mortali confessione.

3061 Attritio in Sacramento Poenitentiae

...formaliter, quia non variatur objectum, in motum, sed esse & vivè, quatenus attritio in Sacramento in re justificat, sicut contritio in Sacramento in voto.

3062 Non sufficit attritio naturalis quantum ad honestam, qualis est dolor de peccatis temporalium temporale, ver. gr. ob amissionem sanctorum, &c. Quia non est attritio naturalis, & supernaturalis, cum nullum realem motivum supernaturalis, ac proinde est proportionata fini salutis supernaturalis, sicut ex Trid. sess. 14. c. 4. attritio, quæ ad Deum in Sacramento Pœnitentiæ impetranda disponit, debet esse donum Dei, & Spiritus Sancti impulsus, qualis non est attritio naturalis ex motivo pure humano, & naturali: v. prop. 57. ab Innoc. XI. damn.

3063 Sufficit verò, si sit propter penas temporales, v. gr. propter morbum, persecutionem, &c. ut à Deo inflictas, vel infligendas propter peccata, quia tunc, cum ad sit reus ad Deum, & motivum supernaturalis doloris supernaturalis.

3064 Sufficit attritio ob timorem gehennæ purgatorii, quia cum sint pœnæ Dei, tribuuntur infliguntur à Deo auctore supernaturali ob peccata, eorum timor, & dolor supernaturalis ex motivo naturali, rationes, de num. 90. Et colligitur ex Trid. citato, ubi dum dicit: *Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem peccatore peccatore nequeat, tamen cum ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetranda disponit: non supponit gratiam justificationis in peccatore causatam, ac proinde non supponit contritionem, quia hæc per se contra Sacramentum, & cum solo ejus voto non causatur.* v. prop. 14. & 15. ab Alex. VIII. damn.

3065 Dices, Fides supernaturalis cum Sacramento. *Ex am. Ecclesiast. Tom. I.*

ramento Pœnitentiæ in re, attritione seculari, non sufficit ad justificationem; ergo attritio supernaturalis cum Sacramento in re, non sufficit ad justificationem.

Resp. disparitatem esse; quia fides est, & certum contra Lutherum, fidem non sufficere ad justificationem. Trid. sess. 6. can. 9. nec esse partem Sacramenti Pœnitentiæ: Et licet non sit definitum, attritionem supernaturalem esse partem, certum tamen est esse partem, & materiam proximam, ex communis sensu Ecclesiæ, quod sufficit: vide num. 3064.

3066 Quod autem contritio perfecta hominem reconciliet Deo, & gratiam causet extra Sacramentum, cum solo ejus voto, habetur ex Trid. sess. 14. c. 4. charitati namque perfectæ promittitur peccatorum remissio in Sacra Scrip. Proverb. 8. *Ego diligentes me diligo: Zacchar. 1. Convertimini ad me, Ego convertar ad vos.* Luca 7. *Remittuntur ei peccata peccata multa, quoniam dilexit multum.* Et 1. Petri 4. *Charitas operis multitudinem peccatorum.*

In Confessione autem non sufficit amor; sed requiritur dolor explicitus, idque conceptus formali pœnitentiæ, quæ formaliter importat displicentiam de peccatis. Sufficit autem propositum virtuale, ex num. 3072. quia verus dolor peccatorum reconciliativus animæ cum Deo, est impassibilis cum proposito peccandi; unde includit virtualiter propositum de non peccando.

3067 Sufficit attritio ob turpitudinem peccati, ex Trid. cit. sess. 14. cap. 4.

Turpitudine autem peccati est duplex, una naturaliter cognita: talis est turpitudine immunditiei, quæ est in peccato carnis. Et turpitudine vilitatis, & indignitatis apud homines, quæ est in peccato furti, &c. Et dolor ob talem turpitudinem non sufficit; quia est naturalis: v. prop. 9. ab Alex. VIII. damn.

M m m Alia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Alia est turpitudinis supernaturaliter cognita, seu per fidem: talis est turpitudinis peccati opposita alicui divina perfectioni [quae non sit Charitas] supernaturaliter cognita, seu per fidem; aut alicui virtuti mortali per legem divinam praecipitur, ut turpitudinis inobedientiae, ingratitude, &c. turpitudinis contra iustitiam, castitatem, &c. dolor ex tali turpitudine sufficit; quia est supernaturalis, seu ex motivo supernaturali, nempe ob turpitudinem supernaturaliter cognitam, Scotus in 4. dist. 14. q. 2. C. 4. Maltr. Brancatus, & alii his de Sac. Pœnis.

3068 Non sufficit dolor quo quis doleat se non dolere peccatorum; quia hic non est dolor, sed carentia doloris peccatorum. Cum hoc tamen dolore solet regulariter esse conjunctus dolor, ne peccatis quamvis poenitentium non cognoscat; & tunc est sufficiens.

3069 Qui scienter sine attritione absolvitur, sacrilegium committit, & tenetur confessionem repetere, ex defectu materiae proxime.

3070 Sufficit unus actus doloris de omnibus peccatis in genere etiam oblitis. Debet autem esse efficacis, & universalis respectu omnium mortalium, in confuso, & in genere.

Unde non sufficit dolor purè particularis, sed requiritur dolor, qui sit universalis saltem virtualiter de omnibus peccatis commissis.

Dices: Potest dari Sacramentum Poenitentiae validum, in quo tamen confessio non sit de omnibus, sed purè particularis alicujus peccati, ut constat de peccatis oblitis, & in casibus in quibus licita est dimidiatio confessionis; igitur potest dari Sacramentum Poenitentiae validum, in quo tamen dolor non sit de omnibus, sed purè particularis alicujus peccati in iisdem casibus.

Resp. negando consequentiam; disparitas est, quia confessio omnium peccatorum

reverti, & absolute commissorum, & tenetur semper in nostra potestate, & humana possibilis; nam humana conditio est obli-vioni, imò & accidentibus, quae praedi-ant confessionem omnium quae materiae occurrunt; dolor autem de omnibus peccatis commissis, in quovis casu est humana possibilis, & in nostra potestate, quia est spiritalis internus, qui potest in instanti fieri ex num. 3077.

Hinc Conc. Trid. sess. 14. c. 5. loquitur de confessione, deimit nos solum tenetur re-ri peccata omnia mortalia, quae post hoc examen memoriae occurrunt. Ita in tem 4. eiusdem sess. loquendo de dolore, solute & absque recentia limitatione, tenetur, quod contritio, quae est prima poenitentis, debet esse dolor de peccatis commissis, & continere debet odium, & tate, ac peccatorum detestationem, & peccata mortalia oblitis (si quae sunt) in re peccata commissis, dolor debet licite po-tualiter ad illase extendere ita ut de quibus leret de peccatis, quorum recordatur, & beret animum expressum nolendi dolere mortalibus oblitis, si quae sunt, non dolere dolorem sufficientem ad valorem Sacramenti; quia non haberet dolorem verum, & conciliativum: v. a. num. 3086.

Qui confitetur duo venialia tantum dolet solum de uno, v. gr. de mendacio de alio v. gr. de suspitione, valide absolvitur quia sicut peccatum illud, ut potest veniale solum materia sufficiens, non necessarium proinde taceri poterat; ita potest quae doleat de uno jam dat materiam tenetur & proximam, quantum sufficit ad validum Sacramenti.

Secus esset, si confiteretur unum veniale, & de eo non doleret, committeret sacrilegium ob gravem injuriam Sacramenti.

etiam esset invalidum ex defectu partis essentialis, nempe materia proxima.

Secus esset dicendum de eo, qui contrahit duo mortalia, de uno tantum dolens non de alio; quia ex una parte, illud aliud est necessaria; adeoque ut sit valida poenitentia, debet dari materia proxima, nempe supra illud cadens: ex alia parte non potest contrahi unum mortale sine alio.

Quia tenetur confiteri extra Sacramentum, tenetur praemittere peccatorum examen, quod sufficit, quod doleat in confuso.

Pro valore Sacramenti, tam in attritione quam in contritione, ex Trident. sic, re-
do de contritione, propositum de castro non peccandi, licet esset dolor efficax; sufficit, quod contritionis sit implicitum, & virtuale. Scot.

Ad primum argumentum
quod in solut. principalium, & alibi: v.
Leand. tr. 5. disp. 7. q. 22.

Cum propositum sufficienti non peccandi, tunc potest iudicium probabile reinci-
pi, quia tale iudicium est actus naturalis
liber, & non liber, Communis.

Non requiritur dolor sensibilis, sed
intellectivus; quia est actus internus
actus, adeoque spiritualis.

Talis dolor debet esse summus non
solum, sed appreciatiue; ita ut dolor de
peccato sit supra omnia detestabilia, nempe
etiam mala poenae, etiam aeternae; unde
magis detestari peccatum, quam quod-
libet malum.

Hinc dolor summus intensiue est il-
licite dicitur summus quoad intensiorem,
quoad resolutionem: Dolor summus apprecia-
tiue, quo quis dolet, paratus potius
bona creata relinquere, & omnia mala
sibi subire, quam Deum offendere. Unde
requiritur, ut dolor mali temporalis, puta
parentis bonorum, mortis parentis, &c. sit

major intensiue dolore peccati, hic autem sic
illo major, imò summus appreciatiue, in qua-
tum dolor mali temporalis est major secun-
dum graduationem qualitatis doloris, in qua
graduatione consistit intensio doloris; cum
quo adhuc fiat, quod dolor de peccato sit sum-
mus appreciatiue, in quantum ita dolet de
peccato, ut sit promptus, quod si ei daretur
optio eligendi, potius subiret omnia mala
poenae, quam peccaret; & hoc pacto dolor di-
citur summus in pretio, non in intensiōe.

3077 Non est autem opus, nec expedit,
ut fiat collatio explicita cum omnibus aliis
malis, sed sufficit, quod implicitè propo-
natur detestatio peccati supra omnia dete-
stabilia in confuso; unde actus contritionis,
aut attritionis, potest fieri in instanti, aut bre-
vissimo tempore; quia est actus internus spi-
ritualis.

Ad valorem Sacramenti non sufficit
dolor, qui absolutionem sequitur, aliàs con-
fessio non esset accusatio, sed simplex pecca-
torum narratio. Non debet tamen necessariò
praecedere, sed sufficit, ut eliciatur in ipsomet
confessionis actu, vel facta confessione ante
absolutionem; quia bene salvat, quod con-
fessio sit accusatio, & quod cum dolore ab-
solutio subjiciatur.

3079 Non est autem necesse, quod dolor,
seu attritio, sit immediatè ante absolutionem,
vel confessionem; sed sufficit, si quis serò ex-
aminans conscientiam, actum doloris elice-
ret; hic quidem si mane ad confessionem ac-
cederet sine novo actu doloris, confessio esset
valida. D. Thom. & Leand. tr. 5. disp. 7. q.
6. Joseph. de Aug. de poenit. n. 22. habet: *Suf-
ficit, quod attritio sit ante, quando homo ha-
bit voluntatem confitendi, & examinandi
conscientiam, & nunquam retrahit talem
actum, & universaliter, quoties attritio
praecessit, & fuit ordinata ad hoc Sacra-
mentum.*

mentum, & virtualiter potest intelligi permanere usque ad absolutionem: v. num. 3118.

3080 Qui paulò ante confessus, & absolutus, iterum confitetur aliquod peccatum, quod exciderat de mente, de quo antea explicitè, & formaliter non doluit, non indiget novo dolore; sed in virtute prioris doloris virtualiter, & moraliter permanentis, potest absolvi. Leand. cit. q. 5. Diana par. 9. trall. 3. ref. 50. & 51. quia prior dolor, utpote qui fuit virtualiter extensus ad peccata oblita, ita valet, ac si esset novus dolor de solis peccatis oblitis. Eadem ratione (ut etiam praxis docet) potest moribundus propter periculum instantis mortis absolvi audito tantum uno, vel altero peccato, & postea, si superstes maneat, auditis reliquis, secundo absolvi ab illis ex vi prioris doloris moraliter permanentis: vide tom. 3. num. 287.

Qui igitur ante confessus, reconciliatur confitendo peccatum oblitum, licet novum faciat Sacramentum, non tenetur novum dolorem elicere, nisi novum peccatum mortale commiserit, aut longum tempus intercesserit; quia moraliter perseverat dolor præteritus circa omnia peccata elicitus, sicut dolor die hesterno elicitus sufficit ad Sacramentum, quod die crastino perficitur, ob eandem moralem, aut virtuales permanentiam. Unde hæc sententia est mihi moraliter certa.

Scotus in 4. dist. 14. q. 2. lit. N, O, q. 4. lit. H, d. 15. q. 1. lit. G, d. 17. q. un. lit. X. Mast. in theolog. mor. disp. 21. a q. 1. ad 7. Leand. tr. 5. a disp. 1. ad 4. Joan. la Crux, pag. 387. Bonac. tom. 2. pag. 134. Tamb. in meth. conf. pag. 373. ad 373. ad 378. Busemb. lib. 6. tr. 4. cap. 1. Cardenas disp. 30. & 37. Clericatus cap. 119.

QUÆRES.

3081 An Sacramentum Penitentiae sit esse validum, & informe?

Quoniam controversia prærens etiam celebrioribus, quæ inter scholasticos exagitari solet, fas sit mihi, ut paulisper in scholasticâ utar.

Sciendum est igitur, Sacramentum Penitentiae dici validum, quando constat omnibus suis partibus essentialibus cum intentione ministris: informe verò, non quia caret forma essentiali, sic enim diceretur informe, quia caret effectu gratiæ; quæ est formalis, & justificans animam. Hoc præmissis.

3082 Dico implicare Sacramentum Penitentiae validum quoad essentiam, & informe quoad effectum gratiæ. Est Scoti in 4. dist. 14. q. 2. Contra istam opinionem in qua Cardenas, & Divum Thomam.

Probat 1. Sacramentum Penitentiae validum est Sacramentum verum, & perfectum, constans scilicet omnibus suis partibus essentialibus cum intentione ministris: multiplicat, quòd Sacramentum Penitentiae verum, & perfectum Sacramentum, & perfectum, & informe: minor patet; quia Sacramentum Penitentiae causant gratiam ex institutione Christi, & receptione, ac promissione Dei, quæ est veritatis.

3083 Confirmatur: Sacramentum Penitentiae, quod dicitur Sacramentum, & perfectum, & informe: minor patet; quia Sacramentum Penitentiae causant gratiam ex institutione Christi, & receptione, ac promissione Dei, quæ est veritatis.

3084 Probat 2. Nullus potest absolvi in quo Sacramentum Penitentiae est informe, & invalidum quoad essentiam, & informe quoad effectum gratiæ.

est; ergo &c. Antecedens probatur ex
ratione præcipuorum fundamentorum
pœnitentiæ advertitur.

3085 Dices 1. Sacramentum Baptismi po-
tè esse validum, & informe ob defectum
dispositionis suscipientis; ergo Sacramentum
Pœnitentiæ potè esse Validum, & informe
ob defectum dispositionis, nempe doloris
interius; antec. probatur de adulto sicè ac-
cedente ad baptismum, scilicet sine dolore,
tunc; hoc namque recipit baptismum vali-
dum, quod ad essentiam, & non gratiam, quam
recipit recedente fictione ex vi baptis-
matis accerit.

3086 Hanc disparitatem esse inter Sacra-
mentum Pœnitentiæ, & inter alia Sacramen-
ta, præsentia characterem, ut sunt Baptis-
mus, Ordo, & Confirmatio, quòd ista non in-
volvunt dispositionem suscipientis, ut partem
essentialem; partes enim essentielles baptismi
sunt materia, & forma, nempe aqua, seu ablu-
tio, & verba Sacerdotis cum ejus intentione;
interius de Ordine, & Confirmatione;
interius cum stare possit, quòd hæc habeant
interius partes essentielles ad validitatem requi-
ritas, & quòd non habeant dispositiones ne-
cessarias ad fructum gratiæ, stare potèst; quòd
interius, & informia: In Sacramento autem
Pœnitentiæ dispositio, nempe dolor, est pars
essentialis, est enim materia proxima; adeòq;
interius, quòd sit informe ex defectu dispo-
sitionis, & quòd validum: *vi. num. 2997.*

3087 Dices 2. Sacramentum Pœnitentiæ
est esse validum ex defectu doloris extensi-
vi hoc pacto: potèst dari casus, quòd quis
habeat tantum duo peccata mortalia dispa-
rata, scilicet furti, & odii, invicibiliter oblitus
est, tunc actum doloris tantum de peccato
furti ex peculiarari motivo, & speciali turpitu-
dine illius peccati in specie, illudque confi-
tetur; sed in hoc casu sacramentum est vali-

dum, & informe; ergo &c. minor probatur
est validum; quia jam adfunt omnes partes es-
senciales, jam namque adest sufficiens dolor;
quia ex Trident. non tenetur quis confiteri,
nisi peccata, quæ memoriæ occurrunt: nec te-
netur elicere dolorem, nisi de peccatis, quæ
pariter memoriæ occurrunt. Esset autem in-
forme, nempe sine effectu gratiæ, quia in casu
peccatum odii oblitum non esset remissum,
non quidem directè, ut est certum: neque in-
directè ex vi absolutionis peccati furti con-
fessi, quia nullum peccatum remitti potèst si-
nè ullo dolore formali, aut saltem virtuali su-
pra ipsum cadente; in casu autem nullo pacto
caderet supra illud dolor, non formalis, ut sup-
ponitur, nec virtualis; quoniam dolor de
peccato furti, cum supponatur habitus ex
motivo peculiarari, & speciali turpitudine pec-
cati furti, non potèst virtualiter extendi ad
peccatum odii diversæ rationis, & speciei;
quia non potèst comprehendi sub illa spe-
ciali turpitudine. Ex quo fit, quòd neque
esset remissum peccatum furti confessum;
nam (ut est certum) unum peccatum non
potèst remitti sine alio, & consequenter da-
ri potèst Sacramentum Pœnitentiæ validum,
& informe. Hic est casus validior, quia re-
centioribus opposita sententiæ assertur.

3087 Resp. admissio casu, negando mi-
norem; quia peccatum odii, ut invicibiliter
oblitum, est indirectè absolutum; dolor nam-
que formalis de peccato furti virtualiter ex-
tenditur ad peccatum odii oblitum, quatenus
supposita sufficienti diligentia adhibita in
conscientiæ examine, cenietur ille talis prom-
ptus ad eliciendum actum doloris, etiam cir-
ca peccatum odii oblitum, si menti occurre-
ret; talis enim virtualis extensio doloris
specialiter consistit in ea promptitudine de eo
dolendi, quando menti occurreret.

3088 Et licet motivum doloris formalis
furti

M m m ;

furti

furti sit propria ipsius turpitudine in specie, hoc non impedit, quin etiam dolor possit ad aliud peccatum oblitum virtualiter extendi saltem ratione turpitudinis genericæ, quatenus peccatum est, & offensa Dei: eo ipso enim, quod dolet de specifica, dolet de generica; nam non potest dolere de ratione specifica, non curando de generica qui autem dolet de peccato, ut sic, & de offensa Dei, ut sic, dolet virtualiter de quolibet peccato invincibiliter oblitum; quia quodlibet sub ea ratione comprehenditur.

3089 Hac autem virtuali extensione doloris deficiente, quatenus ille talis allatâ promptitudinem non haberet, nec de ratione generica peccati, & offensa curaret, deficeret quidem forma gratiæ, sed simul deficeret Sacramenti validitas; quia deficeret dolor sufficiens ad valorem, esto ob invincibilem ignorantiam non peccaret; sic deficeret materia proxima necessaria, quæ est dolor reconciliativus cum Deo, qui saltem implicitè, & virtualiter detestationem omnium mortalium, etiam inculpabiliter oblitum, includit.

3090 Confirmatur 1. Ite talis, vel ita dolet de peccato furti, ut dolor esset reconciliativus cum Deo, ut scilicet iste talis intendere se reconciliare cū Deo medio Sacramento; vel non: si secundum sacramentum esset quidem informe, sed invalidum ob defectum materiæ necessariæ: si primum, sacramentum esset non solum validum, sed etiam formatum gratiæ; quia talis dolor reconciliativus cum Deo continet implicitè, & virtualiter detestationem omnium mortalium: sicut liquet de actu perfecte charitatis, qui virtualiter continet detestationem omnium peccatorum mortalium, quamvis homo eorum non recordetur; quia actus ille cum affectu ad mortale peccatum stare non potest; & ita universaliter omnis amor efficax alicujus boni

continet virtualiter, & implicitè detestationem mali contrarii; sic pariter est de dolore reconciliativo cum Deo dicendum.

3091 Confirmatur 2. Nisi offendens explicitè detestetur offensam amico illatum, habeat firmum propositum eum accusare non offendendi, non potest dici, quod talis verum, & sincerum animum se reconciliativum cum amico, sed simulatum; & sic non potest dolor reconciliativus peccatoris cum illa includere debet efficacem detestationem offensæ commissis, & firmum propositum eum amplius non offendendi, sed dolor detestativus virtualiter, se extendit ad offensam factam; ergo implicat esse debet reconciliativum, & ad omnia peccata, nisi oblita, non se extendere.

3092 Quod dolor debet esse reconciliativus, constat: quia questio procedit lapsa in inimicitia hominis cum Deo, & de peccatis mortalibus non jam confessis, nec solutis, minime de venialibus; quia venialia sunt materia sufficiens, non necessaria ita ut si quis confiteretur unum sine alio advertenter, adhuc vi Sacramenti haberet effectum augmenti gratiæ: Unde Tridentinus cap. 3. de fructu Sacramenti Penitentia quæ ait: *Sane verè res, & effectus boni sacramenti, quantum ad ejus vim, & effectum pertinet, reconciliatio est cum Deo.* dicitur Sacramentum reconciliativum: *num. 3034.*

3093 Dices 3. Potest dari casus, in quo quis omnia peccata confiteatur, & de omnibus verè doleat, habeat tamen affectum ad unum mortale: sed in hoc casu sacramentum est validum, cum ad sit sufficiens dolor, tamen informe, & absque effectu gratiæ.

Resp. Vel nomine affectus ad peccatum intelligitur inclinatio naturalis ad illud

... Sacramentum, & erit validum. & for-
... gratia; quia potest stare validitas Sa-
... penitentia, & effectus gratia, cum
... ad aliquod peccatum, imò enor-
... praviſione reincidentia; quia hi
... naturales, primus appetitus ſenſiti-
... intellectus. Vel intelligitur vo-
... peccandi illo peccato, & ſic utique Sa-
... eſt informe, eſt tamen invalidum
... materiae neceſſariae, nempe do-
... reconciliativi.
... igitur, quòd ſacramentum pœni-
... informe, & validum.

... ſi attentè Lector percipendat,
... ſententiam Scoti eſſe probabilio-
... tatiorem, cum non exponat Sa-
... frustrationis periculo, ac proinde
... decreto Innoc. XI. de ſe-
... opinionem tutiori, quando agitur de Sa-
... valore: v. n. 75.

CONFESSIO

**De accusatio de propriis peccatis co-
ram Sacerdote legitimo ad eorum
obſervandam per abſolutionem.**

Qualitates, ſeu conditiones bonae
ſolentis ſunt ſexdecim, his contentae ver-

1. *Complex, humilis confefſio, pura, fidelis,*
ſæpe frequens, nuda, diſcreta, libens, ve-
ritanda,

2. *ſecreta, lacrimabilis, accelera-*
ta,

3. *accuſans, & ſe parere parata,*
Complex veritatem aperiens ſine hiſto-
riae, & retum impertinentium admixtio-

4. *Humilis, ſine audacia, aut ſtancia,*
Pura etiam animi puritate, & intentione
peccati ſine Sacramento, non ob va-
giam gloriam, &c.

4. *Fidelis referens certa pro certis, dubia
pro dubiis ſine mendacio.*

5. *Frequens, ut frequenter quis confeſteatur.*

6. *Nuda non palliata coloribus, ſed clare,
& diſtincte peccata explientur ſine diminu-*
tione, aut aſquivocatione.

7. *Diſcreta, ut peccata verbis honeſtis ex-
plicentur, & probus confeſſarius eligatur.*

8. *Libens, ut fiat ſpontè, non coactè.*

9. *Verecunda, cum pudore.*

10. *Integra, requiritur enim integritas
materialis, videlicet, ut omnia mortalia,
quae memoriae occurrunt non jam confeſſa,
eorumque numerus, & circumſtantiae,
quae ſpeciem mutant, aperiantur: ex Trid. ſeſſ.
24. c. 5.*

11. *Secreta, ut non fiat coram aliis, niſi ur-
gente neceſſitate, ut infra de dimidiatione: v.
n. 2912. C. 3154.*

12. *Lacrimabilis cum dolore ſaltem inte-
riori.*

13. *Accelerata, ut commiſſo peccato, con-
feſſio non diu differatur. Commiſſo gravi
peccato, praefertim carnis, non debet quidem
quis diu confeſſionem diſſerre, ne labatur in
pejus; ſed indecens eſt, ſi ſtatim ad Sa-
cramentum accedat, niſi neceſſitas urgeat;
debet enim prius, placata ſenſus rebellionè,
ſe diſponere per cognitionem, & dolorem pa-
trati delicti, ut ſic quàmprimùm eum debita
reverentia Sacramentum ſuſcipiat.*

14. *Fortis, cum animi conſtantia, ne ob
pudorem, aut timorem, aliquod peccatum
mortale omittat.*

15. *Accuſans, ut fiat per modum accuſa-
tionis, ſive excuſatione.*

16. *Parere parata, videlicet cum animo
pœnitentiam implendi, & confeſſarii conſi-
liis ſtandi.*

3096 Ex his conditionibus ſolae tres ſunt
neceſſariae ad ſacramenti valorem, nempe
fidelitas

indeltas, integritas, & dolor : v. num.
3040. & 3050.

EXAMEN.

3097 **P**ro integritate materiali est necesse
ut praemittatur examen sufficiens
Diligentia in examine non debet esse summa,
& scrupulosa, sed mediocris, & humana,
qualem vir prudens in arduis negotiis adhi-
bet etiam si putet major, & nova diligentia
se plura reperturum. Scotus in 4. d. 17. q. 11.
lit. M. dis. 9. q. 11. lit. B.

3098 Ad tollendos scrupulos noranda est
doctrina Sancii in selectis dis. 4. 1. num. 18. quod
post mediocrem istam diligentiam adhibuam
in conscientiae examine, non tenetur quis etiam
si non sit scrupulosus, sed ex peritus ulterius
de anteacta vita cogitare. Et si aliquid occur-
rat, quod putet non fuisse in confessione exples-
atum, potest sibi persuadere, cum ceteris id
memoratum fuisse. Hanc doctrinam commu-
niter famosam, & celebrem vocant Doctores,
praesertim Diana par. 3. tract. 4. ref. 108. Volpi
ref. 146. num. 11. Sa. Bulem.

3099 Hanc autem doctrinam Sancii am-
plector loquendo de confessionibus antiquis, &
in vita praeterita actis, atque etiam in con-
fessionibus generalibus; quia aliàs utique
gravis perturbatio, nō confusio mentis posset
oriri, quam Deus non vult; minime e con-
fessionibus ordinariis, & regulariter; licet
enim post dictam diligentiam non sit de an-
teacta vita cogitandum, regulariter tamen
loquendo, si aliquod peccatū occurrat, quod
quis prudenter, & non scrupulose dubitat
non esse confessum & maximè, quod certò
scit se non esse confessum, tenetur illud con-
fiteri, quia hoc secundum est certò cognitum,
ut oblitam, & nos tenemur in confessione
sequenti exprimere peccata ob quamcumque
causam oblitam, quia cum fuerint absoluta in

directè, sunt subiecta clavibus
In dubio autem de confessionibus
aut generalibus, potest quis prudenter
habilitate judicare, se illud esse confessum
longa distantia temporis, aut multum
materia non permittit divinam
Hac adhibita limitatione laus digni-
cui doctrina: vide propof. 11. ab
VII. damm.

3100 Praefata autem diligentia non
esse eadem in omnibus, sed major ve-
nor, considerata distantia inter actum
am confessionem, & poenitentis confitenti-
nempe ejus intelligentiam, & confitenti-
nam longè minor requiritur in peccatis
mortalis & qui frequenter confitentur,
cerdotes, hi namque idè oculis intue-
pra diem praeteritam, facilliter peccata,
sunt, reperiunt. & Et timorati, si in
mortale ceciderint, haut melius quam
recoedantur, quia ab eo tunc, quo peccata
let eos mordere, & affligere confitentur

3101 In examine magna uti debet
prudentia si enim ipse sit doctus,
eum accedat pro confusione poenitentis
sine sufficiente examine, mollius est
terrogare, & juvare, ut numerum
ciem peccatorum declaret, quam
ut diligentius se examinet, quia veni-
creditur id illi fore minus utile, & me-
cata declaraturum in mediis confessionibus
gationibus, quam si ipse per se confite-
disputeret

3102 Idem saepè contingere potest
fessionibus plurium annorum, si poeni-
vitiis deditus, nesciat quò se vertere,
incipere

3103 Non tenetur quis cui jussum
peccata scribere ne memoria excidant
praecipuum est de apiciendis peccatis
sunt in memoria.

1104 Viti docti interrogari non solent,
 1105 ut prudenter creditur eos exprimere,
 1106 ut oportet.

INTEGRITAS CONFESSIONIS

1107 Est duplex, materialis, & formalis;
 1108 *Materialis* habetur, quando pec-
 1109 cator omnia peccata mortalia, seu secundum
 1110 speciem, & numerum, prout memorie oc-
 1111 curunt, confitetur, ita ut nullum eorum re-
 1112 mittere agerendum: *v. num. 3142. Formalis*
 1113 quando penitens omnia peccata mortalia
 1114 ante memorie occurrunt, confitetur,
 1115 quantum hinc, & nunc potest, ac tenetur, licet
 1116 ex necessitate, aut impedimento o-
 1117 mnia, cum voluntate illud postea aperi-
 1118 re, necessitate, aut imperimento cessante.
 1119 *1108. 3113. numquam verò ab in-
 1120 tegritate formalis: ut in num. 3070. v. tom. 3. a
 1121 1178. ad 292.*

1122 Si quis habens mortalia, & venia-
 1123 lia confiteatur uni mortalia, postea al-
 1124 tera quæ bonam opinionem confer-
 1125 rit, omnia verecundia affectus confiteatur
 1126 mortalia, non peccat contra confessionis in-
 1127 tegratem. *Leander, Bonac. Ars dekin tom.
 1128 2. 27. num. 13. quia venialia non sunt
 1129 necessaria: Et mortalia respectu po-
 1130 nitentis confessarii, cum supponantur ritè
 1131 confessi, & absoluta à priori, pariter non sunt
 1132 necessaria.*

1133 Moribundus, seu in periculo mor-
 1134 tificatus, qui loquelam amisit, absolute
 1135 absolvi, si nutu, aut signo aliquo con-
 1136 fiteatur peccata, vel dolorem de peccatis o-
 1137 mnia, quia per tale signum dat materiam
 1138 confessionem, nempe peccata in genere. Idem
 1139 si signa in absentia confessarii dederit,
 1140 postea ab aliis illi renuncientur.

1141 Si moribundus nullum signum de-
 1142 dit, *Prof. Exam. Ecclesiast. Tom. 1.*

decit, aut dare possit, non esse absolvendum.
 tenent *Dian. p. 3. tr. 3. ref. 8. p. 9. tr. 6. ref. 20.*
 Bufem. & alii; quia nulla est data materia, nec
 explicitè, nec implicitè per aliquod signum
 sensibile. Nec Judex potest dare sententiam
 reo, nisi accusatio explicita, aut per signum
 sensibilia precedat.

Dico tamen esse absolvendum sub condi-
 tione, si prius probè, & Christianè vixerit, &
 Sacramenta frequentaverit, *Leander de Pœ-
 nit. tr. 5. d. 5. q. 46. Tamb. Volpi ref. 149. num.
 17. & quamplures alii, 1. Quia de hujusmodi
 viro probò in articulo mortis constituto,
 prudenter dubitari potest, an prius confessi-
 onem petierit, & non fuerit auditus, aut ali-
 quod signum externum dederit, quod non
 fuerit visum; imò dubitari potest, an etià de
 facto aliquod signum externum det, quod
 propter ejus vitii imbecillitatè non videatur.*

2 Quia ad recipienda Sacramenta Eucha-
 ristia, & extrema unctionis in articulo mor-
 tis, sufficit, quòd per vitam Christianam,
 quam quis duxit, implicitè ostenderit volun-
 tatem ea recipiendi in articulo mortis.

3 Quia in dubiis, aut opinionibus circa
 necessaria ad salutem, tutior pars est ample-
 ctenda: ut patet ex *num. 77.* sed in casu agi-
 tur de re necessaria ad salutem, & adest dubi-
 um, aut opinio pro utraque parte; igitur tuti-
 or pars est eligenda, qualis est pars affirmati-
 va. Eò maxime quia omne cessat periculum
 irreverentiæ Sacramenti, & sacrilegii, dum
 absolutio sub conditione datur.

Ideo hanc opinionem (ut refert *Diana p.
 3. cit.*) amplexus est in praxi *Clemens VIII.*
 qui videns quemdam de fabrica S. Petri cadentem
 ex remoto loco, statim absolutionem
 sub conditione dedit, dicens: *Sies capax, ego
 te absolvo à peccatis tuis,*

3109 Hac occasione Clericatus *cap. 128.
 num. 4.* casum proponit, qui sequitur:

Nam Quid

[Quid dicendum, si quis petat Confessionem in articulo mortis, & ibi non adsit, nisi Sacerdos mutus: an talis Sacerdos audiens peccata, possit absolvere nuntibus, vel scribendo in pagina? *Ego te absolvo?* Resp. Doctores in hoc casu timide consentire, ut sic data absolutio sit forma valida Sacramenti; nam certum est, eam consistere in verbis. Porro stante casu extremae necessitatis, docent, melius esse, ut sic mutus Sacerdos absolvat, quam ut se omnino retrahat; nam si cut moribundus, qui supponitur dolere de peccatis, potest absolvi, quamvis signa expressa non dederit, sic videtur non reprobanda talis absolutio. *Diana pare. 1. 1. tract. 6. ref. 14. Coton. ubi supra n. 2. & 3.*]

Q U A E R E S.

3110 *An, si quis non possit peccatum aliquod mortale, aut circumstantiam confiteri, sine manifestatione complicitis, possit, aut debeat illud tacere, non alio imminente damno, nisi sola notitia, & infamia apud Confessarum?*

Afirmant, quod aliis peccatis confessis, debeat illud tacere, cum proposito illud postea aperiendi capta opportunitate alterius Confessarii. *Diana p. 1. tr. 7. ref. 49. Volpi ref. 150. n. 7. & alii plures;* quia praeceptum de servanda fama proximi, cum sit juris divini naturalis, fundatum in illo principio: *Quod tibi non vis, alteri ne feceris*: magis urget, quam praeceptum de integritate materiali confessionis, cum sit juris divini positivum.

3111 Respondeo negativè, nimirum poenitentem non debere illud peccatum tacere, sed confiteri, si alius Confessarius, qui complicitem ignoret, non adsit, & non possit aliter peccatum, vel circumstantiam explicare, quin complicitem manifestet. *Scotus in 4. d. 21. q. 2. lit. L. D. Bonav. D. Thomas, An-*

tonius, & D. Bernardus, quos citat, legitur *Leander de poenit. tract. 1. 4. c. 61. cum somniansi.*

Probatur: Praeceptum Christi de integritate materiali confessionis obligat peccatorem ad manifestanda propria peccata, & subeundam apud Confessarium materiam propriam, si qua sit: ergo à fortiori obligat ad eadem manifestanda, & subeundam materiam Confessarium infamiam complicitis, si qua sit. Sequitur ex disparitate non alleganda, & à fortiori; quia magis quis tenetur propriam, quam ad alienam famam peccandam. Tum quia peccator, per hoc, quod peccat, cedit juri suo quoad famam Confessarii.

3112 Caterùm nullam infamiam vel offenditur ad hominem. Ex *Diana p. 1. tr. 5. ref. 32.* non infamat proximum, qui adulterium legitime uxoris communicat viro taciturne per modum consultationis, aut injuriam ad alium illatam ad leniendum dolorem: ergo non infamat complicitem, nec peccat, qui proprium peccatum sine manifestatione complicitis confiteri non valens, illud exponit confessario per modum confessionis sacramentalis, & ad vitam animae obligandam. Sequitur à fortiori, quia amittitur sigillo naturali, confessarius Sacramentali: *v. num. 2750. & 2759.*

DE DIMIDIATIONE CONFESSORII.

3113 **U**rgente gravi necessitate, potest licitè dimidiari Confessio, vel a sacerdote in ordine ad celebrandum, vel à laico in ordine ad communicandum, & tunc non obligat ad integritatem confessionis, *de num. 284. in tom. 3.* Hec necessitas, seu causa ab integritate materialis confessionis, seu causam ab integritate sacramentalis, non debet esse quaecumque, sed

re esset differenda confessio; quia diu privati fructu hujus Sacramenti, est notabile damnum: ita Leander, Diana, & alii.

318 Circa peccata, quae tacet, non requiritur contritio, sed sufficit attritio, & propositum confitendi illa cessante periculo, seu impotentia, quia per sacramentum jam ab illis indirectè absolvitur: v. tom. 3. n. 288.

319 Non licet dimidiare confessionem ratione magni concursus poenitentium, & sic dimidiatè confessos absolvere; quia qui habet necessitatem confessionis valde longae, potest, & debet ad aliam diem expeditiorem remitti. Tum quia id cederet in scandalum, & animarum perniciem; nam perditum possent diem magni concursus eligere, ut sic dimidiatè confiterentur, & absolverentur, quando materia exposceret specialem confessarii curam, & medicinam, quam ob poenitentium multitudinem adhibere non valet.

320 Si autem occurrit necessitas confessionis adeo longae, ut tunc perfici non possit, & ex alia parte non possit ille sine scandalo, damno, aut infamia Missam, seu communionem omittere, tunc potest ille cum sola contritione, & voto confessionis celebrare, aut communicare; vel si prudenter timeat contritionem sibi difficilem, potest attritus confiteri dimidiatè. Diana p. 5. tr. 3. ref. 75. tr. 13. ref. 53. Similiter quando Parochus deferens Eucharistiam ad infirmum, audiens brevem reconciliationem, advertit eum teneri ad longam Confessionem, quam sine scandalo, & infamia tunc prosequi non potest, potest dimidiatè confessum absolvere, communicare, & redire ad Confessionem: v. propos. 59. ab Innoc. XI. damn.

C A S U S.

321 Sacerdos, aut laicus habens cum non reservatis casum reservatum.

Nun 2

IMPOTENTIA PHYSICA

Habetur, 1. Si immineat periculum mortis, & patiens non habet quod confitendi omnia, 2. Si immineat periculum moribundorum, ut tempore peccandi, subiti praelii, incendii, &c. In his casibus, possunt omnes simul dimidiare peccato, quod minus infamat, vel aliter fieri non possit, j. d. in genere, se esse peccatores, absolvi debent verba: Ego vos absolvo, &c. 3. Si in nimis fatigetur in dicendis peccatis, potest dimidiare, & in posterum relinquere, & est absolvendus, ne morte praevente solvitione decedat.

317 Vir ignoti idiomatis non habens Confessarium, qui illum intelligat, potest dimidiare confessionem, non solum in precepto Divino, sed etiam Ecclesiastico, quia in eo casu facit, quod moraliter licet, sicut dicitur de mutis, aut valde balbutientibus, qui signis confitentur, quomodo legitur, ita Leander de Sac. Poenit. q. 56. tr. 3. tr. 4. ref. 131. v. n. 2912.

IMPOTENTIA MORALIS

Habetur, quando non leviter, sed graviter timetur grave damnum temporale, vel spirituale propriam, vel aliam, ut in tom. 3. 284. 289.

In his casibus licita est dimidiatio confessionis non solum in articulo mortis, & quando obligat preceptum divinum, aut quando obligat confitendi, sed etiam quando obligat, si non brevi, sed longo tempo-

si urgeat necessitas celebrandi, aut communicandi, & solum adest confessorius valens à non reservatis absolvere, probabilius mihi est, quòd debeat confiteri inferiori, tam non reservata, quàm reservata; quia præceptum de præmittenda Confessione obligat ad integram, nedum formaliter, sed etiam materialiter; à qua integritate materiali solum excusat necessitas cadens supra ipsam dimidiationem, non supra celebrationem, uti est in casu; damnum namque, aut infamia non timetur ex Confessione reservati, sed ex omissione celebrationis. Et sic absolvitur ab omnibus peccatis, directè à non reservatis, indirectè à reservato, & non dimidiatur Confessio. Volpi *ref.* 63, *num.* 11. v. à. *num.* 338.

3122 Peccatum dicitur *directè* absolvi, quatenus aperitur Confessorio habenti legitimam potestatem in illud, qui proinde illud directè absolvit: *Indirectè*, quatenus absolvitur ratione concomitantie cum peccato directè absoluto: quod dupliciter contingere potest.

1. In peccatis oblitis, quæ, quando quis confitetur, dicuntur absolvi indirectè, ex vi absolutionis directè datæ supra peccata confessa, in quantum non potest remitti unum peccatum sine alio, sed gratia omnes expellit.

2. Quando quis urgente necessitate celebrandi, aut communicandi, confitetur Confessorio inferiori plura peccata, quorum alia sunt reservata, alia non reservata; tunc à reservatis absolvitur, non directè, quia ea non cadunt sub potestate Confessorii, sed indirectè ex vi absolutionis directè datæ supra non reservata, cum onere, ut postea accedat ad superiorem, aut Confessorium, ut ab eo absolvetur à reservatis directè; cui solum sufficit, ut confiteatur ipsa reservata, minimè

alia, quia ab aliis jam fuit directè absolutus. 3123 Si autem casus sit amplexa communicatio reservata, tunc Confessorius potest penitente in absolvere directè à peccatis non reservatis, & indirectè à reservatis non potest absolvere à censura reservata absolutio enim à censuris est distincta à solutione à peccatis, unde ille à peccatis solutus, remanet censura ligatus: quòd obstante, potest confiteri uti supra communiiori, & inde à peccatis absolutus celebrare, aut communicare. Dian. p. 1. *ref.* 104. p. 5. r. 13. *ref.* 10. quia ille est dispositus; nam absolutio à peccatis à fusio gratiæ potest per accidens habere remanente censura, quoniam gratia non est compossibilis cum censura: qui casus contingit, si penitens oblitus censure reservatæ confitetur, & à Confessorio inferiori, aut ignaro absolvatur: si penitens evenit scienter in casu urgentis celebrandi, aut communicandi, quòd præceptum Ecclesiasticum censuram imponere non obligat eum tanto detrimento.

3124 Debet tamen Confessorius in necessitate penitentem censura reservatæ ligatum à peccatis absolvens, curare, ut tequam absolvatur, præmittat promissionem de comparando coram superiorem, aut per aliam, quamprimum poterit, sedendo mandatis Ecclesiæ, & de satisfactione parte, si censura est ob casum, quòd sua partis: quòd si postea ex sua culpa præsentet, aut compareat, tunc novè necessitate celebrandi, aut communicandi, te, major cautio est exigenda, puta præmittendum; & si pertinax sit in non comparando est ei neganda absolutio, ut alius, quòd emendatio desperatur. Diana p. 1. *ref.* 104.

3125 Denique, si Sacerdos celebraturus & laicus communicaturus habeat solutus

reſervatum, tunc neceſſe eſt, ut ſibi con-
 ſeſſetur, & evadat in gratia per contritionem,
 & communicet, aut celebret, Confeſſio
 nullo modo præmiſſa, quia tale reſervatum nullo
 modo poteſt abſolvi à Confeſſario inferiori;
 quia non cadit ſub poteſtate le-
 gitime Confeſſarii; nec indirectè, quia non
 præſupponitur aliud peccatum non reſervatum
 abſolutionis, cujus per concomitan-
 tiam abſolvatur. Volpi cit. v. n. 3360.

Item etiam venit dicendum extra
 neceſſitatis communicandi, ſi Con-
 feſſarius ignarus pœnitentem de caſu refer-
 vatum eſſe reſervatum ignorat, ſine le-
 gitima facultate abſolvat: tunc namque, ſi
 peccatum non ſubjicit Confeſſario inferiori
 in peccatum reſervatum, non remanet in
 reſervato, ex defectu jurisdictionis Con-
 feſſarii, licet bona fides eum à ſacrilegio ex-
 ceptum, ſi communicet: ſi verò unà cum re-
 ſervato ſubjicit Confeſſario aliud peccatum
 non reſervatum, tunc quidem remanet ab-
 ſolutus, directe à non reſervato,
 & à reſervato, cum onere tamen ac-
 cendi ad ſuperiorem pro reſervato, ſuper-
 veniente notitia, quòd Confeſſarius prior
 non habebat facultatem ſuper illo.

DE CIRCUMSTANTIIS PECCA-
TORUM.

Circumſtantia, eſt accidens actus hu-
mani adjectum. Circumſtantia

Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur,
Quando.

Quæ ſunt neceſſario in Confeſſione ape-
riendæ, ſi mutant ſpeciem.

Q U I S

Significat qualitatem peccantis, v. g.
in peccato fornicationis, an ſit con-
jugatus, voto caſtutatis ligatus, &c.

3129 Religioſus profeſſus non tenetur
 exprimere circumſtantiam Religioſi, ſed vo-
 ti, etiam ſi ſit Sacerdos; quia ſola virtus ca-
 ſtutatis, & Religionis, tam à ſtatu Religioſo,
 quàm ab utroque voto intenditur. Nec ex-
 plicare tenetur circumſtantiam voti ſolem-
 nis; quia votum ſolemne, & ſimplex non
 variant ſpeciem, ſed differunt accidentaliter
 ſecundum magis, & minus. Pariter mulier
 hacens rem cum Religioſo Sacerdote, ſuffi-
 cit, ſi dicat: *Habui rem cum habente votum
 caſtutatis.* Diana p. 3. tr. 4. reſ. 67.

3130 Conjugatus habens rem cum con-
 jugata, tenetur utriuſque ſtatum exprimere;
 quia habetur in eo actu duplex malitia, & in-
 juſtitia, quæ licet ſit ejuſdem ſpeciei, & con-
 tra eandem virtutem, eſt tamen explicanda,
 ut explicetur peccatum in individuo, quòd
 factum eſt, quòd aliàs non explicaretur. Tum
 quia frangere fidem, & cooperari, ut alter
 ſcangat fidem, ſunt diverſæ ſpeciei. Idem dic,
 ſi uterque ſit ligatus voto Caſtutatis: v. num.
 2141. & 553.

Subditus injuria afficiens, aut percutiens
 ſuperiorem, non ſufficit, ſi dicat ſe percu-
 ſiſſe, &c. Religioſum, ſed debet circumſtan-
 tiam ſuperioris aperire; quia addit malitiam
 ſpeciale contra obſervantiam ſuperiori
 debitam.

Si quis haberet rem cum muliere dormi-
 ente, deberet circumſtantiam aperire; quia
 inferret injuriam, nam dormiens eſt quaſi
 invita: v. num. 2143.

3131 Prælatuſ, ſeu ſuperior non tenetur
 in peccato fornicationis, aut alio peccato
 hominis, circumſtantiam prælationis ex-
 primere, niſi peccet cum publicitate, & ſcan-
 dalos, quia talis circumſtantia non mutat ſpe-
 ciem: excipe peccata ſuperioris, quæ ſcili-
 cet ejuſ concernunt officium.

3132 Frigiduſ, & Eunuchuſ, ſi fornice-
 tur,

Nnn 3

tur, aperire tenetur circumstantiam impotentiae generandi; quia mutat speciem contra naturam, nam ejus caret sine, ad quem est à natura ordinata. Diana p. 3. tr. 4. ref. 139.

3133 Religiosus habens votum solemne castitatis, si faciat votum se non polluendi, & se polluat, non tenetur exprimere hoc votum. Leander, quia utrumque votum eandem virtutem intendit, imò secundum non est distinctum, sed confirmatio primi.

Q U I D

3134 Circumstantiam se tenentem ex parte materiae, & objecti peccati: v. gr. in furto, an calix sit consecratus, in percussione, an percussus sit Clericus, Pater, Mater, superior.

3135 Qui plura vota de diversis materiis ex se non praeceptis emisit, illa omnia violans, sufficit, si dicat: *tot vota per tot vices fregi*: quia omnia sunt ejusdem speciei. Si vero sint de materiis ex se praeceptis, tenetur illa exprimere, v. gr. fregi votum castitatis, non furandi, &c. Idem dic, si jejunium illius diei, ad quod tenetur ex voto, aut praecepto, fuisset injunctum pro poenitentia sacramentali; tunc namque illud frangens deberet exprimere votum, praeceptum, & onus satisfactionis sacramentalis ob malitiam speciei distinctas, quas inde contraheret actus, ut infra dicemus de distinctione specifica, & numerica, & num. 3193.

3136 Secus est dicendum, si actus sit contra plura praecepta, aut contra votum plures emisit. Unde si quis omittat sacrum die Dominico, quo occurrit festum Sancti, sufficit, si dicat se omisisse sacrum die festo; idem dic de voto replicato, quia praecepta, & respectivè vota sunt ejusdem rationis, ac proinde actus non desumit ex illis malitiam spe-

cie distinctam, juxta dicta in loc. cit. num. 1850.

U B I

3137 Locum peccati, v. gr. peccatum in Ecclesia: v. a num. 319. et in medio ad patrandum peccatum: v. gr. provocandam mulierem usus est ad alere, quod addit malitiam scandalum, & charitatem: v. a num. 328. ad 340. Cuiusmodi peccantis: v. gr. si quis furetur peccatum ad fornicandum, *Quomodo*, in quo peccatum committitur: v. gr. si habeat rem cum muliere adhibendo virtutem. *Quando*, tempus, v. gr. si confessor tractavit inhoneste cum muliere, quando confitebatur.

3138 Circumstantiae aliae sunt materiae speciei, quae scilicet faciunt peccatum poni ad virtutes, seu honestates speciei distinctas, ac proinde constituunt peccatum in specie distincta, ut in allatis exemplis, & quibus fuscè facta est mentio in propriis terminis, praesertim in 6, praec. dec.

3139 Aliae sunt aggravantes in tantum, quae scilicet materiam venientem transferunt in mortalem: ut mendacium communi damno proximi: quae dicuntur aggravantes in infinitum, quia quasi infinite morales in gravitate distat à veniali: & hae sunt materiae aperiendae.

3140 Aliae sunt aggravantes, vel materiae intra eandem speciem, quae peccatum in aliam speciem non transferunt, sed intra eandem speciem augent, vel minuant. Et istae, aliae sunt parùm aggravantes, quae tantum est non esse necessarium aperiendis; & sunt *notabiliter aggravantes*, quae scilicet aperiunt unum peccatum mortale plura mortalibus intra eandem speciem in gra-

equivalere: ut est furtum mille aureorum, respectu furti viginti aureorum. De

DIFFICULTAS.

A N sicut necessarium in confessione aperienda.

Opinio tenet, circumstantias notabiliter aggravantes per se non esse necessarium aperiendas, sed aliquando per accidens, si circumstantia propter talem circumstantiam habuerit censuram, vel reservationem.

3143. *1. r. 7. ref. 1. part. 3. r. 4. ref. 95. p. 5. 1. r. 7. ref. 36. Leander de pœnit. r. 5. dis. 8. q. 1. Toletus, Ardekin in 10. 2. pag. 227. Maltrius dis. 21. quæst. 7. n. 174. in 60. Doctoribus apud Dianam, locum.*

Ratio est; quia Conc. Trid. sess. 14. c.

7. enumerat ea, quæ in Confessione de necessitate exprimenda, nullam rationem facit de circumstantiis notabiliter aggravantibus, sed obligationem restringit ad numerum peccatorum, & ad circumstantias mutantes speciem; in doctrinalibus

quando ea recensentur, quæ necessaria sunt, si alia prætermittuntur, eo ipso virtute clarantur non esse necessaria: eodem modo, Conc. addit hæc verba: *Nil a peccato pœnitentibus exigitur. Igitur apparet præceptum, & nulla obligatione circumstantias notabiliter aggravantes a-*

periri. Quia opinio affirmativa est scrupulosa, & nimis, valde enim perturbaretur conscientia, & valde durum esset, si teneretur aperienda, in qua quantitate circumstantia notabiliter aggravans, & in qua non; quoniam non est major ratio, cur in furto quantum mille aureorum sit notabiliter aggravans, respectu furti viginti aureorum, & non

sic furtum viginti aureorum respectu furti unius aurei; sicut enim primum furtum est in quantitate æquivalente pluribus mortalibus, ita secundum.

Nec id requiritur, ut sit regula Confessario in danda medicina, ut obliget ad restitutionem; quia confessarius per hoc præcisè, quòd audiat furtum esse mortale, obligat pœnitentem ad restitutionem.

Unde concludunt, eum, qui furatus est, v. g. mille, sufficere, si dicat: *Commissi furtum mortale.*

3143. Secunda opinio, cui adhæreo, affirmat esse necessarium aperiendas. Scotus in 4. dis. 17. q. un. de 2. art. lit. N. his verbis: *Nec solum peccata, sed circumstantias peccatorum notabiliter aggravantes includi dicitur præceptum; qui non potest explicari de circumstantiis mutantibus speciem tantum, nam exemplum affert de perseverantia, & diuturnitate peccati, quæ quidem non mutat speciem, sed solum aggravat. Cajet. Sotus, Victoria, Ledesma, Joan. la Cruz. & alii. Ratio est, quia multoties sunt circumstantiæ tales, quæ intra eandem speciem ita aggravant peccatum, ut iudicio prudenti majorem malitiam afferant, quàm si adderetur circumstantia mutans speciem, igitur si circumstantia mutans speciem est necessarium aperienda, ita circumstantia præfata modo aggravans, quæ proinde dicitur notabiliter aggravans.*

3144. Circumstantia igitur notabiliter aggravans non est illa, quæ solum facit unum mortale pluribus intra eandem speciem æquivalere; alioquin, qui fornicatur, non tantum deberet explicare copulam, sed etiam oscula, & tactus impudicos antecedentes, concomitantes, & consequentes proximè peccato principali, ad quod ordinantur, connexa; quod secundum communem est falsum; *Sed est illa, quæ ita intra eandem speci-*

em peccatum aggravat, ut iudicio prudenti
majorem malitiam afferat, quam si adderetur
circumstantia mutans speciem.

3145 Hac ratione est circumstantia nota-
biliter aggravans, 1. In furto quantitas mille
aureorum respectu viginti, 2. Excessiva dur-
nitas; v. gr. perdurare in odio, & voluntate
occidendi inimicum plus quam per tres
menses, de qua perseverantia exemplificat
Scotus *cit. v. tom. 3. num. 266. 3.* Talis est
(per plures, qui tenent, gradus consanguini-
tatis non differre specie) circumstantia co-
pule cum matre, aut patre, 4. Talis respectu
homicidii facti per seopletum, est occisio
hominis patrata cum excessiva sevitia, v. gr.
cum obtruncatione nasi, lingua, manuum,
&c. Quem quæso (si non sit fera) non horret
notabiliter tam excessiva crudelitas, ut certò
non judicet hanc esse circumstantiam majore-
rem gravitatem homicidio afferentem,
quam sit alia circumstantia mutans speciem,
putà quam si occisio per seopletum esset fa-
cta ad fornicandum?

Hæ quidem, & similes circumstantiæ no-
tabiliter aggravantes, sunt necessariò aperi-
endæ Confessario tam ut medico, quam ut
judici, quia validiori indigent medicina, qua
curentur, & majori satisfactione, qua pur-
gentur, exemplo desumpto ex morbo, & de-
lecto physico.

Neque hæc sententia est scrupulorum
fomentum, si penitens probum & doctum
Confessarium consulat, & si hæc tenetur re-
gula, quòd *in dubio, an circumstantia sit no-
tabiliter aggravans, conseatur non esse nota-
biliter aggravans;* quia nemo est spoliandus
libertate ob obligationem dubiam: *v.*
num. 41.

De Circumstantiis plura alia dicta sunt in
propriis materiis.

CONFESSIO ABSENTIS.

3146 **N**on potest quis, nec licite, nec
licite, coniteri ableni per
ras, aut nuncium, & ab eo absolvi, etiam si
periat in articulo mortis, aut impediatur
accedendum ad illum, quia v. g. detinetur
carcere; &c. ita Scotus *in 4. d. 17. q. 2. a. 2.*
Z. quia Sacramenta exposcunt subiectum
presens. Constat ex ipsa forma absolutio-
nis *Ego te absolvo,* quæ non verificatur de
absente, nam pronomen deest
vum *Te* significat subiectum presens, ab-
ctum est pariter de presentia materie ab-
cramento Eucharistiæ, *n. 2953. & 2954.*

3147 Nec obstat, quòd matrimonium
celebretur inter absentes per procuratorem,
quia contractus matrimonii (ut docet
tit. la Cruz) in quo fundatur ratiō contractus,
non est immutatus à Christo in ratiōe
contractus, sed elevatus in lege gratiæ in
tione Sacramenti; ac proinde, quando ab-
tatur in ratiōe contractus, sicut in ratiōe
absentes, salvatur etiam in ratiōe Sacra-
menti: non sic Sacramentum presentium
quod in ratiōe Sacramenti fuit & Christo
stitutum, ut requirat presentiam subiecti
ex ejus forma liquet.

Tum quia talis modus confitendi
per litteras, aut nuncium, est expeditissimus
vissimis periculis, revelationis Confessarii
scandali, & aliorum damni, qui utitur
tus *cit. ex natura sua est patulus:* quod
in grave præjudicium ipsius Sacramenti.

Hinc Clemens VIII. anno 1602. con-
riam assertionem damnavit ad matrem
sam, temerariam, & scandalosam, etiam
sub excommunicatione doceri, aut in
deduci prohibuit.

3148 Eadem ratione invalida est
lutio, si Confessarius presentem auctorem

CONFESSIO IN SCRIPTIS.

3153 **N**emo, etiam si sit impotens confiteri ore, ut mutus, &c. tenetur confiteri in scriptis, aut per interpretem, quia Confessio fuit à Christo instituta secreta, & hic modus confitendi est ex natura sua patulus. Scotus in 4. d. 17. q. unic. lit. 7. & Diana p. 5. tr. 6. res. 4. Affirmat de impotente confiteri ore, si possit scripto, Leander de Pœnit. tr. 5. dis. 6. q. 17. Difficultas autem est, an fieri possit in scriptis?

3154 Et quidem in casu necessitatis, quo quis sit impotens confiteri, v. gr. quia mutus, ignotæ linguæ, &c. confiteri potest per nutus, interpretem, aut scriptum, dummodo Confessarius absolvendo sit præsens, quia quòd Confessio sit secreta, & vocalis, non est de essentia Confessionis, sed modus sacramentalis, adeoque in casu necessitatis potest esse publica: ut in num. 3114. habetur ex Trident. sess. 14. c. 5.

3155 Extra casum necessitatis absolute affirmat Leander de pœnit. tr. 5. dis. 6. q. 14. & 15. quòd, si quis Sacerdoti præsentem tradat in scripto suam Confessionem tacite legendam, & immediatè ante, aut post dicat: *De his omnibus peccatis scriptis me accuso*, valida, & licita sit confessio, quia implet præceptum Confessionis vocalis, dum voce fateatur peccata ibi scripta esse sua; & cum aliunde de illis habeat dolorem, ponit, quod requiritur ad Confessionis integritatem.

3156 Arldekin in tom. 2. pag. 282. & Moya hanc opinionem sequuntur in casu verecundiæ valde magna.

3157 Dico tamen, extra casum necessitatis confessionem in scripto factam confessario præsentem esse graviter illicitam, & inde invalidam. Matrius dis. 2. q. 7. n. 168. Faber, Brancatus, & alii Scotista, quia confessio vocalis est

O o o

de

de precepto divino; constat *ex c.* *Quem poenitet de Poenit. dist. 1. Præcepit enim Dominus mundandis, ut ostenderent ora sacerdotibus, docens corporali presentia confitenda peccata, non per nutum, nec per scriptum manifestanda: dixit enim: Ora monstrate, erubescencia enim vultu timore offensis venia criminis: hinc ut insinuat Scotus *cit. lit. Z.* erubescencia non excusat, sed sola impotentia, quoniam erubescencia est à Christo intenta, & inde est magna pars poenitentia.*

Tum quia opinio affirmativa potest esse scandalum, & occasio, ut confessio vocalis haud amplius, aut parùm præfertim à puellis usitetur, quia cum non possit faciliter discerni, quanta verecundia requiratur, qualibet puella posset affectare, & præsumere suam verecundiam esse magnam, & excedentem, ac proinde à confessione vocali excusari.

3158 A fortiori nec est licita, nec valida confessio, si quis Sacerdoti, qui fuit peccato præiens, dicat: *Me accuso de peccato illo, quod tu scis me heri commississe*; quia hæc notitia non est sacramentalis, nec si sit ordinata ad Sacramentum, sed est extrajudicialis. Scotus *in 4. d. 16. q. 1. lit. E.*

3159 Confessarius autem nullo pacto potest dare absolutionem in scriptis, sed debet eam voce proferre: *v. num. 3109.*

CONFESSIO DE SOLIS CONFESSIS.

3160 **C**onfessio de solis mortalibus aliis confessis est valida, & fructuosa: *Fructuosa*, quia habet augmentum gratiæ: *Valida*, quia habet omnes partes; peccata enim confessis considerari possunt ut remissa, & ut commissa; unde absolutio cadit supra illa ut commissa, quo pacto sunt materia sufficiens. Insuper substant novæ materiæ proxima, nempe novæ contritioni, confessioni, & satisfactioni; requiritur enim novus dolor.

CONFESSIO REITERANDA EST.

3161 **Q**uoties est invalida; quæ triplici capite contingere potest. 1. Ex parte poenitentis, 2. Ex parte confessarii.

EX PARTE POENITENTIS

3162 **E**st invalida, & reiteranda confessio, 1. Facta sine dolore, ut in defectu alterius partis essentialis. Notandum est, quod defectus in parte essentialis excusat, quia est defectus in parte essentialis, nempe materia proxima, in qua quis voluntarie aliquid mortale committit, non enim habet verum dolorem, & propositum se emendandi: talis est, qui in confessione proxima peccandi reperitur, qui relinquare potest, & non vult.

3163 In casibus, in quibus confessio confitetur, peccat, seu indispositus ad Sacramentum accedit, sacrilegium committit.

3164 Rudis, qui sine certo numero, & grosso modo mortalia indocto confitetur, confessus est, non tenetur, detecto errore confessiones reiterare; Leander *loc. cit. p. 5. q. 71. Diana p. 3. tract. 4. res. 89.* quæ erunt valida, & fructuosa, quoniam peccata fuerunt directe absoluta; non est obligatio iterum subjiciendi clavibus peccata, mel directe absoluta.

3165 Hinc Diana *in sum. ver. Confessio poenitentis perturbet circa validitatem reiterarum confessionum. Nam, si interrogatus illos de numero, respondeat, se nunquam merum expressisse, cum id bona fide se relinquendos in bona fide, ait. Martini, nisi aliquod essenziale omisisse, confitetur confessiones alioquin non integram materiam*

7. *ANDA EST.*
 1166 Non sunt reiteranda confessiones
 factæ post confessionem invali-
 dam, quæ sunt fuerunt validæ, & fructuosæ
 in bonæ fidei; sed solum est reiteranda
 illa, in qua fuit defectus, postquam memo-
 ria recordetur. Hinc qui culpabiliter morta-
 litate moritur, & postea in aliis confessionibus est
 confessus illius sacrilegii, quando tandem ejus
 recordatur, non tenetur ad has repeten-

tentiæ à se imponitæ; *Mastrius disput. 2. 1. 9. 8. n. 198.* Bonac. Navar. & alii: quia si licet non recordetur, non potest confessarius rectè fungi suo munere in medicina, & pœnitentia imponenda; benè verò si præfato modo recordetur.

3169 Hinc praxis est, ut confessarius, si pœnitenti sibi confessio absolutionem differat ad plures dies, vel quia confessio est longa, & non potest eodem die perfici; vel quia pœnitens est indispositus; tunc accedente termino dilationis, licet non recordetur peccatorum confessorum distinctè, & in specie, sed solum in confuso, non exigit, ut confessio repetatur, sed ut dolor eliciatur, & absoluitur; quia pœnitens jam satisfecit confessionis integritati materiali.

3170 Hac ratione, qui eidem confessario est confessus, hoc modo uti poterit in confessionibus repetendis, si prudenter timeat aut inveniat eas ex defectu veri doloris, propositi, aut ex aliquo capite fuisse invalidas, dicendo: *Accuso me de omnibus illis peccatis, quæ tibi in aliis confessionibus confessus sum.* Vide quantæ utilitatis sit eundem semper adire confessarium.

EX PARTE CONFESSARII

3171 **I**nvalida, & reiteranda confessio est, 1. Si confessarius verba absolutionis substantialiter vitiaverit, aut intentionem actualem, vel virtuales absolvendi non habuerit, 2. Si careat jurisdictione, 3. Si sit excommunicatus vitandus, quatenus est publicè denunciatus, vel notorius percussor Clerici; quia habet jurisdictionem impeditam. Valida autem est confessio, si confessarius excommunicatus vitandus, si in loco, ubi ignoratur, & communicari errore non habetur, nec creditur excommunicatus; insuper si habeat titulum, quatenus est Pa-

O o o 2 rochus,

rochus, aut verè approbatus; quia in hoc casu Ecclesia supplet jurisdictionem, qua ille caret. *Leander cit. q. 78. & 79. & com.* Non excusat autem error particularis. Vide fuscà ad *num. 3256.*

3172 Valida est, & non iteranda confessio bona fide facta cum Sacerdote valde ignaro, quia ad valorem sufficit notitia de peccato in communi, videlicet, quòd penitens habeat peccatum; sacrilega tamen, & inde iteranda est, si cum eo scierit, & ex malitia fiat; *Leander cit. q. 74. Diana part. 3. tr. 4. ref. 121.* Quilibet confessarius approbatus est confensus idoneus, nisi certò constet de opposito.

3173 Valida, non iteranda est confessio facta bona fide cum confessario, qui ob surditatem, somnum, aut distractionem, aliqua mortalia non intellexit sine culpa penitentis, & solum culpa erit in confessario: quòd si penitens id postea advertat, sufficit, quòd si penitens id postea advertat, sufficit, quòd repetat ea, quæ probabiliter iudicat, aut scit non fuisse audita.

3174 Si verò nescit, quòd illud fuerit; si confessio est brevis, tenetur omnia repetere, quia de singulis potest prudenter dubitare; si longa, non tenetur omnia repetere; quia in tanta multitudine non potest de singulis prudenter dubitare, sed solum confiteri debet peccatum illud in communi, dicendo: *Me accuso de peccato illo mortali, quòd confessarius non audivit*: similiter, si sint aliqua non audita, quæ pariter determinatè discernere non potest.

3175 Probatur à pari, nam ex superius dictis, qui scit se commisisse aliquòd mortale, & non recordatur quale fuerit, tenetur illud in communi, & in genere confiteri: similiter, qui dubitat de aliquo mortali à se commisso, tenetur illud dubium confiteri; & demum, qui dubitat de aliquo peccato

in communi, an illud confessus fuerit, tenetur illud dubium confiteri; igitur, quòd vel dubitat, aliquòd, vel aliqua mortalia non fuisse à confessario intellecta, debet in communi, & in genere confiteri, si nesciat in particulari, qualis illa fuerit.

3176 Debet tamen tunc determinare materiam, quantum fieri potest, dicendo, *Scio, vel dubio, an confessus fueris unum peccatum grave meum, si quale fuerit; sed tempore illo scilicet commiseri tales, vel tales species peccatorum.* *Leander cit. tr. 4. ref. 158. Leander hic tr. 4. q. 86. Tamb. Lugo.*

3177 Ad tollendos scrupulos, sancti deales, quòd si ob aliquem defectum contigerit aliqua eorum confessio valida sine eorum culpa, in sequenti confessione valida, peccata illa fuerunt inchoate soluta.

DE SATISFACTIONE

3178 Satisfactio sacramentalis, est satisfactio poenæ temporalis, quæ pro injuriâ Deo illatâ, consistens in opere, & laboriosa à confessario taxatur.

3179 Peccato enim mortali committitur culpa, quæ est offensâ Dei, & poenæ eterna; per sacramentum poenitentiae committitur tota culpa, ita ut peccator redeat in Deum; poenâ verò non remittitur, sed commutatur de æterna in temporalem, faciendam in præsentibus, vel in alio Purgatorio. Hanc poenam temporalem satisfactio sacramentalis compensat ultra vires ex opere operato, ita ut major poenam compensat jejunium à confessario positum, quam voluntarie assumptam, autem soli Deo est nota.

3180 Satisfactio in voto, videlicet in voto positò eam adimplendi, est pars essentialis

penitentiæ, se tenens ex parte ma-
ioris proximitate, in esse autem exhibitio. seu
instructio, est pars integralis. Scotus in
4. d. 16. qu. 1. lit. E.

1181 Hinc penitens penitentiam ac-
ceptare tenetur, ita ut qui nullam acceptare
voluerit, non possit absolvi, quia non esset
satisfactus, nec verum dolorem haberet: ita

1182 Plures tenent eum posse peniten-
tiam acceptare, & absolvi, si dicat vel
penitentiam in Purgatorio solvere. Et quamvis
penitentiam admittat Scotus in 4. d. 19. qu. un. lit.

1183 In casu, quo aliâs penitens recederet de-
bet, hic tamen casus est metaphysicus,
quod nunquam contingit, adeoque in
re non est à communi recedendum.

1184 Confessarius verò debet esse pru-
dens penitentiam imponenda, quamvis e-
ius pro peccatis contra Deum, ut
pro peccatis contra proximum, ut avari-
tiam, &c. Et pro peccatis contra seip-
sum, ut peccata carnis, jejuniium. Confessa-

rius tamen debet uti prudentia, ut peniten-
tiam imponat moderatam, convenientem
personæ, & conditioni personæ, ac penitentis
solvendi: hac ratione sæpè sapius solent

1185 pro peccatis carnis non jejunia,
satisfactiones injungere. Imò si penitens ro-
get, ut aliam penitentiam mitiorem impo-
nat, non sit nimis rigidus confessarius, sed
ceteris immutet, ante oculos habens illud

1186 *Arundinem quassatam non con-*
tingit, & limum fumigans non extinguit.

1187 Confessarium posse penitentiam
imponere liberam per modum consilii, non
precepti, tenent Diana, & Bonac. hic.

1188 Probabilius tamen dico non posse.
Martini disp. 11. quæst. 11. n. 281. Lugo, & a-
lii, quæ Conc. Trid. sess. 14. c. 8. præcipit;

Debet ergo Sacerdotes Domini, quantum
spiritus, & prudentia suggererit, pro quali-
tate criminum, & penitentium facultate,
salutares, & convenientes satisfactiones in-
jungere, ne, si forte peccatis committant, & in-
indulgentius cum penitentibus agant, levissima
quædam opera pro gravissimis delictis injun-
gendo, alienorum peccatorum participes effi-
ciantur. Quæ verba non indicant consilium,
sed præceptum.

1186 Hinc ex una parte confessarius gra-
viter peccat, si sine rationabili causa pro pec-
catis gravibus valde levem penitentiam im-
ponat, v. gr. *quinque Ave.* Rationabilis cau-
sa levem imponendi, est extraordinaria con-
trictio, si penitens lucraturus sit Indulgenti-

am, aut Jubileum, quia satisfactio satis ul-
tra habetur per Indulgentiam. Sequitur ex
Trid. sess. 14. cap. 8. *Eos fieri peccatorum*

participes, qui sine justa causa pro gravibus
peccatis leves penitentias injungunt. Nec
compenfant illa verba, *Quidquid boni fece-*

ris, &c. quia sunt deprecativa. Bufemb. lib.
1. tr. 4. c. 3. dub. 4. num. 2. contra Dianam
p. 3. tr. 4. ref. 97, qui cum aliis affirmat.

1187 Optimum tamen consilium est, quod
injungat penitenti, ut ipse applicet merita,
& satisfactiones passionis Christi. Utilis pen-
itentia sunt Psalmi Penitentiales, litania
Virginis, aut Sanctorum, Psalmus Miserere:

v. pag. 11. prop. 21. ab Alex. VIII. damn.
1188 Ex alia parte, penitens graviter pec-
cat, si penitentiam pro peccato mortali im-
positam non adimpleat aut diù ex negligenti-
a differat. Si confessarius præfixit tempus, v.
gr. jejuniium. Feria 6. communionem die
Dominico, tunc implere debet: faciliter ta-
men potest à mortali excusari dilatio ad pau-
cos dies. Si non præfixit tempus, Diana par.

10. tr. 12. ref. 42. Leander hic tr. 5. disp. 9. quæ-
st. 89. Escobar, Henriquez, Fernandez, & alii te-
nent

nent posse, sine mortali differri ad unum annum; quia sicut confessio ab Ecclesia præcepta potest differri ad unum annum, ita satisfactio à confessario imposita. Patet tamen adimplendam esse, quam primum commode potest, ut de voto à num. 1841. ad 1847. Certum tamen est, quod non teneatur quis penitentiam implere ante absolutionem, aut communionem: vide *propof. 16, & 17.* ab Alex. VIII. *damn.*

3189 Non peccat graviter, si omittat penitentiam pro venialibus, aut mortalibus aliis confessis impositam; nec si de imposita pro mortalibus partem levem omittat: v. num. 425.

3190 Qui penitentiam adimplet in statu peccati mortalis, non invalidat, aut illicitat confessionem presentem; quia confessio præsens non vitatur per mortale futurum. Item satisfactio præcepto, sed non recipit tunc fructum, nempe effectum remissionis poenæ; illum tamen recipit postea recedente fictione, quando scilicet evadit in gratia; quia satisfactio suum effectum dat ex opere operato, nempe ex sacramento, quod est vivum, adeoque licet satisfactio per mortale fuit mortificata, reviviscit recedente peccato.

3191 Sit exemplum de operibus mortuis, & mortificatis: *Opera mortua* sunt illa opera bona, quæ sunt facta in peccato mortali, quod est mors animæ, & hæc quia fuerunt nata mortua, non reviviscunt: *Opera mortificata* sunt opera bona, quæ fuerunt facta in gratia, quæ est vita spiritualis animæ, quæ accedente peccato mortali, evadunt mortificata, quatenus stante societate peccati mortalis non retinent rationem meriti ad vitam æternam; recedente verò mortali, & redeunte gratia per penitentiam, reviviscunt in ratione meriti, ex eo quia fuerunt nata viva: hinc sunt versus.

*Illæ reviviscunt, quæ mortificata fuerunt
Vivere non possunt, quæ mortua non fuerunt.*

Opera autem bona, quæ fuerunt in peccato mortali, licet non sint meritoria in certam vitam æternam, nec per subseq. certam penitentiam reviviscunt, profunt ad alios effectus, nimirum ad obtinenda bona temporalia, ad humiliationem, & ad vitanda præparata tormenta in inferno, juxta verbum Col. 3. 11.

*Quæ cum mortali bona fuerunt, dant fructum in terra,
Cetera faciunt humile, & minuant tormenta gehenna.*

3192 Potest pro penitentia temporaria alius debitum ex præcepto, voto, & grat. jejunium in Quadragesima. *Madri. 2. 1. quest. 11. num. 272.* Arctinus, Ponticus alii Scotista, Lugo, Amicus, Syerius, & quosdam plures, 1. Quia opus per præceptum certam rationem satisfactionis, 2. Quia opus per præceptum potest elvari per clavem ad effectum satisfactionis ex opere operato, licet nemo possit per unam solutionem duobus debitis satisfacere (quæ est ratio rationis negativæ) hoc est verum ex merito minimè ex gratia, & benignitate creatæ unam solutionem pro duobus debitis certæ rationis, cujusmodi est Deus, ex *Trid. sess. 14. cap. 9.* habetur: *Docet præterea, ut non solum panis, &c. sed etiam temporalia, & gellis à Deo insuctis, & à nobis pariter acceptis apud Deum Patrem, per Christum sunt satisfacere valeamus.* Et tamen Deus la dat in poenam, juxta illud, *Propter peccatum veniunt adversa.* Tum quia id est verum materia justitiæ; at extra materiam ad duobus obligationibus satisfieri, nihil potest, ait Gobat. *to. 3. de voto n. 241.*

3193 Qui tamen tale opus, v. gr. jejunium

Quadragesimam omitteret, deberet utriusque præcepti circumstantiam in confessione præcipue non præcisè quia contra duo præcepta peccaret, sed quia contraheret distinctas species distinctas, ab ipsis præceptis distinctas; præceptum enim Ecclesiæ in hoc obediendam, seu temperantiam; præceptum vero confessorii satisfactionem, & satisfactionem: *v. num. 3135.*

3194. Hæc dicta volo, quantum ad id, quod potest; regulariter enim non debet imponi pro pœnitentia opus aliud debitum. Nec pœnitens potest satisfacere per opus aliud debitum, si confessorius id non exigit.

3195. Potest imponi pœnitentia applicanda pro animabus purgatorii; Tamb. *in conf. pag. 407. num. 16.* Lugo, & alii, qui pœnitentia habet rationem satisfactionis, ut dicitur in capite, 1. Quantum est ex parte operantis; & hæc prodest animabus; 2. Quantum est ex opere operato, & hæc prodest ipsi pœnitenti; nam est personalis ex ratione Christi, & consequenter pœnitentiam frustratur satisfactione.

3196. Pœnitens tenetur per se ipsum pœnitentiam implere, ita ut nec auctoritate propria, nec Sacerdotis, possit eam alteri committere. *Mastrius dis. 21. qu. 11. num. 287.* Lugo. Et quidem, quod non possit id ei committere auctoritate propria, propterea quia licet alius possit pro eo satisfacere pro opere operantis, ipse tamen, nec alius potest opus illud elevare ad vim satisfactionis ex opere operato; hoc namque spectat ad potestatem clavium, nempe ad ipsum confessorium; hac ratione non potest ipse pœnitens satisfactionem sibi etiam in melius immutare: *v. sup. 15. ab Alex. VII. damn.*

3197. Nec id potest auctoritate Sacerdotis committere actus *contritio, confessio, & satis-*

factio sunt materia proxima, quatenus sunt in pœnitente: constat ex *Trid. sess. 14. cap. 3.* Sunt autem quasi materia huius Sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempe, *contritio, confessio, satisfactio, qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remissionem, ex Dei institutione requiruntur, hac ratione pœnitentia partes dicuntur.*

3198. Præceptum igitur satisfactionis est personale, non minus quàm præceptum jejunii, audiendi Millan, &c. eò maxime quia pœnitens per pœnitentiam punitur, & curatur adeoque ille, & non alius debet medelam sumere, & pœnam subire.

COMMUTATIO PœNITENTIÆ

3199. Pœnitentiam ab uno confessario impositam potest alius in benigniorem commutare; non solum, si sit pure vindicativa, & satisfactiva, sed etiam si sit medicinalis, & præservativa; quia secundus confessarius se habet ut successor prioris in eodem Tribunali, tam ut Judex, quàm ut medicus.

3200. Si posterior confessarius non sit æqualis, sed inferior, potest pœnitentiam à superiori impositam pro non reservatis commutare; minime, si pro reservatis, quia sicut in reservata non habet jurisdictionem, ita non potest illis iudicium efformare, imponendo pœnam; bene verò pro non reservatis, quia quoad illa est æqualis.

3201. *Commutatio pœnitentiæ*, si fiat ab eodem confessario, fieri potest extra Confessionem, usquequò habet notitiam confusam peccatorum; quæ commutatio, & satisfactio erit sacramentalis, quia confessarius ex peracto iudicio virtualiter retinet potestatem pœnam mitigandi, & commutandi ad petitionem, & preces ipsius pœnitentis. Quod si fit omni-

omnino oblitus, potest penitens remem-
tare in confuso. **Inde** ex penitentia data po-
test faciliter expertus confessorius statum
penitentis dignoscere.

3202 Si autem fiat ab alio confessorio,
certum est, quod fieri debeat in Confessione,
aliàs satisfactio non esset sacramentalis.

3203 Difficultas tamen est, *an in nova
confessione possit penitentia commutari non au-
ditis peccatis praeiudicatis, ob qua fuit imposita?*

Affirmant Diana p. 2. tr. 15. ref. 53. Tamb.
in meth. conf. pag. 408. num. 22. Nav. Tol.
& alii; quia posterior confessorius, cum sit
Iudex, & medicus, potest de tota causâ juxta
praesentem penitentis dispositionem judi-
care. Idem tenet Joseph de August. de eo, qui
est oblitus penitentiae injunctae, nimirum,
quod possit confessorius novam imponere
juxta praesentem penitentis statum.

3204 Dico probabilius, quod non possit
non auditis saltem in confuso peccatis prio-
ribus. *Mastrius dis. 21. q. 11. n. 295.* Filiuc.
Lugo, & alii, quia iudex non potest ferre
sententiam, nisi cognita causa; & in nova
confessione, licet cognoscat causam praesen-
tem, non cognoscit causam praeteritam; igitur
non potest disponere de sententia praeterita,
nisi notitiam saltem in confuso habeat
causae praeteritae. Poterit tamen aliquando
confessorius expertus, ex ipsa penitentia
praeterita, causam praeteritam in confuso
cognoscere.

3205 Non placet Ardekin *ro. 2. pag. 239.*
nn. 10. dicens, quod oblitus penitentiae, aut
factus impotens ad illam implendam, non te-
neatur ejus loco ad aliam; quia penitentia
imponitur in satisfactionem, & est pars in-
tegralis sacramenti, adeoque non tenet paritas
de aliis praecipuis, v. gr. Missae, jejunii, & vo-
tis. Tenetur igitur aliam confessorio petere:
v. n. 1841. ad 1847.

DE SIGILLO.

3206 **S**igillum sacramentale, *est*
*quo servandi secretum in confes-
sione confessorio aperuntur.* Obligat peni-
tenti, Divino, & humano, & tam in
in nullo casu, etiam si salus propria
totius mundi inde penderet, licet aliter
gere, sive directè, sive indirectè.

3207 Ut peccata sub sigillo Sacramen-
tali cadant, requiritur, quod penitens ea
aperit per Confessionem Sacramentalem
pe animose accusandi, & absolutio-
cipiendi; secus, si ea aperiat alio fine,
si flexis genibus dicat: *Hoc tibi dico sub
confessionis: v. n. 2930. & tom. 2. n. 19.*

3208 Sub sigillo Sacramentali cadunt
omnia peccata, etiam publica, & circum-
stantiae, etiam impertinentes, ignorantiae
tam ipsius penitentis, quam confessorii,
& defectus naturales, etiam ignorantiae
festati, qui confessionem aliquo modo
osam reddere possent. v. gr. quod peni-
sit illegitimus, &c. quia sigillum Sacramen-
tale obligat ad occultandum omne in
confessionem odiosam reddere possent.

3209 *Alia vero conditio est, scilicet
penitentis, qua non sunt peccata, sed
actus morales, civiles, vel naturales, qui
reddunt penitentem vilem, seu moerentem
stimulationis, etiam si in confessione facta
ad confessionis sigillum non obligant, nisi
gillo dicantur. & specificentur, quia
sumuntur dicit, ut secreta naturalia,
reddunt Sacramentum odiosum. Sic
opera bona, & virtutes ipsius penitentis.*
Mastr. dis. 21. q. 10. n. 253.

3210 Non violat sigillum confessionis
si peccatum aliquod auditum referat,
men ut nullo modo veniri possit in

... nec aliqua communitas infamari.
 ... nec loquatur de peccato proximi,
 ... nec in loco, ubi est auditus; quia
 ... violat sigillum confessarius, si dicat
 ... in genere, Titium esse confessum mortale,
 ... in specie, v. gr. mendacium. Mi-
 ... si dicat in genere esse confessum veni-
 ... esse bene confessum, Quia Confes-
 ... fit nisi de peccatis, & absolutio non
 ... pro peccatis.
 ... Si penitens ob indispositionem non
 ... facta Confessionis, tenetur Confessari-
 ... adere, alias indiretè Confessio
 ... At si ille mere fide ad Confes-
 ... nimirum ad vitandam infamiam.
 ... Confessarius esset certus, quod
 ... ad Communionem accederet, deberet
 ... negare, quia ex una parte Confes-
 ... sacramentalis, ex num. 2930.
 ... simulacioni ad commu-
 ... ita ferè Ardekin tom. 2.
 ... num. 7. v. num. 1733.
 ... Violat sigillum, si penitentiam
 ... imponi solitam revelet, v. gr.
 ... penitentiales, coronam, &c.
 ... Non violat sigillum, si revelet pœ-
 ... veniali imponi solitam, puta
 ... Ave; Clericatus c. 12 §. n. 8. I-
 ... p. 5. tr. 11. ref. 31. tenet, si unum
 ... aut quinquè Pater, & Ave; quia non
 ... Confessionem venialium.
 ... Violat verò, si dicat superiori, in tali
 ... postulari facultatem pro re-
 ... Clericatus cit. num. 13.
 ... Qui num. 15. ritè tenet, violare
 ... Confessionium, si dicat: Non absol-

(Nisi addatur causa, quæ excludat om-
 nem manifestationem, seu suspicionem pec-
 cati; puta quia materiam non repetit, vel
 tempus non habuit suam explendi Confessi-
 onem; quamvis etiam in his, & similibus lo-
 cutionibus sit parè os aperiendum, & cum
 magna cautela. Coton. num. 29. & 30. Ubi
 etiam notat, non esse licitam dicere de pu-
 blico peccatore, Confessus est mihi suum
 peccatum.)
 3217 (Si contingat, Confessarium pro-
 prium peccatum confiteri non posse, nisi re-
 velet alterius peccatum in Confessione audi-
 tum suum reticere tenetur; quia præceptum
 sigilli Sacramentalis strictius obligat, quàm
 præceptum confitendi omnia mortalia; hoc
 enim solùm est affirmativum, illud negati-
 vum.) Ita Ardekin tom. 2. pag. 236. num. 11.
 Id tamen longè priùs docuit Scotus in 4. d.
 21. q. 2. lit. M. ver. Ad aliud dico.
 3218 Confessarium, qui in Confessione
 ex socio conspirationis novit sibi insidias pa-
 rari, posse se continere domi, divertere à sil-
 va, &c. quia id non est revelativum Confes-
 sionis, sed indifferens ad peccatum confes-
 sum, vel non confessum, cum æquè potuif-
 set haberi, si peccatum non esset confessum;
 tenent Scotus in 4. d. 21. qu. 2. litt. M. Tamb.
 in meth. conf. p. 412. cap. 6. num. 5. Bonac. Fe-
 nech. Ardekin tom. 2. pag. 237. qui hanc ad-
 dit rationem: Quia fuga hæc per se nullum
 peccatum manifestat, sed solam peccati Con-
 fessionem. quoniam peccatum socii illi antea
 cognitum habuerunt. Leander hic tr. 5. dis. 10.
 qu. 68. & 69. Bulemb. lib. 6. tr. 4. c. 3. dub. 1. n.
 5. addit: Ad sus ipsius gubernationem licere
 tali casu ea scientia uti, videri probabitur, v.
 gr. abstinendo à calice, in quo scitur esse ve-
 nenum, descedendo à silva, in qua parat am-
 bi mortem sciat ex unius latronis Confessione.
 Docent Sylv. Henr. Coninch. Layman. &

Post Exam. Ecclesiast. Tom. 1.

Ppp

quam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quamvis Lugo id negat in casu, quo inde ex lociis sequatur damnum poenitenti; etiam in hoc casu concedit Coninch. cum aliis, quia damnum per accidens sequitur: *v. rom. 3. num. 365.*

3219 Diana *verò part. 5. tr. 11. ref. 46.* cum Riccardo, Nav. Suario, & Soto, rectè, & clarius rem distinguit: videlicet, si in casibus prædictis, & similibus, ex diversione, & fuga Sacerdotis ob propriam vitam servandam, sequeretur aliqua suspèctio apud alios de peccato confessò, aut periculum damni poenitentis, tunc non posse Sacerdotem se divertere, etiam si sit in mortali, sed de contritione provisum teneri ingredi silvam, vinum venenatum in Altari sumere, & Deo se commendare; quia sigillum sacramentale ob bonum fidelium, & reverentiam Sacramenti, fortius obligat, quam salus totius mundi; & multò magis, quam propria vita servanda: quæ suspèctio faciliter contingeret; quia socii conspirationis, videntes Sacerdotem post auditam Confessionem complicit, se divertere ab itinere certè assumpto, &c. jam suspicarentur de delicto conspirationis confessò, & possent in socium irruere; tunc enim divertio, & fuga, licet non sit ex natura sua manifestativa sigilli, talis est hic & nunc ex circumstantiis.

3220 Si autem contingat, quòd circumstantia sint tales, ut ex diversione, & fuga, nulla directè aut indirectè oriatur suspèctio peccati confessi, v. gr. quatenus socii complicitem consententem non viderunt, &c. tunc Sacerdotem ob vitam servandam posse licitè se divertere.

3221 Confessarius nullo pacto uti potest notitia habita in Confessione pro externo aliorum regimine, administratione Sacramentorum, &c.

3222 Hinc non potest Sacerdos negare

Eucharistiam, matrimonium, & alia, &c. ei, quem ex Confessione scit esse malignum, impediam, &c. Nec Abbatis Machum, quem ex Confessione scit esse cubinariam, & loco, aut Officio removere potest. Ita Scotus in 4. d. 21. q. 2. art. 1. hoc notabile documentum aliter.

3223 Si dicas: non apponit remedia salutem ovis sua. Respondeo: consilium fore poenitentem meliori modo, quo perire illum locum sibi periculosum dimittere, non erit, non attendet esse Deum, sed ad fructus, sibi secundum justitiam viscerum Dei correctioni dimittat.

3224 Hinc Clemens VIII. Decretis 1591. die 26. Martii generaliter præcepit huiusmodi notitiæ ulum: *Tamquam pro tempore existentes, quam Confessarii postea ad superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentissime, ne ex notitia quam de aliorum peccatis in Confessione audiverunt, ad exteriorem gubernationem accesserint.*

3225 Quo non obstante Decretum, *in Meth. Conf. pag. 412. §. 2. & Malin. Theol. mor. dis. 21. q. 10. art. 2. de peccatis distinguunt actus, 1. Qui veritatem personam poenitentis, ut eum pariter loco removere, ei suffragium, aut communionem negare, &c. 2. Qui non ex actibus circa personam poenitentis, sed sine actibus, v. gr. servo non tradere claudere, superiorem claudere fores, unde scilicet dictum nocte exire, &c. Quæ præmissa actione, tenent in Decreto compendiosè actus primi, non secundi generis, quos hos nihil in exteriori gubernatione personarum singulares decernitur: Et illud prior utitur ob bonum proprium vel poenitentis, vel communis, vel innocentis, & ut scandalum vitetur, &c.*

men, ut nec directè, nec indirectè

scandalum; quia non utitur notitia sacramentali.

3230 Confessarius, si ex complicitis Confessione sciat pœnitentis peccatum, quod ipse non confitetur, non potest ipsum de eo speciatim interrogare, sed solum in genere, an habeat aliud peccatum, quod confiteatur; quod si negat, eum tenetur absolvere, si aliis impeditum non inveniatur.

3231 Si illud sciat extra Confessionem, ex auditu fide digni, tenetur eum interrogare in specie; quod si negat, debet pariter eum absolvere, quia putare potest illud cum alio Confessario esse confessum; vel relatores deceptum esse; quia in pœnitentia foro credendum est pœnitenti, sicuti contra se, ita & pro se. Si tamen illud certo constet Confessario, quatenus v. gr. furastem, blasphemantem, &c. vidit, & certo sciat non esse cum alio confessum, tunc si neget, eum absolvere non debet, utpote indilpositum.

3232 Nullo pacto licet Confessario loqui cum pœnitente de peccatis in Confessione auditis; quia ruborem affert, & reddit odiosam Confessionem; licet autem de ipsius pœnitentis licentia; quam concedere censeatur, si ipse prior de illis loqui incipiat.

3233 Si Confessarius in Confessione gravem errorem commisit, qui pendeat in futurum, v. gr. quia bona fide consuluit contractum, quem postea usurarium reperit, tenetur petere à pœnitente licentiam loquendi de materia confessionis præterite ad salutem animæ illius pertinente. Si pœnitens neget, probabilis est, quod possit de peccato, & reloqui, ac errorem corrigere, 1. Quia tunc Proprie non loquitur extra Confessionem, sed perficit eam, que inchoata, & imperfecta erat, 2. Quia in casu mali consilii, nil loquitur de Confessione præterita, sed suum confitetur.

3234 Nec potest superior ex notitia peccati in Confessione habita, inquirere media aliis sciendum extra Confessionem, ad quod pertinet subditum, aut alium personam pœnitentis exercere, quia ex hoc maxime odiosum redderetur sacramentum pœnitentiæ, nedum ipsi pœnitenti, verum etiam cæteris fidelibus, si Confessarium ex notitia Confessionis accere sus expiscandi eamdem notitiam extra Confessionem, & inde actiones contra personam patrandi.

3235 Confessarius, non obstante Confessione, potest uti notitia peccati, quam aliunde, dummodo eam nullo modo per actum Confessionis adjuvet, & absit

scandalum; quia non utitur notitia sacramentali.

3236 Nullo pacto licet Confessario loqui cum pœnitente de peccatis in Confessione auditis; quia ruborem affert, & reddit odiosam Confessionem; licet autem de ipsius pœnitentis licentia; quam concedere censeatur, si ipse prior de illis loqui incipiat.

3237 Si Confessarius in Confessione gravem errorem commisit, qui pendeat in futurum, v. gr. quia bona fide consuluit contractum, quem postea usurarium reperit, tenetur petere à pœnitente licentiam loquendi de materia confessionis præterite ad salutem animæ illius pertinente. Si pœnitens neget, probabilis est, quod possit de peccato, & reloqui, ac errorem corrigere, 1. Quia tunc Proprie non loquitur extra Confessionem, sed perficit eam, que inchoata, & imperfecta erat, 2. Quia in casu mali consilii, nil loquitur de Confessione præterita, sed suum confitetur.

3238 Nec potest superior ex notitia peccati in Confessione habita, inquirere media aliis sciendum extra Confessionem, ad quod pertinet subditum, aut alium personam pœnitentis exercere, quia ex hoc maxime odiosum redderetur sacramentum pœnitentiæ, nedum ipsi pœnitenti, verum etiam cæteris fidelibus, si Confessarium ex notitia Confessionis accere sus expiscandi eamdem notitiam extra Confessionem, & inde actiones contra personam patrandi.

3239 Confessarius, non obstante Confessione, potest uti notitia peccati, quam aliunde, dummodo eam nullo modo per actum Confessionis adjuvet, & absit

hunc malè datum revocat. Arldekin tom. 2. pag. 236. num. 13. & Fenech. Quòd si pœnitens audire non velit, debet Confessarius eum monere, quòd sit in malo statu, denegando licentiam, & recusando audire.

3234 Si pœnitens, ob aliquem bonum finem, v. gr. ad consilium à doctiori petendum, ad malum aliquod avertendum, &c. licentiam det Confessario, de proprio peccato, aut alia re Confessionis cum alio loquendi, potest Confessarius sine fractione sigilli, cum eo loqui, sed non cum altero, ad quem licentia non fuit concessa; quia id, quod pœnitens potest facere per se, potest per alium facere; nec Confessio odiosa redditur: licentia autem debet esse expressa, & nullo modo sufficit præsumpta; quia talis præsumptio est odiosa, aut periculosa; imò tunc peccatum manifestare debet, de quo consilium petit, non peccatorem.

3235 Dixi, ob aliquem bonum finem; quia, ut ritè advertit Scot. in 4. d. 21. qu. 2. lit. L. jus sigilli Sacramentalis non est tantum ipsius confitentis, sed etiam totius communitatis fidelium, quæ aliàs maxime perturbaretur, & ipsius Sacramenti, cui ipse pœnitens renunciare non potest; ac proinde non potest pœnitens ex lubricitate, & levitate licentiam Confessario dare de re ad Confessionem pertinente loquendi, nec Confessarius ea uti debet sine magna Sacramenti irreverentia.

3236 Ille verò, cui Confessarius peccatum de pœnitentis licentia manifestavit, ob consilium, aut aliam causam ad absolutionem Sacramentalem spectantem, ad sigillum Sacramentale tenetur, quia est notitia ex Confessione orta, & ad confessionem ordinata. Arldekin cit. pag. 237. num. 15.

3237 Ad sigillum Sacramentale tenetur ultra Confessarium; interpres ille, quem

Confessarius super re Confessionis tenuit, laicus, qui Sacerdotem se iuratus Confessionem excepit, aut qui casualiter peccatum confitentis audivit; item ille, cui Confessarius sacrilegè revelavit peccatum. Scotus in 4. d. 21. qu. 2. lit. N. L. revertit, præfatos præter Confessarium tenentem sigillo Sacramentali, ita ut sacrilegium contra Sacramenti reverentiam committatur de eo peccato loquantur, quatenus auctoritate ex Sacramento pervenit; non tamen cum eodem rigore, quia non sunt pœnis Canonici, quibus ipsi Confessarii subduntur; quæ in cap. omnis, nonnulli sexus de pœnit. & remis. sunt deponitæ perpetua pœnitentia in arcto Mandati luenda.

3238 Pœnitens non tenetur ad sigillum sacramentale; tenetur verò ad secretum naturale, quoad ea, ex quorum manifestatione sequeretur gravis infamia sit, in Confessarii. Omnino vide casum n. 297.

CAPIT V.

De Ministerio Sacr. Pœnit.

3239 **M**inister hujus Sacramentalis est Sacerdos. In eo, ut absolvat, requiritur intentio, potestas ordinis, & jurisdictionis. Potestas ordinis est potestas remota, potestas jurisdictionis potestas proxima, quatenus Sacerdos vi ordinationis acceptæ à Christo in statum ad absolvendum, sed non ad absolvendum subditos. Unde jurisdictio Confessarii in subditos ad exercendam potestatem absolvendi, quam ex vi ordinis Sacramentalis habet, est nulla, ex Trid. sess. 14. c. 1. Quia Sacramentum pœnitentiae est actus iudicii, qui, si exerceatur in non subditos, est nullus: v. n. 3285.

à quibusvis peccatis, etiam reservatis; à censuris verò reservatis non nisi sub conditione, ut periculo elapso coram Superiore se præsentet, nedum pro satisfactione, & ut stet ejus mandatis, sed etiam pro absolutione: *v. num. 3355. & 3359.*

3247 *Articulus mortis*, propriè est tempus illud, quo mors certò instat de proximo, & est inevitabilis.

3248 *Periculum probabile mortis*, est illud, in quo non instat certò, sed ex læpè contingentibus probabiliter timetur mors; tale est in eis, qui prælium, aut periculosam, & longam navigationem proximè sunt aggressuri: *v. n. 3357.*

JURISDICTIO DELEGATA

3249 **N**on confertur, nisi aliquo signo externo; quia Sacramentum est signum sensibile externum. Sufficit tamen quodcumque, quod reverà, & iudicio prudenti, in talibus circumstantiis indicet intentionem conferentis jurisdictionem.

3250 Unde non est necesse, quòd fiat per litteras; adeòque qui fuit ab Ordinario orotendus designatus Confessarius, valide absolvit, antequam expediantur litteræ, nisi Ordinarius expresserit, se nolle jurisdictionem conferre, nisi expeditis litteris. *Diana par. 1, er. 14. resol. 41. Sieri de poenit. n. 699. Leander de poenit. disp. 11. q. 80.*

3251 Item Ordinarius, si videns Sacerdotem non designatum audientem confessiones in circumstantiis, in quibus posset commodè impedire, & non impediatur, censetur jurisdictionem illi conferre; in ordine tamen ad confessionem illam, minime ad alias in futurum. *Sieri cit. num. 693. ex Gobat. tract. 7. num. 8. & Leandro cit. q. 94.* Nam. (ut doctè ponderat) (sumus in materia, in qua

judicium prudentum facit intentionem.

3252 Et convincit à pari; nam (sicut sententia omnium, ut testatur Novus *22. num. 58.* est sufficiens signum externum voluntatum celebrantium sponsum detrahentibus parentibus, filii si deam, & si vellent, reclamare possent; cur non sufficiens signum externum conferentis pifcopi, qui cum possit impedire, sic

Idem tenet in iisdem circumstantiis pifcopus non videat, sed certò sciat, eadem sit ratio.

3253 Hic tamen Confessarius à proprio confessionis mortaliter peccavit, qui capit confessionem excipere sine jurisdictione. Adeòque poenitens, detecto errore, peccata illa priora repetere; & si illa illis se accusare in genere, si hoc fecerit eodem confessione, & cum eodem Confessario, dicendo: *Me accuso de omnibus peccatis que jam manifestavi.*

3254 Non sufficit ad conferendam jurisdictionem ratihabitio de futuro, quòd Sacerdos prudenter credit ordinem ratihabiturum confessionem; quia est *sess. 24. cap. 6.* ad valorem hujus Sacramenti requiritur jurisdictione actualis, quam non ratihabitio de futuro; quia hæc non est.

3255 Sufficit autem ratihabitio de presenti. *Leander cit. q. 94. Sieri cit. cum Com. Quæ non sufficit, si sit purè seu præsumpta, quatenus si ordinem actu concederes; quia voluntas non in incognitum, sed requiritur, ex *22. num. 58.* quòd sit aliqua circumstantia, seu signum sic, aut moraliter externata: talis est *num. 3251. & 3252.* expressis, item Ordinarius signa complacentiæ, & gratitudinis talibus confessionibus expresserit, & hæc*

licentia tacita externata. Sieri *cit. num.*

Hinc rectè subdit Sieri *cit. n. 694.* cum
Quod si Sacerdos petat ab Episco-
pato audiendi confessiones, & nulla
licentia denegandi hanc facultatem, at-
que Episcopus taceat, habetur tunc licen-
tia concessa; & rectè quidem discur-
ritur, si casus talis sit, ut verè non sit ratio
denegandi licentiam, & Episcopus, si ve-
re nulli faciliè denegare, nec illud silenti-
o potest ad prudentem denogatio-
nem, potius enim his conditionibus
est signum externum concessio-
nis, quia hic valet, Qui tacet, consentire
(*cit.*)

ERROR COMMUNIS

Um titulo colorato, seu putativo,
à legitimo Superiore collato dat
jurisdictionem. Hæc sententia est mora-
toria, quam docent communiter Ju-
ristæ, & Theologi. Diana *par. 8. tr. 1.*
Cardenas *dissert. 2. cap. 6. art. 5.* Si-
er *nam. 700.* Leander *de pœnit. disp. 11. q.*
num. 1. & numerati ad ipsos. Ex jure civili, l.
Sierius, ff. de offic. Pratoris. Et ex Jure
Canonico, cap. Infamis 3. q. 7. his verbis :
Sierius, dum putaretur liber, ex delegati-
onis sententiam daret, quamvis postea in ser-
vum deprehensus sit, sententia ab eo dicta, rei
libertatem tenet. [Ubi (subdit Car-
denas) de cœnitur, quod quamvis servus sit
jurisdictionis, si tamen communiter
putatur esse servus; & ex delegatione ex-
ternè jurisdictionem, gesta per ipsam va-
let, non quia habuerit verum titulum ad
jurisdictionem, sed quia Princeps
propter utilitatem publicam illa valida fa-
cit.]

3257 Error igitur communis cum titulo

dat jurisdictionem ob bonum commune,
ad favorem fidelium, ad vitanda gravia
incommoda, quæ aliàs sequerentur, eò
maximè, quia aliàs innumere anime pe-
rissent.

3258 Hinc validè absolvit Sacerdos, si
ad sit titulus coloratus, & error commu-
nis; peccat tamen, si sciat nullitatem sui
tituli.

3259 Error communis cum titulo colo-
rato tunc habetur, quando Sacerdoti fuit à
legitimo Superiore collatus titulus requisi-
tus ad actum, v. gr. titulus Parochi, Confes-
sarii, &c. sed vel nulliter, in quantum erat
incapax ob aliquem occultum defectum, &
impedimentum, putà quia simoniacus, &c.
vel in quantum titulum amisit: talis autem
incapacitas, aut amissio communiter igno-
ratur, sed communiter putant fideles, eum
verum habere titulum.

3260 Error communis sine titulo tunc
habetur, quando Sacerdoti non fuit à Superi-
ore legitimo collatus titulus requisitus ad
actum, sed ipse illum fingit, aut ignoranter
credit, & dicit habere; talis autem fictio,
& cœntia tituli communiter ignoratur. Id
contingit in Sacerdote, qui cum falsa licen-
tia confessiones audit, aut cum falsis Bullis
pro Parocho se gerit, sed communi populi
errore legitimus habetur.

3261 Errorem communem sine titulo
non conferte jurisdictionem, sed requiri ti-
tulum putativum à legitimo Superiore col-
latum, tenent Nugnus *q. 8. art. 5. dub. 1. diff.*
1. pag. 436. Lugo *de just. rom. 2. disp. 37. num.*
23. & quàm plures apud Leandrum *de pœnit.*
disp. 11. q. 102. Verricelli *tr. 2. q. 25. num. 3.*
& Cardenas *dissert. 2. c. 6. ars. 5. n. 151.*

3262 Est tamen verè, & certò probabilis
sententia docens, quòd error communis si-
ne titulo jurisdictionem conferat. Diana *p. 4.*

tr. 4. ref. 122. Basilius Pontius *de matrims. lib. 5. c. 20. Verricelli cit. num. 15. Sieri de penit. n. 701. Leander, & Cardenas cit. ac quàm plures alii apud ipsos. Ratio est, quia etiam in hoc casu sequerentur eadem incommoda, quæ sequerentur, quando adest error communis cum titulo colorato.*

3263 Ex præmissis doctrinis Sieri *cit. à n. 702.* has colligit sequelas.

(Sequitur primò, quòd quamvis ego paterem, & cum gravissimis Theologis probaverim, *in trat. de fide*: Deum nunquam permissurum, ut Romanus Pontifex incidat in hæresim occultam, juxta illud Christi Domini: *Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua*: vel si fortassis incidat Pontifex in hæresim occultam, Deum detecturum esse Ecclesiæ; nihilominus si Pontifex incideret in occultam hæresim, desineret esse Pontifex, ut docet communis contra aliquos; sed jurisdictione ab ipso collata, quia adest error communis, titulusque coloratus, validè esset collata, supplete Ecclesiæ defectum. Tancredi *rom. 4. tr. 1. q. 39.*

3264 Secundò, quòd si mortuo Episcopo, vel revocato Vicario Generali, communiter ignoretur mors Episcopi, vel revocatio Vicarii, valent acta ipsius ex jurisdictione, quam tradit Ecclesiæ, ratione erroris communis, & tituli colorati. Lessius *lib. 2. cap. 29. dub. 8. & communis.*

3265 Tertio, quòd si Parochus, vel juce, vel ab homine, privatus est titulo Parochiali; validè absolvit, si defectus communiter ignoretur, quia stante errore communis, & titulo colorato, supplet Ecclesiæ. Sic communiter Doctores.

3266 Quarto, quòd cum innumera anima petirent, si Ecclesiæ, stante errore communis, non suppleret jurisdictionem casu, quo abesset titulus coloratus; ideò dicendum

est, quòd posito solo errore communis, Ecclesiæ suppleat. Hæc illatio est communis, maxime inter Recentiores: sed deest in citat Diana *part. 2. tr. 16. ref. 45. Et tr. 1. resol. 94. Et par. 21. tr. 2. ref. 64.*

3267 Quintò, quòd si Confessor, qui excommunicatus denunciatus, & communiter ignoretur, habet ab Ecclesiæ jurisdictionem ratione erroris communis.

3268 Hinc, si excommunicatus denunciatus, vel tantum temporis decessit, ut communiter ignoretur ejus excommunicatio, validè absolvit, supplete Ecclesiæ communem errorem, Dominicus *Soto 4. dist. 1. q. 5. art. 6. Navar. in summa. Cajet. in summ. ver. Absolutio munita*, Petrus à Soto *de confess. lib. 2. c. 6. Sit.*

3269 Sextò, valere absolutionem ab approbato ad annum, etiam approbato, si tamen id communiter ignoretur, communis; quamvis ipse Confessor peccet absolvendo.

3270 Septimò, valere absolutionem Bullæ, etiam Bulla revocata, si tamen id communiter ignoretur; supplete Ecclesiæ ob errorem communem. *lib. 6. cap. 6. num. 12.*

3271 Octavò, quòd si Episcopus dederit licentiam audiendi confessiones, si fictio illa communiter ignoretur, si fictio illa communiter ignoretur. Sanch. *de matr. lib. 3. art. 5. punct. 3. dub. 3.*

3272 Nonò, quòd cum, si error communis, suppleat Ecclesiæ jurisdictionem, si post communem errorem incipiat in populo dubitatio de jurisdictione Sacerdotis, debet indagari veritas, &

... diligentia, si adhuc dubium remanet, valde sunt absolutioes, quia prævalescent. Tamb. lib. 4. §. 7.)

CONSUETUDO COMMUNIS DAT JURISDICTIONEM.

1177. Sæpius autem non est, quod proprie ipsa consuetudo det jurisdictionem, sed quod sit evidens signum colationis jurisdictionis ab Ecclesia, seu Superiori quantum Superior videns, & potest impedire, ne jurisdictio illa exerceatur, quod non impedit, consentire videtur, & jurisdictionem conferre. Verri celli. 2. q. 25. n. 7. Cardenas disert. 2. cap. 1. n. 6. Sieri de pœnit. à num. 713. & Doctores communiter apud ipsos docentes, hoc communiter vide dicta de consuetudine à n. 1177. ad 256.

1178. Ex vi consuetudinis, Sieri cit. à n. 1177. plura inferit, & maximè quatuor.

Primo: Imperatores, Reges, eorumque leges posse eligere in Confessarium quemlibet Sacerdotem. Angles, Vasquez, Hurtado, Suarez, & alii.

Secundo: Magnos Principes posse eligere in Confessarium quemcumque apud ipsos. Tannerus tom. 4. disp. 6. quest. 9. n. 1177.

Tertio: Sacellanum Imperatoris habere jurisdictionem ad absolvendam Imperatorem. Mendo in epit. verb. Confessarius n. 1177.

Quarto: Cardinales posse sibi eligere Confessarium non approbatum ab Episcopo. Delugo, Diana, Pasqualigus. Imò posse eligere pro tota sua familia in Confessarium. Exam. Ecclesiast. Tom. 1.

Confessarium Sacerdotem non approbatum. Pasqualigus, & Thomas Hurtadus, adduntibus Delugo, Bulsemb. Leander, Mercero, Naldo, & aliis, posse Cardinales dare licentiam alicui ex suis familiaribus, ut eligat in Confessarium aliquem determinatum Sacerdotem, etiam non approbatum ab Episcopo; qui poterit familiarem Cardinalis absolvere extra domum Cardinalis, Hæc omnia fieri posse innuit consuetudo, quæ ostendit, Cardinales esse Ordinarios propria familia. Attamen consuetudo non approbat, quod Cardinales, ratione dignitatis, possint excipere ubique confessiones, ut restat communis opinio contra Thomam Hurtadum.)

DIFFICULTAS EST,

3279. **A**N Ecclesia suppleat, seu det jurisdictionem Confessario absolventi ex opinione verè & practicè probabili circa jurisdictionem?

Quid in hac re sit dicendum, & ego sententiam, satis liquet ex dictis à n. 82. ad 100. Pro majori autem ubertate, ac lumine, non erit abs re, quid specialius Doctores dicant referre.

Certum moraliter est, quod Ecclesia suppleat, & det jurisdictionem Confessario absolventi ex opinione verè, & practicè probabili circa jurisdictionem, etiam si talis opinio coram Deo sit falsa, docet Vericelli tr. 2. q. 25. disert. 2. cap. 6. ars. 6. Filliuc. Castropal. Diana, & quàm plures alii apud ipsos, cujus sententia certitudinem moralem fundant in consuetudine, hoc syllogismo: certum est, quod consuetudo det jurisdictionem; certum est adesse consuetudinem absolventi ex opinione verè, & practicè probabili circa jurisdictionem; ergo certum est, quod

Q 99 quod

quod ex tali consuetudine Confessarii habeant jurisdictionem absolvendi ex opinione verè, & practicè probabili.

3280 Pro majori sic discurre Cardenas *cit. n. 161.* (Nam certum est in jure, quòd consuetudo dat jurisdictionem. Ex cap. Cum contingat, de foro compet. ubi sic statuitur: *Nisi forte hi, quibus delinquentes ipsi deseruiunt, ex indulgentia, vel consuetudine speciali jurisdictionem hujusmodi valeant sibi vendicare.* Et Glossa ibi adjuncta verb. *Vel consuetudine:* ait: *Nota, quòd consuetudo dat jurisdictionem, & ex cap. Romana, de sentent. excommunicatus. in 6. prohibens jurisdictionem quibusdam absolvendi à censuris, subjungit Pontifex: Salva contraria super hoc consuetudine, siquam habent.* Ubi Glossa repetit eadem verba supra relata, quòd consuetudo dat jurisdictionem. Idem constat ex cap. Romana, de foro compet. in 6. Gloss. ibid. verb. *Consuetudine.* & cap. *Ut litigantes, de officio Ordinarii, & cap. Dudum, §. Scilicet, de electione, & cap. Cum quidam, de except. in 6.* illis verbis: *De re per Ecclesiasticum iudicem iudicatus, in casu, quòd ad eum pertinet cognitio, de consuetudine, vel de jure.* &c. Ubi Glossa repetit eadem verba, quæ supra. Et cap. *Duo simul, de officio Ordinarii,* dicitur: *Cum sit in Canonibus definitum, Primates, vel Patriarchas nihil juris præ cæteris habere, nisi quantum Sacri Canones concedunt, vel prisca illis consuetudo contulit ab antiquo.* Constat etiam ex Concil. Trid. sess. 22. in *decr. de reform. cap. 3.* illis verbis: *Si alicui ex prædictis dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, de jure seu CONSUETUDINE jurisdictio, administratio, vel officium non competat, &c.* Ex quibus verbis patet, jurisdictionem competere ex consuetudine.)

3281 Pro minori, sic ait: (Quòd autem

detur talis consuetudo, negari non potest, quia eam affirmant communiter Doctores, quorum communis opinio in quæstione hæc facit certitudinem moralem, ut patet in 1. par. *cris. theol. disp. 12. cap. 1. num. 1.* (ultra experientiam), quæ omnes videntur practicari apud Sapientes.) P. Suarez *in 1. par. disp. 27. sect. 4. num. 7.* ait: *Statuatur ex uni. ver. sal. Ecclesia consuetudo, quæ est sufficiens signum jurisdictionis, præ dictum est. Est autem uni. ver. sal. usus, ut Sacerdotes secure utantur hæc jurisdictione (probabili) in administratione hujus Sacramenti. Et quamvis P. Suarez dixerit, huic discurrendi modum esse probabilem; non tamen dixit, esse solum probabilem consuetudinem Ecclesiarum, sed tradit ut indubitabilem.*

Lugo Card. *disp. 19. de pœnit. sect. 2. num. 31.* agens de hac consuetudine dicitur: *cum jurisdictione probabili, ita ut non est PRAXIS omnium fidelium, sed Ecclesie.* Et idem repetit *num. 33. & 34.*

3282 Denique pro consequntia hæc (Audiendus est Bonacina *tom. 2. de pœnit. cram. pœnit. q. 7. punct. 5. §. 4. num. 5.* ait.) Ex quo inferitur, eum, qui se quætionem probabilem Doctorum sententiam ipsum habere jurisdictionem absolventis reservatis, seu privilegium absolvendi esse revocatum, valide agere, quæ agitur ipsa jurisdictionem haberet, & privilegium nondum esset revocatum, etiam si sententia illa probabilis à parte rei non fuerit, sed falsis realiter nitatur fundamentum Ecclesie supplet jurisdictionem; alioquin querentur eadem incommoda: quæ querentur, Ecclesia non supplet jurisdictionem, quando adest error communis, & tulus coloratus. Et hoc eodem modo communiter loquuntur Theologi scilicet

his verbis: *Si verò iidem Pralati fratribus ad audiendas confessiones, ut pramittitur, electis ejusmodi licentia exhibere recusaverint: Nos ex nunc ipsis, ut confessiones sibi confiteri voluntium libere, liciteque audire valeant, graviorè concedimus, de plenitudine potestatis Apostolica, apud Ardekin tom. 2. pag. 151.*

3290 Modò tamen extat Bulla Clem. X. qua *Episcopis, & Regularibus*, in materia Prædicationis, & Confessionis, omnino esse debet unica Regula profus servanda. Ubi præsertim attende verba Bullæ: *de §. 3. & 5.* Bulla est, ut sequitur.

CLEMENS EPISCOPUS.

§. 1. [Superna, &c. Nos attendentes, quòd aliàs diversis temporibus prædictæ dubitationes, & controversiæ nonnullis Prædecessorum Nostrorum Summorum Pontificum Constitutionibus, earumque Declarationibus definita fuerint: Ejusmodi definitiones in unum collectas, ut magis, magisque dissensionum tollantur semina, & inopositerum firmior in Agro Domini-co Pax Christi floreat; pro summo, quo fungimur, Apostolatus officio, novis Apostolicis litteris muniendas duximus, & roborandas: Itaque consilio nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, & dilectorum filiorum Romanæ Curie Prælatorum, pietate, doctrina, & prudentia præstantium, & matura deliberatione nostra, atque ex certa scientia; hæc generali & perpetuo valitura Constitutione decernimus, ac declaramus.

3291 §. 2. Regulares, qui in Ecclesiis sui Ordinis prædicare voluerint, teneri ab Episcopo Diocesano benedictionem petere: Prædicare tamen posse, quamvis illam non obtinerint: Quòd si Episcopus benedictio-

nem nedum non conceleat, sed etiam tradiderit, nec in prædictis quidem suis licere Regularibus prædicare: Etiam contravenientes, ab illo tanquam Sæculari postolica Delegato, censuris, aliorumque Ecclesiasticis in vim Constitutionum rec. Gregor. XV. Prædecessoris nostri, sapientis, Inscrutabili Dei providentia puniri posse. Episcopum tamen que justa, & rationabili causa committitur non debere: Et hujusmodi benedictionem teneri etiam Regulares petere, si in quocumque Oratoris sui Ordinis sermone coram populo, vel in Ecclesiis, aut in Monasteriorum Sanctimonialium, & jurisdictioni subjectarum, licet clausis, & nullus sæcularis ibi interfuit, habuerint. Possit autem Episcopum licentiam concessurum Regularibus in Ecclesiis suorum Ordinum non sinit, prædicantibus illos, quamvis, ab Universitatibus aut à Magistratibus læcis nominatis Episcopi Antecessores per temporis memorabilem hanc licentiam absque excommunicatione consueverint, quoad doctrinam minare: Si ita ipsius arbitrio, quod prædicatum, & discretum esse debet, viderit: Et licentiam prædicandi semel concessam ob rationabiles causas, licet cultas, prædicationem tamen concessam suspendere: Non posse tamen Episcopum generatim prohibere Regularibus, quæ Ecclesiis suorum Ordinum prædicantibus.

3292 §. 3. Ad hæc Religiosos ab Episcopo ad confessiones sæcularium in sua Diocesi eas absque Episcopi Diocesani probatione audire, quamvis pariter auditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi Religiosi fuerant approbati. Et generaliter

ab Episcopo ad personarum secularium confessiones audiendas, nequaquam approbatus ad audiendas confessiones Monialium sibi subjectarum: Sed egere hoc speciali Episcopi approbatione: ut approbatus pro audiendo confessionibus Monialium unius Monasterii, minime possit audire confessiones Monialium alterius Monasterii. Itidemque Confessores extraneos semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium confessiones una vice audiendas, haud posse extra deputationem in vim approbationis huiusmodi illorum confessiones audire. Sed totum ab Episcopo esse approbandos, quoties de deputationis contigerit. Cæterum in Monasteriis, ac etiam Collegiis, ubi juxta Regula instituta vivitur, posse tam Præbiteros Regulares, quam Confessores Regularium eorundem Monasteriorum, seu Collegiorum, audire confessiones illorum secularium, qui inibi sunt verè de familia, & commensales, non autem illorum, qui extra ipsas deserviunt. Illos autem Religiosos ad confessiones audiendas idonei generatè reperti fuerint ab Episcopis, generatè quoque, & indistinctè absque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis personarum, in Diœcesi propria admittendos.

§. 4. Quoad cæteros verò, qui non idonei reperientur, si petierint se ad ministerio Ordinatorum relinquere, ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinibus magis expedire videbitur, probare, & approbare, semel autem simpliciter approbatus posse in Diœcesi Episcopi approbantis quovis anni tempore, etiam Paschali, & quovis tempore etiam infirmorum confessiones audire, absque ulla Parochorum, vel ipsius Episcopi licentia. De qua tamen confessio-

ne teneri dictos Religiosos eorundem infirmorum Parochum illicet certiore reddere. Et hoc posse illis ab Episcopo sub pœna suspensionis à facultate audiendi confessiones præcipi: Sufficere tamen, ut certioratio huiusmodi fiat saltem per scripturam, apud ipsum infirmum relinquendam.

§. 5. Et eos, qui dictis Religiosis simpliciter approbatis Paschali tempore confessi fuerint, constitutioni, quæ incipit, Omnis utriusque sexus, quoad confessionem duntaxat satisfecisse censendos. Regulares verò ad ejusmodi confessiones audiendas pravo examine simpliciter, & absque ulla temporis præfinitione ab ipsomet Episcopo, secus autem si ab ejus Vicario, aut ab Antecessoribus Episcopis, approbatus, non posse ab eodem, qui sic approbavit, iterum examinari; aut ab eisdem confessionibus audiendis suspendi, seu licentias illis concessas revocari, nisi nova superveniente causa, quæ ipsas confessiones concernat. De qua tamen haud necessarium esse, ut in actis constet; nec eam teneri Episcopum ipsis Regularibus significare; sed Sedi Apostolica duntaxat, ubi eam sibi aperiri postulaverit. Potrò si Regulares cum scandalo, aut alias inhoneste vivant, vel aliquod delictum committant, per quod rationabili Episcopi judicio videantur à confessionibus suspendendi, in quo ipsius Episcopi conscientiam oneratam esse volumus, cum præcipua Ministri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas sit vitæ integritas, ac morum honestas; utique eam causam ad Confessionis ministerium pertinere, ac proinde nihil obitare, quo minus ob eam possit Episcopus Regulares à semetipso approbatos suspendere, aut repellere à confessionibus, audiendis. Attamen confessiones audiendi facultatem omnibus simul unius Conventus Regularibus Confessoribus adimi ab Episcopo

scopo inconsulta Sede Apostolica nullatenus possit. Ex facultatibus per Mare Magnum, aliave privilegia Regularibus cujuscumque Ordinis, Instituti, aut Societatis, etiam JESU, concessis, factam eis non esse potestatem absolvendi in casibus ab Episcopo sibi reservatis. Et per Confirmationes dictorum privilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica post Sacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam revixisse privilegia prius ab eodem Concilio, aut deinde Apostolicis etiam Decretis sublata, atque extincta, si qua habebant, absolvendi à casibus Episcopo reservatis.

3295 §. 6. Et habentes facultatem absolvendi ab omnibus casibus Sedi Apostolica reservatis, non ideo à casibus Episcopo reservatis posse absolvere. Possit autem Regularem Confessorem in ea Diœcesi, in qua est approbatus, confluentes ex alia Diœcesi à peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa, ubi idem Confessor est approbatus, absolvere, nisi eosdem poenitentes noverit in fraudem reservationis ad alienam Diœcesim pro absolutione obtinenda migrasse. Vigore supradictorum privilegiorum, nequaquam licere Regularibus, etiam satisfacta parte, absolvere poenitentes à censuris quoad externum, & judiciale forum, & absolutos ab eis in foro poenitentiali, utique non censeri absolutos in exteriori judicio, & contentioso. Quinimò censuris Ecclesiasticis irretitos, & denunciatos ab Episcopis, cogi posse, petere se pro talibus, etiam à Regularibus fuerint absolvi. Quoties exhibitis aliquibus Regularium Apostolicis privilegiis coram Episcopo, ab eo judicetur ipsa non suffragari casui, de quo agitur: Si dictorum privilegiorum verba obscura sint, & ambigua, non esse ad Metropolitanum provocandum, sed cum ejus sit interpretari, cujus

est condere, dictorum privilegiorum interpretationem Sedis Apostolicæ præcipi prout aliis Constitutione Prædecessoris nostri fel. rec. Clementis IV. statuta fuerint exequendum.

3296 §. 7. Decernentes sic, & non aliter, &c. irritum quoque, & inane, quicquid super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibusvis Confirmationibus, & Ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, seu quorumvis Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militarium, etiam Sancti Joannis Hierosolymitam, Cappadocionum, Societatum, etiam JESU, ac contra alterius Instituti, etiam necessarii, & in reviduo exprimendi, Monasteriorum, Capitulum, Ecclesiarum, & locorum quorumcumque tam Sacularium, quam Regularium locorum, nec non aliorum etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratorum, vel consuetudinibus, etiam inmemorabilibus, exemptionibus quoque, locorum, & privilegiis etiam in corpore juris claris, aut ex causa, & titulo oneroso, vel in hereditate concessis, etiam Maxi Magni, seu Bulla aurea, aut aliis nuncupatis: Confessorum deputacionibus, eorumque, proutque aliis inhibitionibus, quibus Episcopi deferre minime teneantur, & quibusvis sub quibuscumque tenoribus, & formis, et cum quibusvis etiam derogacionibus derogatoris, aliisque efficacioribus, & aliis clausulis, necnon irritantibus, & aliis deestis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, et aliis quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis, concessis, & itoratis vicibus approbatis, & inno-

...vitiis, etiam si pro illorum suffi-
 ...delegatione de illis, eorumque totis
 ...formis, & formis, specifica, ex-
 ...de individuo, ac de verbo ad verbum,
 ...per clausulas generales idem im-
 ...mentio, seu quavis alia expressio
 ...aut aliqua alia exquisita forma ad
 ...observanda foret, tenore huiusmodi, ac si
 ...verbo ad verbum nihil penitus omisso, &
 ...in illis tradita observata, inserti fo-
 ...presentibus pro plenè, & sufficienter
 ...in inferis habentes, illis quo ad
 ...eisdem presentibus adversantur, il-
 ...in suo robore permanferis, harum
 ...specialiter, & expressè derogamus, ca-
 ...contrariis quibuscumque, &c. Da-
 ...apud Sanctam Mariam Major-
 ...Anno Incarnationis Domini millesimo
 ...septuagesimo, Undecimo
 ...Julii, Pontificatus Nostri Anno
 ...Hæc Bulla.

Verè de familia, & continui com-
 ...dicuntur Oblati, Donati, seu Ter-
 ...etiam faculantes, qui Religio-
 ...intra eorum Mo-
 ...septem habitant, vivunt, ac dor-
 ...sub eorum Prælatorum obedi-
 ...non ratione voti, sed ratione
 ...namque gaudent privilegiis Re-
 ...quibus inserviunt, etiam si
 ...suspensæ sunt; adeoque Confes-
 ...Regulares possunt eorum Confessio-
 ...ex sola approbatione Prælati Re-
 ...sine approbatione Ordinarii loci.
 ...privilegio non gaudent illi sæculares,
 ...interiunt; sed cum sæcula-
 ...extra Monasteria habitant, &
 ...Turanus *tit. de Confessorib. num. 12.*

Confessarii approbati pro fratribus
 ...approbati pro Novitiis. Mel-

phi in cap. 6. fiat. 7. q. 10, Quod probat ex
 Decretis Clem. VIII. pro Novitiis, ubi dicitur:
*Magistro soli Novitiorum confessiones
 audiendi cura committatur.* Et injungitur,
 ut eis Confessarii extraordinarii bis, aut se-
 mel in anno deputentur. Et ex nostris statu-
 tis, quæ prohibent, Novitios aliis à Magistro
 confiteri; unde concludit Melphi, eorum
 confessiones factas alteri à Magistro, esse in-
 validas. Est contra Bord. *ref. 4. num. 11* qui te-
 net esse validas, putans Decreta Clem. VIII.
 pro Novitiis non obligare sub culpa.

Certum est, quòd si Novitius frui no-
 lens Regularium facultate confiteretur
 cum Confessario ab Ordinario approbato
 pro secularibus, valida esset confessio. Mel-
 phi *cit.*

Confessiones juvenum professorum fa-
 ctæ cum Confessariis approbatis pro fratri-
 bus, aliis à Magistris, sunt validæ. Melphi *cit.*
 nisi Provincialis in approbatione juvenes
 professo sub cura Magistrorum degentes
 expressè exclusiverit.

DE CASIBUS RESERVATIS.

3299 **L**icet ignorantia censura, irregu-
 laritatis ex delicto, &c. excuset
 à censura, irregularitate, &c. ignorantia re-
 servationis non excusat à reservatione,
 quia reservatio non est pœna, sed medi-
 cina; est enim limitatio potestatis confessa-
 riorum ad bonum regimen, & ob bonum
 publicum facta, ut scilicet fideles ab iis pec-
 catis committendis absterreantur, dum vi-
 dent ea non posse ab ordinariis Confessariis
 absolvi. Tum quia reservatio est restrictio
 jurisdictionis, quæ tota pendet à voluntate
 superioris; adeoque non oportet, ut eam sci-
 at Reus, sed Confessarius.

3300 Reservatio non est facienda. sicut
 neq; excommunicatio major est ferenda pro
 veniali-

venialibus, aut mortalibus jam confessis, sed pro mortalibus gravioribus; ita Doctores communiter: vide Tamb. tom. 2. pag. 40. de cas. res. cap. 2. num. 3. Leandrum de penit. tr. 5. disp. 11. g. 6. Mastium in theol. mor. disp. 21. g. 9. num. 2. 14. Ratio communis est, 1. Quia venialia, & mortalia confessa sunt materia libera adeoque eorum reservatio esset inutilis. 2. Quia reservatio est ab Ecclesia instituta ad coercenda delicta atrocia; constat ex Trid. sess. 14. cap. 7.

(Magnopere verò ad Christiani populi disciplinam pertinere Sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrociora quaedam, & graviora crimina, non à quibusvis, sed à Summis dumtaxat Sacerdotibus absolventur; unde merito Pont. Max. pro suprema potestate sibi in Ecclesia universali tradita, causas aliquas criminum graviorum suo potuerunt peculiari iudicio reservare. Neque dubitandum est, quin hoc idem Episcopis omnibus in sua cujusque Diocesi, in aedificationem tamen, non in destructionem, liceat pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores Sacerdotes auctoritate, praesertim quoad illa, quibus excommunicationis censura annexa est.) v. n. 151. 1999.

3301 Hinc Clemens VIII. pro casibus reservandis pro Religiosis edidit Decretum tenoris sequentis.

(Sanctissimus D. N. jam pridem accuratè perpenderit, & re ipsa conaperit, quod reservatio facultatis absolvendi Religiosos penitentes à peccatis quibusdam gravioribus, nisi superiores admodum prudenter, ac moderatè illa utantur, nonnullos infirmiores, qui interdum superiori suo conscientiae maculas detegere formidant, adducere possent in aeternae damnationis periculum, & spiritualis remedi desperationem.

Quocirca, ut huic malo sanctorum Regularium superioribus peccatorum resolutiones sibi reserret, exceptis, quae quantur, aut omnibus, aut eorum prout subditorum utilitati expedire minimo judicaverit.

1. Veneficia, incantationes, sortilegia.
2. Apostasia à Religione, sive huiusmodi, sive retento, quando emerit, ut extra septa Monasterii, seu Conventus fiat egressio.
3. Nocturna, & furtiva à Monasterio, seu Conventu egressio, cum animo apostatandi facta.
4. Proprietas contra votum pauperum, quae sit peccatum mortale.
5. Juramentum falsum in iudicio legitimo, seu legitimo.
6. Procuratio, auxilium, seu consilium, ad abortum faciendum permissum, seu factum, etiam effectu non habito.
7. Falsificatio manus; aut sigilli, seu signi Monasterii, aut Conventus.
8. Furtum de rebus Monasterii, seu Conventus, in ea quantitate, quae sit peccatum mortale.
9. Lapsus carnis opere consummatus.
10. Occisio, aut vulneratio, seu percussio cujuscumque personae.
11. Malitiosum impedimentum, seu tardatio, aut aperitio litterarum superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad superiores.

Si quod aliud peccatum grave pro regionis conservatione, aut pro utilitate reservandum videtur, ut fiat, quam Generalis Capituli in consilio, aut Provincialis in Provincia, post discussionem, & consensum Superiorum, in singulis domibus deputent duos, tres,

Confessarios, pro subditorum numero
majori, vel minori, &c. qui à non reservatis
reservant, & quibus etiam reservatorum
casuum committatur, quando casus oc-
currerit, &c. Datum Romæ apud S. Petrum
die 14. Julij 1593.

Præfatum Decretum confirmavit
Clem. VIII. per Decr. S. Congr. Conc. die 21.
Sept. 1624. addens quod sequitur:

Sanctitas sua deinceps declaravit, ut si
in Regularium Confessarii casus a-
liis reservati facultatem petentibus, supe-
riore noluerit, possint nihilominus Con-
fessarii à vice penitentes Regulares, etiam
subditi à Superiore facultate, absol-
vere, *in. 3. num. 282.*

Facultas reservandi casus in Religi-
osis, competit Superioribus auctoritatem
episcopalem habentibus, nempe Ge-
neralibus, Provincialibus, & Abbatibus;
etiam in ea Religione adest statutum Capi-
tuli. Assili de anno 1526. (Ordina-
tio, à mandato auctoritate Apostolica, &
Capituli Generalis, quod nullus Gu-
bernator possit sibi reservare casum aliquem
solum Minister Provincialis id poterit.)
*de. ut. De Prælati pag. 291, n. 8. &
de. tom. 1. q. 21. ar. 2. num. 3432.*

Reservationem imprudenter, & immo-
dum factam, invalidam, ait esse Vasquez,
et Trid. Prælati reservare possunt so-
lum salutem, non in destructionem. Veri-
tatem dico, esse graviter illicitam, juxta
Clem. VIII. *de. tom. num. 5. & 6. adeoque mode-
ratam, sed validam; quia nec Trid. nec
Clem. VIII. utitur particula irritativa. Tamb.
pag. 48.*

Prudentiam autem in excommu-
nicatione intelligenda, ultra Trid. *sess. 25. de
reform. cap. 3. relatum in 2. tom. num. 5.*
etiam Scotus in 4. *distinct. 19. q. 1. lit.
Inq. Exam. Ecclesiast. Tom. 1.*

L. his verbis: *Et sic exc. aduntur quadam pe-
ricula, quæ proveniunt ex pronitate quo undã
fatuorum ad excommunicationem; frequens
siquidem est hujus gladii percussio, qui tamen
raro ab Apostolis invenitur extractus. In om-
nibus enim epistolis Pauli, non invenies, quod
excommunicaverit, nisi tribus vicibus: Pri-
mò, prima ad Corinth. 5. &c. Idem in prima
ad Thim. &c. Idem ad Gal. 1. &c.*

3305 Peccata, ut sint reservata, debent
esse consummata; unde non sufficit, si sint at-
tentata, nisi in reservatione exprimatur.

3306 Pueri ante annum 14. pubertatis,
licet eximantur à censuris (de quo infra)
non eximuntur à reservatione; quia reserva-
tio est restrictio jurisdictionis facta Confessa-
rio, quæ quidem est valde utilis pueris, ut à
gravioribus peccatis deterreantur. Tamb.
tom. 2. pag. 40. num. 5.

3307 Vagi, & peregrini, si discedant è lo-
co, ubi peccatum non est reservatum, & ac-
cedant ad alium locum, ubi est reservatum,
non possunt ab eo absolvi; quia vagi, & pe-
regri, qui scilicet nullibi degunt cum anti-
mo majori anni parte permanendi, ubique
fortiuntur forum: eadem ratione, si bona fi-
de discedant è loco, ubi peccatum est refer-
vatum, & accedant ad locum, ubi non est
reservatum, possunt ibi à Confessario com-
muni ab eo absolvi, nisi eò accesserint in
fraudem reservationis, ut in Bulla Clem. X.
§. 6. n. 3297.

3308. Eadem ratione, si quis peccatum
commisum heri, quando erat reservatum,
confiteatur hodie, quando non est refer-
vatum, quatenus superior hodie reservationem
abstulit, potest ab eo absolvi à Confessario
communi: è contra, si peccatum commissum
heri, quando non erat reservatum, confitea-
tur hodie, quando factum est reservatum, nõ
potest ab eo à Confessario communi absolvi,
quia

Ret quia

quia in primo casu hodie non est Confessarii communis restricta jurisdictione, bene vero in secundo casu. Tamb. *tom. 2. pag. 40. nu. 9.* Diana *par. 10. tr. 25. ref. 39.* contra Pasqualium, qui etiam affirmat in 2. casu, ex eo quia *lex de novo aliquid disponens, non trahitur ad praterita, sed solum ad futura.*

3309 Qui confitetur habenti potestatem super reservatis, si inculpabiliter oblitus sit reservatorum, potest postea, quando memoriae occurrunt, ab eis à quolibet Confessario communi directe absolvi, quia jam est ablata reservatio, ob intentionem virtualem, aut interpretativam penitentis; nam penitens, dum petit absolvi, virtualiter petit, in quantum indiget, & ipse Confessarius intendit absolvi in quantum potest, & penitens indiget, ut patet per illa verba: *In quantum possum, & in indiges*; tunc igitur tollitur omnis reservatio, & censura. *Matruius disp. 21. q. 9. n. 235.* Poncius, Diana, & communior.

3310 Idem dic de eo, qui tempore Jubilaei est confessus, inculpabiliter alicujus reservati oblitus, etiam si postea intra tempus Jubilaei omnia opera praescripta non impleverit, & inde Indulgentiam non sit lucratus, modo, dum confessus est, verum animum Jubilaeum lucrandi habuerit: potest, inquam, post Jubilaei tempus, quando recordatur, directe super eo à communi Confessario absolvi, ut infra de Jubilaeo.

3311 Confessarium, si post debitum examen dubitet, an penitens lapsus sit in mortale reservatum, dubio juris, aut facti, sive dubium sit positivum, sive negativum, judicare debere in favorem penitentis, quod non sit reservatum, & absolvi, tenent *Matruius disp. 21. q. 9. nu. 234.* Tamb. *tom. 1. de conse. pag. 21. ver. Casus*, *Leander de penit. tr. 5. disp. 12. q. 11.* *Ardekin. tom. 2. pag. 208.*

n. 11. rationem habes *in n. 53. & 16. n. 19. & 23.* Freira vult, debere absolvi suspendere, usquequo consultat penitentem.

3312 Quod si postea penitens certum agnoscat commississe peccatum reservatum, Matruius, & Leander *q. 12. cit.* committunt, quod non sit obligatus recurrens ad facultatem; idque ex praesentatione superioris, quod non vult recurrens in dubio, nisi exprimat. At ab ipso dico cum aliis, quod sit obligatus, si non est de peccato dubio, postea cogitatum *in nu. 3045.* Tum quia ignorans reservatum, licet bona fide absolvi nullo modo committit errorem, tenetur accedere. Ita Confessarius, si veniat in noxiam, tenetur penitentem, licentia petita, recedere de errore commisso; quia reverentia absolvi non potest, nisi sit certum, & in *prop. 17. & 20. ab Alexan. VIII.* Plura vide à *n. 3121.*

3313 Reservatio cum sit obli- gne interpretanda; unde restringi debent peccata certo reservata, non ad dubium sit juris, sive facti.

Nec obstat Decr. Clem. VIII. *1601.* quod in reservatione committitur casus contra dubios; nam sicut in alio Decr. ejusdem de anno *1601.* omittit particulas illas: *Clarè, vel penitentis.* *Verricelli tr. 8. q. 16. & com.*

DE POTESTATE EPISCOPORUM IN RESERVATA

3314 **A**dest Decretum *Trid. sess. 24. reform. c. 6.* ut sequitur:

[Liceat Episcopis in irregularitatibus, & suspensionibus, ex delictis provenientibus, excepta ea, quae committuntur homicidio voluntario, & exceptis]

33; 34. ubi
 de abfolu-
 onibus per
 nentem ceti-
 rum referat
 2. 21. curia-
 us recontra-
 ex pœnitentia
 on velit inter-
 imat. At ubi
 obligatus, ad
 ea cogitatio-
 quorum curia-
 de abfolu-
 cedere. Ita
 noquiam cur-
 entia petita,
 qua reuocata
 Et de iura-
 lex an illi
 sit obfolu-
 reltringi debet
 non ad dicitur
 a.
 VIII. de
 one compen-
 n fuit motus
 de anno 1644
 are, vbi dicitur
 16, & com-
 PISCOPUS
 VATA
 n Trid. 1652
 te fequitur
 regularitate
 ex delictis
 ea, que
 ex ceper

abfolu-
 forum contentiofum, difpenfare,
 quibuscumque cafibus occultis, etiam
 apoftolica referuatis, delinquentes
 fibi fubditos, in diœcefi fua
 Vicarium ad id fpecialiter
 in foro confcientiæ gratis ab-
 foluere, impolita pœnitentia falutari. Idem
 in heretis crimine in eodem foro confei-
 entiam tantum, non eorum Vicariis, fit per-
 miffum.]
 Hujus igitur Decreti virtute pœ-
 niti ab heretis occulta abfoluere;
 Vicariis pœnitentiam extra Sacramentum Pœ-
 nitentiae, jmo & in abfentia, quia eft abfo-
 lutio, ut in num. 3352. nam parti-
 culari, in foro confcientiæ, folùm importat,
 abfolutio non profit in foro externo,
 hinc heretis in iudicium deduci.
 Et de iura-
 lex an illi
 sit obfolu-
 reltringi debet
 non ad dicitur
 a.
 VIII. de
 one compen-
 n fuit motus
 de anno 1644
 are, vbi dicitur
 16, & com-
 PISCOPUS
 VATA
 n Trid. 1652
 te fequitur
 regularitate
 ex delictis
 ea, que
 ex ceper

refim, poffit Epifcopus fpecialiter deputare
 fuum Vicarium quoad omnes cafus contin-
 gentes, ea ratione, quod qui poteftatem ordi-
 nariam habet [uti eft Epifcopus] poteft
 eam alteri generaliter delegare; in cafu verò
 heretis non poffit facultatem abfoluendi de-
 legare fuo Vicario ad omnes cafus heretis
 contingentes: At non inde fequitur, quòd
 non poffit eam illi delegare in cafu particu-
 lari hic, & nunc occurrente; ficut enim in ca-
 fu particulari heretis hic, & nunc occurren-
 te poteft Epifcopus alteri à Vicario commit-
 tere, ut abfoluat, cur non poteft fuo Vica-
 rio? Tunc igitur Vicarius Generalis abfoluet,
 non ut Vicarius Generalis, feu ut fpecialiter
 deputatus generaliter ad omnes cafus heretis
 contingentes; fed ut particularis, feu ut
 fpecialiter deputatus fpecialiter ad cafum
 particularem hic, & nunc occurrentem.

3317 In Decreto eft fermo de occultis:
Ocultum eft, quod non eft notorie divulga-
 tum, & poteft aliqua tergiverfatione celari.
 Ex Sanchez.

Ocultum non eft, quod notum majori
 parti Viciniæ, Parochiæ, aut Monafterii,
 dum modò ibi fiant faltem decem perfonæ.
 Fagundez ait, non elle publicum in magna
 Civitate, fi fit notum feptem, vel octo per-
 fonis. Et Donatus tom. 1. par. 2. pag. 67. fi fit
 notum octo, vel decem perfonis.

3318 Crimen commiffum in domo, aut
 familia, non eft fe publicum; quia do-
 mus privata non eft univerfitas, feu commu-
 nitas. Donatus cit. nifi ex circumftantiis pru-
 denter iudicetur fore faciliter evulgandum,
 puta fi ibi reperti fint exteri plures loquaces,
 &c.

3319 Ocultum in una Provincia, poffe
 ibi tanquam occultum abfolvi, quamvis in
 alia fit publicum, docet Avila p. 2. cap. 7. dif-
 11. concluf. 3. cum Salmanticenfibus, contra
 Suarium;

Suarium; quia tale crimen reverà in eo loco est occultum. Quam sententiam sequitur Jo. de Castillo *tr. 10. de censuris dub. 4. sect. 2.* & Leander *de censuris tr. 2. disp. 17. q. 57.* maxime, si delictum sit publicum in loco tam distante, ut non sit spes, ut faciliter ad locum illum, ubi est occultum, deferatur.

3320 Dicitur, *deductum ad forum contentiosum*; quando est deductum in iudicium, & reus est citatus. Quod si postea non probetur, manet occultum ex defectu probationis in iudicio, & potest ab Episcopo absolvi.

Si iudicium sit finitum, & reus punitus, posse ab Episcopo absolvi, docent Bardi *in selecta lib. 7. quest. 14. n. 7.* & Leander *de censuris tr. alt. 2. disp. 17. quest. 56.* quia Trident. dam talem facul. excludit, loquitur, dum delictum est deductum ad forum contentiosum; & est in fieri fori, nunimè peracto iudicio; quia peracto iudicio, iam salvatur finis Tridentini, quod est, ne quis declinet à foro, sed satisfaciatur iudici. At probabilius mihi est non posse. Bonac. *de censuris disp. 1. q. 3. pun. 2. & disp. 7. q. 5. pun. 1.* quia tunc delictum est factum publicum publicitate juris.

3321 Capitulum Sede vacante potest id, quod potest Episcopus, quia ei succedit in tota jurisdictione ordinaria; unde potest virtute eiusdem Decreti Trid. alteri committere abolitionem hæresis; debet autem hæresis deferri Capitulo sine expressione personæ absolvendæ, ne aliter fiat publica, & absolvi non possit. Diana, & Tamb.

3322 Hæc satis dicta sunt virtute Decreti Trid.

DIFFICULTAS CELEBRIS EST,

3323 **A** N hodie, stante Bulla Cœna, possint Episcopi absolvere in foro conscientia à casibus occultis in Bulla Cœna contentis, maxime ab hæresi?

3324 Pro aliis casibus reservatis Bullam Cœnæ vigere facultatem Trid. riter doctrinas à n. 3315. hæc tenent maxime militare, non est dubium.

3325 Pro casibus igitur in Bulla Cœna contentis, duæ sunt sententiæ.

Prima affirmat. Leander *de censuris disp. 17. qn. 45. & 46.* Tamb. *tom. 1. lib. 1. cap. 1. pag. 49. §. 8. n. 12.* Joan. de Castro *de censuris tr. 10. dub. 5. n. 61. pag. 100.* Donatus *tom. 1. par. 1. tr. 13. qn. 14.* Melphi *in com. cap. 2. §. at. 14. pag. 112.* Fagundez, & innumeri alii apud ipsos præposit. damn. Ardekin, & Fenech.

Ratio est, quia potestas, quam Episcopi absolventi à casibus occultis hæresis, reservatis in Bulla Cœna, revocatio dubia; igitur non sunt excludenda; nemo enim est spoliandus per se per superveniens dubium; Et in dubio or est conditio possidentis.

Major liquet; quia talis potestas petitur ex iure communi antiquo, & Tridentini.

Minor suadetur, nam vitanda est oblatio juris, quando commode fieri potest conciliatio, maxime loquendo de Trid. decreta sunt tantæ existimationis apostolicæ, ut quotidie eorum observantia incipiant, & viridem esse velint; Bulla Cœna, cum non exprimat casus occultos de quibus expressè loquitur, concessum tamen facta Episcopis, potest explicari publicis, pro quibus ipsum Trid. prohibet.

3326 Item per clausulam generalis Decretum, nisi de eo fiat expressa mentio, ex cap. *Ex parte*, de Monach. & ibi Glossa *ver. Nulla mentio*. Nonnulli, de *rescript.* & ibi Glossa *ver. rint mentionem*; quod maxime procedit

ob ejus specialem gravitatem. Denique per Bullam Cœnæ revocantur sententiæ, ut liquet ex verbis, non jus communi, maxime Tridentini; & ita docuerunt Pænes, Senequier, Penna, Medina, Gallus, & alii, qui fuerunt in Concilio, quos refert *Crux, de Sacram. Pœnit. q. 5. dnb. 4.*

Præmissa verò ratio æque probat de occultis occultæ; quia Bulla Cœnæ non habet specialem reservationem pro hæresi.

His accedit praxis, & consuetudo, quæ in Bulla, casus Cœnæ occulti [excepta hæresi] absolvuntur toties, quoties, hæreticorum casus occulti dicuntur evadere occultos; consuetudo autem dat jurisdictionem; *tr. 2. n. 3274.*

Non obstant Declarationes Pontificiæ, & Congr. quæ in contrarium referunt hæresim occultam; quia aliqua ex parte loquuntur de virtute Bullæ Cruciatæ; hæc constant authenticè, ut constare debent, *es. n. 219.* Non debet autem cadere Decretum Tridentini per voces.

Imò in contrarium Leander *cit.* ad auctoritatem Card. Carasse, à quo non potest Congr. sibi Comitulus esse responsum, nil videlicet per Bullam Cœnæ derogari, aut hoc tempore derogari Episcoporum privilegiis: Quod etiam *eccle. Prim. V.* refert Vivaldas cum auctoritate Leander.

Nec demum obstat propositio terminata ab Alex. VII. relata, quia ibi agitur propositio hypothetica, quod.

Constitutio afferens Bullam Cœnæ solum pro hæresi, non habet effectum, si aliorum criminum quando publica sunt, & id non derogat Bullæ Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 18. fuit in Concilio Congr. Eminentiss. Card. v. s. a. & 10.

in qua propositione ly, *Visa, & tolerata est*, damnatur; quia hoc est prædicatum, & totum id, quod antecedit, est subiectum propositionis damnata.

Hæc sunt motiva primæ sententiæ affirmativæ pro Episcopis.

3331 Secunda sententiæ, quam amplectendam dico, negat de omnibus in Bulla Cœnæ contentis, & maxime hæresi. Diana. *p. 1. tr. 5. res. 2. par. 3. tract. 6. res. 92. par. 4. tr. 14. res. 239. & par. 7. tr. 2. res. 23. Volpi res. 21. Fagnanus lib. 1. Decr. cap. Quoniam 13. de consuet. Del Bene de Inquisit. par. 1. dnb. 55. Suarez, Toletus, Villalobos, & alii apud ipsos.*

Constat ex ipsa Bulla Cœnæ, quæ postquam 20. excommunicationes contra 20. casus fulminat, immediate dictas censuras reservat his verbis.

3332 [Cæterum à prædictis sententiis nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo, cautione præstita, absolvi possit, etiam prætextu quorumvis facultatum, & indulgentiarum, quibuscumque personis Ecclesiasticis, secularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militiarum Regularibus, etiam Episcopali, vel alia majori dignitate præditis, &c. Nec non laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana Excellentia fulgentibus, per nos, & dictam Sedem, ac enjusvis Concilii Decreta, &c. concessorum, aut concedendorum.

3333 Quòd si forte aliqui contra tenorem præsentium talibus excommunicatione, & anathemate liqueatis, vel eorum alicui, absolutionis beneficiorum impendere defacto præsumperint, eos excommunicationis sententiæ innodamus.

3334 Non obstantibus privilegiis, indulgentiis,

gentiis, indultis, &c. ex quavis causa, etiam per viam contractus, aut remunerationis, &c. ac cum quibuscumque clausulis, etiam derogatoriis derogatoris concessis.)

3335 Et quia nullum Concilium facultatem à dictis reservatis absolventi Episcopo concessit, nisi Tridentinum est, ideo ejus facultatem Bulla Cœnæ revocat, aliàs superflua essent verba illa: *Ac cunctis Concilii Decreta.*

Ac proinde non obstant textus n. 3326. relati; quia in revocatione per Bullam Cœnæ fit mentio Tridentini in specie per verba æquipollentia; quoties enim derogatio Pontificia verificari non potest, nisi aliquo Concilio individuali derogato, derogatio, quæ secundum terminos generalis apparet, censetur specifica, & individua, ex l. 2. ff. de liber. & posth. Diana par. 7. tr. 2. res. 23.

3336 His accedit Declaratio S. Congreg. Univers. Inquis. Rom. quem refert Prothonotarius Apost. Piafeci in praxi Episcopali. par. 2. c. 1. n. 4. supra Bullam Cœnæ, & est sub his verbis.

An Episcopus, & Inquisitores possint hodie ex c. 6. sess. 24. absolvere lapsos in heresim, non obstante Bulla Cœnæ Domini. Congregatio censuit eam Bullam derogare Decreto cap. 6. Del Bene de Inquis. par. 1. dub. 5. num. 16. pag. 193. eam refert, & sub his verbis.

Congregatio censuit huic Decreto Conc. Trid. sess. 24. c. 6. de resor. non tantum in crimine heresis, sed in omnibus casibus comprehensis in Bulla Cœnæ Domini Pii V. esse derogatum.

Et Pegna in 3. par. direct. q. 92. Inquis. com. 114. vers. Equidem:

Equidem in Supremo Inquis. Prætorio S. & se, nec debere Episcopum amplius virtute Concilii Gen. Rom. Inquis. sæpe pronuntiatum est, nec posse absolvere occultos hæreticos in fo-

ro consensu, sive quia per Bullam Cœnæ dicitur derogatum; sive quia Pius V. in Bulla XIII. ita declaravit.

3337 His de causis ortam habuit damnatio Alex. VII. qui damnavit quendam propositionem hypotheticam, sed in ea non categoricam, quæ est ejus subjectionis naveni: Damnavit namque (quod jam alterens, Bullam Cœnæ prohibere absolutionem criminum in ea contentorum, quando publica sunt, ac proinde nati-gari decreto Concilii, fuerit visa, & ob-rata) igitur ejus contradictoria, quæ est sententia fuerit tolerata, & falsa; ergo ipsam damnationem dicta sententia non tolerata, sed contradicta ab ipsa: Bulla Cœnæ, adeoque est falsa.

3338 Conveniunt autem sententia utriusque sententia, quod possit Episcopus dispensare in irregularitate ex heresi proveniente; quia in Trid. est, solennitas ex homicidio voluntario excipitur in concessione exceptio firmat concessio-nem aliarum. Nec ex negatione sententia absolventi ab heresi inferitur negatio dispensandi in irregularitate; quia quædam Cœnæ absolutio à censura referuntur minime dispensatio ab irregularitate: hac nulla fit mentio.

Item sunt res diversæ, & à separata illatio, ex l. Papien. ex l. ff. de minoribus, & confessorium sequitur suum principale in-tionis, minime in odiosis, & quantum ad accessorium naturale, sed ex jure positivo humano. Alberghinus in manuali quæst. 52. cum Bordon, Castrogal. & Fagun. Matritium, qui disp. 13. n. 187. cum Bonac. gat; qui en prohibetur majus prohibere-nus, ex cap. Cum illorum de sent. excom. habetur, Episcopos non posse dispensare in casibus, in quibus est prohibita absol-

3339 Conveniunt etiam communiter, quod absolvens à casibus Bullæ Cœnæ sit excommunicatus, sed quod talis excommunicatio non sit reservata. Volpi *ref. 20. num.* & constat ex ipsa Bulla, ut *in num. 3333.* tamen non sit reservata, ubi Bulla Cœnæ reservata Papæ. Ex Decreto S. Cong. Cleri. VIII. 9. Januarii 1691 de quo

QUÆRES I.

3340 Quid agere debeat hæreticus occultus, si in periculum infamiae, aut gravis scandalum urgeat necessitas celebrandi, aut committendi;

3341 An Inquisitores possint in foro conscientie debere uti remedio exposito à S. Sede, ad num. 1325. Volpi *ibi Diana par. 7. tract. 2. ref. 23. & par. 1. 176. 4.*

QUÆRES II.

3342 An Inquisitores possint in foro conscientie absolvere ab hæresi occulta;

3343 Inquisitores in Regnis Hispaniæ, & Siciliæ, possunt absolvere ab hæresi non solum in foro judiciali, & externo, sed etiam in foro interno conscientie. Minime alii Inquisitores. *Dian. p. 2. tr. 5. ref. 4. par. 8. tr. 10. Pereiras, Acugna, Villalobos, Cap. par. 2. tit. 2. §. 7. num. 61. & quàmplurimum ipsos, & post propos. damus Pistachiæ superstit. par. 1. cap. 29. n. 5. pag. 200.* Quamvis alii hanc facultatem Inquisitoribus Siciliæ, & Siciliæ, competere dicunt ex speciali privilegio, alii ex usu, & consuetudine, & tacita permissione, ac benignitate S. Sedis, & quidem rationabili, quia cum sint Inquisitores ab Urbe; privarentur hæretici occulti proprio remedio, retardarentur venire ad Urbem, & cogèrentur accedere Romam, quod remedium non suave, sed rigorosum.

3342 Dicta firmat Carena *cit. num. 61. ex Maximo in praxi S. Off. par. 10. assert. 108. dicens, ita fuisse decisum à Supremo Tribunali Urbis.*

Et quidem plura esse à S. Sede concessa Inquisitoribus Hispaniæ, quæ non sunt aliis concessa, liquidò constat, ut ex tom. 2. Adde Inquisitores in materiis fidei esse delegatos S. Sedis.

3343 Hæc facultas absolvendi in foro conscientie ab hæresi occulta, competit non solum toti Consistorio, sed cuilibet Inquisitori scilicet, ita ut quilibet possit talem facultatem cuilibet Confessario in casu occurrente specialiter committere. Nec ad talem facultatem exercendam, aut committendam requiritur in Inquisitore Ordo Sacerdotalis; quia hæc facultas est concessa Inquisitori, non annexa Ordini, seu in ordine ad Confessionem Sacramentalem, sed annexa Officio. *Diana par. 1. tract. 5. ref. 3. Joann. de Dicastillo tr. 10. de censuris dub. 12. Freiras, Villal. & alii apud ipsum.*

QUÆRES III.

3344 Quid agere debeant impediti?

IMPEDITUS

3345 PERSONALITER adire Pontificem, non tenetur mittere pro absolutione per nuncium, aut litteras; ita absolute tenet *Donatus 10. 1. par. 2. pag. 69. num. 11. Tamb. 10. 1. pag. 61. num. 9. Mendo in epit. ver. Reservati casus num. 40. Leander de censuris tract. 2. disp. 17. q. 60.* quia jura solum exigunt personam.

3346 Ceterùm pro occultis puto recurrendum esse ad sacramentariam peccati epistolam, in casibus ad illam spectantibus, si commode fieri possit, & necessitas aliqua non impediatur, quia ad hoc est Sacramentum Pœnitent.

Poenitentia ex benignitate Apostolica instituta, ad quam (maximè in nostris regionibus) facilis est recursus, & nullum est infamia periculum: *v. instructionem.*

3347 Certum tamen est, quòd non tenentur accipere Bullam Cruciatae; quia est remedium extraordinarium.

Impeditus igitur adire Papam, impedimento perpetuo, aut longi temporis, potest ab Episcopo directè absolvi pro utroque foro ab omnibus casibus publicis reservatis Papa à jure, aut ab homine, etiam in Cæna Domini, & hæresis. Donatus *cit.* Tamb. *cit.* pag. 62. Leander *cit.* 9. 59. Bellizarius *de Monialibus* cap. 9. n. 26. & com. cap. *Si quis suadente* cap. *Ea noscitur* cap. *Mulieres* cap. *de Monialibus* tit. 39. *de sent. excomm.* in lib. 5. que jura licet loquantur de censura ob percussione Clerici, publicam, & enormem, militant tamen in cæteris censuris, & casibus; quia eadem est ratio legitimi impedimenti, & benignitatis Apostolicæ, ne anima periclitentur. Cui accedit praxis.

3348 Impediti ire Romam, recensentur, in lib. 5. tit. *de sent. excomm.* in cap. 58. *Quamvis incidens*, his verbis (nisi imminente mortis articulo, infirmitate, inimicitia, aut inopia, puerili, vel senili aetate, seu alia corporis impotentia, sive quolibet impedimento Canonico retrahatur, quominus Romanum Pontificem possit adire, vel nisi juris beneficio à labore hujusmodi excusetur.)

Item ibi in cap. 13. *Ea noscitur*, *Mulieres*, *senes*, *valetudinarii*, seu *membrorum destitutionibus impediti*, licet ad Apost. Sedem non veniant, ab Episcopis valeant fidelium communioni restitui, satisfacto juxta facultates his, quibus per eos consulerit injurias irrogatas.

Impedimenta igitur legitima sunt.

1. *Articulus mortis*, de quo infra.

2. *Infirmitas longa*, licet non periclitetur ut podagra, &c.
3. *Inimicitia*, qua grave damnum, aut suis prudenter timeri, si aliter non possit evitari, aut re mendicando.
4. *Paupertas*, quia nemo tenetur mendicare.
5. *Ætas puerilis*, seu impubertatis, nullis.
6. *Fragilitas sexus*, sic sunt impedimenta licet omnes maxime Moribundæ.
7. *Debilis virium*, sic viri debiles labores itineris sustinere non possunt.
8. *Astrictus alteri*, sic qui sui parentum, ut servus, aut filius familiaris, quominus ne præjudicio domini, aut parentum adire non possunt.
9. *Cura animarum*, aut temporaria officium, quando rationabiles causas subditi damnum patiantur. Sic prior labore tenetur alere filios, & familiam. Sic qui habet obsequium, quod iter impedit, quominus linqui sine detrimento non potest.
10. Quodlibet aliud impedimentum legitimum prudentis iudicio, quod impediatur, ut detentio in carcere.

3349 Si impedimentum est periculum, absolventur sine onere comparendi, aut in aliâ similem excommunicationem. *Ex c. Eos, qui de sent. excomm. c. Statutum* 5. *Et c. 11. de cætero*, tit. 39. *de sent. excomm.*

Excipitur impuber, qui factus puber tenetur Papam adire, sed adire potest ab Episcopo absolvi de aetate in impubertate contracta. *Leander* 9. 59. *ex cap. Quamvis*, *Et. Pueri*, *ex comm.*

3350. Cæteri, elapso impedimento tenentur se præsentare Papæ, quominus commode possunt, prudentis arbitrio.

personarum, loci, temporis, personarum faciendæ, &c. taliter, ut non admodum negligentiâ, aut fraus.

3354 Sufficiat, si se præsentent per procuratorem, si Papa sit contentus, & non velit præsentare personam; quia jura, dum exigunt, benigne concedunt, ut in peditus non tenentur mittere procuratorem, sed ut in peditus possit per seipsum, aut procuratorem. Leander *cit.* q. 67. Excipitur casus confessionis Clerici, pro quo *cap. Quod de* *sent. excom.* exigat taxativè personam. præsentatio tunc fit, non ad obtinendam absolutionem, cum jam sit directè, & plenè solutus; sed ad obediendum mandato Papæ, quæ ultra satisfactionem partis, hoc aliud, præsentem satisfactionis, exigat. Sanchez a Leandrum *cit.* q. 66.

3355 Præfatos impeditos ire Romam, si sit impediti adire Episcopum, posse à quibuslibet casibus publicis absolvi in foro conscientie à Parocho, aut alio legitimo Confessario, & in horum defectu à quolibet sacerdote, affirmant Castropalaus, & plures alii. Leand. *cit.* q. 62. quatenus eadem est ratio, quæ fuit concessa Episcopis dicta facultas. At rectius negant Leander *cit.* & Diana *cit.* q. 7. r. 10. quia jura in dictis impeditis non ad Episcopum concedunt re- servari, non ad Parochos, & Confessarios inter. Excipitur casus necessitatis, quo in- tercessio, aut communicatio, de quo in- *cap. 9. de sent. excom.* 3354. ad 3351.

3353 Impeditos adire Episcopum pro casibus reservatis, pariter posse absolvi ab Episcopo, affirmant Tamb. *tom. 2. lib. 5. c. 2. num. 35.* Castropal. Amendolia, & alii in foro conscientie, & cum iisdem oneribus, quatenus non obligat strictius Episcopum, quam Summus Pontifex.

Proff. Exam. Ecclesiast. Tom. 1.

At rectius negant Mastrius *disp. 21. n. 232.* & de Lugo; quia jura id concedunt Episcopis in casibus Pontificiis propter distantiam, & accessum difficilem, quod non est in ordine ad Episcopos, qui maxime faciliter possunt pœnitentiariorum in locis Diœcesis deputare; hinc Concil. Trident. tantum mortis articulum excipit.

IN ARTICULO MORTIS,

3354 **S**eu in probabili periculo ejus Confessarius inferior, imò quilibet Sacerdos potest ab omnibus casibus, & excommunicationibus reservatis, etiam ob hæresim directè absolvere (minimè à suspensione, & interdicto. De Lugo *de pœnit. dub. 20. num. 203.* ex Decreto Trident. *sess. 14. c. 7. num. 3245* relato) ex Decr. Triid. *sess. 14. cap. 7.*

3355 Hoc tamen est discrimen inter peccatum, & censuram, ut si peccatum non habeat annexam censuram, absolutus à peccato reservato in articulo mortis, si convalescat, non tenetur se præsentare Superiori; quia onus comparendi, quod jura in illo articulo imponunt, solum est pro censuris reservatis; exceptio autem firmat regulam in contrarium. Mastrius *disp. 21. num. 232.* & com.

Si verò sit ei annexa censura, cujusmodi sunt casus reservati Pontifici, tenetur se præsentare, elapso mortis periculo (& sub hoc onere absolvitur) ut satisfactionem præstet, etiam ut in foro externo absolvatur; nam absolutio à censura à privato Sacerdote, quamvis fuerit directè data, ob Trident. *cit.* solum tamen fuit data, & valet pro foro interno conscientie, ac proinde foro externo Superioris præjudicare non potest, ut dictum est in n. 3315.

Quòd si elapso periculo Superiori, puta Papæ, aut Episcopo respectivè, non se præsentet

SSS cum

cum commodè potest, ipso jure in censuram reincident, *ex cap. Eos, qui de sent. excom. in 6. lib. 5. tit. 11. & ex Decr. S. Congr. nu. 3415. relato.*

3356 Quando verò quis absolvitur à reservatis virtute Bullæ Cruciatæ, Jubilæi, aut privilegiorum Regularium, in casibus, pro quibus illa se extendunt, tunc elapso periculo non tenetur pro foro conscientie pro censura se præsentare; idque ratione privilegii, quod supplet comparitionem; privilegiatus enim stat loco Superioris, & solum requirit satisfactionem partis, si sit pars læsa: *v. num. 3367.*

3357 Periculum mortis est in femina primò paritura, aut quæ est experta partum difficilem; unde hæc potest ab inferiori absolvi, statim ac dolorum sentit initia. Item in bannitis, qui ubicumque impune possunt occidi, & in iis, qui periculosam iter, aut periculosam navigationem de proximo sunt aggressuri. II, quibus timetur de proximo amissio perpetuò usus rationis, aut loquelæ. Qui serviunt infectis peste, qui incidunt in morbum, qui ut morbum solet mortem afferre. Dammati ad tremes, si de proximo periculosam navigationem sint habituri: *v. num. 3246. ad 3248.*

IN URGENTI NECESSITATE.

3358 **U**rgens necessitas est, cum quis nec est impeditus perpetuo, aut longo tempore, nec in articulo, seu probabili periculo mortis; est tamen in talibus circumstantiis, ut instet confessio, aut communitio, & non habeat promptum Superiorem, sed Confessarium inferiorem. Talis est casus in puella, aut juvene simul cum parentibus Eucharistiam sumpturis, qui sine infamia, aut periculo notabilis damni,

non possunt se retr. here. *Exam. Confess.*
3359 In urgenti igitur necessitate, Confessarius inferior à casibus omnibus reservatis, etiam hæresis, absolvere potest, tamen, ita ut penitens debeat cum relictis non reservata adjungere, & tunc potest directè absolvi, indirectè ab illis, qui tenentur postea se præsentare Superiori, si habenti authoritatem pro reservatis, solum ad obediendum, verum etiam in foro conscientie absolvatur, tam à censuram, quam à casibus; ratio est, quia casus illi, solum indirectè absoluti, nam Confessarius inferior non habebat jurisdictionem hæresis, ut *n. 3121.* ad differentiam casuum dimenti, & articuli mortis, in quibus scopus, & respectivè Sacerdos in foro conscientie directè à reservatis absolvitur, quatenus Ecclesia tunc dat illi jurisdictionem ex iuribus adductis.

3360 Licet autem hæc sit communis sententia, quam sequor, Diana *pp. 11. 8. ref. 49.* probabilem putat sententiam in castillo; nimirum in casu necessitatis Confessarium inferiorem directè potestatem à casu reservato absolvi, in urgenti necessitate non teneatur Superior pro peccato, ut ab eo in foro conscientie solvatur, ut dictum est de articulo mortis, idque non quia Confessarius inferior tunc reservata absolvi, sed quia in urgenti necessitate, casus illi reservati non sunt, sed extrationabiliter credita voluntate Superioris, quod nolit pro tali necessitate casum servare; & ritè, quia ex jure *Trid. sess. 24. c. 1.* reservatio faciendâ est in ædificationem, nime in destructionem animarum; pro resolutionem autem esset, si in casu necessitatis quo puella, v. gr. instaret communitio, communitio, aut notabile damnum, quod

mentis, & ad communionem ob casum re-
servatam non possit accedere.

At à communi sententia recedere
non potest ob Decr. S. Congr. 7. Decem-
bris 1646. infra adducendum n. 3415.

CONDITIONES TRES

Requiruntur, ut quis absolvatur,
non quidem pro peccatis, sed
pro censuris reservatis, in casu impedimen-
ti, & periculi mortis, nempe pro
casu de comparando, modo dicto, de stan-
danti Ecclesie, & de satisfacienda
Ecclesie, quæ sit læsa. Cum verò quis absolvi-
tur urgenti necessitate, requiritur promif-
sio comparandi etiam pro ipsis peccatis
reservatis, ob dicta numer. 3359. vide
num. 3312.

Quæ onera Confessarius sub morta-
li non potest unquam ungiungere, antequam absolvat;
si materia gravis per Sacros Canones
est, ita ut si scienter omittat monere,
absolutio mortaliter, licet valide absolvat;
tamen peccatis ad illa tenetur.

Pro censuris reservatis extra Bullam
in foro Sacramenti, sufficit serria pro-
missio sacramentum vero solum exigitur pro
externo. Idem dic de fidei iussione.
tam. 2. pag. 65. n. 16. & pag. 402.

Pro censuris verò reservatis in Bulla
de, & pro delicto dantium causam in-
ferre, quando in periculo mortis conce-
ditur sacramentum Pœnitentiae, requi-
ritur iuramentum. Diana par. 5. r. 9. ref. 23.

Idem requiritur sub mortali. Fidei iussio
solum requiritur pro foro externo.
A pœnitentis non est exigendum iura-
mentum, ex n. 3349. quia non præsumitur
deceat rationis ad dignitatem iura-

menti requisitum. Certè mortis, aut ha-
bentis impedimentum perpetuum, non est
imponendum iuramentum; esset frustrane-
um, & inutile.

3367 Per satisfactionem intelligitur re-
stitutio pecunie, honoris, vel fame, quæ
parti læsæ debetur. Non venit tamen pœ-
na pecuniaria, quæ fortè debetur filio, Ec-
clesie, vel Notario; quia non sunt pars
læsa.

3368 Quia autem non in omnibus casu-
bus habetur læsio partis, non in omnibus est
exigenda satisfactio; hinc in multis casibus
ut in casu hæresis, exigitur sola emendatio,
& propterea solum requiritur promissio de
comparando coram Superiore, & de stando
mandatis Ecclesie.

3369 Quando impotentia ad satisfaciend-
um non solum est præsens, sed moraliter
certò prævidetur semper futura, non est exi-
genda promissio de satisfaciendo, quia esset
frustranea; bene verò, quando sit spes po-
tentia.

3370 Impotentia satisfactionis contin-
gere potest. 1. Ob impotentiam ipsius rei. 2.
Ob dubium, quod vertitur de qualitate sa-
tisfactionis, quodque resolvi non potest. 3.
Ob obstinationem partis læsæ, quæ non est
contenta satisfactione rationabili sibi obla-
ta. Aut ob quid simile. Ita Tamb. tom. 2.
pag. 65. n. 15.

3371 In percussione Religiosi pars læsa
est ipse Religiosus. Tambur. tom. 2. pag. 65.
n. 14. Verricelli. tract. 8. quæst. 20. Lean-
der; contra alios, qui volunt, quod sit Re-
ligio, seu Prælati; ratio est, quia ipse est
percussus. Tum quia aliàs pars læsa etiam es-
set Ecclesia, & Pontifex excommunicans;
hinc percussus satisfacere tenetur pro utro-
que foro ipsi Religioso.

DE POTESTATE REGULARIUM
IN RESERVATA.

QUÆRES I.

3372 An Prælati Regulares possint absol-
vere suos subditos à casibus reservatis in Cœ-
na Domini, etiam hæresis?

Certum est, Prælatos Regulares posse suos
subditos, & Novitios absolvere ab omni-
bus casibus, sive ab homine, sive à jure, re-
servatis Papæ extra Bullam Cœna, ut con-
stat ex sequentibus juribus, & privilegiis.
Hoc præmissis, pro resolutione quæsitæ, duas
sunt sententia.

3373 Prima sententia negat etiam de oc-
cultis, maximè hæresis. Bordonus *to. 2. ref.*
3. q. 2. Sigilmundus, Vecchius, & alii apud
iplum. Diana par. 1. tr. 5. ref. 6. p. 3. tr. 2.
ref. 122. p. 6. tr. 7. ref. 63. par. 8. tract. 7.
ref. 50. ubi in par. 3. cit. quoad alios casus
ab hæresi non vult esse Judex, sed quoad
hæresim expressè negat. Ratio est, quia Bul-
la Cœna revocat omnia privilegia, etiam
titulo oneroso, & per viam remunerationis
concessa, ut in n. 3334.

3374 Cui maximè pro hæresi addunt
tria Decreta: Primum S. Congr. Episc. &
Regul. 17. Novemb. 1528. Jussu Urb.
VIII. Secundum ejusdem S. Congr. 7. De-
cemb. 1646. Tertium est Decretum S. In-
quisit. Rom. sub Innoc. X. 23. Maji 1652.
confirmatum sub Alexand. VII. 1656. & pu-
blicitati Panormi per Edictum DD. Inqui-
sitorum 15. Febr. 1657.

3375 Secundo sententia affirmat, Præla-
tos Regulares absolvere posse suos subditos
ab omnibus casibus reservatis in Bulla Cœna
Domini, & respectivè dispensandi, exceptis

quinque: Videlicet [1. Schisma, 2. Hæ-
sis cum relapsu, 3. Falsificatio litterarum
Apostolicarum, 4. Delatio profana
ad Infideles, & 5. Conspiratio in Reversum
Pontificem.]

3376 Item excepta dispensatione
per irregularitatem orta, 1. Ex homicidio
lunario [supple tu] injusto, nec
sed ex proposito patratu, 2. Ex
[supple tu] vera, & interpretata,
nime similitudinaria; in hac enim dis-
sare possunt, quia est irregularitas ex
& in ea etiam possunt Episcopi cum
subditis dispensare, ex cap. Sane Sane
Cler. conjugatis, & cap. Qui Clerici
ventes. Vide infra de irregularitate,
Mutilatione pariter voluntaria, & in
ex proposito patrata.

3377 Hanc sententiam tinent
de Religione tom. 4. tract. 9. lib. 2. Bal-
Coriolanus de casibus reserv. par. 1. tit. 1.
I. art. 23. numer. 6. Peyr. de Proc. sig. 1. q.
Constitut. Sixti IV. §. à num. 6. in Bulla
ad Constitut. Sixti IV. numer. 35. Panorm.
Theol. moral. de censuris part. 1. de 1. q.
2. quæst. 26. Toranus pag. 22. ad 37. in
dolia tom. 2. in addit. de anno 1658. in
retractat à sententia negativa, quam
ri editione tenebat. Hasbernis in sum. q.
gul. ver. Absolutio, quoad fratres, in
Rodriquez, Port. Villalob. Bannes, in
apud Melphi in Comment. cap. 1. in
Insuper statuta nostri Ordinis cap. 7. §.
1. Et unus pro mille Doctissimus Dico-
tom. 1. part. 1. tr. 13. q. 17. & tom. 2. tr.
qu. 17. & 18. Qui satis doctè, & solen-
lolet] rem tractat, ac resolvit: In-
solum id docet, & resolvit de hæresi,
iam de relapsu in hæresim, ex Parvill.
XIII. 18. Martii 1588. quo conceditur

...societatis suos subditos absolvere ab
...& relapsi in hæresim.
...Ratio efficax est: Nemo est spoliandus
...certo per superveniens dubium;
...autem est, Prælatos Regulares hæ-
...resim absolvendi, & respectivè dispen-
...satos subditos à reservatis, qua in Bul-
...Domini continentur, etiam ab hæ-
...vocatio verò est dubia, imò potius
...nullam adesse; adeoque non sunt
...jure spoliandi, sed possunt eos à
...casibus absolvere, & respectivè
...
...Dilectus firmius probari non po-
...quàm ex ipsis iuribus, à quibus pendet.
...pro certitudine juris.
...est Privilegium Maris Magni Con-
...Sixto IV. Prædicatoribus Bulla 7.
...Ballarii, & Minoribus de anno
...Bulla 6. in com. 1. & fusiùs in Bullario
...153. in quo privilegio fundatur
...Generalibus, Pro-
...custodiis & Guardi-
...se habentibus, & Prælati locali-
...absolvendi, & respectivè di-
...subditos, & alios fratres ad-
...ab omnibus excessibus, & à
...excommunicationis, suspensionis,
...aliisque Ecclesiasticis, & se-
...sententiis, censuris, & pœnis,
...causa à jure, vel ab homine latis,
...sententiam particularem, satisfac-
...exceptis quatuor: Hæresis cum
...Schisma, Falsificatio litterarum
...& Delatio prohibitorum ad
...
...Insuper conceditur iisdem facultas
...in omni irregularitate, ex qua
...orta, etiam si celebrassent in locis
...interdicto suppositis, aut censu-

ris ligati Ordines susceperint, vel cum eis ce-
lebrassent, præter quam homicidii volunta-
rii, bigamiae, & mutilationis membrorum.
3381 Item facultas dispensandi irregula-
ritatem ex defectu natalium ex adulterio, fa-
cilegio, incestu, & quovis alio illicito conju-
gii, cum facultate tam hujusmodi irregulares,
quàm defectum natalium patientes promo-
vendi ad Ordines Sacros, eosque eligen-
di, atque assumendi ad Religionis Of-
ficia.
3382 Nomine homicidii voluntarii veni-
re illicitum in quinto præcepto Decalogi
prohibitum, docent Rodr. in comp. ref. 52.
n. 24. & Bord. cum aliis com. 2. ref. 13. n. 14.
Unde concludunt, posse Prælatos in utroque
foro cum suis subditis dispensare tam ad Or-
dines, quàm ad Prælaturas in irregularitate
orta ex defectu lenitatis seu ex homicidio
iusto.
3383 Item concedit eis eandem potesta-
tem absolvendi, & dispensandi erga Novi-
tios, sive post, sive ante ingressum, pro qui-
bus addit.
[ita tamen, quòd si aliqui ex hujusmodi
sententiis eisdem propter debitum sint attri-
cti, satisfaciant, ut tenentur. Volumus au-
tem, quòd postquam fuerint absoluti, hu-
jusmodi volentes aggregari collegio su-
pradicto, nisi mox Ordinem intraverint et-
iam si super hoc inducie eis à Prælati ejus-
dem Ordinis concedantur. Ieo ipso in pristi-
nas sententias, à quibus eos totaliter absol-
vi contigerit, relabuntur.]
3384 Ut quis Religionem ingrediatur, re-
quiratur, ut debito satisfaciat, si debitum
fuit ab ipso voluntarie contractum, & sit spes
satisfaciendi; se cus, si in voluntarie, aut non
sit spes satisfactionis. Mendo in Epit. ver.
Regulares num. 35.
Sff 3. 3385 Insuper

3385 Insuper concedit, ut ipsi Prælati possint à fratribus, quos pro tempore habuerint in Confessorios, pariter à præmissis absolvi, & dispensari.

3386 Denique præfatam quatuor casuum exceptionem his ponit verbis:

(Et propterea ne, qui sunt destinandi, persape revocetur in dubium, &c. Declaramus hæreticos relapsos, Schismaticos, & qui litteras Apostolicas falsificassent, aut ad infideles prohibita detulissent, dumtaxat esse ad Sedem Apostolicam destinandos; in reliquis verò omnibus; etiam Simonie pravitare qualitercumque irretitis, posse per illos, quibus inibi conceditur, absolutionis, & dispensationis beneficium, & gratiam juxta casuum exigentiam impartiri.)

3387 In quo privilegio satis exprimitur hæresis, quia exceptio firmat regulam in contrarium; hæresis autem cum relapsu non est pura hæresis formalis, sed tunc habetur, quando quis incidit in eandem hæresim, quam prius in Sacro Tribunali de vehementi abjuraverat. Carena *part. 2. tit. 2. §. 5.*

3388 Præterea hæc privilegium, cum nullam faciat distinctionem de casibus publicis, & occultis, nec de foro interno conscientie, videtur comprehendere etiam publicos, & pro utroque foro. Rodr. *in comp. res. 3. num. 2.* Bord. *tom. 2. res. 13. num. 14.* Peyr. *in cons. 6.* Julii II. *num. 21.* Cruz, & Diana apud ipsum. Et liquet ex causa motiva privilegii his verbis.

(Ut dicti Ordinis Professoribus omnis vagandi tollatur occasio, & ad Sedem Apostolicam recurrendi subtrahatur pro posse necessitas, &c.)

Non autem tolleretur pro posse necessitas recurrendi Romam, si teveratur eò recurrere pro foro externo.

3389 Absolutio verò quoad hæresim dari potest pro foro interno conscientie; quia pro foro externo inquirere competit ob privilegium à Paulo V. & Gregorio XIII. & Sixto V. & Gregorio XIV. & Gregorio XV. & Gregorio XVI. & Gregorio XVII. illis concessum, de quo infra *3410.*

3390 Et quia fuit dubitatum, an dictum privilegium fuerit revocatum per Bullam Cœna, Julius II. die 27. Febr. 1517. per Thomam de Vio Cajetanum Magistrum Censuræ Ordinis Prædicatorum respondit per Bullam 16. quam refert Rodr. in Bullario *pag. 16. ut sequitur.*

(Julius II. &c. Thomæ de Vio, &c. In nomine Nobis fecisti, quod licet fel. rec. Papa IV. &c. extendendo declaraverit, quibus casibus ad Sedem Apostolicam recurrendum esset pro absolutione, & dispensatione censurarum, & irregularitatum, & personis Ordinis Prædicatorum, & irregularitatum, & personis Ordinis Prædicatorum, & personis Ordinis Prædicatorum, &c. Et proinde licet tuis humiliter, ut in præmissis opportunè videre de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur, qui Religiosorum quod quantum cum Deo possumus, libenter fulimus, volentes occasiones tollere rugæ di, attendentesque, quod multa in præmissa declaratione concessa sunt, quæ in Bulla prædicta continentur, ejusdemque. Sedis auctoritate decernimus, quod illi, quibus in præmissa declaratione concessa est potestas absolvendi, & dispensandi, licitè possint per præmissa temporibus absolvere, & dispensare ab omnibus, & singulis, ac si prædicta Bulla in Cœna Domini non esset facta, nec fieret. Preterquam à conspiratione in Rom. Pontificem, & ab illis, propter quæ prædictum privilegium

cessor noster declarando voluit ad eamdem S. Sedem etiam recurrerent, &c. Non obstantibus quibuscumque Apostolicis ordinationibus, revocationibus, &c.)

3397 Ubi constat, Julium II. pro solis hujusmodi casibus, num. 3375. relatis, velle, ut fiat ad S. Sedem recurrendum.

3398 Insuper Paulus III. 18. Octobr. 1549.

Bullam 48. in Bullario tom. 1. licet debet

idem privilegium concessit Præposito

generali Societatis, ut per se, vel per alios

suos subditos ab omnibus casibus ab-

stineret, & super irregularitatibus, & pœnis

applicandis, exceptis casibus à Sixto IV. excep-

tionis verbis:

ne sapè in dubium revocetur, qui sint

abstem prædictam destinandi, declaratio-

nis in parte sel. rec. Sixti Papæ IV. præ-

dictis nostri in Bulla, quam Mare Ma-

gister vocant, confirmamus.)

3399 Secundo est privilegium B. Pii V.

in Bulla Cassinensibus 15. Julii 1571. per

illam 1:9. Incip. *Dum ad Congregationem*

in tom. 2. Bullarii. Quod Priv.

illud, nam etiam casus publicos

in quoque foro completur, & nullum

supra, nisi homicidium voluntarium inju-

ris, & mutilationem commissam post in-

juriam in Religionem.

3400 Quibus privilegiis gaudent per

communicationem omnes alii Regulares,

et Mendicantes, quam non Mendicantes,

et Mendicantes; Regulares enim ex pluri-

bus apud Rodr. in comp. ref. 116.

comparantur in omnibus privilegiis con-

cedendis, tam Mendicantibus,

quam non Mendicantibus. Vide infra de In-

regularibus.

3401 Tertio est Privilegium Greg. XIII.

in Bulla 1684. quo concessit Patri Gene-

rali Societatis Jesu, ut possit per se, aut suos

deputatos, suos subditos ab omnibus excel-

sibus, etiam ab hæresi, & ejus relapsu absol-

vere, quo privilegio per multum tempus

usa est Societas licet tandem hanc facultatem

à se abdicaverit P. Generalis, teste Tamb.

tom. 2. lib. 5. cap. 11. §. 1. num. 12. abdicatio

autem, aut non usus privilegii uni Ordini

concesso, non præjudicat aliis Ordinibus

Communicantibus. Turianus de Privil. ex

Panorm. in cap. Cum accessissent: v. num.

3441.

3396 Ecce jus certum Prælatorum Re-

gularium in suos subditos.

3397 Quod autem ejus revocatio ne-

dum sit dubia, sed potius constet nullam

adesse firmiter suadet ex solutione oppo-

sitorum.

Et quidem Bulla Cœnæ non revocat re-

centita privilegia. Primo; quia ex n. 3325.

vitanda est correctio juris, quando com-

modè fieri potest conciliatio; Bulla autem

Cœnæ non exprimit Prælatos Regulares er-

ga subditos, sed ritè potest intelligi de abso-

lutione, & de privilegiis, quoad seculares.

Quod maxime suadet; quia Summi Pon-

tifices, etiam moderni, ut patet in Bulla

Cœnæ Clemen. X. in tom. 6. Bullarii Const.

341. in §. 27. præcipiunt Ordinariis loco-

rum, ut eam in Ecclesiis suis, dum in eis

rum penes se habeant, easque diligenter legere, & percipere studeant.) In quibus verbis non exprimuntur Prælati Regulares in ordine ad subditos, sed potius Confessarii in ordine ad sæculares.

Ac proinde hæc propositio, quod Prælati Regulares possint absolvere sæculares ab hæresi occulta, fuit damnata ab Alex. VII. ut in præp. 4.

Inde opinio, quam tenebat Croulers apud Dianam p. 6. tr. 6. ref. 54. quod Regulares possint sæculares absolvere ab hæresi occulta, omnino cadit: ut maxime patebit infra à num. 3459.

3398 Secundò; quia motivum, quo Summi Pontifices ea privilegia concesserunt, fuit ad tollendas occasiones vagandi, ut eorum quies, & inde disciplina Regularis servetur, ut constat ex ipsis verbis num. 3388. Quod motivum semper viget, & à Summis Pontificibus intenditur, estque desumptum ex jure communi Canonico, cap. Cum singula de Præb. in 6. cap. Ut periculosa, ne Clerici, vel Monachi in 6. Et cap. Cum illorum, de sent. Excomm. §. si Clausuales.

3399 Tertio; quia omne tollit dubium Const. Julii II. de num. 3390. qui declaravit, quod non obstante publicatione Bullæ Cœne, quæ singulis annis fit, possint Prælati Regulares, quibus per privilegia concessum est suos subditos in perpetuum absolvere ab omnibus casibus in ea contentis, exceptis quinque, ac si prædicta Bulla non esset facta, nec fieret.

3400 Non obstant Bullæ derogative plurium privilegiorum Regularium. Tales sunt Bulla 9. Greg. XIII. In tanta 1. Martii 1573. Bulla 115. Clem. VIII. Quæcumque 7. Decemb. 1604. Bulla 106. Urb. VIII. In specula Militantis 19. Junii

1630. & Bulla 7. Clem. X. Superius 11. Junii 1570.

3401 Pro Bulla Greg. XIII. Le tantum ponendum est, quod B. Pius V. per Bullam à præmissis distinctam, quæ incipit, *Esti Mendicantium Ordines* Maji 1567. referere viginti sex gravamina Episcopis solita inferri Regularibus, hæc plura privilegia ibi Regularibus contra Episcopos, quorum aliqua sunt contra dispositionem Trid. ut est illud, quod Regulares in propriis Ecclesiis locorum dinum, contradicente Episcopo, prædicari possint, quod est contra Trid. sess. 24. Item, quod Lectores Theologie à superioribus ad munus Confessionis licentiam admitti, ab Episcopis non exco-municentur, quod est contra Trid. sess. 23. de reform. Et similia.

Ex quo factum est (ut ipse Greg. XIII. præfata Bulla narrat) quod plures inter prædictorum Ordinarios, & fratrum ipsorum (hæc de causa revocat prædictam privilegia Pii V. & alias ejusdem tum ad ea, in quibus prædictum Episcopis contra Trid. dispositionem, stas autem Prælatorum Reluctantiam subditos quoad absolutionem nullum prædictum affert Episcopis, nec est contra Tridentini dispositionem; unde remanere videntur duo privilegia Bullæ pro Cassinensibus de num. 3393. Et prædictatoribus in Bulla 132. incip. Expone 21. Julii 1571. in Bullario. Hinc prædictum utuntur Peyr. Tamb. Donatus, & doliæ num. 3377. citati.

3402 At si meum iudicium velis, quod in veritate sentio; dico in teaturo gori XIII. non solum fuisse tollere dictum

Episcopos, & Regulares, verum et
privilegiorum diversitatem; B. enim
V. concessit privilegia à suis prædeces-
sore distincta, unde alia privilegia, quæ i-
pse concessit, Gregorius XIII. non re-
tinet, sed redaxit ad unam legem, & nor-
tam, quam illius prædecessores statuerunt.
Hinc et verbis ipsius Bullæ Greg. XIII.

(Nos hac tanta varietate cognita,
prædictis, & futuris discriminibus oc-
currere volentes, &c. statuimus, & ordina-
mus, de prædictis, & aliis omnibus litteris,
constitutionibus, quæ ab eodem præde-
cessore (supple tu Pio V.) eiusdem de rebus,
et personarumque Regularium, etiam
in prædictis Ordinibus, & Congregatio-
nibus, quomodolibet emanarunt, ac omni-
bus, & quibuscumque in eis contentis, eam
in prædicta dispositionem, atque decisionem
spectata materia futuram esse, quæ sive
in veteri, sive ex Sacri dicti Concilii de-
cretis, sive aliis legitimè antè dictarum litte-
rarum, & constitutionum editionem erat, &
non emanassent, futura fuisset, ad
dispositionem, & decisionem, suam
integram, & integrum statum, ac ter-
minum illa omnia reducimus.)

Ex quo firmiter concluditur, inta-
cto confirmatam remanere dispositi-
onem Sixti IV. cum Declaratione Julii II. &
Confirmatione Pauli III. ante B. Pium V. e-
missam, in qua quinque casus *num. 3375.*
enumerantur, & alii tres, quoad irregularita-
tis dispensationem: *ut in num. 3376.*

Bullæ Clement. VIII. *Quacum-*
que, non facit ad rem, sed solum dat for-
mam, quæ Ordines Regulares debeant
ex prædictis Confraternitatibus secularibus, & quo-
libet illis communicantur Indulgentiæ,
Post. Exam. Ecclesiast. Tom. I.

ac indulta: Et deveniendo ad electionem
Confessariorum, *in §. 9.* præscribit, ut
Confessarii ipsorum Confratrum seculari-
um debeant esse approbati, tam à suis supe-
rioribus, quàm à locorum Ordinariis: Nec
eos possint absolvere à casibus Bullæ Cœnæ,
& à reservatis Episcopis respectivè. *Peyr. in*
Const. 6. Pii V. num. 42.

3406 Bulla Urb. VIII. *In specula mili-*
tantis Ecclesie, solum declarat, Privilegium
Bullæ Cruciatæ, quoad electionem Confes-
sarii, quo gaudent Laici, & Clerici seculari-
res, ut ab eo absolvantur ab omnibus casi-
bus reservatis, etiam Papæ, etiam in Cœna
Domini (Hæresi excepta) in foro tantum
conscientiæ, non in foro externo; hoc in-
quam privilegium non suffragari Regulari-
bus, & Monialibus, sed eos, *Quantum ad*
Sacramentum Poenitentiae, seu Confessionis
administrationem, ordinariae dispositioni su-
orum Prælatorum, & Sedi Apostolicae, quoad
sibi reservata subiecti sunt, perpetuò declara-
mus. Vide an. 1443.

Ubi (ut vides) Regularibus, & Moniali-
bus non interdicitur absolute absolutio à re-
servatis suis superioribus, & Papæ, sed in
virtute privilegii Cruciatæ, nam eo absolve-
bantur à reservatis suis superioribus, & Papæ
independenter ab illorum voluntate, quod
(ut ipsa Bulla exprimit) cedit *in maximum*
status, & Regularis observantiae præjudicium.
Unde ibi nullo pacto læditur, sed potius fir-
matur, & fovetur ordinaria Regularium Præ-
latorum potestas, qualis est illa à Summis
Pontificibus, maxime à Sixto IV. Julio II. &
Paulo III. concessa.

3407 Bulla Clem. X. *Superna*, nullo pa-
cto loquitur de casibus Cœnæ, nec de superi-
oribus Regularibus in subditos, *ut patet à*
num 3292.

T t t

Idem

Idem liquet de Bulla Greg. XV. 5. Febr. 1621. *Inferribilis*, & de Decretis S. Congr. annexis, ubi plura derogantur privilegia: ut in Bullario.

3408 Constat igitur pro certo, Bullas derogativas privilegiorum non inficere assertionem secundæ sententiæ: v. num. 3494.

3409 Adde Pium IV. per Bullam 94. *In Principis Apostolorum*, 17. Febr. 1564. terminato jam Concilio Trid. revocasse omnia Regularium privilegia in his solùm, quæ Decretis Concilii Tridentini adverfantur. Et ipsùm Concilium Trident. *sess. 25. cap. 20.* confirmavit quoad reliqua omnia Regularium privilegia his verbis.

[In cæteris omnibus præfatorum Ordinum privilegia, & facultates, quæ ipsorum personas, loca, & jura concernunt, firmantur, & illæsa.]

3410 Insuper plures Summi Pontifices post Tridentinum confirmavere Regularium privilegia, quatenus Tridentino non adverfantur. Et maximè Greg. XIII. apud Bullarium *Rodr. pag. 451.* per Bullam *Ex benigna* 21. Martii 1575. confirmavit omnia privilegia Fratrum Minorum de Observ. Monialium S. Clara, & Tertii Ordinis de Pœnitentia. Ita patet Clemens VIII. *cit. in n. 3439.* Et demum Paulus V. per Bullam *Injuncti Nobis* 2. Decem. 1609. apud Lantuscam in Theatro *ver. Privil. in omnibus, in quibus Sacri Concilii Tridentini Decretis, ac Constitutionibus, & litteris Apostolicis, ac Decretis Clementis VIII. non adverfantur.*

3411 Præmissa autem privilegia, à Sixto IV. Julio II. & Paulo III. concessa, recensitis Decretis, & Constitutionibus non adverfari, constabit ea pervolventi. Imo esse conformia Sacris Canonibus *supra n. 3398.* relatis, ne Religiosi vagentur.

3412 Catalogum privilegiorum Regularium à Concilio Trid. revocatorum

Portellius *ver. Trid. Conc. & Hieron. res. 116. n. 35.* Et ibi reperies privilegia dicta non esse revocata; imò Concilium immutasse pro Prælati Regularibus proprios subditos quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ. *Leander cum multis de Sacram. Pœnit. tr. 5. dis. 11. q. 45.*

3413 Tandem non obstant Decretum contrarium adducta, *num. 3374.*

Et quidem Decretum S. Congr. Regul. de 17. Novemb. 1628. apponitur Urb. VIII. quod tectius referret *Diamant. tr. 7. res. 50.* & *Donatus rom. 2. p. 3. q. 17. n. 6.* censuit extincta esse privilegia quæ Regularès habebant, absolventibus Ordinario loci reservatis, & à cano in Bulla Cœnæ contentis, adeoque *Episcopi res nec intra, nec extra Italiam per se quam absolvere ab eisdem casibus in Bulla Cœnæ contentis, aut Ordinario loci reservatis.*

3414 Decretum est, ut sequitur. [Sacra Congregatio S. R. E. Cælestini negotiis, & consultationibus Episcoporum & Regularium præposita, censuit, confirmationes privilegiorum, quas Regularès à Sede Apostolica post Sac. Conc. Tridentinum obtinuerunt, nequaquam revixisse prius ab eodem Concilio, ac deinde ipsius Congregationis decretis subactis extincta, si quæ habebant, absolventibus Ordinario loci reservatis. Quatenus dum nec indulta absolventi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Dominicanæ consuevit, utpotè sublata per annum Bullæ publicationem; vires, aut revivisse ex subsequenti privilegiorum confirmationibus. Ac proinde Regularibus jusvis Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiam necessario exprimitur]

relocorum
c. & Hieron.
privilegi
mo Concilii
Regularibus
ad Sacramen
mulus de Sacra
bilitat. Decret.
m. 3174.
S. Congr. Episc.
1628. approbat.
re: ier. Dampn.
rom. 2. 7. 3. 2.
ta esse privileg
abdicent. is
vatis, & à c
adeo que de
aliam pte
m capto in h
nar in re
sequant.
R. E. Cardin
ibus Episcop
centum, p
n, quas Reg
c. Conc. T
revivide p
no de m
cretis sub
t, absolvent
vatis. Quam
andi à c
Cœnz Dom
ta per an
vires, aut
bus privileg
inde Regul
tionis, Sec
io exprima

sec extrâ Italiã in vim privilegiorum,
aut confirmationum ejusmodi, quas vel ha-
bitus obtinuerunt, vel deinceps fore obtine-
re, posse quemquam absolvere ab eisdem
Regularibus, in Bulla Cœnz, aut Ordinario loci
reservatis. Ac si fecus egerint, absolutiones
illas, acque irritas fuisse, ac fore. Ab aliis
et casibus, & censuris Sedi Apostolicæ re-
servatis: siquidem Regulares habent à Sede
Apostolica absolventi facultatem, illam ex-
tra Italiam minime sublatam iisdem Sacre
Congregationis decretis, hac de re editis jus-
titiam memor. Clem. VIII.

Quam Sac. Congregat. sententiam Sancti-
tatis ad se relatum approbavit, mandavit
ad omnibus, ad quos pertinet, in viola-
tam observari: Romæ 17. Novembris
1628. F. A. Cardinalis S. Honuphr. Loco
P. Fagnanus Secretarius.]
3415 Quod Decretum non est novum,
sed confirmativum aliorum similium iusti-
tiam VIII. & Pauli V. quæ referuntur in
breve responsali ejusdem S. Congr. de die
1646. ad Cardinalem Filama-
nus, quod referunt Donatus tom. 1. &
et. or. tenoris sequentis.
Hum. Sign. Questa Sacra Congregatio-
ne più volte dichiarato con ordini espres-
si Clem. VIII. di Gen. e Novembr. 1602.
Bullò V. di Gen. 1617. e di Urb. VIII. di
Novembr. 1628. Che tutte le facultà d' assol-
vere in casi reservati; ò reservandi dagli or-
dini, ò vero compresi, ò da comprenderfi
nella Bulla in Cena Domini implicitè, vel
explicitè, & altri reservati solamente alla
Sede nel medemo decreto di Novem-
bre 1602. concessa à secolari, ò Regulari,
sunt hinc annullate, & estinte, così dal
Sac. Conc. di Trento, come dalle sudette
sententiam, &c. Onde venendo rappresen-
tata alla Santità di nostro Signore da Vostra

Eminenza, &c. che in cotesta Città, e sua
Diocese alcuni Confessori Secolari, e Rego-
lari, senza giustificare con quali facultà, a s-
solgono de fatto dalle censure, e casi sudetti,
&c. questi Emin. miei Signori di commissio-
ne espressa di sua Beatitudine me hanno im-
posto di scriverle, che &c. faccia intendere
à tutti, e Confessori di costì, siano quantosi-
voglia privilegiati, & essenti, che onnina-
mente si conformino con i sudetti decreti, e
non ardiscano d'controvenire sotto qualsi-
voglia pretesto, ò caso, etiam di precisa ne-
cessità, fuorchè in articulo mortis, con rein-
cedenza, si convaluerint.]

3416 Ubi [ut vides] in præmissis omni-
bus Decretis nulla fit mentio de superioribus
Regularibus in ordine ad proprios subditos,
sed solum de ipsis Confessariis regularibus;
adeoque intelligi debent in ordine ad sæcu-
lares, minime in ordine ad Regulares, & ita
sentiant Donatus, & Peyr. citati, & quam-
plures apud ipsos. Ut enim inquit Donatus;
*Odia sunt restringenda, & in odiosis non com-
prehenduntur Regulares, nisi in specie expri-
mantur.*

3417 Imo ita fuisse declaratum à S. C.
Reg. facto verbo cum SS. Clem. VIII. refert
Peyr. cit. ex Peregrino, & Naldo.

3418 Et quidem satis colligitur ex ipsis de-
cretis; nam indiscriminatim, & unitim lo-
quuntur de Reservatis Ordinario, & de re-
servatis Papæ in Bulla Cœnz; quod non ha-
beret locum quoad primam partem, si lo-
querentur de superioribus Regularibus in
ordine ad suos subditos; nam isti non subja-
cent casibus reservatis Ordinis locorum.
Tum quia iisdem, quibus prohibent abso-
lutionem à reservatis Ordinatio, prohibent
absolutionem à reservatis Cœnz; unde so-
lum loquuntur de ipsis Confessariis in ordi-
ne ad sæculares.

3419 Decretum SS. Inquisit. sub Innoc. X. 23. Maji 1652. non est ad rem; quia solum loquitur quoad seculares, & virtute jubilat, ut constat ex ipso edicto Inquisit. Sicilia, quod fuit publicatum Panormi die 15. Febr. 1657. in quo Decreto nulla fit mentio de Prælati Regularibus quoad suos subditos, & de Privilegiorum virtute.

3420 Nec obstat Privilegium concessum Inquisitoribus à Paulo V. 1. Sept. 1606. per Bullam, *Romanus Pontifex*, & ab Alex. VII. 8. Julii 1660. per Bullam, *Licet alias*, relatum in tom. 2. n. 249. Quia per illud solum expresse revocatur privilegium Provincialium juridicè procedendi contra suos subditos in causis hæresis, & suspensionis hæresis, processus formando, testes examinando, & reos castigando; quod habebant à Leone X. per Bullam *Exponi nobis* 15. Octob. 1516. in Bullario Rodr. à Paulo III. per Bullam *Romani Pontificis* 25. Aprilis 1546. Et à Pio IV. per Bullam *Pænitentiæ Aeternæ* 1. Aprilis 1562. *ibid.* & nulla fit mentio de potestate absolvendi in foro interno conscientie, quæ quidem est omnino distincta à potestate juridicè procedendi, quæ utique solis competit Inquisitoribus.

3421 Hæc sunt Decreta omnia, quæ in oppositum possunt adduci. Si quod aliquid referatur, vel non apparet, vel non est promulgatum, vel non constat authenticè.

3422 Deinde non obstat Stylus Curie, seu S. Pœnitentiariæ, si quis sit, absolvendi Religiosos, & respectivè cum eis dispensandi super aliquo ex præmissis casibus. Donatus *nom. 1. part. 1. tit. 17. qu. 17. num. 26.* quia id vel sit ad majorem cautelam, ut ait Donatus: vel quia recurrens potestatem sui Prælati ignorat. Tum quia Stylus Curie consistit in hoc, quòd si aliqui Regulares ad illam recurrant absolvat, & dispenset; at inde non se-

quitur, quòd non sit in Prælati Regularium Potestas ad hujusmodi absolutiones, & dispensationes, sicut nec id sequeretur, si Prælati Regularis ad Episcopum recurret, & Episcopus absolvet, ac dispenset; cum quæ enim utitur jure suo, Lege Pœnitentiariæ *ver. dispensare num. 18.* majora docentur.

3423 Non erit autem abs re hinc recedendum, quæ habet Meiphi *de Pœnit. cap. 18.* in tomo Typis dato Romæ 1649.

[Majorem, & ampliore potestatem dispensandi, & absolvendi, habent Prælati Regulares, quàm seculares] suppletur in suis subditos] & ita mihi semel contra Dominum Coccinum, & Rotæ Decretum & Sacra Pœnitentiæ Regentem, per quosdam casibus, qui è partibus illis commissi fuerant, respondit ipse Prælatum, quòd vos ad Sacram Pœnitentiariam obligatis; cum in vestris privilegiis Pœnitentiaria facultatem habeatis, factum est.]

3424 Ex quibus [ajunt se] evidenter concluditur, quòd Prælati Regularium in suis subditos esse certum, revocationem nullam adesse, ac proinde assertam cunctæ sententiæ remanere in effectum.

PLURA DE PRÆLATIS REGULARIBUS QUOAD SUBDITOS IN RESERVATA.

3425 Idem dicunt relati Doctores Prælati Regularibus in ordine ad se ipsos sibi subjectas, etiam diversæ Regularitatis secundi, quàm Tertii Ordinis, licet, & sub professione trium vocentur substantialium viventes, ex Privil. Sixti IV.

officium, non personam, qualis est prefata iurisdictione Prælati Regularis, & hæc non expirat morte concedentis.

3430 In Confessariis, ut à prædictis reservatis absolvant, non sufficit simplex approbatio in Confessario, sed requiritur ulterius generalis, aut specialis deputatio ad illos, ut liquet ex privilegiis.

3431 Prælati Regulares suos subditos absolvere possunt, ac dispensare, & pariter ab iisdem absolvi & dispensari, non solum in loco suæ iurisdictionis, sed etiam extra. Melphi in Const. cap. 7. stat. 1.

3432 Quantum ad Guardianos, affirmant posse à reservatis Papæ absolvere, & absolvi, Port. ver. Prælati, & Rodr. in comp. res. 3.

Dico verius non posse; Melphi cap. 7. stat. 1. pag. 504. quia quamvis possent, quantum est ex vi privilegii, quatenus eos comprehendit ex num. 3379, non possunt tamen ex iure particulari nostræ Religionis, quæ in Capitulo Generali tale privilegium quoad Guardianos non accepit, fundata in Trid. sess. 14. c. 7. ubi ad Christiani populæ disciplinam pertinere visum est, ut graviora crimina non à quibusvis, sed à summis duntaxat Sacerdotibus absolventur. Idem ibi est concessum Episcopis in suis Diocæcesibus, & inde autoritatem quasi Episcopalem habentibus, cuiusmodi sunt Provinciales, minime Guardiani; hæc de causa in stat. cap. 7. §. 2. per tria Capitula Generalia habetur.

[Decernimus, & sancimus, ut in illis casibus, quos per statuta Generalia, aut per constitutiones Apostolicas reservatos esse, aut reservari contigerit; nemo absolvere quemquam præsumat sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda; nisi à Generali, vel Provinciali Prælato absolvendi facultatem accipiat.]

Ttt 3 3433 Hinc

3433 Hinc in nostra Religione Guardiani licet sint ipso jure confessorii, facultatem super reservatis Papæ, aut Provinciali non habent, nisi ab ipso Provinciali obtineant. In cæteris verò Religionibus consulat unusquisque propria statuta: *v. n. 3303.*

3434 Illud certum est, Guardianum non posse approbare Confessorios pro aliis, sed id solum ad Generales, Provinciales, aut Custodes custodias habentes spectare: *v. num. 3379.*

3435 In Ordine nostro reservatur Provincialibus gravis percussio. At in nostris statutis conceditur, ut possit ab ea, etiam in foro externo, absolvere (si non sit atrox, aut subditi in Prælatum) Guardianus, vel eo absente per diem naturalem Vicarius, si Ministri præsentia intra triduum haberi non possit.

Potestatem ad dispensandum quoad alia, quæ ad Sacram Pœnit. non spectant, vide in comp. *Rodr. ref. 52.* & *Melphi in comment. c. 2. stat. 14. §. 5.* qui fusè agit de pœnis contra male promotos ad Ordines.

MONIALES

3436 **N**on exemptas subditi casibus reservatis ab Episcopo, non est dubium; quia sunt ejus subditi.

Exemptæ verò subduntur casibus reservatis proprio Prælato Regulari. Unde Ordinarius pro his non potest alios reservare casus, nisi illos, qui ad clausuram spectant, quia moniales exemptæ, solum quoad clausuram sunt ordinario subjectæ. Idem dic de puellis, quæ intra Monasteria exempta cum educandis morantur, & habitant, quia ratione loci, sunt liberæ ab Ordinarii jurisdictione: *v. num. 1450. & 3297.* *Donatus tom. 3. tr. 5. qu. 33. num. 2.* & facta ab Ordinario reservatione alicujus casus ad clausuram spectantis, cer-

tum est non posse Prælatum Regularium illo suam subditam absolvere.

Denique dispositio, & restrictio Clem. VIII. super casum reservationis *ta num. 3301.* solum locum habet pro alibus Prælatibus Regularibus subditis, non pro subjectis Ordinariis; quia Prælatibus Regularibus est directæ. *Pelliz. c. 10. d. 10.*

NOVITIOS

3437 **N**on comprehendit (an Sicut in Sacramento Pœnit. *num. 179.*) reservationibus Religionis; quia in illis non sunt subditi: sic communis consensus reginum, & *Layman. lib. 4. tract. 1. c. 1.* & quamvis ex quodam viva voce decreto Pauli V. 5. Augusti 1609. conceffum superioribus Regularibus, ut possent revocare peccata etiam Novitiorum, hoc privilegium non viget, quia ab Urbanus VIII. revocata fuisse omnia verba vocis.)

QUÆRES I

3438 *An Prælati regulares possint subditos absolvere ab excommunicatione contra abortum procurantes à Sixto VIII. Insuper ab Excommunicatione, & Pœnitentia, contra simoniacè promotos ad ordines eodem Sixto fulminatas?*

Videtur quod non, quia Sixtus VII. reservavit Romano Pontifici, etiam comprehendendo in reservatione etiam superiores Regulares in ordine ad subditos.

Respondeo posse. *Rodr. in comp. num. 7. Port. ver. Prælati num. 35.* quo si es curiosus, scias, quod Sixtus VIII. Bullam 77. *Efffranatam*: 29. Octobris 1600. tulit excommunicationem latæ sententiæ contra procurantes abortum factus, immati, sive inanimati, effectu secuto.

cooperantes ad illum consilio, favore,
procuratore, aut alio modo; quam censuram
reservavit soli Romano Pontifici, compre-
hendendo etiam superiores Regulares in or-
dine ad suos subditos. Greg. verò XIV. per
Bullam 8. *Sedes Apostolica* 31. Maji 1591.
revocavit rigorem Bullæ Sixti, & proinde
aboluit censuram contra procurantes abor-
tum factum inanimis, & eam reliquit contra
procurantes abortum factum animati; con-
firmavit tamen Episcopis, ut possint in foro
externo ab hujusmodi peccato, & cen-
sura absolvere per confessarios sive sæcula-
res regulares ad id deputatos; at id non
concessit superioribus Regularibus, unde
hoc non fuit revalidatum privilegi-
um Sixti V. extinctum.

Postea verò recensita privilegia fu-
erunt renovata, & in pristinum restituta à
Clemente VIII. qui per Bullam 51. *Ratio Pasto-*
rum Officii, 20. Decembr. 1597.

Sancti scientia confirmavit, & in pristi-
num restituit omnia privilegia trium
Ordinum S. Francisci utriusque sexus; tam
quàm per communicationem inter
Ordines alios mendicantibus, &
mendicantibus, per suos prædecessores
eis concessa; in his omnibus, in
Bullis decretis, Concilii Tridentini non ad-
revertitur. Confirmatio autem ex certa scien-
tia Sixti V. (ut Rodr. in *comp. ref.* 3. *num.* 8.) revali-
dandum, & revocatum, habetque vim
reformationis, *cap. 1. de transact. cap. quoties*,
in *dist. 1. Ex quo concludit Rodr. cit.* Superi-
ores regulares posse hodie suos subditos u-
triusque sexus de hoc peccato, & censura ab-
solvere etiam in foro externo. *Bord. rom.* 2.
num. 19.

Super irregularitate ex abortu facta
dispensare non possunt; quia
de homicidio voluntario injusto, adeo-

que est exceptuata à Sixto IV. *ut in n.* 33. o.
3441 *Bor.* autem *cit. num.* 14. *Rodr. in*
comp. ref. 52. *num.* 25. *Port. & Belliz.* 17. 9.
c. 3. tenent posse Prælatos regulares cum su-
is subditis pro utroque foro dispensare etiam
in tribus irregularitatibus à Sixto IV. excep-
tis, videlicet homicidii voluntarii injusti,
bigamiae, & mutilationis membrorum; id-
que in virtute Privilegii Pauli III. Per Bul-
lam 12. *Exponi nobis*: 12. Martii 1545. apud
Bullarium Rodr. *pag.* 376. Generali, Abba-
tibus, Prioribus, & Præsidentibus Ordinis
S. Benedicti Vallisoletii concessa, & per
communicationem cæteris Prælatibus Regu-
laribus, Generali, Provincialibus, & Guar-
dianis, concessit, ut sequitur.

(Nos igitur, qui singulorum salutem pa-
terno zelamus affectu, hujusmodi supplicati-
onibus inclinati, vobis quòd stante imme-
morabili consuetudine hujusmodi, etiam
de cætero perpetuis futuris temporibus sin-
gulis annis prima die Lunæ Quadragesimæ
hujusmodi omnes, & singulas utriusque sexus
personas ordinis, & congregationis prædi-
ctorum religiosas, ac eidem ordini, & Con-
gregationi oblatas, seu donatas, nec non E-
remitas, sub cura vestra existentes intra sep-
ta vestrorum, seu ipsorum pro tempore
absolvendorum Monasteriorum, seu alio-
regularium locorum, ab omnibus, & singulis
eorum peccatis, sententiis, censuris, & penis
per eos pro tempore quomodolibet incuris,
etiam in casibus dictæ sedis quomodolibet
reservatis, exceptis contentis in bulla, quæ in
die Cœnæ Domini solita est legi, absolvere, &
cum eis super quibusvis irregularitatibus per
eos pro tempore quavis occasione, vel causa
contractis dispensare, prout hætenus, ut præ-
fertur, consuevistis, dicta auctoritate valeatis,
plenam, & liberam eadem auctoritate tenore
præsentium concedimus facultatem.)

Quod

Quod privilegium nullam irregularitatem excipit; nec ei opponitur (ait Peliz. cit.) exceptio facta à Sixto; quia usus privilegii Sixti est pro toto anno, Pauli verò est limitatus ad unam solam diem anni, & ideo est cotra cellus amplior, eo fine, ut majori cum animi hilaritate, & serenitate Altissimo famulari possint: hanc sententiam probabilem, & tutam in praxi vocat Diana p. 4. tr. 2. ref. 63.

3442. Insuper Sixtus V. per Bullam 91. Sanctum 5. Januar. 1588. tulit censuram suspensionis contra male promotos ad ordines, & sic promoventes contra Decreta Conc. Trident. per saltum, sine titulo, furtive, ante aetatem, &c. & ultra suspensionem, tulit excommunicationem contra simoniacè promotos, & promoventes ad ordines etiam minores, aut ad tonsuram; quas censuras pariter reservavit Romano Pontifici, comprehendendo etiam superiores Regulares in ordine ad subditos.

3443. Quem rigorem moderavit Clem. VIII. per Bullam 40. Romanum Pontificem 28. Febr. 1595. quatenus Bullam Sixti, & ejus poenas reduxit ad terminos Sacrorum Canonum, ad Decreta Trid. & ad Const. 7. Pii II. Cum ex Sacrorum Ordinum, 17. Novembre. 1461. qua statuitur, ut qui extra tempora, aut ante legitimam aetatem, vel absque dimissoriis, ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promovendi, a suorum Ordinum executione ipso jure suspensi sint, & si hujusmodi suspensione durante, in eis Ordinibus ministrare presumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant, & nulli reservat. Decreta Trident. de hac materia sunt sess. 7. de refor. cap. 10. sess. 21. de refor. c. 1. & 2. sess. 23. de refor. à cap. 3. ad 17. ubi vide suspensiones, quæ reservantur.

3444. Licet autem Clemens VIII. censu-

ras & poenas, quoad alios defectus incurrerit, suspensionem, & excommunicationem contra simoniacè ordinantes, & ordinatos à Sixto inflictas voluit in loco suo permanere.

3445. Quia tamen idem Clemens VIII. postea anno 1597. privilegia antiqua, quæ dictum est in num. 3439. innovavit, ut Prælati Regulares possint hodie subditos à dictis censuris absolvere, & in ortu dictum est, & multo magis à simonia commissa in collatione officii, seu Rodr. cit. & Port. ver. Prælati possunt absolventium.

Q U Æ R E S I

3446. An Religiosi possint confiteri, & servatis absoluti extra Ordinem?

Resp. posse, 1. In articulo, seu periculo probabili mortis, 2. In calumnia, si puta si reperirentur in terris infidelium, & urgeret necessitas celebrandi, & Confessio proprius non adesset.

3447. Itinerantes confiteri possunt, & doti extra ordinem de licentia sui Superioris, quam licentiam in nostra Religione test Guardianus ex concessione Capituli generalis in stat. cap. 7. §. 1. n. 5. ubi generaliter dicitur: Nisi eligendi confessorium, & ne autem superioris, & Prælati vicedianum, certum est ex iisdem stat. n. 1. servari in praxi, docet Melphi in stat. n. 1. n. 9. 6. qui rite ponderat, grave hoc esse religiosus, ubi Provincialis non est, licentiam hanc à Provinciali petere teneretur.

3448. Hæc licentia sufficit, si sit generalis, aut tacita, seu præsumpta, si sit specialis, & continetur in ipsa licentia Melphi cit.

Religiosus autem itinerans non
 potest eligere Sacerdotem simplicem, nisi ad
 habeat specialem licentiam sui superioris,
 potest pro suis subditis sacerdo-
 tem extraneum approbare. Vel
 extraneus approbatus; quia tunc
 potest eligere simplicem ex praesumpta li-
 centia superioris. His seculis casibus, Sa-
 cerdos extraneus, si sit secularis, debet esse
 ab Ordinario loci; si Regularis,
 si sit approbatus à proprio Praelato
 Ordinarius; quia Trid. in Decr. requirente
 approbationem Episcopi, non includit Reli-
 giosos, ut advertit Tamb. tom. 2. pag. 33. nu.
 1. Præter. ver. Confessor. num. 14.

3450 Nec potest ab extraneo absolvi à
 sacramento, nisi habeat expressam licentiam à
 Provinciali pro illis; vel nisi habeat ab eo
 facultatem passivam, ut absolvetur ab il-
 lorum necessitate pro reservatis
 iuxta regulas generales de num.
 3448 3471.

3471 Hinc Port. cit. infert, quod si duo
 Sacerdotes simplices itinerent, non
 possunt ad invicem confiteri, nisi expressam
 licentiam sui Superioris;
 licentiam sateatur eis ex Episcopa dare
 ad iterandum, si discedant à Conventu,
 vel à Provinciali.

3472 Port. cit. n. 13. refert Priv. Martini
 de S. Hieron. ni existentes extra Con-
 ventum possunt eligere Confessorem secularem,
 qui eos absolvat in omnibus
 casibus, à quibus absolvi possunt existentes in
 conventu. Non conceditur autem absolu-
 tionem reservatis Praelatis Ordinis.

3473 In nostra Religione Confessio
 Regulari Reformati facta cum Confessa-
 rio observanti, aut e converso, est valida, si
 Confessarius sit à Generali approbatus; quia
 observans, & Reformati formant unum
 corpus sub uno capite; unde diversas con-
 stituunt Provincias ejusdem Religionis.

3454 Invalida est, si Confessarius sit ap-
 probatus à suo solo Provinciali (nisi Religi-
 osus pœnitens sit hospes, aut itinerans) quia
 Religiosus Provincialis non sunt subdi-
 titi alterius Provincialis; & quia jurisdictio
 non extenditur in non subditos, facultas de-
 legata, quam habet Confessarius ab uno
 Provinciali, non extenditur in subditos al-
 terius.

Eadem ratione Confessarius unius Pro-
 vinciae, si ad aliam accedat, non potest ibi
 confessiones excipere, sed illius Provincialis
 approbatione indiget.

3455 Valida autem est, si Provincialis
 Reformatus pro suis Confessarium Obser-
 vantem approbet, & e converso: Provincia-
 lis enim potest (spectato jure communi) Sa-
 cerdoti extero, tam Religioso, quam secu-
 lari, concedere, ut sui Religiosi Confessio-
 nes excipiat, quia respectu suorum subdito-
 rum habet jurisdictionem quasi Episcopa-
 lem. Sieri de Sac. Pœnit. num. 773. & Mel-
 phi. in com. cap. 7. stat. 1. qui q. 10. in fine
 subdit:

3456 (Excipio casum fortuitum, cujus-
 modi esset, si quis ex familia S. Francisci, vel
 S. Petri in Monte aureo, ob negotia ad Ara-
 cœlitanum Conventum accederet, & ibi
 celebrare vellet, vel quid simile; tunc dico,
 licite, & valide confiteri. Hoc enim in
 praxi videmus fieri ex utraque parte. Lege
 Candidum 2. part. disquis. 24. art. 57. dub.
 3. qui docet, posse ex privilegio hospites et-
 iam alterius Provinciae confiteri, & absolvi
 à reservatis, si Confessarii talem facultatem
 habeant.)

DE POTESTATE CONFESSARIORUM
REGULARIUM QUOAD SÆCULARES, ET EXTEROS.

3457 **C**ertum est in jure communi, cui accedit consuetudo, non dari casus reservatos Episcopis, sed illos solos eis reservari, quos ipsi in propriis respectivè diæcesibus sibi reservant. Vidal. pag. 52. cum com. Hoc præmissio.

3458 Dico eos absolvere posse in foro interno conscientia ab omnibus casibus, & censuris reservatis Papæ, exceptis contentis in Bulla Cœnæ, & intra Italiam, extra Urbem exceptis aliis sex, de quibus infra n. 3473. insuper exceptis casibus reservatis Episcopis in suis respectivè diæcesibus. Peyr. tom. 1. de subdito. In Appendice q. 4. cap. 10. pag. 174. Item in tom. Privil. in const. 6. Julii II. & in const. 6. Pii V. Donatus tom. 1. part. 2. er. 4. qn. 33. & 34. Rodr. in comp. ref. 3. à n. 36. Port. ver. Confessor. n. 22. Vidal. pag. 64. Jo. la Cruz. de Privil. lib. 2. cap. 7. aub. 1. & com. v. n. 3492.

3459 Constat ex privilegio Societatis, in quo quidem communicant omnes, Regulares, concessio à Paulo III. per Bullam 7. cum inter cunctas, 3. Junii 1545. apud Bullar. Rodr. pag. 370. his verbis.

Nec non illis ex vobis, qui præbiteri fuerint, quorumcumque utriusque sexus Christi fidelium ad vos, undecumque accedentium Confessiones audiendi, & confessionibus diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos ab omnibus, & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, & à quibusvis ex ipsis casibus resultantibus sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ

Domini solita est legi] absolventi, nisi eis commissis Pœnitentiam satisfactorie gendi: nec non vota quæcumque per se pro tempore emissâ [ultra maris, & in his liminibus Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum de Urbe, ac S. Jacobi in Campostella, nec non Religionis, & contrarium duntaxat exceptis] in alia pietate commutandi &c. plenam, & liberam potestatem, auctoritate Apostolica benedictione concedimus.

Non obstantibus quibusvis constitutionibus, &c. & litteris Apostolicis Sixti IV. in Capitulo: Et si Dominus, alios Romanos Pontifices predecessores, ac Nos, & sedem prædictam, consistorialiter editis, &c. quibus, &c. præse derogamus] v. n. 3397.

3460 Præmissa particular: ad præmissa confessionibus: intelligendæ sunt de iuris dispositionem, videlicet, ut ad peccatis fiat in Sacramentali Confessione censuris verò fieri possit extra illam modo citandus.

3461 Et quia in præmissio Pœnitentia sit limitatio, Rodr. in comp. ref. 3. conclusit; posse Regulares absolvere casibus, & externos utriusque sexus ab omnibus casibus etiam Papæ reservatis, & publicis; nec non à quibusvis conscientia jure, quàm ab homine, etiam specialiter nominatim latis, dummodo pariter fiat, aut detur sufficiens cautio de firmitate, ut à n. 3364. & pro utroque firmat ex quadam Declar. Pii V. de

3462 Hæc autem doctrina Rota tantum ad excommunicatos non extenditur quantum ad utrumque forum, nisi

Et quidem nominatim ab Episcopis communicatos non posse absolvi, quia regulariter hujusmodi excommu-

Episcopi sibi ipsis reservant, ut videri
possunt in formulis; & à reservatis Episcopis
Regularibus non valent absolvere ex tot Bullis
Pontificiis, & Decretis relatis 3407. & 3413.
continè ex Bulla Clem. X. *Superna num.*
1672. §. 6. Hinc damnata fuit ab Alex. VII.
propositio affirmativa: *ut in prop. 12.*

Quia regula illa *majori concessio, in-*
debetur quoque concessum, quod minus est;
non habet locum, quando minus est sepe-
ta à majori, in majori non continetur, &
super prohibetur.

Præterea adest Bulla 135. Clem.
VIII. *Quæcumque* 7. Decemb. 1604. *quæ in*
§. 9. loquendo de confessoribus Regularibus
seculares habet:

Ac ab aliis etiam casibus, tam à Nobis,
quam à prædicto nostro in Urbe Vicario, &
aliorum ordinariis respectivè reservatis, &
licet, etiam in tempore reservandis, & etiam à quavis
communicatione ab homine lata absolve-
re, super irregularitatibus, tam ex aliquo
causa provenientibus, quam occasione
causa contractis, cum aliquo dispensare
interdictum privilegiorum nullo mo-
do possunt. Tamb. *rom. 2. de casibus refer. cap.*
13. 2. aut quod, si rationabilis sit causa, puta
si copios nimis distet, aut licentiam ne-
gare nominatim excommunicatus possit
interno absolvi, si sic dispositus, &
capitulum non stet, ut pro foro externo à suo
confessorio absolvatur. Ita ille.

Item falsum est, quod absolutio à
confessoribus possit à Regularibus dari etiam pro
foro. Ex ipsis namque verbis Privilegii
Pauli III. *Confessionibus auditis: & pœnitentiam*
absolverem injungendi: satis constat po-
tatem amplam absolvendi esse datam so-
lum pro foro interno conscientia, & nolle
Pœnitentem hujusmodi delinquentes à judi-
cio externo, & pœna juridica liberare.

Cui accedit praxis, & observantia.

3466 Nec juvat Declaratio Pii V. qua
Rodr. id probat; quia puto eam comprehen-
di in revocatione facta à Greg. XIII. *In tanta*
ut liquet ex dictis à num. 3401. ad 3404. &
ritè, quia absolutio pro foro externo, quoad
alienos subditos, præjudicat potestati Ordini-
narii proprii, & Judicis, ad quem spectat
causæ cognitio; non sic absolutio solum pro
foro interno conscientia, hæc namque (ut
advertit Donatus) non ligat manum Judicis;
non enim impedit processum, nec ratardat
actum justitiæ, nec tollit jus tertii; quia quo-
ad forum judiciale non censetur absolutus, ut
dictum est *nu. 3315.* hinc absolutus in foro
conscientia, est absolutus coram Deo, non
coram Ecclesia.

3467 Id solum verum est, quod docet
Diana p. 1. tr. 11. *quæst. 26. cum multis, quod*
Judex contra ita absolutum per Bullam (sup-
ple tu: vel per privilegia) non tenetur procede-
re, unde si velit esse benignus potest acceptare
hanc absolutionem etiam pro foro exteriori. &
repellere accusationem fiscalis accusantis il-
lum, vel in ferenda sententia temperare rigo-
rem, & pœnam.

7468 Corroboratur mea assertio ex aliis
amplissimis Privilegiis Jubilæi; & Bullæ
Cruciate, in quibus quidem datur ampla fa-
cultas absolvendi ab omnibus casibus, &
censuris à jure, vel ab homine, occultis, aut
publicis, Sedi Apostolicæ, aut Episcopis re-
servatis, in solo tamen foro conscientia; ut
maximè liquet in amplissimo Jubilæo con-
tra Turcas edito à Clement. X. §. 9. 1672. *In-*
ter gravissimas; & Declar. Urb. VIII. relata
pro Bulla Cruciate in n. 3406.

3469 Deniq; omne tollit dubium Clem.
X. per Bullam, *Superna* §. 6. quam refero in n.
3295. Omnino vide ibi, ubi nostra assertio
præcipitur, & irritum declaratur, oppositum.

3470 Pro foro igitur interno conscientia, & exclusis excommunicationibus ab homine latis, firma, & valida sunt nostra Privilegia quoad faculares, & externos; atque in suo robore remanet Privilegium Pauli III. quod nunquam fuisse revocatum, imo fuisse confirmatum, constabit perlegenti Bullas, & Decreta, tam revocativa, quam confirmativa Privilegiorum: *à num. 3400. ad num. 3422.*

Imò semper fuisse in usu, ut tradunt Doctores *cit.* & Peyr. *in const.* 6. Julii II. *num. 21.*

3471 Non obstat Decretum S. C. Episc. & Regul. jussu Clem. VIII. editum 9. Jan. 1601. quod precipit cuilibet Confessario faculari, aut Regulari extra urbem, intra Italiam degenti, ut nullus sub pretextu privilegiorum audeat absolvere ex casibus in Bulla Cœna contentis; *Vel alijs quomodocumque Sedi Apostolica reservatis.*

Non obstat, inquam; quia prædictum Decr. ob dubia, & difficultates à Regularibus inde exposita, fuit anno sequente 26. Novembris 1602. moderatum per aliud Decr. ejusdem S. Congr. jussu ejusdem Clem. VIII. editum, ut sequitur: apud Peyr. *tom. 1. cit. pag. 175.* & Donatum *tom. 2. tr. 11. q. 17.*

3472! Cùm autem dubia quedam, ac difficultates, circa ejusdem Decreti interpretationem, atque observationem, emerissent, eadem S. Congr. ne ullus deinceps obscuritati, serupulo, ambiguitative locus relinqueretur, & ut clarius appareat, in quibus casibus vigore ejusdem decreti reservatis, intelligatur prohibita absolutio speciali mandato ejusdem S. D. N. Clementis Papa VIII. similiter viva vocis oraculo, super ea se habito, ipsum Decretum ita moderatur, & declarat, videlicet, sub ejusdem prohibitione illos tantum in posterum comprehendi

casus, quo in Bulla die Cœna Domini consueti continentur.

3473 Ac præterea, 1. Violationem unitatis Ecclesiasticae in terminis Bullæ Cœnae XIV. 2. Violationis clausuræ Monasterii ad malum finem, 3. Provocantium, & pugnantium in duello, juxta Decr. Conc. Trid. Const. Greg. XIII. incip. *Ad relectum.* Injicientium violentas manus in Clericis juxta Canonem; *Si quis suadente dicitur.* *quæst. 4.* ac juris dispositionem, 5. Injuriæ relatis sciener contractæ, 6. Abusum confitentium beneficalis. Item omnes casus quos Ordinarii locorum sibi referant vel in posterum referabunt.

In quibus omnibus jani enumeratis casibus dumtaxat, & sublata etiam potestate litatis audiendi Confessiones, eadem Congr. vult, & mandat, dictum Decretum sua firmitate, & pristino robore permanere.

Ac præterea declarat, eos quos Ordinarii dotes, tam faculares, quam Regulares, aliquo ex privilegijs, indultis, & casibus in supradicto Decreto exceptis fuerint, posse juxta eorum privilegia, potestatem, & facultates, usu ante idem Decretum receptas, & quæ sub alijs revocatis non comprehenduntur, tantum, absolvas absolvere à casibus in prædicta declaratione non comprehensis, &c.

3474 Ex quo Decreto firmiter emanatur Privilegium Pauli III. remanere in robore, in quo quidem erat ante dictum Decretum de anno 1601. quoad omnes casus Papa reservatos, exceptis contentis in Bulla Cœna, reservatis Episcopis, & dumtaxat sex relatis. Contra tam declarationem in Decreto facta, quantum ad firmat regulam in contrarium, quantum ad sitiva confirmatione potestatis quoad casus.

1477 Hoc tamen discrimen est omnino
 observandum, ut à 20. casibus reservatis in
 Bulla Cœna Regulares absolvere non pos-
 sent nec extra Italiam; quia refer-
 vata Bulla Cœna est facta pro toto orbe
 Christiano. Idem dic de casibus reservatis E-
 piscopi, ut constat ex Bulla Clem. VIII. re-
 servat. num. 3407. lata pro toto Orbe Christia-
 no. Decr. Urb. VIII. 17. Nov. 26 28. rela-
 tum num. 3414. & in prop. 12. damnata ab Alex.
 VII. A reliquis vero sex casibus à Clem. VIII.
 reservatis, relatis in num. 3473. non posse in-
 solvendi, & extra Urbem, posse vero in Ur-
 be & extra Italiam, ut declarat ipsum Decre-
 tum Clem. Item in Suburbis Urbis. Bord. tom.
 1. num. 12. quia in favorabilibus ter-
 ritur sunt ampliandi, unde nomine Civitatis
 dicitur Suburbia.

1476 Idem docent Bord. cit. num. 13. &
 num. 3. 17. 2. ref. 13. in Insulis Sicilia, Sar-
 denia & Corsica; quia Geographi, & Histo-
 rici has insulas non connumerant cum
 Italia; & Pontifex, quando edit
 absolutionem pro Italia, & vult insulas
 comprehendere, eas exprimit similibus ver-
 bis, ut in Bulla Cœna, quod
 dicitur in Decr. Clemente. Oppositum tenet
 Bord. apud illos, dicens, in relatis insulis
 servatum Clementis practicari: v. tom. 2.
 num. 292.

1477 Ex dictis colliges, Confessarios Re-
 gulares absolvere posse à casibus Sancti Offi-
 cii, si in illa parte, modo dicto in tom. 2. nu-
 m. 644. nisi contineant hæresim for-
 midabilem externam, nec contineantur in Bulla
 Cœna; nec sint intra Italiam de aliis sex;
 si Episcopi sint reservati. Mendo in Epist.
 regulari num. 28.

1478 Demum Peliz. de Monialibus cap.
 19. docet Confessarios Regulares et-
 iam extra Italiam posse absolvere Moniales

non subditas à quinque casibus à Clem. VIII.
 reservatis, quatenus prohibitio absolutionis
 est facta solum respectu pœnitentium secu-
 larium, minimè Regularium. At hoc non pro-
 bo, quia prohibitio est facta respectu pœni-
 tentium exteriorum absolute, ut patet ex ver-
 bis Decr. de anno 1601. in num. 3471.

Vide to. 2. in num. 291.

3479 Obiter hic refero privilegium Pau-
 li III. per Bullam 48. licet debuit 18. Octo-
 bris 1549. concessum Generali Societatis
 Jesu, & per communicationem Generalibus
 aliorum Ordinum, ut sequitur.

§. 33. (Et ut cum aliquos ex fratribus, seu
 Sociis Societatis hujusmodi in Saracenorum,
 & Paganorum, aliorumque infidelium ter-
 ras, & Provincias aliàs remotissimas, à qui-
 bus non potest adiri Sedes Apostolica, mi-
 serit; possit eis auctoritate nostra facultatem
 concedere, ut Christianos ibidem commo-
 rantes, Confessione peccatorum suorum au-
 dita, & pœnitentia salutari inuncta, eos, &
 eorum quemlibet ab omnibus, & singulis
 eorum peccatis, etiam in Bulla Cœna Do-
 mini reservatis, & consequentibus censuris,
 & pœnis absolvere.

§. 34. Et cum iis, qui ab infidelitate con-
 vertentur tantum, & in locis remotissimis,
 qui prius in gradibus non licitis, tamen lege
 divina non prohibitis, matrimonium con-
 traxerant, ut in iisdem manere possint, dis-
 pensare.

§. 35. Ac in locis prædictis remotissimis,
 quæcumque Ecclesias, Hospitalia, & alia
 pia loca, prout expediens fuerit, erigere, ac
 nunc, & pro tempore erecta reformare, si a-
 licujus præjudicio, & vestes Sacerdotales,
 pallas, corporalia, calices, altaria, cæme-
 teria (si Episcopus, qui ea faciat, Catholi-
 cus ibi non adsit) benedicere, ac profanatas
 Ecclesias reconciliare possint. Et quacum-

que statuta, & ordinationes, de super necessaria facere, nullaque, postquam facta fuerint, mutare, alterare, ac illis addere, & detrahere.

§. 36. Ac Præposito Provinciali in illis longinquis partibus residente decedente, interim dum alius per Generalem Præpositum mittitur, loco Præpositi sic decedentis, alium eligere libere, & licite valeant.

§. 37. Et quia in numerosis populis illarum Regionum, tanta est Sacerdotum raritas, ut unus plerumque curam populorum suscipere debeat, ut bis eodem die Missam celebrare diversis in locis valeant.)

3480 Ubi nota, Privilegium absolutio- nis de §. 33. non revocari per Bullam 113. Clement. VIII. *Quicumque*, 7. Decemb. 1604. relata *num.* 3464. quia Bulla Clem. expressè loquitur de locis fidelium, & orbis Christiani, ubi sunt Episcopi Catholici.

3481 Similiter Innoc. IV. apud Bullar. Rodr. Bulla 20. concessit Sacerdotibus Ordinis Minorum, ut in terris infidelium Christianorum ibi commorantium Confessiones audire, & à peccatis, atque censuris absol- vere possint.

DE POTESTATE IN CENSURAM RE-
SERVATAM OB VIOLATIONEM
CLAUSURÆ.

3482 **C**lausura violatur per ingressum mulierum, aut virorum in Mo- nasteria Monialium, vel mulierum in Mo- nasteria virorum, & per egressum Moniali- um è suis Monasteriis.

QUOAD INGRESSUM

3483 **T**res sunt censurae, videlicet ex- communicationes latae senten- tiæ in jure fulminatae.

Prima est Conc. Trid. *sess. 25. de Regul. & Monialibus cap. 5.* contra viros, & mulieres

cujusvis conditionis, sine superstitio in- scriptis ingredientes Monasteria Mo- nialium.

3484 Secunda est Greg. XIII. per Bullam 28. *Ubi Gratia* 24. Junii 1575.

3485 Tertia est lata à Clem. VIII. per Bullam cretum de anno 1602. relatum *num.* 3464. contra violantes clausuram Monialium malum finem. Et de hac non debet esse sermo; quia cum sit reservata Romæ, extra Urbem, & intra Italiam, cum con- tione privilegiorum, certum est, Confessarios Regulares extra Urbem, & intra Italiam posse ab ea sacculares absolovere.

Pelliz. de Monialibus *cap. 5.* non tenet hanc censuram, & reservationem Clem. VIII. non afficere Moniales, sed solum- modo ingredientes ad malum finem, quia Monialis se habet passive, & passivum est minus, minimè ut subjectum.

3486 Prima igitur censura Tenentibus curritur, etiam si ingressus non sit ad malum finem, nec prætextu licentiarum, sed solum reservata; unde potest absolvi Confessario simplici Confessario, qui tamen non ad Monialium Confessiones excipitur, sed putatus; quod semper in hac re ob- servandum ex Bulla Clem. X. *num.* 3491.

3487 Secunda censura Greg. XIII. Tenentibus curritur, etiam si ingressus non sit ad malum finem ab omnibus mulieribus cujusvis condi- tionis, & ætatis, ulum rationis habentibus ingredientibus Monasteria virorum, ab omnibus viris, & mulieribus cujusvis condi- tionis, ingredientibus Monasteria Mo- nialium. Item à Superioribus utriusque sexus, & pariter à custodibus clausuræ, & portionariis, & rotariis admittentes, & mittentes, ingressum sub prætextu licen- tiarum Sedis Apostolicæ, Legatorum, & Praelatorum.

Item à singulis Religiosis, & Monialibus superioribus, quam privatis, qui illos admittunt sub prætextu licentiarum ordinariarum.

1488 Hinc superiores, & custodes claustrorum, sive positivè, sive negativè, nimirum tam admittendo, quam prohibendo, & non impediendo, cum possunt Personæ verò private incurrunt, solummodo incurrunt, nisi veniant in nomine *Conventus*; tunc autem veniunt in nomine *Conventus*, quando omnes congregati unum cum superiori consentiunt in ingressum, & tunc incurrunt, etiam si negativè concurrant permittendo ingressum.

1489 Talis autem censura in viâ Bullæ Greg. non incurritur ab ingredientibus, admittentibus, aut permittentibus, nisi ingressum virorum, & mulierum in Monasteria Monialium, quam mulierum in Monasteria virorum, fiat sub prætextu licentiarum, vel reservata Romano Pontifici.

1490 Insuper adest etiam excommunicatio reservata Romano Pontifici lata à Pio IV. Bullam 20. 24. Octob. 1566, quæ incipit *Regularium personarum*, contra mulieres ingredi audentes Monasteria virorum sub prætextu licentiarum.

1491 Deinde Pius V. per aliam Bullam declaratoriam præcedentis die 16. Julii 1570. incipit *Decet Romanum Pontificem*, declaravit in præfata Bulla fuisse suæ intentionis comprehendere mulieres ingredientes Monasteria virorum etiam sine prætextu licentiarum.

1492 Ex quibus Bullis Greg. & Pii plura colliguntur. Primum: Excommunicatio est reservata Romano Pontifici. Unde si est occultè, potest absolvi ab Episcopo virtute Decret. Trid. sess. 24. de reform. cap. 6. minime si sit publica: ut in num. 3314. Possè tamen

absolvi à Confessariis regularibus, etiam si sit publica, aut deducta ad forum contentiosum, in foro tantùm interno conscientie, docet Donatus cum multis t. 1. par. 2. tr. 4. qu. 33. & 34. Peyr. in const. 6. Pii V. p. 203. num. 41. item const. 6. Julii II. & t. 1. de subdito. quia dictæ Bullæ in reservatione non comprehendunt Privilegia Regularium. Et hic casus ingressus mulierum intra Monasteria virorum, & virorum, ac mulierum intra Monasteria Monialium, non comprehenditur in casibus 20. Bullæ Cœnæ, nec in sex Clem. VIII. in Decreto de anno 1602. quod Decretum est attendendum, quia est moderativum dispositionum præcedentium in oppositum, ut patet in num. 3471. & 3472. Vide à nu. 3459. ad 3465.

3493 Imò idem docet Donatus cit. qu. 34. de ingressu mulierum in Monasteria virorum ad malum finem, videlicet ad explendam libidinem; ob eandem rationem, quia solus casus violationis clausuræ Monialium ad malum finem comprehenditur in sex casibus Clem. VIII.

3494 Secundò. Pœnam inhabilitatis, & privationis Officiorum, fulminatam à Gregor. XIII. in §. 3. & à Pio V. una cum suspensione à Divinis in §. 4. non esse reservatam, ait Rodr. tom. 1. qu. 24. art. 17. nam ut constat legenti, reservatio est facta solum pro excommunicatione, unde concludit posse ab ea absolvi pro utroque foro, quoad suos subditos, Episcopos, & Prælatos Regulares. Ita Rodr.

3495 Tertiò, si sit sermo de ingressu mulierum intra Monasteria virorum, prædictæ omnes pœnæ incurruntur, etiam si ingressus fiat sine prætextu licentiarum, ut constat ex Bulla declaratoria Pii V. *Decet Romanum Pontificem*, in num. 3491.

3496 Si autem sit sermo de ingressu viro-

rum

rum, aut mulierum intra Monasteria Monialium, non incuruntur pœnæ nisi ingressus fiat sub pretextu licentiarum. Pelliz. de Monialibus c. 5. n. 92. cum multis; quia jura expressè apponunt pretextum licentiarum, ut constat legenti Bullam Greg. XIII. *Ubi Gratia de n. 3483.* quæ de tali ingressu disponit.

Et declaratio Pii V. quod Pœnæ incurrantur, etiam si ingressus fiat sine licentiarum pretextu, solum, & expressè loquitur de ingressu mulierum in Monasteria virorum. Sic faciunt rationes aliæ legales de 2. tom. à num. 422. ad 425.

3497 Nec id sit tibi, cum donato tom. 3. tr. 5. qu. 2. num. 10. mirum; nam jura in tantum apponunt pretextum licentiarum, quia pretextus licentiarum erat causa molestiæ, & scandali; nam sub hoc pretextu mulieres prætendebant ingredi Monasteria virorum impunes, & sic majori cum facilitate, & audacia, non sic quæ sine licentiâ; & vulgò dicitur, quod sit magis molestus, & timendus inimicus occultus, quàm publicus.

3498 Cæterum Filiucius cum aliis apud Pelliz. cit. & Donatus tom. 3. tr. 5. qu. 2. tenent, dictas pœnas incurri, etiam si ingressus fiat sine licentiarum pretextu; pro quo adducit stylum curiæ. Stylus autem curiæ facit legem quando lex est obscura, minimè, quando est clara, ut in casu. Unde stando in jure requiritur licentiarum pretextus.

3499 Idem confirmavit Paulus V. per Bullam 52. incip. *Facultatum* 1. Sept. 1608. & per Bullam 74. *Monialium Statui*, 10. Julii 1612. per quas Bullas, quoad ingressum mulierum in Monasteria Monialium, Paulus V. omninò confirmat Bullam Greg. XIII. *Ubi Gratia*, relata n. 3484. & apponit licentiarum pretextum, ac proinde de hac Bulla Pauli V. est eodem modo discurrendum.

3500 Idem denique confirmavit Urban.

VIII. per Bullam 30. 27. Oct. 1624. incip. *Sacrofanctum*, &c.

§. 1. Cum itaq; plures licentiæ Monialium ingrediendi diversimodè ab aliis licentiis secularibus, &c. à Nobis, & diversimodè ab aliis Pontificibus, &c. concessæ fuerint.

§. 2. Nos omnem dubitandi materiam quæ super modo, consensum Monialium præstandi forsitan ortiri posset, & me illius volentes &c. declaramus, consensum Monialium de cætero per eadem licentias Capitulariter, & per secreta licentiarum præstandum esse, & præstari debere, licentiæ hujusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerint, nullatenus suffraganeas.

§. 3. Et quæ Sanctimonialium Monialium vigore licentiarum prædictarum ab ingressu præsumpserint, sententias, & pœnas contra clausuras Monasteriorum Monialium violantes inflictas se noventibus furas.)

Quid clarius?

3501 De ingressu Confessorii dicitur à num. 1453. v. n. 1419. A regularibus danda est Bulla Alex. VII. 19. Octob. 1668. quæ disponit super ingressu Confessoriorum, atque super communi Confessoriorum propè Monasteria. Bulla ut sequitur.

3502 (Felici Sacratum Virginitatis &c. Præsentibus perpetuò valitum fuerit ut in posterum intra fines Italie, & vicinarum adjacentium Generalibus, Provincialibus, Abbatibus, & quibuscumque aliorum prioribus Regularibus, quibus aliorum, & regimen Monasteriorum Sanctimonialium quovis modo incumbit, contra legem eorum Monasteriorum nullatenus ingrederentur, nisi ex causa visitationis localis, & semel tantum in anno, ita ut in eo anno

ego unus ex memoratis superioribus visita-
 tor, alius superior à visitatione hujusmodi
 abstinere. Quòd si ob clausuram,
 à Sancta Tridantina Synodo, etiam in
 Monasteriis exemptis, curæ, & vigilantia
 præcipi in primis committitur, aut ob aliâ
 urgentem, ac necessariam causam oportuerit
 præter Regulem eodem anno pluries
 septem Monasterii, tunc non aliter in-
 gressus, quàm cum præsentia Episcopi, Duce-
 pæ, vel alterius personæ Ecclesiasticæ sæcu-
 laris boni exempli, ac maturæ ætatis, ab ipso
 Episcopo ad hoc specialiter deputatæ. Visitet
 in superioribus Regularis inferiorem clausu-
 ram per se ipsum, non autem per alium, etiâ
 legitime impeditus; quo casu differa-
 mentum in aliud tempus, quo cellaverit
 impedimentum, & visitationem celeriter, &
 intra die, debita tamen cum diligentia ab-
 solvat, nec ante ortum Solis eam incipiat, nec
 oboculum protrahat, neq; ipse visitator,
 vel socii ullam sumant in Monasterio
 actionem. Porrò si visitet Generalis, possit
 habere duos Socios sui Ordinis; si ali-
 quis Generalis, unum tantum; exclusis omni-
 bus etiam ratione Officii. Qui quidem
 non allumantur exemplares, & maturæ æta-
 tis, & in actu visitationis à visitatore num-
 erari separentur, sed eum aspicere, & ab in-
 terrogationibus semper possint. Ac præterea visita-
 tor allumant quatuor Moniales ex superiori-
 bus Monasterii, quæ similiter visitatione du-
 rantur, quàm separentur à visitatore, &
 quæ reliquæ vero Moniales, & quæcumq;
 mulieres, & puellæ sæculares in Mona-
 stio degentes, nisi legitime detineantur im-
 pedimento, conveniant omnes in Choro, an-
 tequam visitator ingrediatur interiorem
 clausuram, & in eo permaneant durante visi-
 tatione. Quousque idem visitator cum So-
 ciis in Monasterio exierit. Ideoq; curet visita-
 tor, ut tempèstivè admoneatur Abbatissa, seu
 Monasterii Præfecta, de præstituta die, & ho-
 ra visitationis; Visitatio verò personalis fiat
 ad crates, & omninò extra clausuram Mona-
 sterii, & per summum superiorem dumtax-
 ta, ut supra dictum est de visitatione interio-
 ris clausuræ. Ad hæc Confessor Sanctimoni-
 alium tam ordinarius, quàm extraordinarius
 minime ingrediatur septem Monasterii, nisi ad
 Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Ex-
 tremæ Unctionis ministranda Monialibus,
 vel aliis personis infirmis, ibi degentibus, nec
 non ad commendandam animam Agonizan-
 tium; nec umquam ingrediatur, nisi cum So-
 cio, qui sit probata vitæ, & maturæ ætatis,
 semperque maneat in ea parte Monasterii,
 qua Confessorem videre, & ab ipso videri
 semper possit. Insuper districtè præcipimus
 memoratis Superioribus Regularibus, ut in-
 fra terminum duorum mensium à publicati-
 one præsentis constitutionis computando-
 rum, revocent ad claustra Confessores, eo-
 rumq; Socios, Concionatores, & alios quol-
 cumq; Regulares, apud Monasteria Sancti-
 monialium, vel assidue, vel ad tempus quo-
 cumq; titulo pernoctare solitos: Neve per-
 mittant eosdem, seu alios Regulares, intra
 seu propè septem Monasteriorum hujusmodi
 habitare, vel commorari, quin etiam infra e-
 undem terminum quascumq; Cellas, Man-
 siones, seu Cubicula propè Monasteria præ-
 dicta ad usum memoratorum Regularium
 existentia, si clausuræ Monasteriorum earun-
 dem Monialium contigua sint, eidem clausu-
 ræ includi, vel dirui omninò faciant; si verò
 sint extra septem, vendi, pretiumq; in Monaste-
 rii utilitatem converti, nec in posterum alia si-
 milia aptari, ædificari, aut emi permittant.
 Quòd si infra dictum terminum superiores Regu-
 lares præmissa cum effectu non adimpleve-
 rint, teneatur ordinarius loci, tanquàm Sedes A-
 postolica.

postolicæ Delegatus, illa adimplere, & omnino exequi, etiam invocato, si opus fuerit brachii secularis auxilio. Verumtamen si Monasterium Regularium virorum, quibus Moniales sunt subjectæ, sit intra dicta Mœnia, vel è conuerso, habeantur, vel conducantur, si commode fieri possit, mansiones ad usum Confessoris, quæ non sint conjunctæ, seu contiguæ ipsi Monasterio Monialium, sed ab eo penitus disjunctæ, non solum per parietes, sed etiam per tecta: sin autem utrumque Monasterium sit intra Mœnia, & unum ab altero, Episcopi iudicio, multum distans, tunc habeantur, vel conducantur huiusmodi mansiones, ut supra, distinctæ, & separata à Monasterio Monialium in distantia ab ipso Episcopo recognoscenda, & approbanda, ita tamen, ut in mansionibus Confessoris, siue intra, siue extra mœnia constitutis, excepto ipso Confessore cum suo Socio, alii Regulares, etiam si superiores sint, minime pernoctent. Si quis verò prædictorum Regularium aliquid contra præsentium tenorem facere, vel moliri præsumpserit, aut adimplere neglexerit, ipso facto pœnam excommunicationis, & privationis omnium officiorum, quæ obtinet, ac perpetuam inhabilitatis ad illa, vel alia in posterum obtinenda, vocisque activæ, & passivæ, absque alia declaratione incurrat. Et nihilominus nullis privilegiis, & exemptionibus tueri se possit, quominus ab Episcopo loci, tamquam ab hoc Sedis Apostolicæ Delegato, quoties, & quando opus fuerit, corrigi, & puniri valeat.]

3503 In meo Ordine Minorum de Observantia extat statutum Cap. Gen. de anno 1664. Quod in comitatu superiorum, quacumque de causa ingredientur, semper sit Vicarius, seu Confessorius Monialium, sub pœnis in eisdem statutis contentis.] Unde in

ingressu Provincialis socius debet esse Confessorius Monasterii, debet enim esse

QUOAD EGRESSUM

3504 **D**At regulam, & prohibitionem Bonifacius VIII. in cap. *Statu Regularium in 6.* apud Dominum 3. *tr. 3. qu. 2. num. 18. & tr. 4. q. 11.*
3505 [Periculo, & detestabili quadam Monialium statui, quæ honestatis habens, & Monachali modestia, quæ verecundia impudenter abjecta, sua Monasteria nonnunquam per haereticæ personarum discursum, & præsentem constitutione, & c. Sanctorum verfas, & singulas Moniales præsertim futuras, & c. sub perpetua in suis Monasteriis debere de cetero permanere citius, quod nulli earum, & c. valeat quæ ratione, vel causa, nisi forte tanto, & morbo eviderent earum aliquam constaret, quod non posset cum gravissimo periculo, seu scandalo Monasteria ipsa deinceps egressum]

3506 Insuper concedit textus, quod Abbatisia seu prioria teneatur præstare magium, vel fidelitatis iuramentum, quod feudum, quod Monasterium ab aliquo Principe, seu Domino tunc, si non valeat illud præstare ratorem, possit exire de Monasterio honesta, & decenti societate, & hoc seu iuramentum fidelitatis Principi, & eo præstito teneatur ad Monasterium vestigio reverti.

3507 Eadem const. Bonifacii VIII. *Periculoso*, expressè approbavit Conc. sess. 25. de Regularibus cap. 5. & confirmavit Pius V. per Bullam 8. *Circa* 29. Maji 1566.

Insuper idem Pius V. 8. Febr. 1570. Bullam, priorem declaravit, ut

Decori, & honestati omnium Sanctimonialium, &c.

Sanè periculo, & scandalo plena res

Sanctimonialia aliquando parentes,

fratres, sorores, aut alios agnatos, vel co-

gnatos nec non Monasteria, & alias filiationis

causas, etiam eis subiecta visitandi,

causas, aliove pretextu à

Monasteriis exire, & per secularium perso-

nas famos discurrere, & vagari, quo ve-

litate eximium quoque honestatis, &

decus in discrimen committunt.

Unde nos malo huic, &c. salubriter

interdicere volentes, inhaerentes etiam decre-

ta Conc. Trid. &c. ac aliis nostris litteris,

quibus volumus, sancimus, & ordinamus nulli

quominus, Priorissarum, aliarum Moni-

sterialium, &c. etiam infirmitatis, seu aliorum

causarum, etiam eis subiectorum,

parentum, aliarumve con-

gregiorum visitandorum, aliave occa-

sione, & pretextu, nisi ex causa magni in-

firmitatis, lepræ, aut epidemice

interdictionis, tamen infirmitas, præter alios or-

dines superiores, quibus cura Monasterio-

rum incumbet, etiam per Episcopum,

loci ordinarium, etiam si prædicta

causæ ab Episcoporum, & ordinario-

rum jurisdictione exempta esse reperiantur,

etiam expressè in scriptis approbata sit,

Monasteriis præfatis exire; sed nec in præ-

dictis casibus extra illa, nisi ad necessarium

exire, stare licere.

Aliter autem, quam ut præfertur, egredi-

entur, seu licentiam exeundi quomodolibet

concedentes, nec non comitantes,

receptatrices personas; sive laicas,

aut seculares, vel Ecclesiasticas, consangui-

neas, vel non, excommunicationis majoris late sententiæ vinculo statim eo ipso absque aliqua declaratione subiacere, à quo, præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi nequeant.

Et insuper tam egressas, quam residentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam hujusmodi concedentes, dignitatibus, officiis, administrationibus per eas, & eos tunc obtentis privamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia impostero obtinenda inhabiles.

3509 Nomine epidemice venit pestis. Pelliz. c. 5. n. 32. v. à n. 1515. per receptatrices, & comitantes intelliguntur persone illæ,

quæ suo comitatu, aut receptione cooperantur egressui Monialium, aut sunt causa,

ne redeant ad Monasterium; minime illæ, quæ urbanitatis, amicitie, aut consanguinitatis præcisè causam Monialem illicite egressam receperint, aut comitentur. Pelliz. de Monialib. c. 5. n. 26.

3510 Pius ergo V. apponit excommunicationem reservatam Romano Pontifici, & pœnam inhabilitatis, & privationis officiorum non reservatam; unde de hac discurrere, ut in num. 3494.

Quantum ad excommunicationem.

3511 Dico, ab ea absolvi posse Episcopum, si sit occulta, ut in num. 3492.

Quantum ad excommunicationem.

3512 Dico, ab ea absolvi posse Episcopum, si sit occulta, ut in num. 3492.

DIFFICULTAS EST, SI SIT PUBLICA.

IN qua re, Pelliz. de Monialib. c. 5. n. 28. & cap. 9. n. 26. affirmat; quia Moniales sunt perpetuo impeditæ, & si pro absolutione deberent adire Papam, cogerentur ad impossibile; cum teneantur ad perpetuam clausuram: at impossibile non est obligatio.

3512 Resp. non posse Episcopum ab hac

hac

hac

hac

hac excommunicatione, si sit publica, absol-
vere. Donatus *tom. 3. tr. 4. q. 8.* Ratio, quæ
me movet est; quia Pius V. quando hanc
censuram contra Moniales fulminavit, &
eam soli Romano Pontifici reservavit, om-
nem alium pro absolutione excludendo, jam
sciebat. Moniales esse impeditas perpetua
clausura, ad quam ex juribus antiquioribus
tenebantur; si igitur hoc non obstante, tali
rigore reservationis contra Moniales usus
est, argumentum evidens est [ni dicere veli-
mus, Pium V. voluisse edere legem deriden-
dam] quod Summus Pontifex velit, occu-
rente casu egressione, Moniales pro absolu-
tione adire Romanum Pontificem, non qui-
dem personaliter, quod est impossibile, &
præter intentum Summi Pastoris, sed per lit-
teras, nuncium, aut procuratorem; quod
omnino vult, quia vult in tali casu esse con-
sultum, requisitum, & certioratum, ut possit
una cum absolutione, & medicina, debita
pœna, & correctione ab hujusmodi excessu
Moniales coercere.

3513 Ratio autem perpetui impedimen-
ti favet Monialibus, ut possint ab Episcopo
absolvi, juxta dicta superius, solum in aliis
casibus, in quibus absolutio reservatur gene-
raliter pro omnibus fidelibus, inter quos
tantum per inclusionem tanquam species in
genere veniunt Moniales; minime in casibus,
in quibus censura reservata specialiter,
& explicitè est lata contra Moniales, qualis
est censura à Pio V. lata contra Moniales e-
gredientes, & alia Greg. XIII. lata contra
Moniales admittentes, aut permittentes in-
gressum virorum, aut mulierum intra earum
Monasteria, ut *in num. 3484. & in n. 3487.*
in Bulla Greg. §. 3. & 4. Idque ob præfatam
rationem, aliàs Pontifex edidisset legem, &
reservationem deridendam; quod non est
excogitandum.

Hinc Fagnanus *in lib. 1. Dier. cap. 20.*
niam 13. de consit. n. 30. ait, ex Bulla
ademptam esse facultatem Episcopi con-
petentem in vim dicti c. 6. absolvere Mo-
niales secretò delinquentes in materia
furtæ.

3514 Idem ob eandem rationem
excommunicatione Romano Pontifici re-
servata, lata à Gregor. XIII. & Pio V. spe-
cialiter, & expressè contra mulieres ingre-
ssas Monasteria virorum, aut Monasteria
superius dicta. Hæc quidem licet in Ju-
dicio nonico super relato censeantur impedi-
tæ, hoc eas juvat in casu legis reservatæ
contra omnes, inter quos mulieres
tanquam species in genere continentur,
nimè in casu legis specialiter, & expressè
contra mulieres late; adeoque teneantur
adire Romam per litteras, aut nuncium.

3515 Cui non obstat dictum, quod
personaliter impeditus adire Pontificem pro
absolutione, non teneatur adire per litteras
aut nuncium, quia hoc est verum respectu
ter, minime in casibus extraordinariis
quibus vel Pontifex expressè se declarat
evidèter ex ejus lege colligitur, quod vel
hujusmodi impediti recurrant ad alium
absolutione: hujusmodi sunt casus, in
quibus expressè, & specialiter Pontifex
excommunicationem sibi reservatam contra
mulieres, & Moniales. Tunc igitur
res, & Moniales adire debent Pontificem
pro absolutione, modo, quo possunt
quidem personaliter, sed per litteras, aut
nuncium.

Verum tamen est, posse eas Regularibus
Monialibus approbatus absolvere, etiam
in casibus publicis, in foro tamen confessorio
juxta dicta *in n. 3492.*

3516 Corroborantur dicta; quia
nonicum, *cap. 6. Mulieres, & cap. 11.*

Monialis in lib. 5. tit. 39. de sentent. ex-
com. loquitur expresse de censura ob per-
sersionem Clerici, aut Monialium; in hoc
casu, casu concedit, quod possint ab E-
piscopo absolvi, & solum Doctores ex pari-
tationis, quatenus pro omni casu sunt
quod illud extendunt ad reliquos casus:
quod autem huiusmodi extensionem,
non plus aequo, & ultra claram mentem
Pontificis, ut extensio dicti juris fiat
ad alios casus, & cum exclusione omnis
licet in iuris
antur impedi-
re in illis casibus, in quibus evidenter
reservatur
Papam velle, ut recurratur ad
Papam, ut in recensitis casibus constat: v.
cap. 3525.

Q U Æ R E S.

177 Monialis quadam egressa est à pro-
prio Monasterio, & ingressa in aliud Mona-
sterium contiguum urbanitatis, seu curiofi-
causa. An incurreret excommunicationem
ob egressum & ingresses. & ingresses la-
se se declinat
de Monialib. cap. 5. nu. 57. & Bor-
dus ibi affirmant; quia Monialis non
transiit ad claustrum in communi, sed ad
claustrum proprii Monasterii; unde licet
transiit ad claustrum ad claustrum
perpetuo servandam est obligata,
Solum dissentiant in hoc quod Pel-
licanus esse duo peccata, & duas excom-
municationes incurrere, quatenus sunt duo
egressus videlicet, & ingressus.
Bord. verò vult esse unum, & unam
excommunicationem incurrere ob egressum,
Bulla Pii V. dum excommunicat
Moniales illicitè egredientes, terminum à
quo respicit, non ad quem; non respicit, in-

quam, locum, ad quem ingreditur, cum e-
nim casus accedere ioleat, ut Moniales egre-
diantur ad vagandum, lex non comprehen-
dit hunc casum extraordinarium ingressus
ad aliud Monasterium contiguum: *Et lex
ad ea, quæ raro accidunt, non aptatur, l.
Nam ad ea, ff. de legib.*

3520 Si autem cupis scire, quid hac in re
sentiam: Duos actus in presenti casu consi-
derandos puto, egressum videlicet de pro-
prio Monasterio, & ingressum in aliud;
quod parum refert, si sit ejusdem, vel alteri-
us Ordinis, cum id materialiter se habeat

QUANTUM AD INGRESSUM,

3521 Dico eam incurrisse excommuni-
cationem non reservatam Tri-
dentini. Insuper excommunicationem Greg.
XIII. & Pii V. reservatam Romano Ponti-
fici. Ab hac autem posse ab Episcopo absolvi,
etiam si sit publica.

Ratio primæ partis est, quia Trid. cit. n.
3483. comprehendit omnes cuiusvis gene-
ris, conditionis, & sexus, adeoque Monia-
les. Potest tamen hæc censura à quovis Con-
fessario pro Monialibus approbato absolvi;
quia non est reservata, ut in n. 3486.

3522 Ratio secundæ partis est; quia Mo-
niales ingredientes in aliud Monasterium
Monialium, comprehenduntur in Bulla Gre-
gor. XIII. *Ubi Gratia*, relata nu. 3487. non
quidem explicitè, sed implicitè.

Non; inquam, explicitè, quia Bulla ex-
plicitè loquitur, & censuram fulminat contra
mulieres sæculares cuiusvis conditionis,
quæ prætextu licentiarum prætendebant in-
gredi Monasteria Monialium, & earum li-
centias revocat.

Confirmatur; quia hæc licentiæ non con-
cedebantur Monialibus, sed sæcularibus; nec
Moniales id prætendebant, sed sæculares,
unde

unde de mulieribus secularibus reverà Bulla loquitur, quod maximè convincitur ex Bullis Pauli V. *Facultatum* num. 3499. *Monialium status*, & Urb. VIII. *Sacrosanctum* num. 3500, quae confirmant Bullam Greg. & pariter expressè loquuntur de mulieribus secularibus, ut constat Bullas legenti.

3523. Comprehenduntur autem in Bulla Gregor. implicite, quia contra Moniales militat idem finis, & eadem ratio legis contra mulieres seculares lata, imò potiori jure. Nec talis extensio legis ad Moniales videatur dura Bordonio apud Pelliz. *cit. nu.* 3519. Quia Bulla Pii V. *Regularium personarum*, de n. 3490. & alia ejusdem *Decretum Romanum Pontificem*, de num. 3491. expressè comprehendit mulieres ingredientes Monasteria viro- rum, & in odiosis nomine mulieris non veniunt Moniales, sed seculares, sicut nomine viro- rum non veniunt Clerici, nec nomine Clerici Regulares, nisi per aliquam particulam exprimentur; & hoc non obstante, docet Bord. cum communi, in Bullis relatis Pii contra mulieres ingredientes Monasteria viro- rum, comprehendendi implicite Monialem ob identitatem finis, cum verè sit mulier, & exposita periculis non minus, quam qualibet mulier secularis; qui est finis legis.

Ita pariter dicere debet, quod Moniales è suo Monasterio in aliud Monasterium Monialium ingredientes urbanitatis, aut curiositatis causa, comprehendantur implicite in Bulla Greg. XIII. *Ubi gratia*, contra mulieres lata; quia sunt verè mulieres, & potiori jure per hujusmodi earum ingressum scandala sequuntur, & Sanctimonialium quies, tam unde egrediuntur, quam quò ingrediuntur, perturbatur, qui est finis legis, ut constat ex verbis ipsius Bullae Greg. *Et Canonis periculoso*, de num. 3505.

3524. Ratio tertiae partis est; quia lex

Greg. XIII. non est lata specialiter contra Moniales ingredientes, sed generaliter contra mulieres, ut in num. 3487. ut comprehendantur Moniales tanquam mulieres in genere, & implicite, adeo quae tenent Jus Canonicum, cap. de *Monialibus*, reputantur perpetuò impeditae, & ab Episcopo absolvibiles, etiam si casus publicus.

3525. Non sic Abbatis admittentes, aut permittentes, & ceterae Moniales admittentes hujusmodi ingressum, licet si casus est occultus; absolvi possunt à Episcopo, minimè, si est publicus, qui contra Bullam Gregor. est specialiter, & expressè inter ipsas; unde recurrunt dicta n. 3519. (ut vides) uno modo discurrunt de Monialibus ingredientibus, & alio de Monialibus admittentibus, aut permittentibus hujusmodi ingressum; quoniam Bulla dicitur de illis discurrit, ut constat legenti num. 3487.

3526. Possè autem praefatas admittentes, aut permittentes absolvi in foro confessorio à Regularibus pro Monialibus approbatur sequitur ex dictis num. 3515.

QUANTUM AD EGRESSUM

3527. **R**esp. cum distinctione, vel Monialis ista est ita egressa à suo Monasterio ad Monasterium contiguum, ut transierit per aliquam viam medietate brevem, secularibus communiem, ut non transierit per talem viam, quae duo illa Monasteria sunt immediate contigua nulla interposita via.

3528. Si primum, proculdubio est in excommunicationem Pii V. *De re vestiari*, relatum in num. 3508. ut constat dicendis num. 3530. Eò maximè, quia prohibetur egressus, etiam si fiat ad vultum

Monasterium subiectum; ubi supponi-
tuntur per vias intermedias seculari-
bus communibus, ut constat ex fine, & narrati-
one Bullæ. Ac promissæ de ea discurrere, ut à nu-
m. 3531. v. num. 3536.

3529 Si secundum (stando in iure con-
gruo, & ad expressâ in recensitis Bullis) vi-

quod habeatur fractio clausuræ materia-
litate formali, seu perfecta, & prout
contingunt ad incurrendam censuram;
clausura enim videtur locus ille, quia janua
illa continetur, ad quem secularibus non
est accessus. Donatus tom. 3. tr. 3. q. 1. n. 5.
quod verò Monasterium n. 3. adeoque viola-
tionalis, seu perfecta clausura per egres-
sum, videtur egressus à loco, qui janua clausæ
continetur, ad locum, ad quem secularibus
est accessus. Cuiusmodi non est egressus
ad Monasterium immediate conti-
guum, sed est de clausura ad clausuram.

3530 Præfata dux definitiones videntur
comptæ ex Bulla Gregor. XIII. De sacris,
Decemb. 1572. & ex const. 8. ubi
illud habetur.

Declaramus præterea, nullis Moniali-
tatem Tertiaris, licere habere ostium,
quod ex Monasterio introiri possit in i-
tem Monialium Ecclesiam exterio-
rem, in quibus ad Missas, & Divina offi-
cia potest accessus, sed omnino muro
intercedendum: neque itidem licere Moniali-
tatem Tertiaris egredi à janua Monaste-
rii, quæ est pro clausura ipsius Monasterii, et
ad claudendum aliam ulteriorem janua-
m, quæ potest aditus secularibus veni-
entibus, vel ad rotam, vel ad crates, seu loca
quævis destinata, quæ vulgò parlatoria
dicuntur, vel ad pulsandum ipsam januam
intercedentem, quæ loca, cum saltem pro causis
quibus potest accessus secularibus, extra

clausuram censi debent, etiam pro tempo-
re, quo clausa sunt.]

Idem videtur ex ipsis iuribus tam capituli
Periculoso, & Tridentini, quàm ipsius Pii V.
Decore, & honestati, excommunicationem
intelligentis, relatis n. 3508 ubi prohibetur e-
gressus Monialium à Monasterio, expresse
assignando pro fine, ne per talem egressum
per secularium domos discurrant, & vagent,
cum honestatis, & pudicitie virginalis peri-
culo. Quod clarè constat ipsa jura legenti;
adeoque recensita jura non videntur dispo-
nere de præsentis casu, singularis namque est,
& extraordinarius.

3531 Dico tamen, recensitam Monia-
lem, quæ est à proprio Monasterio egressa in
aliud Monasterium immediate contiguum,
incurrisse excommunicationem reservatam
B. Pii V. Ratio desumitur ex identitate finis
legis, ut discurranti patet. Et ex Regula:
(Lex etiam exorbitans, & pœnalis extenditur
ad casus similes, quando aliàs redderetore-
luctoria) in cap. statumur, de regul. Fagnanus
in lib. 3. pag. 421. num. 41.

3532 Suadetur ex simili in num. 3523
omnino recolendo.

3533 Non obstat regula vulgata, quod
in pœnalibus non fit faciendâ extensio ex iden-
titate rationis.

Primo, quia hæc regula est desumpta ex
regula 15. juris in 6. Odiâ restringi, & favo-
res conventus ampliari; quando autem agitur
de puniendis delictis, materia dicitur favo-
rabilis, & expediens Reipublice. Ita vulne-
ratus, ff. ad leg. Aquilin. adeoque fieri debet
extensio. Fagnanus in lib. 3. Decr. cap. Im-
mun. 10. de immun. Eccles. n. 13.

Secundo, quia dicta regula limitatur hac
alia regula: Ubicumque ratio legis est gene-
ralior dicto, seu dispositio, tunc ad latitudi-
nem rationis extenditur ipsa dispositio textus,
l. re-

l. regula, §. final. Abbas hic n. 9. vers. Et factis possit dici. Fagnanus cit. num. 12.

Dicitur militant in re nostra; nam agitur de puniendo delicto egressus Monialium, quae punitio maximopere expedit publico bono Republicae: Et ratio legis prohibentis, & punientis, nempe discursus, & vagatio extra propriam clausuram, est generalior disposito, taliter ut comprehendat discursum, & vagationem in Monasterium immediatè contiguum.

3534 Firmatur resolutio facta novissimo, & dispositione Sac. Congr. Episc. & Regul. Factum contigit Panormi, ubi Moniales unius Monasterii, occasione fracti parietis, qui earum Monasterium ab alio dividebat, è proprio egrediebantur in aliud Monialium immediatè contiguum, & è converso. Pro quo facta Sac. Congr. per duo Decreta de die 3. Octob. 1698. & 18. Septembris 1699. & per tres epistolas de die 21. Augusti 1699. & 4. Septembris 1699. & 18. ejusdem mensis, & anni, Illustriss. ac Reverendissimo Archiepiscopo Panormitano directa. quae in Archivio M. C. Archiepiscopalis conservantur, facultatem eidem Archiepiscopo commisit recensitas Moniales (salutari penitentia adjuncta) absolvendi à censuris violatè clausurae Sedi Apostolicae reservatis. Qui sunt proprii termini decretorum, & epistolarum: quae originalia praemanibus habui, & propriis oculis perlegi.

3535 Ex quibus duo concluduntur. 1. Recentitas Moniales incurrisse excommunicationem Papae reservatam. 2. Ab ea, si est publica, non posse Episcopum absolvi re.

3536 Et colligitur 1. potiori jure excommunicationem reservatam incurere, si fracto pariete intermedio, è proprio Monasterio egrediantur in domum exteriorum im-

mediatè contiguum, etiam si id factum non mo eam domum cum Monasterio communicant; si id absque legitima supercommunicatione agant: v. n. 3528.

3537 2. Clausuram adrequiritur quod sit locus ille, qui janua clauditur, ad quem exterior non patitur accessus. Sic namque comprehenduntur Moniales alterius Monasterii, etiam immo contigui, quae quidem respectu alterius exteriora.

3538 3. Monialem, quae egressa proprio Monasterio in aliud immediatè contiguum, duas incurrisse excommunicationes reservatas; quia duo sunt actus, egressus, & ingressus, ut in num. 3518. Quantum ad abolitionem excommunicationis ob ingressum, discurre, ut à n. 3524. Quantum autem ad abolitionem excommunicationis quoad egressum, discurre, ut in num. 3511. ad 3516.

QUÆRES II.

3539 An recensita Moniales potest absolvi à censura per egressum in viciniam contiguum?

Respon. non posse. Quia per egressum in viciniam contiguum, non potest absolvi à censura per egressum in viciniam contiguum, quantum ad abolitionem excommunicationis reservatam, non suffragari. Recensitas & Monialibus, declaraverunt plures Pontifices; Pius V. constit. 132. Exponit 22. Julii 1571. Clemens VIII. constit. Romani Pontificis 23. Novemb. 1592. Urb. VIII. constit. 105. In specialibus 1630. ut infra de Bulla, ita ut non possit affirmare potius temeritatem super probationem; unde non videtur pacto post propositionem primam, non. XI. damnatam, possit quis hanc communicationem sequi.

3540 Nec jvat dicere, quod Moniales
 uti privilegio Bullæ de licentia sui
 quoniam, quia earum Superior vel est Epif-
 copus, vel Prælati Regularis; isti autem
 non quidem cedere juri suo, & dare li-
 centiam utendi Bulla pro reservatis, sed pro
 reservatis sibi, minime pro reservatis Papæ;
 quoniam Papa vult quoad sibi reservata eas
 Sedi Apostolicæ, per hæc verba: *Or-
 dinis dispositioni suorum Prælatorum, &
 Apostolicæ quoad sibi reservata subje-*

3541 Pelliz. de Monialibus cap. 7. num.
 prædictam Declarationem Clem.
 & aliorum Pontificum comprehendere
 omnes subiectas Prælati Regularibus,
 & subiectas immediatè Sedi Apostoli-
 cæ Ordinarij loci, quia respectu harum
 finis prohibitionis, videlicet, quod
 Confessarii virtute Bullæ pro refer-
 vandis aliquando in speciale vergetis Religionis
 non sunt. Nam cum hæc sint exemptæ à
 Prælatorum Regularium, talis ele-
 ctio Confessarii non potest cedere in damnum
 Religionis. Tum quia alius finis est, ut
 quoad Sacramentum Pœnitentiæ
 prædictam dispositioni suorum Prælatorum;
 quoad autem possunt quoad hoc subji-
 ci finis sui Ordinis, si sunt ab eorum jurif-
 dictione exemptæ; ita Pelliz.

3542 Dico autem pro certo, prædictam
 Declarationem comprehendere etiam Mo-
 niales à Prælati Regularibus exemptas: con-
 sideratis verbis ipsius Bullæ Clem. VIII. ab ipso
 expressè relatis.

3543 Concessionem S. Cruciatæ, & aliorum
 Sacramentorum particularium, quantum ad præ-
 dictum articulum eligendi Confessorem, &
 quoad casibus reservatis, cum fratri-
 bus, & sororibus Monialibus Ordinis præ-
 dicti supple tu B. Mariæ de Monte Carme-
 ni. Exam. Ecclesiast. Tom. I.

lo) ac aliorum quorumcumque Ordinum,
 &c. ubilibet locum minime habere, nec
 censei, sed nostræ intentionis existere, quod
 iidem fratres, & Moniales, quantum ad Sa-
 cramentum Pœnitentiæ, seu Confessionis
 administrationem dispositioni suorum Præ-
 latorum subiecti sint, Apostolicæ auctoritate
 tenore præsentium declaramus, eisdem ta-
 men Prælati, ut in usu hujusmodi potestatis,
 se cum subditis benignos, & faciles exhibe-
 ant, præcipimus.)

3543 Insuper Urb. VIII. cit. idem confir-
 mat, dicens, quod talis electio, & absolu-
 tio virtute Bullæ cedit in maximum status,
 & Regularis observantiæ præjudicium. Item
 in detrimentum eorum Regularis disciplina.
 Ubi ut vides, Clem. & Urb. loquuntur in-
 transitivè, minime transitivè, nimirum, quod
 talis electio facta à fratribus, cedit in detri-
 mentum observantiæ, & disciplina Regularis
 Religionis fratrum, facta verò à Moniali-
 bus, in detrimentum observantiæ, & Religi-
 onis Monialium; Moniales enim, v. gr. Cla-
 rissæ, sunt verè Religiosæ, & verè in se Re-
 ligionem, & Ordinem constituunt; solum
 dicuntur ejusdem, aut diversi Ordinis rela-
 tæ ad Religionem virorum.

3544 Confirmatur 1. Quia Clem. &
 Urb. eodem modo id declarant, & prohibent
 quoad Fratres, & quoad Moniales; igitur
 si loquendo quoad fratres, sumunt finem
 illum damni observantiæ, & disciplina Re-
 gularis intransitivè, ita loquendo quoad Mo-
 niales. 2. Quia non minoris, sed majoris
 considerationis est disciplina, & Observan-
 tia Regularis ipsorum Monasteriorum Mo-
 nialium, quàm Religiosorum virorum; unde
 pro ea servanda Pontifices intransitivè lo-
 quuntur, ac proinde absolutè, sive Moniales
 sint subiectæ Regularibus, sive Ordinario.

3545 Corroboratur ex n. 3540. ex Urb.

Yyy VIII.

sententiam excommunicationis, sus-
pensionis, aut interdicti in aliquem tute-
ri in eo per spatium duorum mensium
operaverint.

13. Illi, qui post absolutionem à priori ex-
communicatione reservata Papa, sub condi-
tione comparandi coram Papa, aut satisfac-
tione parti lesa, talem conditionem elapso
tempore negligunt.

14. Religiosi, qui Sacramentum Extreme
unctionis, aut Eucharistiæ per modum via-
tici matrimonii solemnizant sine specia-
li Parochi; vel absolvunt excommu-
nicati Canonè, præterquam in casibus in
concessis.

15. Consecrati, qui dispensant in votis ul-
timate, S. Petri, & Pauli, & S. Jacobi in
castitate, & Religione, atque
aliquos reservatis Papæ absolvunt sine pri-
vilegio, & concessione.

16. Lacerantes, & exenterantes corpora
sanctorum, ut conferrentur, vel ut ele-
vantur, ut ossa possint in alia loca trans-
ferri.

17. Dantes, vel recipientes aliquid per mo-
dum, & conditionis ob ingressum Re-
ligionis.

18. Spoliantes Ecclesiam cum fractura
mœnium, aut fenestrarum, postquam fue-
rit sententiam Ecclesiæ nominatim de-
cretam.

19. Moniales professæ, si è Monasterio
expellantur, nisi causa magni incendii, aut
pestis, aut pestis per Superiorem, & Episco-
pum probata; item eas comitantes, & reci-
pientes.

20. Ingresses Monasteria monialium
inobedienter, & debita licentia. Et mulie-
res ingresses Monasteria virorum sub
pretextu facultatum.

21. Clerici, vel laici quacumque arte

usurpantes bona, res, jura, fructus, reddi-
tus, aut jurisdictiones alicujus Ecclesiæ, vel
beneficii secularis, montium pietatis, aut
aliorum piorum locorum; vel impedientes,
ne percipiantur ab eis, ad quos de jure spe-
ctant.

22. Prædicatores, qui aliquid prædicant
contrarium, aut dissonum Sacræ Scripturæ.
Qui tempus præfixum futurorum malorum,
vel adventus Antichristi, aut certum Judicii
diem prædicant. Qui futura quasi speciali-
ter revelata dicunt, aut futura, atque inanes
divinationes afferunt, ex Leone X. in Con-
cil. Lateranen.

23. Religiosi, aut Clerici seculares, qui
aliquem inducunt ad votendum, jurandum,
aut promittendum, ut apud eorum Ecclesias
sepulturam eligat, vel jam electam ampliùs
non mutet, *Clement. cupientes, & cap. 1.
Bonif. VIII. de sepulturis.*

24. Illi, qui contra piam sententiam de
Immaculata B. M. V. Conceptione, ejusque
festum, aut cultum, aliquid quovis modo,
publicè, vel privatim, voce, vel scripto lo-
qui, concionari, tractare, disputare, si ve-
rint, vel argumenta contra eam afferendo,
& insoluta relinquendo. *Alex. VII. in Bulla
Solicitude, die 8. Decembris 1661.*

CASUS 20. RESERVATI in Bulla Cœnæ Domini.

3550 1. **H**æretici cujuscumque sectæ,
eorundem receptatores,
factores, defensores, eorumdem libros hæ-
resim continentes, vel de Religione tractan-
tes scienter legentes, retinentes, im-
primis defendentes, & schismatici: *vid.
tom. 2. n. 286. à n. 281. & à n. 318.*

2. Appellantes ab Ordinationibus, seu
mandatis Romani Pontificis, ad futurum
concilium, eorumque fautores.

Yyy 2

3. Pira-

3. Piratae, Cursarii, ac latrunculi maritimi discurrentes mare Romani Pontificis, praecipue à Monte Argentario usque ad Terracinam, ac eorum fautores, receptatores, & defensores.

4. Naufragorum Christianorum eujuscumque generis bona, etiam in littoribus inventa surripientes.

5. Imponentes nova pedagia, & gabellas, vel eas augentes, praeterquam in casibus à jure, seu ex speciali Sedis Apostolica licentia permissis.

6. Falsificantes litteras Apostolicas, aut falso fabricantes.

7. Deferentes arma, aut alia usui bellico idonea ad Turcas, & alios Christiani nominis inimicos, vel haereticos, per Sanctae Sedis sententiam expressè, & nominatim declaratos. Vel ad Christianae Reipub. aut Catholicae Religionis statum pertinentia in eisdem damnum illis annunciantes.

8. Impedientes eos, qui victualia, & alia necessaria Romam convehunt.

9. Ad Sedem Apostolicam venientes, vel ab ea recedentes, sua, vel aliorum opera laedentes, vel sine jurisdictione vexantes in Curia Romana commorantes.

10. Romipetas, & peregrinos, etiam in Urbe morantes, vel recedentes, laedentes, & in his dantes auxilium, consilium, vel favorem.

11. Interficietes, mutilantes, vulnerantes, percipientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicae Legatos, vel Nuncios; aut eos à suis Dioccesibus, Territoriis, Terris, seu Dominis ejicientes, nec non ea mandantes, vel rata habentes, seu praestantes in eis auxilium, consilium, vel favorem.

12. Occidentes, quovis modo percipientes, aut bonis spoliantes, per se, vel per alios, eos, qui pro negotiis suis ad Romanam Curiam recurrunt, aut eorum Advocatos, Procuratores, Agentes, Interlocutores, vel Judices super dictis causis legitime constitutos.

13. Appellantes à gravamine, vel à executione litterarum Apostolicarum, aut eorum potestatem,

14. Executionem litterarum Apostolicarum, aut aliarum expeditionum mandantes, & prohibentes ad gratias impetrandas accedentes.

15. Judices saeculares, qui Ecclesiasticas personas trahunt ad sua tribunalia, & quae Ecclesiasticam libertatem tollunt, in aliquo perturbant: *vid. tom. 1. a num. 719.*

16. Impedientes Praelatos, vel in executione utantur, qui quae illorum à Superiorum judicia eludentes, ad Curiam Romanam recurrunt, aut contra illos exercent, atque in his praestantes auxilium.

17. Usurpantes jurisdictiones, redditus, & proventus ad Sedem Apostolicam, & quascumque Ecclesiasticas prerogative Ecclesiarum, Monasteriorum, aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum continentis, vel ea sequestrantes: *vid. tom. 1. a num. 704.*

18. Imponentes decimas, & alia onera personis Ecclesiasticis, Ecclesiis, Monasteriis, aut eorum fructibus: *v. ann. 794. num. 791.*

19. Judices, & quilibet ministris, executores saeculares, quomodolibet interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus, contra personas Ecclesiasticas.

20. Occupantes, invadentes, aut alienantes bona, aut terras Ecclesiarum.

medietate, vel medietate subjecta, & illis jurisdictionem usurpantes.
Hi casus sunt desumpti ex ipsa Bulla Cœnæ, ut in Bullario tom. 4. § 6.

ALII SEX CASUS EXTRA Urbem, & intra Italiam Summo Pontifici reservati.

- 1. Violatio immunitatis Ecclesiasticæ circa confugientes ad Ecclesias: v. tom. 1. à n. 609.
- 2. Violatio clausuræ Monialium ad malum: v. à num. 3482.
- 3. Injunctio manus violentæ in Clericum.
- 4. Provocatio, & pugna in duello: v. tom. 1. num. 2130.
- 5. Simonia realis scienter contracta: vid. tom. 1. à num. 1201.
- 6. Confidentialia beneficalia: vide tom. 1. num. 1264.

RESATI CASUS HIS CONTINENTUR VERSIBUS.

Casus 10. Bullæ Cœnæ.

- 1. Hæretici. 2. A Papa appellans. 3. Cum fure. 4. Pugnans. 5. Angens vectigal. 6. Aut Breve falsificans.
- 7. Hostibus arma ferens. 8. Victum quive movet Urbe.
- 9. Quos Papa. 10. Aut pietas.
- 11. Aut sua causa ciet.
- 12. Præsulibus gravis. 13. Ad laicum peccunia sacrum.
- 14. Sit reus. 15. Aut Judex, qui trahit acta eorum.
- 16. Prælati. 17. Ecclesiæ ve usurpans jura.
- 18. Omnis, & qui his statuit.
- 19. Capitis noleat eosque reos.

20. Sedis Apollolicæ terras quique occupat atrox.
Hos omnes Domini Cœnæ Anathema ligat.

ALII SEX CASUS.

- 3553 1. Ura sacri violata loci. 2. Vel lepta sacrarum Virginum. 3. It in Clerum cum violenta manus.
 - 4. Simonia fide. 5. Aut factio producta.
 - 6. Duellum.
- Hos intra Italiam, non nisi Papa levat.

EXPOSITIO.

- 3554 1. **I**n 3. casu Bullæ Cœnæ non comprehenduntur, qui furantur in fluminibus, aut in alio mari, sed in mari Pontificis. Nec qui ad alia pergentes, semel ex accidenti alterius navis bona depravantur; sed qui ex professo ibi rapinis dant operam, licet actu nihil farentur. Nec Catholici infideles persequentes, & rapientes. Nec si inter spoliatos, & spoliantes sit bellum; quia tunc non dicuntur piratæ, sed repressalia facientes.
- 2. In 4. non comprehenduntur, si bona non sunt Catholicorum. Si quis capit cum suæ vitæ periculo, & aliter perissent. Si ab hostibus incendio, aut vi demerguntur. Vel si bona naufragantium ab alio capta, ab eo dono, aut furto quis accipiat.
- 3. In 5. comprehenduntur novæ gabelle, non antiquæ, nisi quoad novum augmentum. Item impostæ à non habentibus auctoritatem imponendi. Eam habent Papa, Concilium generale, Imperator, Rex; eam non habent Civitates, & alii Principes, alterius Supremi Principis jurisdictioni subjecti, nisi habeant mistum imperium.
- 4. In 6. incurritur, si in litteris originalibus, aut authenticis Sedis Apollolicæ, aliquid

Yyy 3 etiam

etiam minimum addat, mutet, aut deleat, quod verborum sensum mutet. Non incurritur, si litteræ expiraverint, aut si error grammaticalis corrigatur.

5. In 7. non comprehenduntur, qui vendunt sine delatione, ut si Christiani in his partibus degentes illis vendant, aut existentes in propriis locis, v. gr. Liburni, vendant Turcis ad se venientibus.

6. In 10. comprehenduntur illi, qui Romam petunt, vel ibi commorantur devotionis, seu peregrinationis causa.

7. In 17. non comprehenduntur, qui tales fructus mobiles furantur, sicut alii fures, quia hi non dicuntur sequestrare, nec usurpare, quod est quædam appropriationis species, sed furari. Nec qui bona personæ Ecclesiasticæ usurpant, illi provenientia, non ratione Ecclesiæ, Monasterii, aut beneficii Ecclesiastici, sed ratione patrimonii, aut alterius tituli temporalis, & non Ecclesiastici; nec quando beneficia vacant.

Hæc ex summa Dianæ, Toletæ, & Mendo ver. *Bulla Cæna*. Pro sex casibus Clem. VIII.

3555 Religiosi gaudent immunitate confugiendo ad proprias Ecclesias ob delictum etiam in ejusdem Ecclesiæ Monasterio commissum; & Superiores, ac alii extrahentes incurrunt censuram, si eos extrahant ad infligendam penam in foro externo debitam delicto intra idem Monasterium commissio. Non incurrunt autem, si extrahant ad correctionem. Patet ex dict. à num. 681; ad 684.

3556 Quibus accedit decisio Sac. Congr. Immunit. in AEsina apud Mathæucci *com. 2. ver. Immunit. Eccl. num. 30.*

(Exposuit Sac. Congregationi super Immunitate Ecclesiastica, & controversiis jurisdictionalibus, Fr. Carolus de Montecchio

Ord. Minorum Observantia Refecturum S. Francisci, se extractum fuisse de mandato Patris Provincialis ab Ecclesia Cælestis AElini, in quo morabatur, inter alia propterea declarari incidisse in excommunicationem, tam ipsam Provinciale, quam tres executores: Et eadem Sac. Congregatio rationibus à P. Procuratore Generali ordinis allatis, inter quas adductum fuit, prædictum Fratrem Carolum extractum fuisse ad correctionem, & ob id ad dominum dationæ translatum, censuit, Provinciale, & quæ Fratres profectos non incurrit, hæc die 19. Aprilis 1701.)

EXPLICATUR EXCOMMUNICATIO PERCUSSORIS CLERICI.

3557 Percussorem Clerici, aut Monachi excommunicat Innoc. III. in *quibusdam* 17. q. 4. his verbis: *Si quis suadente diabolo in Clericum, vel Monachum violentas injecerit, anathematis vinculo subjaceat, & nullus Episcopus audeat eum absolvere;* comprehenduntur res, scæmina, mandantes, consules, & id positive, efficaciter cooperantes, & secuto.

3558 Nominè Clerici, veniunt Clerici saltem prima tonsura initiati, habet tonsuram gestantes, etiam si sint excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares, & verbaliter degradati. Item Clericos cogatus, si cum una, & virgine conuenerit, ac tonsuram deserat. Hi quoque gaudent privilegio Canonis: *si quis.*

3559 Privilegium Canonis amittit Clericus. 1. Bigamus verè, quatenus cum una contraxit, vel interpretatur, quatenus cum una corrupta, lib. 1. in 6. tit. de Bigamia

Religione
habitu de
etia Cleric
inductio
omnium
n, quatin
Congreg
Generali
an sunt, p
trum facti
nam dico
ciale, d
trile, Ruc

3560 Nominē *Monachi*, includuntur
Religiosi professi, & Moniales, Conversi, &
Conversi, *cap. Cum illorum, & cap. de Mo-*
nachis lib. 5. tit. 39. de sent. excomm. Novi-
tiamque sexus, etiam si sint admissi ante
etiam 15, dummodo non sint infantes, sed
rationis habeant, & hi dicuntur *Obla-*
ti, cap. Religiosi, de sent. excomm. in 6. Tertia-
Mendicantium, si habitum gestent, & in
communitate vivant *Mulierēs* Tertiarię in
proprie domibus viventes, vitam œelibem
vientes, juxta formam *num. 748. præscri-*
pti Conit. Leonis X. Dum intra,

3561 *num. 748. præscri-*
Eremitę collegialiter viventes, sub obedi-
entia Episcopi, aut alicujus Prælati viventes.
cap. Qui vere 16. q. 2. & ex usu cum
tata voluntate Pontificis. Et quamvis pro-
fessionem non emittant, eorum est similitu-
tudina Religio, ad similitudinem scilicet
vitarum Eremitarum.

Omnes illi, qui habitu Religioso assu-
nto Monialium servitii sunt mancipati, &
quibus elemosinas quarunt, dummodo vi-
vant prope Monasterium, earum more. Item
ita, qui habitu Clericali incedentes, infer-
unt Congregationi Presbyterorum, qui
illegally modo Religioso sub certo Sa-
cramento vivunt.

Demque equites S. Joannis Hierosolymita-
ni, quia sunt verē Religiosi. De reliquis e-
remitis dicitur, ut in *num. 746.*

3561 *Per injektionem violentam manu-*
um, intelligitur omnis actio exterior injurio-
sa personam Ecclesiasticam violentem tangens
sive immediate sive mediate, v. g. si vestem

tangat. Hinc si quis impropria in Clerico im-
dicat, aut lapidem projiciat, sed lapis eum nō
tangat, excommunicationem non incurret.

3562 Item nomine *manus*, venit quod-
libet instrumentum, quo fit actio physica in-
juriosa, nempe pes, &c. & ponitur *manus*,
quatenus est instrumentum magis solitum
ad tales injurias.

Ad hanc igitur excommunicationem in-
currendam, tria copulativē requiruntur, fa-
ctum consummatum, violentia, & injuria.
Injuria semper est annexa actioni physice,
violente, & nocivæ.

3563 *Mastris* ex nostro Allessano sum-
matim, & satis actiones, in quibus quis ex-
communicationem incurrat, vel non incur-
rat, refert; & quidem incurrit, qui Clericum
conspuit, pulvere, luto, vel aqua conspergit,
vestem lacerat, aliquid per vim, & injuriam
de ejus corpore eripit, pileum, v. gr. pallium,
ita ut actio sit graviter injuriosa; si manu, vel
pede, aut baculo eum percutiat. Si manus vi-
olentia injiciat in equum, cui ille insidet, si-
stendo per frænum; quia licet talis actio sit
levis respectu corporis, est gravis respectu
honoris; si eum persequatur, ut in flumen,
vel fossam incidat, aut equo decidat. Si in
carcere violentem detineat, aut in loco, unde
sine dedecore exire non possit.

3564 Incurrit, qui aliqua ex his injuriis
physicis offendit Clericum mortuum. *Pi-*
gnatelli tom. 6. consil. 5. num. 3. Sperillus
decis. 45. n. 56. contra Henriquez quia Ca-
non est favorabilis statui Clericali; & ideo
extendendus. Idem potiori jure dicit de Cleri-
co dormiente: At non incurtere, qui vestes
illi non adherentes laceraret, sequitur ex
num. 3561.

Incurrit, qui manu sinistra ad collum Cle-
rici injecta, altera manu supra pugionem ap-
posita; aut qui una manu eo per pectus, aut
Capu-

Capucium apprehenso, alteram in forma pugni tenens eum minatur: *Si non esses Clericus, te percuterem.* Est enim actio physica, violenta, & injuriola. Sperellus *de cas.* 45. num. 36.

3565 Incurrit, qui venenum Clerico præbet, statim ac ille bibit. *Lezana tom. 3. ver. Clericus num. 5.* Sperellus *dec.* 20. etiam si mors non sequatur, quia propinatio veneni est actio exterior physica, violenta, & nociva, ac inde injuriola; & secuto haustu, habetur effectus secutus sufficiens ad censuram (nam rectè ponderat *Matthæucci tom. 1. ver. Excom. Canonis num. 29.*)

In casu veneni propinati, duplex consideratur effectus; alter est ipsa propinatio, ob quam indubie non incurreretur censura, nisi ea consummata esset, & sic nisi Clericus venenum biberet; alter est effectus veneni, nimirum mors, & iste effectus nullatenus est necessarius ad incurrendam censuram, sicut non est necesse ad effectum, ut mandans eam incurrat, quod Clerici mors, vel corporalis læsio sequatur, sed sat est, quod mandatarius seipsum explodens, Clericum cum pulvere, vel aliqua materia attingat, quia semper verificatur, quod violentas manus injecerit in Clericum, per actionem nimirum justitiæ repugnantem, ipsam Clerici personam cum injuria, & temere tangentem.)

Quod si mors sequatur, tunc erit factum enorme, & homicidium.

3566 Non incurrit ipse Clericus, qui se ipsum injuriose percutit; quia jus de persona distincta loquitur. *Mastrius contra aliquos.*

Nec alius, qui causa disciplinæ, & correctionis, Clericum percutit, ut Pater, Superior, Præceptor, Senex, aut aliquis propinquus. Constat ex *Authentica præbiteres*

1. cap. de Episcopo, ex cap. 1. de fest. ann. & in c. cum voluntate.

Nec qui clam crumenam Clerico dedit, aut vestem tollit; quia non est actio violenta, sed fraudulenta.

Nec qui percutit ad defendendum suos, aut suas res, vel honorem, cum ramine inculpate tutelæ.

Nec si percussio sit jocosa, vel casualis quando janitor, vel apparitor turbatum percutit Clericum.

Nec si percussio fiat ex subitito, & occasione deliberato animi motu; vel si injuria percussio prudenti non sit talis, ut sit mortale.

Nec si ipse Clericus percussio mittat, aut consentiat, si percussio sit injuriola, v. gr. si fiat joco, vel si veniat in manus disciplinam pati; si veniat injuriola, percussio est excommunicatio etiam si Clericus percussio consentiat, si injuria statui Clericali irrogatur, cuius cedere non potest: v. *num. 2096.*

§ 2115.

Nec qui ratione officii vi extrahit de ecclesia Clericum divina Officia turbantem, aut ibi indecentia patrantem. *Glossa in Celebrationem*; quia præsumitur non injuriâ manus incipere.

Pari ratione non incurrit, qui Clericum injustè suam domum occupantem, si alio modo repellere non potest, utitur jure suo; adeoque non committitur injuriam.

Nec mulier, quæ percutit Clericum per honestate, non puris verbis, sed factam insultantem, si alio modo repellere possit: v. *num. 2094.*

Nec qui percutit Clericum in fragmine cum uxore, matre, sorore, vel pertum, ex cap. *Si verò*, ut in *num. 2095.*

si percussit non statim, sed inter-
medio tempore, quo dolor sedari posset. Vel
inter opera clam expectet, ut in fragranti
percutiam percussit; vel si eum cum aliis
percutiens peccantem reperiat; quia
percutit. sua disponit.

Hec pueri ante annum 14. pubertatis pu-
erile percussiones: ut infra de excommuni.

Hec qui percussit Clericum degradatum
absolutione reali, & actuali: infra de degra-
datione.

Hec idem incurrit Summus Pontifex,
si Clericum percussit, quia subiectum censu-
re esse subditus illi, qui fert censuram;
Summus autem Pontifex nullum Superio-
rius potest. Tum quia censura est de iure
iuramento positivo, & Summus Pontifex est
ipsum ius humanum positivum.

PERCUSSIO DIVIDITUR

Communitur à Doctõribus in le-
vem, mediocrem, & enor-

3568. Levis est, qua fit sine relictione ve-
luti, ut qua fit palma, pugno, pede, ba-
cili, vel lapide vestigium non relinquen-

3569. Mediocris est, qua fit cum relictio-
ne, sine tamen mutilatione, notabili
effusione, aut lethali vulnere. Ut si
quod dens, aut capillorum copia e-
fringatur, veltes effringantur, si stercore vul-
teratur, & similia.

3570. Enormis est, qua fit cum mutilatio-
ne, cum notabili sanguinis effusione, qua
fit in naribus, vel cum lethali vulnere, vel
si sit levis, fit autem, & atrox ratione
personæ. Levis namque erit, si ala-
percutatur Clericus; enormis verò, si E-
piscopus. Exam. Ecclesiast. Tom. 1.

piscopus Abbas, Provincialis. Levis erit, si
sanguis effluat è naribus; quia sunt organum
nimis facile ad emittendum ex levissima
causa sanguinem: vide num. 571.

3571. Recensita divisio percussiones in
triplicem, est arbitraria facta à Doctõribus,
sed iudicio quidem prudenti.

3572. In iure autem, ex const. 2. Joannis
XXII. apud Confectio pag. 19. duplex di-
stinguitur, levis scilicet, seu modica, & gra-
vis, seu enormis; quæ constitutio, quia val-
de iuvat, assertur, & est, ut sequitur.

(Perlectis litteris vestris circa absolutio-
nem excommunicatorum, vos in eis dubita-
re perpeximus, quæ esset modica, aut levis
injuria, circa quam, sicut talis loquitur, absol-
vendi vobis contulimus potestatem. At quod
cum sit facti potius, quàm juris quæstio, vo-
bis prout possumus, respondemus: illam vi-
delicet modicam percussione, aut impulsio-
nem, pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, aut
baculi, vel lapidis, quæ ad livorem mutila-
tionem membri, fractionem dentis, depilati-
onem capillorum non modicam, vel effusio-
nem sanguinis non excedit, nec tam levissimi
ictus, aut pugni percussione sanguis exiret,
transire in atrocem injuriam profitemur, ut
propter hoc sit ab absoluteione talium absti-
nendum: ut tamen non solum ipsum factum,
imò etiam facti qualitas, percutiendi modus,
aut injuriandi, circa hoc diligentius attenda-
tur; & ipsius facti circumstantia, loci videli-
cet, & etiam personæ, quæ sit levis, vel modi-
ca, gravis, aut enormis injuria, manifestius co-
gnoscatur. Loci quidem, ut in theatro, vel in
foro, coram Rege, Prælato, vel Iudice, in Ec-
clesia, coram multis in alio loco publico ali-
cui injuria conferatur, Persona, veluti si Ma-
gister, vel Iudex, aut etiam Magistratus, aut
Prælatas, Pater, aut Patruus, vel aliquis in di-
gnitate, vel personatu constitutus, ab inferio-

ri, vel humili contra naturam juris patiat, per hæc quidem graves videantur injuriæ; & quæ sint leves, aut modica, tanquam ex opposito cognoscantur. Sanè quia negotii natura non patiat, ut ad plenum omnia differantur; judicium autem talis enormis injuriæ vestro duximus arbitrio committendum, ut potestatem vestram, cum ad hæc processeritis, temperetis, ut citrà metas hujusmodi potiùs, quàm ultra eas circa absolutionem talium procedatur: ne injuriantes de vicina absolutione confisi, de facili in atroces prorumpant percussiones, vel injurias: & sententias Canonis jam periculosius contemnent, in excommunicationis sententias proclivius prolabantur. Tolerabilis est enim aliquos, qui per vos etiam possunt absolvi; nobis, vel superiori absolvendos relinquere, quàm contra statuta Canonum imagine quadam absolutionis [quod non fit sine grandi periculo] quemquam relinquere innodatum: cum umbra quadam videatur in opere, veritas autem non subeat in effectu, &c.]

3573 Ex his colliges, percussione dici levem, non in se, sed in comparatione ad mediocrem, & enormem; unde in se debet esse peccatum mortale, quia excommunicatio non incurritur ob veniale. Nec sufficit, quod mortalis sit quoad actum internum, sed requiritur, quod talis sit etiam quoad actum externum; quia Ecclesia non judicat de internis; hinc si quis animum internum haberet cum violentia, & injuria percutiendi Clericum, in effectu tamen absque extrinseca violentia, & injuria levis illius peccus tangeret, non incurreret censuram; quia actio externa non esset mortalis in se, sed solum quoad actum odii internum.

3574 In dubio, an percussio sit levis, vel gravis, est censenda gravis. Clericatus cap.

27. n. 24. Ex extrav. Pii II. apud Novum cap. 27. n. 91. sequitur ex cons. Joan. 22. num. 3572. & ex n. 3564.

3575 Percussor Clerici est vitandus, quæ eo, quod talis denunciatur, per hoc hùm, quod sit notorius percussor Clerici, ut nulla valeat tergiversatione celum extrav. Martini V.

QUANTUM AD ABSOLUTIONEM EPISCOPUS

3576 Potest à percussione levi absolvi, ex cap. Pervenit, de sim. excomm. 24. de refor. c. 6. ut in n. 3324. & si persona excommunicata sit excommunicata, uti sunt Moniales, &c. par. de n. 3345.

PRÆLATUS REGULARIS

3578 Potest suos subditos, & non levi, aut mediocri, ex cap. Monachi, de refor. c. 6. ut in n. 3324. & si persona excommunicata sit excommunicata, uti sunt Moniales, &c. par. de n. 3345.

Quia in relatis privilegiis, mentionem in quo fuit petitio, qui essent exceptio, mes, pro quibus sit ad Sedem Apostolicam, solum quinque sunt exceptio, ut in n. 3386. & 3390. inter quos percussio enormis; exceptio autem in regulam in contrarium.

3579 Firmiter suadet, quia in petitione facultatis reservandi casus Clem. VIII. Prælatis Regularibus

Abbas, sub n. 10. conceditur reservabilis: aut vulneratio, seu gravis percussio in aliquo persona. Quæ concessio supponit facultatem absolvendi, nullus namque potest sibi reservare casum, quem potest absolvere: v. num. 3301.

Quod (ut rectè ponderat Matthæucci *tr. Excom. Canonis n. 55.*) magis licet verbis, quæ Urb. VIII. confirmans decretum Clem. VIII. addidit: *Sanctitas sua* declaravit, ut si huiusmodi Regularis Confessarius casus alienius reservati facultatem petentibus, Superior dare noluerit, non abominus Confessarii illa vice poenitentia Regularis, etiam non obstantia à Superiori facultate absolvere. Ubi ad rem notetur, quod facultatem petentibus Superior dare potest: Pontificem supponere, Superiores ipsos, vel alios, quibus id committitur, potest proprios subditos à præfatis absolvere: v. n. 3302.

Qui autem sint hi Superiores, dicitur *tr. n. 3379. 3432. & 3303.*

Quam ad satisfactionem: v. n. 3371.

De Monialibus exemptis, rectè ait *Matthæucci cit. num. 60.* (Moniales exempti vicem percutientes, absolvuntur à Regularibus, vel aliis de præfata commissione; etenim privilegia Regularibus data, eorundem Monialibus committuntur, ut observat Pignatell. *tom. 7.*

de n. 4. Plasec. prax. par. 2. cap. 3.

tr. n. 1. & expressè in Bulla Aurea Sixtus

quæ dicitur: Ut moniales, & Tertii Ordinis

conventus, existentes sub cura Fratrum Prædicatorum, & Minorum respectivè, possint, &

libere, & licitè uti in omnibus, & per

omnia privilegia, immunitatibus, gratis, &

concessionibus, facultatibus, & in

jurisdictionibus, & temporalibus præfatis

conventus Prædicatorum, & Minorum con-

ventus, & Tertii Ordinis, & aliorum

conventus, & aliorum, & aliorum, & aliorum

cessis, quatenus eorum sexus, & status non contradicant; & pro Monialibus S. Clarae repetit Leo X. *Const. cum sicut*, & Gregor. XIII. *Const. ex benigna Sedis*, & Sixt. V. *Const. est Mendicantium*, confirmantes privilegia Fratrum Minorum de Observantia, & Monialium Sanctæ Clarae, ac Tertii Ordinis Sancti Francisci, etiam per modum communicationis, & extensionis inter se, & cum aliis Ordinibus.

3582 Si in aliquo Conventu sint tantum Prælati, & unus Sacerdos subditus, qui invicem se percusserint; tunc si percussio est occulta, potest Prælati illum Sacerdotem absolvere, eumque eligere, & absolvi; vel è converso, potest illi facultatem committere, ut ipse superior absolvatur, sicque absolutus subditum absolvere. *Port. in resp. mor.* quia tunc, cum percussio sit occulta, Prælati non est vitandus, sed toleratus; adeoque habet jurisdictionem, & inde potest eam exercere, & delegare.

3583 Si verò percussio sit publica, ut nulla possit tergiversatione celari, videtur, quòd non; quia tunc, cum sit vitandus, & inde careat jurisdictione, nec potest absolvere, nec eam delegare.

Attamen Diana *ro 5. tr. 2. ref. 26.* Passerinus, Lezzana *verb. Clericus n. 17.* *Port. cit.* & alii cum Tamb. docent, quòd tunc, licet non possit sibi eligere subditum pariter publicè excommunicatum, quatenus hic, cum sit vitandus, non est capax jurisdictionis; potest tamen eligere alium Sacerdotem; & ab illo absolvi; quia tunc, licet sit privatus jurisdictione, illa electio non est actus jurisdictionis, sed solum designatio personæ, cui Papa ex vi juris, aut privilegii dat jurisdictionem.

3584 Si subditus sit laicus, aut Superior non sit talis, qui potestatem Ordinariam habeat absolvendi, adeoque non possit eam ali-

teri delegare, ut in n. 3302. 3379. & 3432. tunc recurrere debent pro absolutione ad Superiorem Provincialem.

QUÆRES I.

3385 *A quo sit absolvendus Religiosus, qui Religiosum alterius Ordinis, aut Clericum secularem percussit?*

Passer. de elect. cap. 26. num. 67. Rodr. & alii apud ipsos tenent, Prælatos Regulares absolvere posse suos subditos à censura Canonis ob percussione, etiam enormem alterius Religiosi, sive proprii, sive alterius Ordinis, sive etiam Clericorum secularium; hac moti ratione, quia privilegia Prælatorum Regularium absolvendi ab huiusmodi censura, relata à numer. 3379. ad 3392. maximè privil. Bonifacii IX. Ordini Prædicatorum, hanc dant facultatem absque limitatione.

3386 Dico tamen, Religiosum Clericum secularem percipientem, non à proprio Superiore Regulari debere absolvi, sed ab Episcopo, ex cap. Religioso in 6. sub eodem titulo, vel à Sede Apollonica, ex stylo Curie, vel à Superiore Regulari de licentia Episcopi loci.

3387 Religiosus verò percussiens Religiosum alterius Ordinis, debet ab ambobus eorum Prælati absolvi, ex eadem Decretali, his verbis: *Si vero claustralis aliquis in Religiosam personam alterius claustrum manus injecerit violentas, per Abbatem proprium, & ejus, qui passus est iniuriam, absolvat.* Quam decretalem Cabal. n. 9. & Engel. n. 122. ex Molina apud Matthæucci cit. num. 58. explicant, ut absolutio, & executio pœnæ fiat per Superiorem percussoris, tanquam per Judicem Ordinarium, cum præsentia, & consensu Superioris offensis, tanquam actoris super injuria sui Religiosi, nisi Superior offensi

integrum negotium Superiore percussoris commiserit, aut injuriam tenuerit.

Quod si Religiosi illi ad invicem, & tuò se percussissent, poterit quilibet eorum suum subditum absolvere, quia in paritate pensatur. Alarius pag. 626. num. 9.

QUÆRES II.

3388 *An Regulares possint absolvere seculares, & externos à percussione levi Curie?*

Posse, tenent Diana par. 9. tr. 4. r. 16. Verricelli tr. 8. q. 15. cum alii quosdam; quia licet Regulares non possint absolvere seculares à calibus ipsis specialiter servatis, à calibus scilicet, quos ipsi propriis respectivè diocesis sibi reservatis absolvere possunt à calibus ex jure communi reservatis Episcopis, seu à quibus in generali conceditur Episcopo facultas absolvendi; talis est percussio levis, quæ proinde hodie [ait Verricelli cit. num. 15.] non est excommunicatio Papalis, sed Episcopalis, Episcopis competens, non ex parte speciali, sed ex jure communi, de quo dicitur in cap. Per venit, ut in numer. 3429.

3389 Nec obitare dicunt Decret. VIII. de anno 1602. relatum num. 147. prohibetur cuiuslibet Constilii Regulari, quàm Regulari, sub prætextu percussoris absolvere: *Injacentium violentas in Clericos*, juxta Canonem, *Si quis dante diabolo 17. q. 4. ac juris dispositionem*, quia talis reservatio est facta juxta dispositionem, jure autem communi, *Per venit*; percussione levi committitur Episcopo; adeoque restituitur Canonem *suadente*; ubi habetur reservatio percussione mediocrem, vel enormem proinde Confessorios Regulares intra Urbem, & extra Urbem, solum à mediocri

381 Mattheucci *tom. 1. à pag. 311. Clericatus cap. 27.*

CASUS 8. RESERVATI
Illustrissimo, & Reverendissimo
Archiepisc. Panormitano.

3593 1. **R**aptores virginum, prolem suffocantes, nefandum sodomix scelus, non modò exercentes, sed etiam semel committentes.

2. Paganis viris, vel mulieribus, aut bestiis abutentes.

3. Qui Sanctimonialia, vel aliàs mulieres intra Monasterium comorantes, turpiter alloquuntur, iisdemque per se, vel per alios scribunt, vel turpiter quid intendunt, aut tractant.

4. Sortilegium operantes, & magicas artes, veneficia, superstitionesque exercentes, & quolibet sacramento, vel sacramentali, aut re sacra ad id abutentes.

5. Litterarum, ac sigilli Archiepiscopalis, & ejus Curix salariorum, & qui litteras, & scripturas Archivi, vel furto abripiunt, vel quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integre legi nequeant: *v. n. 3554. n. 4.*

6. Notarii, qui legata ad pias causas facta non denunciant.

7. Clerici ad quoslibet Ordines per saltum, vel furtive promoti: vide infra *de Irregular. tom. 3. n. 37. C. 91.*

8. Bonorum Ecclesiasticorum invasores.

EXPLICATIO.

3594 **P**rolem suffocantes, dicuntur persona illa, quæ in lecto, periculum advertentes, & non curantes, prolem opprimunt; vel quæ prolem ex adulterio, v. gr. natam, ut occultent, suffocant.

3595 Non sufficit ad reservationem, si raptus

Zzz 3

ptus sit vidua, aut desolata. Conditiones raptus: vide num. 2158. pro sodomia: vide an. 2175. ad 278.

3596 Nomine *Pagani*, non veniunt hæretici, sed non baptizati, ut Furca, &c.

3597 Qui semel fortilegium committit, incidit in reservationem; quia verè dicitur fortilegium operans. Non sic semel, aut iterum magicas artes, venificia, & superstitiones operans; quia reservatio hic requirit exercitium; duo autem, vel tres actus non faciunt exercitium; nam exercitium dicit frequentiam. Tamb. *tom. 2. pag. 46. num. 33.*

3598 In 6. casu non comprehenditur legatum factum ad satisfactionem rei ablata, aut furti; at peccant mortaliter in hac Diœcesi Notarii illud non denunciantes, ex præcepto Synod. Panor. de anno 1679. *num. 243.* ubi fit distinctio inter legata ad pias causas, & legata ad satisfactionem rei ablata, aut furti; & ideo pro utrisque est peccatum, sed pro prioribus reservatio.

3599 Pro 8. casu invasio propriè est bonorum stabilium; nam mobilium, dicitur furtum, ut in n. 3554. n. 7. ubi vide, quæ sint bona Ecclesiastica.

3600 In Diœcesibus, ubi in peccato carnis cum Confessario reservatur peccatum complicitis, nomine *peccati carnis*, venit, non solum copula consummata (nisi exprimat) sed quodlibet peccatum mortale externum carnis, nempe tactus impudici, &c. Item nomine *complicitis*, venit persona illa, quæ cum Confessario peccavit: hæc quidem non potest ab eodem valide absolvi; bene verò ab alio Confessario, quia respectu ejusdem Confessarii, peccatum complicitis est in tali diœcesi reservatum, minimè respectu alterius Confessarii; nam respectu alterius Confessarii persona illa non dicitur complex in peccato carnis: v. *tom. 2. num. 608.*

CASUS RESERVATI

In Ordine Minorum Regularium
Oblervantia S.P. Franciscæ

Ministris Generalibus, & Provincialibus.

Pro Oblervantibus sunt 16.

- 3601 1. **N**omen Dei, aut Domini nostri Jesu Christi, aut Deiæ Virginis Mariæ blasphemantes.
2. Rebus sacris abutentes,
3. Quidquam in Religionis detractionem, extra Religionem patefacientes.
4. Discordias Patrum, vel deponendum Prælatorum manifestantes.
5. Calumniam in judicio cuiquam proponentes, vel ad id faciendum inducentes.
6. Falsò, ac scienter, quempiam accusantes, & accusantem revelantes.
7. Falsum testimonium deponentes, vel deponendum procurantes, aut alium quomodolibet infamantes.
8. Jurati veritatem negantes, & falsè affirmantes.
9. Ter debitè moniti obedire retinere.
10. Consummatum carnis peccatum quicumque admittentes.
11. Denarios contra Regulam acceptos tenentes, vel asservantes.
12. Rei factæ, vel notabilis furtum perpetrantes.
13. Religionis bona extra Ordinem vendentes.
14. Fratribus, vel secularibus vendentes, aut quovis alio modo alienantes.
15. Generalis, vel Provincialis, aut Secretariorum litteras, tum nullas, tum recipiendas, impediendes, frangentes, falsificantes, vel quomodolibet interceptantes.
16. Sigillum Ordinis, vel cupula

17. Libellum famosum facientes, fieri
 18. Graviter quempiam percutientes, aut
 19. Carnes, cum Ecclesie præcepto, vel
 legibus vetitum fuerit, comedentes, nisi scri-
 ptam facultatem ob necessitatem à Superio-
 ribus impetnaverint.

PRO REFORMATIS 13.
 1. Veneficii, incantamenti, è forti-
 legii.

2. Disobediencia contumace, quando
 in la terza monitione per un giorno natu-
 rale, il subdito persevera nella disubbidien-
 za.

3. Percussione grave d'un altro Religio-
 so Clerico secolare.

4. Manifestatione di cose, che infamino
 l'Ordine, o Frate particolare.

5. Peccato di carne volontario compito.

6. Proprietà di peccato mortale.

7. Fatto di cose notabili, o replicato.

8. Falsa accusa con infamia dell'accusa-
 to, o del memoriale falso in qualche Tribu-
 nale.

9. Falso testimonio in giudizio.

10. Falsificazione di mano, o sigello de
 Superiori, o di persona notabile, o del Con-
 vento.

11. Malizioso impedimento, ritardatione,
 o apertura di lettere de Superiori à subditi,
 o subditi à Superiori.

12. Far libelli famosi, consigliare, o in-
 terfere, che si facciano, quando si giunge à se-
 nate, che siano esposti, buttati; o in qual-
 si modo publicati.

13. Procurare, aiutare, consigliare aborto
 di un feto, ancorche non sia seguito l'effetto.

Vide dicta supra Decr. Clem. VIII. à nu-
 3302.

Super quo dubitatum fuit,
 An in Decreto Clem. Papæ VIII. de anno
 1593. 16. Maji super qualitate casuum ab
 eorundem Regularium Superioribus refer-
 vandorum edito, censura etiam compre-
 henderentur, ita ut iisdem Superioribus abs-
 que Capituli Generalis, aut Provincialis con-
 sensu, aliquibus peccatis in Decreto hujus-
 modi non contentis, excommunicationem
 annexere, ejusdemque absolutionem sibi
 reservare liceat?

S. Congr. Card. negotiis Regularium præ-
 posita, Illustrissimo Bandino referente, cen-
 suras in supradicto Decreto comprehendi
 censuit. Romæ 7. Julii 1617.

CONFESSARII SCIENTIA.

3603 Confessarius, ut valide absolvat, re-
 quiritur, & sufficit, quod cogno-
 scat peccata saltem sub ratione confusa pec-
 cati, & sciat formam Bulem. *lib. 6. tract. 4. c. 2. dub. 4. n. 3.* quia sic habet partes essen-
 tiales sacramenti.

3604 Ut autem licitè absolvat, ejus scien-
 tia debet esse tanta, ut sciat discernere, an
 peccata, quæ communiter patrantur, sint
 mortalia, vel venialia, unum, aut plura; cir-
 cumstantias mutantes speciem in peccatis
 communiter occurrentibus; nam de aliis et-
 iam doctiores sæpè dubitant. Leander hic
disp. 11. q. 106. qui cum multis q. 109. ait,
 non requiri, quod Confessarius de omnibus,
 quæ audit à penitente, judicet, an sint pec-
 cata gravia, vel levia; imò neque, an
 sint, vel non sint peccata, sed de communi-
 bus, reliqua verò audiat, & intelligat, ac po-
 steà absolvat, cum debita intentione; quia
 si non tenetur omnia peccata cognoscere,
 minimè tenebitur determinatum judicium
 de omnibus ferre.

3605 Item

3605 Item scire debet spectantia ad restitutionem, requisita in pœnitente, ut sit rectè dispositus, & remedia peccatis opportuna, insuper casus reservatos, censuras, & irregularitates.

3606 *Confessarii Regulares*, ex suis privilegiis, extra Italiam, & intra Urbem absolvere possunt toties, quoties, ab omnibus casibus Pontificiis, exceptis casibus 20. reservatis in Bulla Cœnæ Domini, & casibus reservatis Episcopis pro singulis respectivè dicentibus. Idem verò intra Italiam, & extra Urbem, absolvere pariter possunt toties, quoties, ab omnibus casibus Pontificiis, exceptis casibus Episcopis reservatis, casibus 20. reservatis in Bulla Cœnæ Domini, & insuper aliis sex casibus Pontificiis, qui post præfatos 20. referuntur. Unde Confessarii Regulares solum horam, & casum in propria Religione reservatorum debent memoriam tenere. Insuper absolvere non possunt nominatim excommunicato per sententiam ab homine, nisi virtute Bullæ Cruciatæ, & satisfacta parte: *vide proposit. 12. ab Alex. VII. damn.*

3607 *Confessarii autem saculares*, ultra præmissas, debent quàmplurimum aliarum censurarum reservatarum memoriam tenere, quapropter omnium catalogum pro Confessoriorum commodo apposui.

3608 In casibus difficilioribus, sufficit, quòd sciat dubitare; & tunc, si sit periculum errandi, v. gr. circa impedimenta matrimonii, restitutionem, censuram reservatam, &c. debet absolutionem differre, usquequò libros consulat, aut doctiores.

3609 Sacerdos notabiliter in scientia deficiens, mortaliter peccat, si ad audiendas Confessiones se exponat. Major autem, aut minor scientia requiritur, & sufficit, juxta locorum, & pœnitentiam diversitatem, jux-

tà illud Isaia 24. *Eris sicut populus, qui scilicet* dos. Sapè pœnitentes docti possunt Confessarios juvare: *vide num. 278. 288. 410. & 3312.*

CONFESSARII PRUDENTI

3610 **D**ebita prudentia Confessariis tenetur, si accuratè sui, & patienti conditionem attendet. Est hoc mentum *secunda tabula post naufragium* deòque Tribunal pœnitentiar, sed malitia, & portus salutis, Est ipse *Indes*, doctor, & medicus, atque pacis mediator inter Deum, & hominem. Quamvis igitur Confessari per se sit audite, non inter pœnitentem, sæpè attentè pœnitentem conditione eum interrogare tenetur.

3611 Et quidem non est opus *inter pœnitentes*, si sint docti, aut licet non docti, sunt tamen factis instituti ad operam cum suis circumstantiis aperienda; sed quos advertit non bene examinatos, auctoritate indigere; idque humano modo pœnitentes nimium vexet.

3612 Pro qua re sciendum est, integritate confessionis exprimendum numerum certum, & determinatum peccatorum mortalium, quando confessio verò non constat, sufficit experientiam numerum probabilem, aut verisimilem, addo particulas *plus, minusve*, vel circa verba se extendunt ad parvam summam adduntur: v. gr. in numero denario ad tria, vel tria, in centenario ad decem, &c. Confessus est, se peccasse circa decem, non tenetur hæc tria confiteri; tenetur si plurium recordetur.

3613 Qui verò bona fide confessus peccasse vigesies, & postea inveniat, pe-

num decies, non tenetur talem numerum
repetere, nam in numero majori continetur
minor, & sic confessio est integra.

3614 Quando non potest haberi numerus
probabilis, dicenda est frequentia in die,
mensis, vel anno, quantum hu-
militas fieri potest; quod si neque hoc fieri
possit, sufficit dicere consuetudinem, & tem-
pepeccandi.

3615 Hoc modo audiri debet concubi-
nus, qui dicit concubinam domi retinuit,
interdixit, debent enim explicare nume-
rum fornicationum, quot in die, septima-
na, mense, vel anno si non possunt sine pe-
ccato magni erroris, sufficit, quod exprimitur
tempus, per quod in malo perseve-
retur.

3616 Caveat, ne simplices interroget de
peccatis forte illis ignotis, ne sic eos ad pec-
candum doceat. Interrogationes in materia
peccati, maxime cum mulieribus, sint pau-
ca, & cautae, ne nimium ruborem asserat, i-
gnorantem doceat, aut in aliquod periculum
detectionis se, vel pœnitentem ponat;
quod si id timeat, potius patiat, ut aliquid
negotium materiali desit. Basemb. lib. 6. tr.
1. q. 2. dub. 6.

3617 Pœnitentes, dum confitentur, non
errant, sed solum quando advertit eos
errare, aut confundi, suggerat, ac adju-
vet, & statim sistat. Nunquam vultum al-
terius, aut gestum aliquem horroris o-
stendat; nunquam inter confitentium re-
prehendat, sed verbis dulcibus ad confi-
tentium alacritatē confessione verò comple-
ta, tunc, ut oportet, moneat, reprehendat,
et curet; ita tamen, ut in reprehendendo i-
gnorantem non ostendat, sed amorem; aliud no-
men non sit in ore, nisi *filius, filia*; sic ore
conatus pleno dignoscere faciet pœnitenti
mulum peccati, offensam Dei, damnatum
Pœnit. Exam. Ecclesiast. Tom. 1.

num animæ, & corporis, pericula, inque-
titudinos, &c. ut ita pœnitentem non con-
fundat, sed lucretur.

3618 Confessarius advertens pœnitentem
ignorantiam alicujus mali gravis laborare,
si orta aliqua dubietate pœnitens eum inter-
rogat, tenetur veritatem aperire, quia si-
lentium esset erroris approbatio. Si verò
pœnitens eum non interroget; si Confessa-
rius advertat, ignorantiam esse vincibilem,
& culpabilem, tenetur eum monere, quia
est indispositus, & in malo statu, ac proinde
non absolvendus, nisi velit desistere, & ma-
lum reparare.

3619 Si verò advertit ignorantiam esse
invincibilem, quatenus, v. gr. bonâ fide rem
alterius detinet, matrimonium cum impedi-
mento dirimente contraxit; &c. tunc si præ-
videat, seu prudenter timeat admonitionem
non profuturam, nempe pœnitentem non
restituturum, aut adhuc cum conjuge man-
surum, &c. eum monere non debet quia mo-
nitio caret fine, imò est occasio majoris mali;
quoniam per monitionem ille, qui prius erat
in statu peccati materialis sine offensa Dei,
constituitur in peccato formali cum offensa
Dei. Hinc Sanct. August. relatus in cap. Si quis
de pœnit. dist. 7. inquit: *Si scirem tibi non pro-
desse, non te monerem, non tererem.* Idem dicit,
si ex monitione timeat aliquod magnum dâ-
num, aut scandalum secuturum, v. gr. ex con-
jugum separatione filiorum periculum, pa-
rentum hostilitates, &c. Mastrius disp. 2. q. 8.
n. 7. 16. Lugo, Villel. Diana, Tamb. tom. 2. in
verb. confess. lib. 3. cap. 4. ubi addit, quòd in
tali casu, si pœnitens sciat peccatum in con-
trahendo matrimonium commissum, nesciat
verò invaliditatem, de peccato absolvat, at
invaliditatem non ostendat.

3620 Confessarii Principum, & Prælatorum,
si sciant eos non satisfacere proprio officio,
Aaaa v. gr.

et aperire impedimentum; Parochus autem potest sponsum monere, ut statim voveat castitatem, quo pacto, de licentia parentis, dicat, eos non posse contrahe- re, quia sponsus ille habet impedimentum, quo indiget dispensari, & nesciebat.

3617 Quod votum debet verè emit- ti, a Parochus mendacium proferret, quod votum veniale, nullâ ratione cohonestari potest, cum sit ab intrinseco malum: Potest tamen emitte ad breve tempus, ut sic Spon- sus, si nolit, aut non possit pro dispensa- tione impedimenti dirimentis recurrere, non ex confessione, voti tempore elapso, cum alio con- fite se gerentem.

PRUDENTIA CUM MONIALIBUS

3618 Esse debet eximia. Sit confessarius deputatus pro omnibus indiffe- rentia à particularibus haud recipiat, nec quum loquatur, nisi quæ ad confessio- nem, & salutem animæ instructionem conducant, non sit asper, nec indifferetis in reformationem, minimè to- tum simul, sed paulatim procuret, ne totum perdat, & ovem amittat.

3619 Monere tenetur Monialem de con- versatione erronea contra se ipsam, etiam si sit aliqua regulari observantia, quam er- ronea putat obligare sub mortali; quia si sunt peccata, quæ committuntur scien- ter, quanto magis, quæ ignoranter? Et cum de mulieribus, valde juvat attende- re admodum, & dictum D. Thomæ in n. 151.

3620 Quando autem conscientia erronea impet observantia Regulari, debet qui- bus monere, quod ejus omisso non sit mor- tale, sed debet simul firmis motivis enixe ta- men observantiam suadere; ita ut monitio sit peccatum mortale vitandum, minimè ad observantiam omittendam.

3631 Prompta habeat remedia contra scrupulos, & valida motiva ad ostendenda mundi mala, ac suavitate Religionis, & ju- gi Christi, in comparatione ad jugum mundi.

3632 In occasione proxima utatur con- sideratione offensæ Dei, quatuor Novissimo- rum, maximè mortis, vitæ, ac pœnæ eter- næ; atque etiam motivis politicis, famæ, hono- ris, cum reflexione ad honestatem nata- lium, & ad pœnam, atque inquietudinem animi, & corporis, quæ in similibus exper- titur.

3633 Sit eruditus super propriis Monia- lium Regulis, & observantiis, ut firma sint ejus responsa, & consilia, in mente habens, contrarietatem responsionum, & consilio- rum scandalum parere Monialibus.

3634 Denique omnino ab opinionibus laxis se absteineat, aequitati tamen se accom- modet.

PRUDENTIA IN OCCASIONE PROXIMA.

3635 **O**ccasio peccandi, est duplex, re- mota, & proxima: *Occasio proxi- ma* est illa, in qua homo positus, circum- stantiis experitur, quod sæpe sæpius, & fre- quenter cadat in novum peccatum. *Occasio remota* est illa, quæ attentis circumstantiis non est frequenter, licet sit raro, cum pecca- to conjuncta. Unde maximè sunt attendendæ circumstantiæ personæ, loci, firmitatis do- loris, &c. hinc sæpe eadem occasio carnis, seu conversatio mulieris, quæ juveni est pro- xima, seni, aut juveni timorato, qui pecca- tum abhorret, est remota.

3636 *Occasio proxima*, proprie dicit duo, videlicet occasionem extrinsecam, & pericu- lum formale proximum peccandi; quæ duo separari possunt, nam potest esse occasio ex-

Aaaa 2 tanseca

potest semel, & iterum absolvi.
 3644 Dico tamen, eum qui habet occasio-
 nem proximam, nempe extra propriam
 domum, posse semel, & iterum absolvi,
 dummodo firmiter promittat occasionem
 non recidere, & in eam amplius se non commit-
 tere. Moneo tamen confessorium, ut post op-
 portunas monitiones, protestetur *se eum pro-
 pter abfolvendum*; hoc namque medio in-
 certum est, & expertus sum fructum;
 operans namque terretur, dum videt sibi
 remissionem abfolutionis comminari.

3645 Ille vero, qui retinet occasionem
 in domo voluntariam, nempe mulierem in
 propria domo, nec semel debet absolvi, nisi
 illam eiciat. Paludanus, D. Anton. Sil-
 verius, & alii; *quia cum femina semper esse, &
 non potest eici, nonne plus est, quam
 si eiciatur*; ait Bernardus ser. 64. in
 fine. Quam securitatem salutis potest præ-
 stare homo, dum detinet leonem in sinu?

3646 Quod si cellaverit periculum for-
 mali, & proximum de novo peccandi, tam
 prope, quam mente, v.g. propter senectu-
 tem, infirmitatem, cognationem de novo or-
 tatur, &c. aut quia propositum amplius non
 peccandi fuit ita intentum, & solidum, ut re-
 verus, & mulier sint emendati, & simul
 habitent ut frater, & foror, idque diuturni
 temporis experientia constet; tunc vir nec te-
 netur mulierem de domo eicere, nec ab ab-
 folutione impeditur, etiam si interdum, raro
 peccaverint; dummodo non adit
 scandalum viciniae, quatenus concubinitus
 sit occultus, vel si publicus, ex testimonio
 tamen Parochi, aut alia via constet de emen-
 datione, & quod vivant ut frater, & foror;
 Lancel. et. q. 40. 41. §. 43. cum alius; quia
 tunc occasio de proxima facta est remota, &
 periculum de formali, & proximo, factum
 est materiale, & remotum, ut constat ex nu-
 1631. §. 1636.

Nec locus præcise sumptus est occasio
 proxima, alioquin in omni loco esset occa-
 sio proxima. Cardenas *dis. 40. cap. 4. art.*
2. num. 63. cap. 5. artic. 78. cap. 7. artic. 1.
num. 126.

3647 Hic facit exemplum, quod adducit
 Cardenas *dis. 40. cap. 2. nu. 19.* Sint duo ho-
 mines, unus quorum ingrediatur domum,
 in qua consuevit peccare, cum proposito te-
 pido, & remisso, quod non sic peccaturus,
 alter ex causa necessaria ingrediatur in simi-
 lem occasionem, munitus tamen solido ti-
 more Dei, intensissimo proposito non pec-
 candi, ac ferventi oratione, atque experientia,
 quod sic aliquando munitus, fuerit fir-
 mus in servando proposito; tunc prius se
 constituit in periculo formali, non sic secun-
 dus.

3648 Bertaldus in *direct. 9. pr. dec. in fine*
n. 3. ait, quod mulier habitans in domo, ubi
 peccat, si non recidat frequenter, sed raro,
 puta ter, aut quater in anno secundum Grassi-
 um, aut semel in mense secundum Cælestinum
 in *comp. Theol. moral. absolvi possit, dummodo*
absit scandalum; quia talis cohabitatio raro
 ad peccatum inducens, non est amplius occasio
 proxima, quoniam posset vir ille ita cum alia
 muliere extra peccare, absque eo, quod esset
 occasio proxima, aut impediretur absolvi.

3649 Imò in regulis prudentiae in confes-
 sione, 3. regula, ait ex quodam Casista: Quod
 ille, qui expertus est, quod non est in tali occa-
 sione per tres vices repertus, quin una vice
 ceciderit, eam censere debeat occasionem pro-
 ximam: ita fere ille.

3650 Ceterum hic casus emendationis, ex
 firmitate proposito in occasione proxima muli-
 eris in propria domo, est quidem possibilis,
 sed rarus, & singularis, ut inter corvos cor-
 vus albus; unicum remedium est vel matri-
 monium, si illud inire possint, vel separatio,
 quoniam in materia carnis victoria non habe-
 tur

tur, nisi per fugam. Unde nunquam confessorius in occasione proxima voluntaria debet huic proposito quantumvis intenso se fidere, & absolvere, si concubinaris potens concubinam de domo ejicere, in proposito suo nolit ejicere; quia ex regulariter contingentibus tale propositum non solet executioni mandari. Videri potest Cardenas *dis. 40. c. 4. art. 2. Et c. 5. art. 2.*

3651 Ab occasione proxima extrinseca repellenda non excusat causa aliqua utilis, aut honesta; ut constat ex *num. 1050.* imò nulla alia causa est iustificans, nisi sola impossibilitas physica, aut moralis; quia hæc redit occasionem extrinsecam involuntariam. Impossibilitas physica est in iis, qui non sunt sui juris.

3652 Difficultas est in discernendo, quando adit impossibilitas moralis: pro qua re ita discurrit Cardenas *cit. c. 5. 6. Et 7.*

Ad impossibilitatem moralem constituendam requiritur causa necessaria, seu urgens, quæ superet vires fragilitatis humana; talis censetur, si ex separatione sequatur valde grave detrimentum in vita, fama, aut bonis: ita Doctores communiter: Bertaldus *de Peccatis in regulis prudentia in confessione, 3. Regula, prælectim Leander hic ar. 5. dis. 7. qu. 36. 38.* (qui tamen in *qu. 39.* plus æquo se extendit circa gravitatem detrimenti:) quia tunc non dicitur velle occasionem extrinsecam, sed pati, & permutare, ut damnum evitet.

3653 Iste autem, qui non potest repellere occasionem extrinsecam, tenetur vitare periculum formale peccandi per actus proprios, nimirum, 1. Per verum, & firmum dolorem de præteritis, 2. Per intensum, & solidum propositum solus cum sola non alloquendi; imò totis viribus mulieris aspectum vitandi: insuper, quòd si casu, aut aliqua cau-

sa, occasio occurreret, Dei grati à non peccabit, 3. Per verum propositum, & proinde nem separationis, quando erit possibile, & salte impossibilitate morali, 4. Per servitorem orationem pro divino auxilio, & frequentiam sacramentorum, maxime confessionem cum eodem confessario; à quo melius vitandi periculum formale per actus proprios, si causa sufficit ad excusandum, etiam à periculum vita, quia præfata media non firma detestatio peccati, propositum constans, & imploratio divini auxilii, &c. in in potestate cuiuslibet hominis, ad hoc illa quilibet homo tenetur, etiam cum periculo vita; nam quilibet homo tenetur vitandum peccatum mortale, etiam cum periculo vita.

3654 Non sufficit propositum remissum, & tepidum, quia non est sufficiens ad vitandum, aut saltem extenuandum periculum formale peccandi; sed requiritur valde verum, & constans.

3655 *Sit exemplum:* Puella post certum tempus concubinatùs, confitent moribus mota accedit ad confessarium, proponens impossibilitatem moralem eam ex ea domo, seu necessitatem moralem permanendi, quia aliàs, ut potè omnia sepe manana destituta, aut fame periret, aut majus malum, nempe in publicum contemptum caderet; confessorius cognita impossibilitate morali occasionem extrinsecam repellendi, eam movit, ut periculum vitaret, aut saltem extenuaret per actus proprios, & resistendo, uti supra: resistendo mulier se non posse elicere firmum, & verum propositum resistendi libidini, quatenus resistendo incurrit eandem impossibilitatem moralem, quoniam crederet, quòd tunc de domo expelleretur, ita eadem mala incurreret.

CIRCA OCCASIONEM PROXIMAM,
QUAM QUIS PATITUR.

3659 **P**Lura congerit Sieri in suo opusculo de Sac. Pœnit. in editione de ann. 1698. ut sequitur.

„ *Quamvis quis fuerit in occasione proxima peccandi mortaliter, est tamen dispositus, si eam nolit, sed patiatur, dummodo adhibeat alia remedia necessaria ad vitandos relapsus.*

Hanc propositionem concedit communis sensus Theologorum. Et ratio est, quia in tantum, qui voluntarie versatur in occasione proxima, quam potens tollere non vult tollere, non est dispositus ad absolutionem sacramentalem, quia habet actualem voluntatem peccandi, adeoque caret proposito sufficienti: Quod autem habeat voluntatem actualem peccandi, patet, tum quia vult causam, ex qua sequitur peccatum, unde censetur velle peccatum; tum etiam quia non vult adimplere id, ad quod tenetur sub peccato; tenetur autem sub peccato ad removendam occasionem proximam peccati. At hæc non militat in eo, qui patitur occasionem proximam peccandi, quia non vult causam peccati, adeoque non censetur velle peccatum; nec voluntarie omittit adimplere id, ad quod tenetur, quia non tenetur ad id, quod moraliter non potest prestare. Doctrinam hujus rationis brevibus complexus est Sanctus Basilii in *constit. Monastic. cap. 4. fol. 489.* ubi dicit in hujusmodi casibus hominem non amare periculum, sed illud invitum subire. Videatur etiam Div. Thomas 2. 2. q. 10. art. 9. in corpore. Ex hac ratione apparet, causam excusantem ad non removendam occasionem proximam peccandi, talem debere esse, ut reddat remoti-

onem

onem moraliter impossibilem, adeoque non
 sufficere ad non fugiendam occasionem
 proximam peccandi causam aliquam uti-
 lem, aut honestam; quod adeo verum est, ut
 opposita sententia damnata fuerit ab Inno-
 centio XI. Et quidem merito, quia Cha-
 ritas propria dicitur, quod nulla utilitas sit
 preferenda periculo proximo peccandi.
 Nec ulla ratio honestatis potest cohonestari
 perseverantia in periculo proximo pec-
 candi, adeo ut magnum bonum non solum
 temporale, sed nec etiam spirituale possit
 reddere licitum, querere directe occasio-
 nem proximam peccandi, ut idem Pontifex
 declaravit, damnans oppositam sententi-
 am. Adde nec sufficere quamcumque ne-
 cessitatem permanendi in occasione proxi-
 ma peccandi ad hoc, ut aliquis teneatur il-
 lam non removere. Est ergo requisita talis
 necessitas, ut reddat moraliter impossibile
 tollere occasionem proximam: Hæc autem
 necessitas esset gravis infamia, magnum
 damnum, atque incommodum gravissimum, si-
 ve in temporalibus, si ve in spiritualibus; hæc e-
 nim mala ingerunt moralè impossibilitatè.
 Ex dictis sequitur primò, posse absolvi
 Chirursum, quando sine suo gravi detri-
 mento, vel infamia, non potest omittere
 exercitium suæ artis, quamvis in mendis
 sceminis experiatur voluntarias pollutio-
 nes, dummodò adhibeat alia remedia, quæ
 videri possunt necessaria ad evitanda pec-
 cata. Idem iudicium fero de viris fundenti-
 bus chistres mulieribus. Sanchez lib. 9. de
 matr. disp. 45. & alii.
 Sequitur secundo: Confessarium etiam
 non Parochum, esse dispositum ad absolu-
 tionem Sacramentalem, etiam si nolit re-
 cedere ab officio audiendi confessionem,
 quamvis in tali exercitio experiatur fre-
 quentes delectationes morosas, aut volun-

tarias pollutiones, si abstinendo i conti-
 onali patiatur gravem infamiam, aut mo-
 bile detrimentum, & damnum in bono
 fortuna, adhibeatque alia congrua reme-
 dia. Toletus, Castropal. & alii.
 Infertur tertio, cum Navarro ut supra
 cap. 3. n. 21. Delugo, disp. 1. q. 4. de peccatis
 152. Suarior de pan. disp. 32. sect. 1. Regem
 do tom. 1. lib. 8. num. 19. Grassius, 1. de
 cap. 27. n. 23. Coriolano de casibus peccandi
 vatis fol. 76. Lopez p. 1. instruit. cap. 22.
 aliis communiter, Filios familias, quos
 ri domum Patris deserere, quando in eis
 set talis occasio peccandi, quam ipsi
 re non potest, quia in hoc non est illi
 dummodò verè pœniteat, & aliqua ali-
 geat emendatio, feratque propiorum
 hibendi alia media.
 Infertur quarto, Adolescentem levi-
 peccantem cum filia domini, vel alia
 la, si nequeat sine notabili damno occasio-
 nem removere, esse dispositum, quatenus
 in occasione permaneat, quia illam
 vult, sed eam subit invitus. Tancredus
 Sacr. pœn. disp. 3. q. 14.
 Infertur quinto, Mercatores, Scler-
 atque aliorum officiorum personam, non
 teneri deserere Officia propria, quatenus
 illis exercendis experiatur proxima
 casiones peccandi, si dicta officia neque-
 deserere sine notabili damno, potest
 non haberent aliunde, ex quo vivunt
 stro Pal. tr. 2. disp. 2. pœn. 7. q. 5. p. 1.
 rus, Grassius, & alii communiter.
 Infertur sexto, cum Thoma Har-
 tr. 1. cap. 7. resol. 5. citante plures alios
 tharædos, Magistros scholarum, & alios
 absolvi posse, quamvis nolint sua
 tia omittere, & quamvis in illis
 antur occasiones proximæ peccandi,
 ad ea exercenda compellat urgentia

Spehat autem ad prudentem Confes-
sionem bene attendere in casu particulari,
ut vere sobeunda essent gravia ista damna,
incommoda, si Pœnitens hujusmodi oc-
casione tollat: Sæpè enim non est pru-
dens penitente timor dicti mali sube-
re, quia est nimis facilis falli, dum crede-
re solent.

Inferitur septimò, cum communi: Adole-
scens non teneri, vel supra tabulam cu-
bare, nè dormiat in lectulo cum sorore,
aut expertus sit pluries peccasse; est
autem gravissimum incommodum, supra
tabulam, vel humi dormire; tenetur tamen
in media proportionata præstare: & ex
eadem ratione optime dixit Tancred. *tr. de
sacramento pœn. disp. 3. quæst. 14.* posse
absolvi adolescentem, qui cum alio ado-
lescente in lecto solet habere tactus im-
pudicos, etiam si non proponat deserere
lectum, si deberet humi cubare, & alia nec-
essaria præstare.

Inferitur octavò: esse absolvendam Con-
cubinam, vel Concubinariam, si noliat à
cohabitatione separari, ob metum caden-
tium constantem virum; ob metum in-
firmi mortis, mutilationis, amissionis no-
bis tamæ, honoris; est enim necessitas
regens, quæ cogit. Thomas Hurtadus, &
Leander *tr. 5. de pœn. disp. 7. qu. 74.*
tenetur tamen debet alia remedia effica-
cia, quæ absque isto gravi incommodo ad-
hiberi potest.

Inferitur nonò: posse absolvi, qui non
sola eiecit sæminam, cum qua solitus fuit
cohabitare, si gravissimum damnum in re fa-
mulari, ac pecunia deberet pati. Ovedeus
2. tr. 6. contr. 3. num. 163. dummodò
cohabitatio sit ad breve tempus, ut notat
Cubus Pal. *tr. 2. disp. 2. punct. 9. §. 3.*

Inferitur decimò: esse dispositum ad ab-
solvendum. *Ex am. Ecclesiast. Tom. 1.*

solutionem sacramentalem illum, qui cum
con sanguine, vel alia sæmina habitante
in diversa domo, habet frequentes tactus
inhonestos, quamvis nolit abstinere ab in-
gressu illius domi ob gravem infamiam,
quam subiret, nisi ingrederetur. Navarr. *in
sum. in cap. 3.* dummodò tamen adhibeat
alia remedia.

An autem, si postquam adhibita sunt alia
remedia, & pœnitens sæpius absolutus in
eadem relapsus sit peccata sine ulla emen-
datione, possit absolvi, quamvis nolit o-
mittere illam occasionem, est gravissima
difficultas, atq; ea tota pendet ab illa quæ-
stione, an in tali casu teneatur pœnitens
subire illud grave damnum, ut tollat occa-
sionem proximam. Non teneri ad hoc, a-
deòq; posse in prædicto casu absolvi, docet
cum Vivaldo, & aliis, Cardinalis Delugo
de pœn. disp. 14. n. 156. Ratio his Doctori-
bus est, quia si primà vice non tenebatur,
neque deinde tenetur; nam cum occasio
proxima non sit peccatum, sed dispositio
ad peccatum, potest cohonestari ex illo
gravissimo damno, quod ex remotione oc-
casione subire deberet; & ut approbans
hanc sententiam, ait Gobat. *in quint. tr. 5.
c. 2.* in tali casu ille occasio proxima
patitur, non vult, sed permittit peccatum, se
exponendo periculo cū proposito resisten-
di, quoad poterit. Quod adeò firmum est
Cardinali Delugo, approbantibus Dicastil-
lo, & Gobat, ut dixerit, Petrum constitutum
in periculo proximo peccandi, quod aver-
tere nequit, nisi incurrat extremam pau-
peratatem, & calamitatem, si haberet reve-
lacionem, quòd sit tentationi succubiturus,
non teneri illam occasionem removere;
adeòque posse absolvi, si animum habeat
utendi omnibus aliis mediis, quæ confessi-
tus prudens injunget. At oppositum docet

Bbbb

Saa-

„ Suarez de pœn. disp. 32. sect. 2. cui assentior
 „ quia si adhibitis omnibus aliis mediis, per-
 „ severans in illa occasione proxima, non
 „ experitur ullam emendationem, videtur,
 „ quod remotio talis occasionis sit unicum
 „ medium ad vitanda peccata, adeoque adfit
 „ obligatio tollendi tale periculum; nec ab
 „ hac obligatione eximitur ratione damni,
 „ quod passurus erit, juxta illud, *si oculus tu-
 „ us, vel pes tuus scandalizat te, eripe eum;*
 „ & quidem debet homo, juxta Christi Do-
 „ mini præceptum, amittere potius omnia
 „ bona mortalia, ne animæ suæ detrimentum
 „ patiat. A fortiori dabunt hanc doctrinam
 „ Tannerus tom. 4. disp. 6. n. 112. Lopez in
 „ *instruitorio cap. 8.* Cajet. & Corradus, qui
 „ omnes docent, etiam si nulla alia media
 „ fuerint inutiliter adhibita, adhuc non ob-
 „ stante quocumque damno teneri homi-
 „ nem deserere occasionem proximam. Ad
 „ argumentum pro opposita sententia re-
 „ spondetur: Non teneri hominem, ante ad-
 „ hibita alia media, subire illud grave dam-
 „ num ex remotione occasionis; quia hæc
 „ remotio non apparet unice necessaria ad
 „ vitanda peccata; apparet tamen unice
 „ necessaria, si postquam adhibita sunt alia
 „ media, hæc videntur insufficientia ad im-
 „ pediendos relapsus: Unde non est mirum,
 „ si antequam adhibita fuerint alia media,
 „ homo sit dispositus ad Sacramentalem ab-
 „ solutionem, non verò post adhibita intutili-
 „ ter alia media; nam in primo casu cum re-
 „ motio occasionis non fuerit unicum medi-
 „ um, non tenebatur homo ad illud suscipi-
 „ endum cum notabili incommodo: in se-
 „ cundo casu, cum censeatur unicum medi-
 „ um, tenetur ad illud etiam cum notabili
 „ incommodo; adeoque, si illud adhibere
 „ renuat, non est dispositus ad Sacramenta-
 „ lem absolutionem.

„ Ubi obiter moneo Confessorios, ut con-
 „ no curent, quòd illi, quorum conscientia
 „ dirigit, vivant cautè in usu operum
 „ etiam probabiliorum; potest enim accidere
 „ casus, quòd aliqua opinio confidetur
 „ cisa à circumstantiis, appareat una à
 „ hic, & nunc non sic tuta in praxi, vel
 „ quòd in praxi sit tractiva alicujus neces-
 „ sientis, adeoque illa eadem virtus, que
 „ prohibet illud inconveniens, prohibet
 „ etiam hic, & nunc usum illius operum
 „ Vel potest accidere, quòd usus alicujus
 „ pinionis in praxi impediat aliquid me-
 „ um unicum ad observantiam alicujus
 „ tutis, ad quam tenemur ex præcepto
 „ quidem virtus obligat, ne deducatur in
 „ xim illa sententia. Vel potest accidere
 „ quòd usus alicujus opinionis sit cum pe-
 „ culo ruinæ animæ; hujusmodi sententia
 „ rum usum, & reverentia erga Deum, et
 „ mor propriæ salutis æternæ impedit.
 „ G. qui probabiliter credit, se commisisse
 „ peccatum, si tali, vel tali occasione se
 „ nat, nequit se illi occasione committere
 „ ceter etiam probabiliter judicet, nullum
 „ tratorum peccatum; nam hoc fecerit
 „ judicium potest esse fallax, ac propo-
 „ qui eo duceretur, traheretur ad peccatum
 „ ruinæ, ut meritò, ac rectè discerneretur
 „ muniter scholastici contra paniceum.

Hæc Sieri.

366 In recensitis tamen corollariis
 [maxime quoad proximam] attendendum
 sit vera impossibilitas moralis, & non he-
 tur: Et ubi ea est vera, si verè præsumatur
 tior remedia adhibeantur, & non possunt
 quod contingere potest in pluribus. Si
 plium in corollario decimo, ubi non
 practicam impossibilitatem moralem
 inquam moralis impossibilitas est
 abstinendū ab ingressu diversæ dicitur

cum qua frequentes tactus inhonesti est expertus? Sæpe quis occupationis suæ causa, solet diu desistere ab accubitu domus mulieris, quam frequentare debet, absque ulla impossibilitate motiva, & absque eo, quod inde gravis iniuria oriatur: hoc igitur idem, quod practice necesse est, cur non potest practice?

3661 Insuper Cardenas *disert.* 40. *num.* 1. dicit, cadere sub damnatione Innocentii 2. opinionem (quam non pauci doctorum nuncupant) esse non fugere occasionem proximi cum iacturâ divitiarum, seu pecunie *seruata*: Non enim limitat ad urgentem necessitatem moralem concubinae, neque ad impossibilitatem moralem, sed illa causa, quam asserunt, ut concubina non teneatur expellere occasionem proximi, manet intra terminos solius utilitatis, neque in terminis comprehensis sub damnatione.)

3662 In quolibet ergo casu occasione proximi, quam quis patitur, non est danda absolutio, nisi impossibilitas moralis existat, & quatuor remedia verè ab eo adhiberi, & passio obcecet. Et favet monitum ipsius Sieri in fine, De occasione proximi voluntaria agit Ant. à Spir. Sanct. de Sacramentis. *tr. 5. disp. 3. à n. 127. ad 183.*

QUÆRES I.

3663 Sacerdos, qui est in occasione proximi, quatenus retinet domi concubinam sacris vestibus in Sacristia conficitur, & dicitur Confessario, se ejectionem concubinae. An Confessarius debeat illum absolvere? Resp. Nec debere, nec posse, maxime, si factâ interrogatione, reperiat idem

aliis vicibus promissile, & non servasse promissum. Ratio est; quia ex una parte negando absolutionem, impedit periculum nullitatis sacramenti, & sacrilegii ob periculum indispotionis Sacerdotis, quæ quidem circumstantiis rationabiliter præsumitur. Ex alia parte non facit injuriam Sacerdoti; quia potest sibi providere per veram contritionem, *v. l. 3. à n. 279.*

QUÆRES II.

3664 An Confessarius possit permittere pœniti, qui concubinam dimisit, ut ad ejus domum accedat ad visendos filios, quas ex ipsa genuit?

Affirmat Sancius in *selectis disp.* 10. *num.* 9. si non sit periculum reincidentia, nec scandalum, in quantum constet de emendatione.

Sed rectius Clericatus *cap.* 12. *num.* 33. cum Diana docet, non debere accessum permittere sine necessitate, & tunc non nisi cum probis sociis: *v. num.* 3646.

PRUDENTIA CUM RECIDIVIS

3665 REcidivitas, seu consuetudo peccati, propriè distinguitur ab occasione proxima; quia occasio proxima *ex num.* 1044. ultra periculum formale peccandi dicit occasionem extrinsecam, consuetudo verò est frequens reincidentia in idem peccatum, sine emendationis apparentia, orta ex intrinseca fragilitate; hinc consuetudinarius, & recidivus dicitur juvenis, qui frequenter se polluit, nullam emendationem ostendens; hic quidem non tenetur ad occasionem repellendam, quia occasio est ipsa fragilitas carnis juveni intrinseca, & involuntaria; tenetur ad periculum formale vitandum, aut saltem extenuandum per actus proprios supernaturales.

Bbbb 2

No.

3666 Nomine autem consuetudinarii, & recidivi, quoad prudentiam confessorii, veniunt etiam illi, qui sunt in occasione proxima extrinseca involuntaria, ob impossibilitatem physicam, aut moralem eam repellendi. Bertaldus in Reg. prud. cit. & Tamb. tom. 2. in meth. Confes. lib. 3. c. 3. §. 4.

3667 Item, aliud est [ait Cardenas] negare consuetudinario absolutionem, donec auferat consuetudinem; & aliud per unam, vel alteram hebdomadam absolutionem differre, ut vim sibi inferat contra consuetudinem: his pramissis.

3668 Dico, 1. Confessarius, si vel ex praeiis monitionibus, vel ex proprio remorsu videt in consuetudinario aliquam emendationem, quatenus non cum tanta frequentia, sed rarius cadit, debet illum absolvere; Tamb. & Bertaldus cit. quia tunc poenitens est dispositus, & stante aliqua emendatione, habet jus ad absolutionem; & denegatio, aut dilatio absolutionis, posset eum desperare, ut caderet in pejus. Hinc

3669 Dico, 2. Confessarius desperans de emendatione consuetudinarii, si prudenter discernit eum non habere verum propositum non peccandi, sed remissum, aut oretenuis, debet absolutionem denegare, aut differre, donec reperiat eum dispositum cum firmo proposito non peccandi. Si vero in eo discernat verum propositum non peccandi, potest liberè eum absolvere, sed etiam potest absolutionem differre. Cardenas dis. 39. cap. 5.

Assertio tres habet partes: ratio prima, quia tunc poenitens non est dispositus, cum ei deficiat verum propositum.

3670 Ratio 2. Quia tunc poenitens est verè dispositus, adeoque potest confessorius illum absolvere, juxta illud Trid. sess. 14. cap. 2. Poenitentes per Sacerdotum sententiam non

semel sed toties, quoties ad poenitentiam veniential confugerint, posse ab admisso peccato liberari; & D. Hieron. Epist. 46. ad Rufinum. Non solum septies, sed septuagies septies delinquenti, si convertatur ad poenitentiam, peccata condonantur: v. num. 3073.

3671 Ratio 3. quia confessorius non solum est iudex, sed etiam medicus, & quoad dilatio absolutionis est validum remedium curandum, aut saltem extenuandum, tum bonum consuetudinis peccati, tum potentia confessorii illud adhibere, quando poenitens expediens judicaverit. Ad hoc autem innuit Cardenas cit. cap. 2. n. 32. magis videtur prudentia in confessorio; nam remedia, quae aliquibus prosunt, aliis possunt nocere, & deversus infirmorum dispositiones. Idem insinuat Conc. Later. in cap. omnes vestrae sexus, dicens, Sacerdos autem si dixerit, & cautus, ut more periti medicus sapienter dat vinum, & oleum vulneribus sanatis.

Confessarius igitur sit medicus, non iudex, & ejus finis sit orem lucrari, non perdere: v. prop. 60. ab Innoc. XI. anno 1674. 3052.

PRUDENTIA CUM MERETRICE

3672 **T**amb. in meth. Conf. lib. 3. cap. 5. §. 5. cum Bauci, & Non. dicitur, tunc tenet, meretricem in lupanari esse, non posse absolvi concurrentibus tribus, videlicet, 1. iusta causa permanendi in eo loco, quatenus hic, & nunc alium non habet, tamen ut omni conatu curet alio abire, & virtutem detestatione peccati, 3. constanti proposito Dei auxilio non peccandi in ea occasione.

3673 Dico: si hujusmodi meretrix non dat ad confessarium spontè, ex vera poenitudine, & cum eximio dolore, tunc potest absolvi concurrentibus dictis tribus, ut à num. 3652.

Stretio accedat tempore Paschali, ut fa-
licite precepto, non debere statim absol-
vel differendam esse absolutionem juxta
pendentiam confessarii, attentâ ejus frequen-
tiam peccandi; quia tunc potest pruden-
ter decernere, an propositum sit efficax, &
salutem. Eximitur semper casus, quo ista ex-
ordinarium dolorem, & propositum ha-
bet, ut confessarius prudenter discerneret,
an deo efficaciter tactam, & victam: tunc
eodem expediens est, ut statim absolvat,
conditionibus confirmet; & sacramentorum
receptâ muniat.

CAPUT VI.

De Peccatis.

PECCATUM PHILOSOPHICUM.

Elebris, sed non satis clara est di-
visio peccati actualis in philoso-
phicum, & theologicum: quam plurimum autem
quætionum confusione seclusâ,
hec quidem divisio solum habet locum
in casibus ab intrinseco malis, ut perjurio,
homicidio, odio Dei, &c. hoc præmissis.

3675 Dico: Peccatum Philosophicum,
& Theologicum, non distingui nisi penes di-
versas consideraciones: si enim peccatum
homicidium innocenti, dicitur philo-
sophicum consideratum, ut contrariatur na-
turæ rationali, seu rationi: dicitur Theologi-
cum consideratum, ut offensa Dei, & contra-
riatur legi æternæ: consideratio enim ratio-
nis, & virtutis moralis naturalis est philoso-
phica, consideratio verò Dei, ejusque legis æ-
ternæ est Theologica: Hinc homicidium inno-
centis consideratum, ut contrarium princi-
pium naturali: Quod tibi non vis, alteri ne fe-
ceris dicitur peccatum philosophicum; con-
trarium verò, ut contrarium legi æternæ,
Theologicum.

Reverâ tamen, & ex natura rei idem pec-
catum, nempe idem homicidium innocenti
est philosophicum, & theologicum, quia eo
ipso, quod adversatur rationi naturali indis-
pensabiliter, adversatur Deo, ejusque legi
æternæ, adeoque est offensa Dei, & pecca-
tum Theologicum. Unde non datur pecca-
tum philosophicum re ipsâ, & in praxi à
Theologico separatum; non enim dari po-
test homo legis naturalis invincibiliter igna-
rus.

3676 Lex namque æterna interior Dei ex
num. 142. non consistit in imperio libero ad
extra, sed in judicio intellectus representan-
tis bonum, & malum naturale, & in actu vo-
luntatis divinæ reprobatio, & displicentiæ
circa malum, approbatio, & complacentiæ
circa bonum, explicato per verbum indica-
tivum, Nolo malum, v. gr. homicidium, Solo
bonum, v. g. dilectionem proximi.

3677 Quæ lex (ut vides) est naturalis, &
necessaria, estque lex propriè dicta, & obli-
gatoria, quia actum divinæ voluntatis in-
cludit. Quæque lex nobis innotescit, & in-
timatur independentè à revelatione, & lo-
cutione libera extrinseca, sed per lumen na-
turale, eo tempore, quo homines usum ra-
tionis accipiunt, ita ut usus rationis sit dictæ
legis notificatio, & intimatio; hinc per hu-
jusmodi legem incipiunt discernere inter
bonum, & malum, adeoque ex eo tempore
lex naturalis incipit obligare. Quare, si non
supervenisset lex externa Dei per revelatio-
nem, & locutionem liberam factam Moyfi,
prohibens homicidium, & præcipiens dile-
ctionem, adhuc obligati essemus ad non oc-
cidendum, sed diligendum; hujusmodi nam-
que locutio, seu imperium liberum, non est
aliud, nisi externatio legis æternæ naturalis
interioris.

3678 Quod autem detur hujusmodi lex
Bbbb 3 natu,

naturalis intimata nobis per usum rationis, & naturæ lumen, independenter ad omnem promulgationem externam, suadet Regius Pfalter in Psal. 4. qui, cum interrogasset: *Quis est, nōdit nobis bonat: ut scilicet ea sequamur*, respondet: *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine*. Hinc Paulus ad Rom. 1. *Gentes naturaliter ea qua legis sunt, faciunt, & sibi ipsi sunt lex, & ostendunt opus legis inscriptum in cordibus suis*. Et tandem Cicero, 1. de legibus, legem naturalem definit, quod sit *Ratio summa iustia in natura, qua jubet ea, qua faciendū sunt, prohibetque contraria*.

3679 Insuper ultra lumen naturæ legem æternam cunctis hominibus intimans, & Deum esse demonstrans (Dei namque existentia est naturaliter cognoscibilis) dantur divina auxilia sufficientia, ut non detur in praxi ignorantia invincibilis Dei, & legis naturalis æternæ.

3680 Firmiter demonstratur ex seria, & sincera Dei voluntate, quā teste Apostolo, 1. ad Tim. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*. Super quo præclarum est testimonium D. Clementis Rom. lib. 2. *constit. Apost. c. 59. Ex ore Domini nostri Jesu Christi audivimus, & perfectæ esse scientes didicimus, quæ sit voluntas Dei, bona placens, & perfectæ per Jesum Christum nobis demonstrata, ut nullus intereat, sed universi homines unanimi sententia credentes ei, & unanimum laudem ferentes in eum usant in æternum*.

3681 Ex quo fit, ut nullum hominem Deus destituerit mediis sufficientibus, & necessariis ad sui, & fidei cognitionem. Et quidem suā universali, & mirabili providentiā, teste Joan. c. 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*.

Hinc Theologi docent, nullum ex infideli-

bus esse, quem Deus per se ipsam, aut Angelum custodem non illuminaverit, vel explicite, prædicatores mittendo, vel interne suggerendo fidem; sive implicite, suggerendo, quod lecta, in qua veritas, sit, ag proinde veram inquirat, quod quidem assertum suadetur, tam ex recitatio testimonio Joannis, quā ex diligentia Angelorum custodia; quoniam sicut Angelus tenet semel fideles vexit circa mysteria fidei, incredibile est, quod Angelus Custos non mel infidelibus inspiraret, quod lecta, in qua versantur, sit falsa.

3682 Præterea efficacibus, & præclaris mediis munire volens (ut ait Paulus ad Corinth. 5.) *Pro omnibus mortuis Christus: ut & qui vivunt, jam non moriantur, sed et qui pro ipsis mortuus est, & vivit: adeoque nullus hominum est, qui non ab eis, & infidelibus gentibus, & athenis, qui influxum à Jesu Christo non accipit*. V. in prop. 4. 5. & 6. ab Alex. VIII. de...

3683 Hinc colliges, in actibus ad peccatum feco malis malitiæ philosophicæ esse naturaliter annexam malitiam theologiam, & offensam Dei, & peccatum mortale, quod respondet pena æterna, à cujus in commutatione non excusat, quia pena æterna, & peccata extraordinaria, ut censura, & excommunicatio, & quasi naturalis, annexa culpa mortali; adeoque qui libere, & adverte consentit in malitiam moralem naturaliter annexam, tacite consentit in pena æterna, quoniam nedum philosophicæ, sed et theologice peccat, cum offendat Deum.

3684 Hæc ratio, qui in lege contra eam graviter deliquerunt, & peccata mortali, & theologice peccaverunt, & eo decesserunt, damnati sunt, ut in Can. contingere potuit.

3685 Totam rem mirè firmas, &...

re, pœnituit eum, quòd hominem fecisset in terra. Et Genetis cap. 19. Delebimus enim locum istum, eo quòd increverit clamor eorum coram Domino, qui misit nos, ut perdamus illos. Unde Sancti Patres dicunt, hanc, scilicet ostensionem legis naturalis, fuisse unam ex causis, ut Deus legem scriptam dederit,

3687 Reverà tamen ante legem scriptam fuit peccatum; quia fuit lex naturalis, cuius transgressio est peccatum. Constat ulterius ex pœna, nam ait Apost. ad Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, in pœnam; propter peccatum enim Deus ante legem scriptam punivit aquis diluvii totam carnem & igne Sodomorum Urbes.* Hinc teste eodem Apost. ad Eph. c. 5. *propter hæc enim, scilicet fornicationem, immunditiam, & avaritiam, venit ira Dei in filios dissidentia.*

3688 Hinc merito ab Alex. VIII. die 24. Augusti 1690. damnata fuit propositio sequens:

Peccatum philosophicum, seu morale, est actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi, theologicum vero & mortale, est transgressio libera divinæ legis. Philosophicum quantumvis grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei neque æterna pœna dignum.

3689 Exinde excluditur primò error eorum, qui conceptus formales peccati Philosophici, & Theologici, solum metaphysicè (& ut melius dicam) secundùm diversâ connotata, & varias considerationes distinctos in re, & practicè separantes, insuper ignorantiam Dei invincibilem practicè, imò regulaciter admittentes, dixerunt, Americanos, Romanos, & Gentiles, qui vitam adultèrii, stupris, furtis, & homicidiis plenam duxerunt

re, pœnituit eum, quòd hominem fecisset in terra. Et Genetis cap. 19. Delebimus enim locum istum, eo quòd increverit clamor eorum coram Domino, qui misit nos, ut perdamus illos. Unde Sancti Patres dicunt, hanc, scilicet ostensionem legis naturalis, fuisse unam ex causis, ut Deus legem scriptam dederit,

3687 Reverà tamen ante legem scriptam fuit peccatum; quia fuit lex naturalis, cuius transgressio est peccatum. Constat ulterius ex pœna, nam ait Apost. ad Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, in pœnam; propter peccatum enim Deus ante legem scriptam punivit aquis diluvii totam carnem & igne Sodomorum Urbes.* Hinc teste eodem Apost. ad Eph. c. 5. *propter hæc enim, scilicet fornicationem, immunditiam, & avaritiam, venit ira Dei in filios dissidentia.*

3688 Hinc merito ab Alex. VIII. die 24. Augusti 1690. damnata fuit propositio sequens:

Peccatum philosophicum, seu morale, est actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi, theologicum vero & mortale, est transgressio libera divinæ legis. Philosophicum quantumvis grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei neque æterna pœna dignum.

3689 Exinde excluditur primò error eorum, qui conceptus formales peccati Philosophici, & Theologici, solum metaphysicè (& ut melius dicam) secundùm diversâ connotata, & varias considerationes distinctos in re, & practicè separantes, insuper ignorantiam Dei invincibilem practicè, imò regulaciter admittentes, dixerunt, Americanos, Romanos, & Gentiles, qui vitam adultèrii, stupris, furtis, & homicidiis plenam duxerunt

xerunt, non peccasse peccato theologico, quia Deum non cognoverunt; sed solum peccato philosophico, in quantum præmissa delicta solum contraria rationi naturali cognoverunt; ac proinde non commisisse offensam Dei, nec fuisse aternâ pœnâ dignos.

3690 Secundò excluditur error eorum, qui Molinistarum errores sectantes, & latam viam peccandi licentiæ aperire volentes, præcisiones objectivas, imò & formales, practicas, ac physicas chymizavere, dicentes animas unitas, tentationibus carnis urgentibus, non debere curare, quid agant sensus; sed in Dei amore, & unione persistere; & si tunc sensus in libidines, etiam viri cum muliere prorumpant, non peccari Theologicè; quia nec offensam Dei, nec Deum actu cognoscunt. Quæ major fatuitas? Præterdunt siftere in unione, & amore Dei, & simul illum non cognoscere. Stulte: Si Deum non cognoscis, quid amas? Idolum.

3691 Ad peccatum igitur theologicum, non requiritur, quòd fiat ex intentione expressa contrariandi Deum, seu legem naturalem aternam; quia hoc adderet rationem contemptus formalis: sed quòd actu cognoscatur esse contrariu Deo, seu legi naturali aternæ. Adeoque peccatum philosophicum, seu actus ab intrinseco malus, si sit voluntarius, quatenus scilicet cognitus esse contra rationem, adhuc est volitus, necessariò est offensam Dei; quia est contra legem aternam, & inde contra ejus legislatorem, qui est Deus.

PECCATUM THEOLOGICUM

3692 **A**ctuale ex D. August. *Est dictum, factum, vel concupitum contra legem aternam*; per Scotum, *est carentia reverentis debita inesse actui*. Quæ definitio licet propriè competat peccato commissio- nis, ex ea tamen hauriri potest definitio pec-

cati omissionis, quòd sit non dictum, vel factum, vel non concupitum contra legem aternam.

3693 Clariùs: *Peccatum commissio- nis est, quòd fit id, quòd prohibetur: Peccatum omissionis est, quòd omittitur id, quòd præcipitur*.

3694 *Peccata spiritalia sunt, quæ sumantur per potentias spirituales, scilicet Ambrosia, ira, &c. Carnalia sunt, quæ continentur per potentias carnales, ut furta, homicidium, fornicatio, &c. Item peccatum aliud dividitur in peccatum cordis, viri, & operis, quatenus tripliciter peccari potest, cogitatione, verbo, & opere.*

3695 *Peccatum habituale est inclinatio in anima ex peccato actuali, quæ permanente.*

3696 *Peccatum originale est carentia justitiæ originalis transfusa ab Adamo per virtutem feminalem in posteros.*

3697 *Vulnera peccati originalis sunt ignorantia, malitia, concupiscentia, & infirmitas. Quæ vulneratio orta est ex corruptione illius ordinis, & armoniæ, quæ erat in justitiæ originalis habebatur, ut corpus, sensus rationi, & ratio Deo plebè fieret. Eius pœna est exclusio à vita aternâ.*

3698 Et quamvis hæc quatuor vulnera sint præcipuè effectus peccati originalis, etiam effectus peccati actualis, peccati mortalis; nam per illud ratio hebetatur, voluntas inclinatur ad malum, induratur ad bonum, infirmitas tentationes vincendas, & ad bonum aggrediendum; denique potentia appetitiva & sensus magis fervent ad malum.

PECCATUM MORTALE, ET VENIALE

3669 **D**ifferunt, quia *Mortale privat aeternam gratiam, Veniale tantummodo*.

Lex igitur intendit obligationem, consilium verò perfectionem,

MORTALE, ET VENIALE PER ACCIDENS.

3703 **Q**Uando dicitur mortale fieri veniale per accidens, & e converso, non est sensus, quòd actus, qui est mortalis, fiat venialis, aut e converso; sed quòd materia, quæ ex genere suo esset mortalis, aut venialis, ratione circumstantiæ adjunctæ sit venialis, aut mortalis. In hoc sensu.

3704 Peccatum ex genere suo mortale fieri potest veniale, 1. *Ex imperfectione actus*, scilicet ex defectu plenæ advertentiæ, aut libertatis, de quo fusiè modò: qui defectus potest universaliter dari in qualibet materia.

3705 2. *Ex parvitate materia.* Parva materia est illa, quæ supposita gravitate finis, iudicio prudenti parum conducit ad dictum finem à Legislatore intentum. Hinc, quia iudicio prudenti labor unius horæ parum conducit ad finem vacandi Deo die festo, multum verò labor sex horarum; idem ille erit materia parva, & venialis, iste magna, & mortalis.

3706 Parvitas materiæ à mortali excusans non datur in omnibus materiis; non enim datur in materia infidelitatis, in simonia de jure divino, in juramento falso assertorio, in materia luxuriæ, ut fusiè dictum est in propriis locis. Parvitas materiæ non datur in illis materiis, in quibus ex ratione per se prima objecti oritur notabilis oppositio ad virtutem, quæ circa illud versantur, ut in allatis exemplis, v. gr. in actu hæresis contra fidem; datur verò in illis materiis, in quibus ex ratione per se prima objecti oritur oppositio ad virtutem, neque gravis, neque levis, sed talis est ratione per se secunda. Sic furtum opponitur contra justitiam ratione dani proximi, quod non est grave, aut leve

Cccc leve

leve ex ratione per se prima damni proximi, sed ratione quantitatis rei, aut conditionis persona.

3707 Peccatum ex genere suo veniale fieri potest mortale per accidens, i. ratione conscientia erronea, de qua in num. 9.

3708 2. Ratione contemptus, aut inobedientia formalis. Contemptus formalis. Habetur, 1. quando præceptum violatur, eo quia contemnitur præcipiens formaliter, ut superior est; seu quando præceptum violas, eo quia ipsi, aut superiori subjei renuis: & hoc est peccatum superioris consummata, 2. Quando non vis obedire præcepto, aut superiori, quia præceptum est, vel quia superior est; & hoc est peccatum inobedientia formalis.

3709 Qui peccat contemptu formali, duo peccata committit in confessione exprimenda, unum contra virtutem, cujus est præceptum, alterum contra obedientiam, vel contra Religionem, si Deum præcipientem contemnat.

3710 Qui contemnit contemptu materiali præceptum humanum leve, aut grave in materia levi, venialiter peccat; mortaliter autem, si sic contemnat præceptum divinum, Contemptum materiale in præsentu voco, quo quis præceptum violat, ex eo quia contemnat præcipientem sumptum non formaliter, ut superior est, sed materialiter ut talis homo est, v. gr. quia est indiscretus, imprudens, indoctus, indignus, &c. ratio est, quia in 1. casu contemptus dicitur non absolutus, sed secundum quid, quo contemnitur homo talis, non potestas, ac proinde injuria non redundat in Deum, a quo est omnis potestas; in 2. casu injuria fit Deo, qui etiam quoad esse Dei est summâ reverentiâ dignus.

3711 Item non peccas mortaliter, si rem levem parvipendas, non quia præcepta est,

& relatè ad præcipientem formaliter, sed ira, aut quia res levis est. Idem est, si parvipendas rem levem præceptam præcepto formali ex eo quia præcisè res levis est; si contemnas vile præceptum Divinum, aliis tamen blasphemiam committeres, & faceretur v. n. 2070.

INOBEDIENTIA FORMALIS

3712 Est vitium inclians ad non faciendum, quod jubetur, ex eo quod jubetur, quod jubetur. Materialis est, quod non ad non faciendum, quod jubetur, quod jubetur. Inobedientia formalis importat malitiam in conscientia inobedientia in confessione exprimens. Inobedientia verò materialis, est circumstantia generalis inclua in omni peccato, ac proinde non involvit malitiam inobedientia, nec est in confessione exprimens, nisi præsupponat præceptum legitimum, specialiter obedientiam intendens, ut si furatur, regulariter solum committit inobedientiam furti, minimè inobedientiam, nisi fuerit ulterius prohibitum sub præcepto, vel li obedientia.

3713 Præceptum formale obedientia dicitur, quando superior præcipit: In nomine sancti obedientia, in nomine Christi, &c. forma; & tunc teneris obedire sub mortali, quia intendit obligare quantum potest, veniali, vel nullo, si ab forma utatur sem. lib. 4. c. 1. dub. 4.

3714 Declaratur: ut præceptum formale obliget sub mortali, duo simul requiruntur, & n. 149. materiam superioris intentio, quâ intendat sub mortali obligare, & gravitas materia; nam superior sub veniali obligare in materia veniale. Gravitas autem in materia confidit in test vel secundum se, vel ratione circumstantiarum; hinc quamvis non obliget superior præceptum sub mortali obliget.

hendunt, quòd malè agant, minimè quòd graviter, & mortaliter malè agant.

3723 Peccare solùm venialiter, tenent Ariaga *de actibus hum.* Nav. Bufem. & plures apud eos, 1. Quia talis malitia sic apprehensa, est imperfecta in genere moris, adeòque non potest actus contrahere ex illa malitiam gravem, sed levem, 2. Quia gravitas nullo pacto est cognita; igitur non est voluntaria, & inde contrahi non potest, 3. Quia aliàs, si quando quis profert mendacium leve, cogitaret solùm in genere actum esse malum, & nullo pacto cogitaret esse leve, peccaret mortaliter, ex disparitate non assignanda; quod est valde durum.

3724 Falsum autem est, quòd operans cum tali cogitatione censetur virtualiter velle actum, etiam si esset mortalis; quia intentio virtualis supponit actualem præteritam, in aliquo uno medio permanentem, quæ nulla supponitur. Nec si operans est obligatus ad diligentiam ad inquirendum, an actus sit mortalis, vel non; quia de gravitate nulla supponitur in mente cogitatio, dubietas, aut suspicio; ac proinde inadvertentia, & oblivio est invincibilis. Nec sequitur, quòd inde rudes in gravissimis peccatis, & furtis regulariter à mortali excusarentur; quia regulariter, licet non advertant distinctè ad quantitatem furti, & damni v. gr. satis explicitè advertunt ad gravitatem in consulo; quod sufficit, ut graviter peccent.

QUÆRES. III.

3725 *An his actus, quo quis dicit: Volo committere omnia venialia, sit peccatum mortale?*

R. Esp. esse mortale non ex genere suo, sed per accidens ratione periculi probabilis peccandi mortaliter, cui se exponit, juxta illud Eccles. 19. *Qui spernit modicam, paula-*

tim decidet, & D. Greg. III. post. amonitio. Qui minima peccata devotare negligit, in tu justitia, non quidem rapuit, sed pariter totus cadit. Mathrius dif. 15. n. 50. de litema contra Castrop.

4. RATIONE SCANDALI, AUT FINIS.

De quo actum est à pag. 41.

AD PECCATUM MORTALE REQUIRITUR

3726 **U**ltra materiæ gravitatem, requiritur perfectè voluntarius, id est cum plena advertentia malitiae, & cum pleno voluntatis consensu, & cum alterius defectu excusetur quis à culpa tali: debet, inquam, esse actus humanus, & voluntarius, hoc est procedens ab homine liberè cum prævia cognitione objecti, & homo debet esse liber libertate prævia differentia ut ita agat, aut omittat, ut non agere, aut non omittere; juxta Eccl. 31. *Beatus vir, qui potest transgredi, non est transgressus, facere malum, & non.* Alioquin actus ab eo procedens dicitur *actus hominis*, quatenus ab homine dederet; sed non *humanus*, quia motus libero etiam fieri potest à beato, v. 2. *8. ab Alex. VIII. damn.*

3727 Plena advertentia tunc habetur quando intellectus per firmum, & per judicium, cum libero, & expedito animi sensuum usu de malitia objecti advertit, de ea expendendo singula.

Advertentia imperfecta contingit vel propter hominis ad singula discernendi tarditatem, qui licet advertat rem delicti, imperfectè tamen, & veluti in se solo advertit. Vel quia sit impeditus liberè

libertati relinquit, ita ut simpliciter impediri possit; & evenire solet ob distractionem, aut passionem aliquam sensitivam; nam sicut, quando hæ sunt perfecta, libertatem impediunt, ita quando sunt imperfecta, illam diminuunt. 3. Motus perfectus, & deliberatus, qui tunc habetur, quando consensus est plene liber, præsupponens rationem independentem singula, quæ malitiam concernunt.

3730 Motus primò primus nullum est peccatum, se etiam si objectum sit in graviter malum. Et sic omnino à peccato exculantur vehementissimi motus ira, concupiscentia, & sensualitatis. Motus secundò primus est peccatum veniale. Motus tandem deliberatus est peccatum mortale, si materia sit gravis.

3731 Difficultas tamen non levis est ad dignoscendum, quandonam sit, vel non sit in actu plena advertentia, & deliberatio, plenusque, ac perfectus voluntatis consensus. Et quamvis ex dictis non mediocri haberi possit notitia, ut tamen plenius rem expendam, conjecturas, & signa valde utilia, quæ communiter à Doctoribus recensentur, afferam.

3732 Signa igitur imperfectæ advertentiæ sunt, 1. remissæ, & (ut ita dicam) ad similitudinem semidormientis rei malitiam apprehendisti, 2. Si postea melius considerans, judicas te id non fuisse facturum, si ita apprehendisses, 3. Si vehementi passione, apprehensione, vel distractione laborasti, vel turbatus fuisti, ita ut ferè nescires, quid ageres: ita Busem.

3733 Signa imperfecti consensus sunt. Primò, si quando actionem aliis graviter malam quis fecit, non fuit plene sui compos, sed quasi semidormiens, distractus, &c. ita ut judicet, se id non fuisse facturum, si plene vigilasset. Inò addit Mast in 7h. mor. disp. 15. de ge. Cccc 3 quòd

3734 In voluntate autem tres reperiri solent motus, & 1. motus primò primus, qui est motus ulum rationis, & malitiæ advertentiam prævenit, ac promde nullo pacto est liber; vel (juxta mea principia) esto aliquam imperfectionem cognitionem supponat, ut tamen ita celer, ut non sic in hominis potestate eum cohibere, in quantum vehementissima passio sensitiva, aut distractio, ita rationem perturbat, ut non sit locus libertati. 2. Est motus secundò primus, qui advertentiam imperfectam supponit, hoc semple-

quòd, si quis post factum dubitet, an id fecerit in fomno, vel in vigilia: dum esset sui compos, vel non, &c. non est leve indicium, id fecisse sine plena advertentia, & sine pleno consensu; nam quæ cum plena advertentia fiunt, facilius sic facta cognoscuntur, quia plena advertentia præterita liberam permittit homini de suis actibus cognitionem, nisi fortè temporis mora aliquam induxerit oblivionem.

3734 Secundò, si quis dubitet, an plene consenserit. Si sit vir timorata conscientie peccatum mortale abhorrens, eique dissentite solitus, præsumendus est, non plene consensisse, licet aliquam in repellendis tentationibus negligentiam admiserit. Secus est iudicandum de viro perduto, tentationibus succumbere solito. Ratio utriusque est; quia ex juris peritis valida præsumptio, & probabilitas ex consuetis desumitur.

3735 Tertiò, si quis valde timide, & suspensè, se processisse meminit, 4 Si comperias te fuisse sub tali dispositione, talibusque circumstantiis, ut faciliter potuisses peccatum exequi, non tamen his executus; imò cum tui plene compos es, præ viribus respuis, præsumere potes te non plene consensisse; quia non ita faciliter affectus deliberatus mutatur. Hinc (ut advertit Tamb. cap. 1. de Peccatis, §. 3. n. 28.) quando motus pravus tempore imperceptibili insurgit, & paulò post, ut advertis, curas expellere, est signum nullius, aut certè dumtaxat imperfecti consensûs præstiti. Dixi: *ut advertis*: Quia si non advertis, poterit motus pravus, utpotè delectatio morosa, aut alius motus per notabile tempus absque peccato durare; licet non sit verisimile, quòd intra notabile tempus advertentia malitiæ gravis non suppetat.

3736 Quintò denique, si quis solet ita esse affectus, ut animum firmum, & sæpè ro-

petitum non committendi mortale habere præsumere potest non plene consensisse peccato, 1. Quia hic non consentit factum. Quia quando aliquid est multoties committitur, si postea plene ametur, facilius sine difficultate cognoscitur.

3737 Qualibet ex conjecturis prædictis facit iudicium probabile, quo tui esse summus, non fuisse plenum consensum, proinde nec peccatum mortale. Quæ conjecturæ sunt firmiter menti dandæ pro veritate conscientie.

3738 Colliges, quod si in actu, seu objecto sint plures malitiæ speciei distinctæ, tamen advertas tantum ad unam, illam contrahis, non aliam: v. gr. si quis cognoscit scæminam, ignoret tamen esse cognoscit malitiam fornicationis contrahit, non alterii, quia illa, non hæc fuit cognita, & voluntaria.

3739 A peccato excusant, 1. Involuntaria, seu physica, sive moralis; quia ad impossibile nemo tenetur: v. tom. 2. 2. Violentia, sive violenta; quia tollit voluntarium: v. tom. 2. 3. Eadem ratione excusat ignorantia involuntaria, sive juris, sive facti. De qua se tom. 2. 31. v. prop. 2. ab Alex. VIII. damn.

DISTINCTIO SPECIFICA PECCATORUM

3740 Desumitur per oppositum ad diversas virtutes, vel ad diversas honestates eiusdem virtutis, seu per diversum modum tendendi contra eandem virtutem. Exemplum primi fit in fornicatione, & altero, quæ distinguuntur specie; quia fornicatio opponitur virtuti castitatis, adulterium verò superaddit malitiam injustitiæ, quæ opponitur castitati, & justitiæ, ob injuriam

inferatur alteri conjugii, qui est dominus
proprio conjugis.

Exemplum secundi sit in furto, & rapina,
quae opponuntur eidem virtuti iustitiae, &
tamen distinguuntur specie; quia rapina su-
peraddit malitiam iniustitiae furti injuriam vi-
olentiae, quae est diversus modus tendendi
contra eandem virtutem iustitiae, & impor-
tationem ad diversam honestatem e-
tamen virtutis, quae diversitas modi tenden-
dis relinquitur discernenda prudentis
iudicio. Aliud exemplum clarius est in di-
versitate modi tendendi per excessum, & per
defectum contra eandem virtutem: *ut in n.*
1086. & 1086.

DISTINCTIO NUMERICA PECCA- TORUM

NON desumitur à distinctione nu-
merica praecipuum, sicut neq;
aliquo specifico peccatorum absolute de-
ducitur ex diversitate praecipuorum. Diana
in tr. 7. res. 22. Leander *hic tr. 5. dis. 8. §. 8.*
qu. 1. contra Nav. nam praecipuum non fu-
dit, & praecipuum non conepiscendi tem-
porum, sunt diversa, & tamen futum, &
obsequium furandi sunt epusdem speciei. In
autem homicidium est unum numero, & spe-
cie peccatum, & tamen est contra duo pra-
cipua divina, & humana.

3741 Dixi: *absolutè*, quia saepe ex praeci-
pua diversitate etiam peccatorum diver-
sitas specifica à posteriori colligitur, & tunc
distinguitur, quando praecipua intendunt virtu-
tem in eandem, sive materia sit diversa, sive ea-
dem. Ita fractio jejunii praecipuo Ecclesiasti-
co praecipuo, & simul à confessorio in satis-
factionem iuncti, duplicem malitiam spe-
cie distinctam contrahit, contra temperanti-
am, & penitentiam: quia praecipuum Eccle-
siasticum habet ut motivum formale tempe-

rantiam; praecipuum verò confessorii, satis-
factionem sacramentalem poenitentiae.

3743 Quando verò praecipua, licet di-
versa, sunt circa eandem materiam, & idem
motivum formale, tunc unicum specie erit
peccatum: hinc qui die Dominico, quo aliud
festum occurrit, sacrum omittit, vel die qua-
dragesima, quo vigilia contingit, jejunium
frangit, unum specie, & numero peccatum
committit: quia utrumque praecipuum ean-
dem virtutem, & honestatem intendit, nem-
pe Religionem, & Dei cultum inauditione
sacri, & temperantiam in jejuniis.

3744 Eadem ratione, in sententia mihi
probabiliori, quòd *Franciscani* non habeant
nisi tria essentialia, cetera verò sint purè
praecipua; Franciscanus in Quadragesima
die veneris: quo vigilia occurrit, jejunium
frangens, unum numero, & specie pecca-
tum committit, non obstante, quòd tria
transgrediat praecipua: secus est dicendum
in sententia, quae eos tenet esse obligatos ex
voto ad jejunium, quia votum Religionem
intendit.

2745 Item *Distinctio numerica peccato-
rum non desumitur ex distinctione numerica
objectorum.* Leander *hic tr. 5. dis. 8. §. 3. à qu.*
19. Tamb. & alii, Ratio est, quia gratis ad-
missio, quòd ex distinctione numerica pecca-
torum dentur in eodem actu plures malitiae
numero distinctae (quòd negant Fillius, Su-
arez, & alii) adhuc inde non sequitur, quòd
constituantur plura peccata numero distin-
cta; nam peccatum non est unum numero ex
sola malitia moralis, sed etiam ex ipsa entitate
individuali actus; adeoque licet plures nu-
mero sint malitiae, si unicus est actus,
qui est earum subjectum, unicum erit pec-
catum: sicut in physicis, si plures essent
albedines in eodem subjecto, unum esset
album, non plura; concreta enim accidenta-

lia

lia multiplicatur numero ad multiplicationem numericam subjectorum, non formarum, Tum quia Trid. *sess. 14 c. 5. Sc. can. 7.* nos obligat ad exprimendum in confessione speciem, & numerum peccatorum; minimè, ad numerum malitiarum.

3746 Hinc resolves: unum numero peccatum committere, nec teneri ad explicandum numerum personarum, 1. Eum, qui unica explosione bombardæ plures occidit, 2. Qui unico actu plures mulieres concupiscit, 3. Qui unico actu detractationis plures læsit, 4. Qui unico actu malo pluribus scandalum dedit, 5. Qui unico actu bona multorum surripuit, 6. Qui simul circa plura sub juramento mentitur.

3747 Dices: Qui unico actu plures baptizatur: ut in *nu. 2988*, plura numero baptizata perficit; igitur, qui unico actu plures homines occidit, aut unico actu plures mulieres concupiscit, plura numero peccata committit.

Resp. disparitatem esse, quia *ex nu. 2991*. homo est subjectum baptismi; & idè, si unico actu baptizentur plures homines, tot numero erunt baptismata, quot homines, ob recensitam rationem; quia concreta accidentalia multiplicantur numero ad multiplicationem numericam subjectorum: respectu autem actus occisionis, & actus concupiscentiæ, homo, & mulier non est subjectum, sed terminus, & objectum, & quia ex ostensis ab objecto actus speciem sumit, non numerum, idè, qui unico actu plures occidit homines, aut unico actu plures concupiscit mulieres, non tot numero peccata committit.

3748 In his tamen casibus, & similibus non sufficit dicere: *uno actu commisi homicidium, semel concupivi conjugatam, Sc.* quia sic non fatetur peccatum, quod commisit, sed

debet in plurali dicere, *semel occidi plures, semel concupivi plures conjugatas.*

3749 Item adverti debet, an numerus subjectorū sit excedens, aut notabiliter excedens, quia tunc est appetendus, juxta dicta *sc. 3746*.

3750 Insuper qui unico voluntatis actu statuit omittere divinum officium per annum, aut annum, vel jejunium per annum, aut quadragesimam, non committit totum peccatum, quot sunt dies, sed unum, unde sufficit, si dicat: *Habui voluntatem omittere unius anni officium, frangendi jejunium per multum tempus, Sc.* In casu autem, quo dictum actum voluntatis executioni traderet non recitando, non jejunando, & singulis diebus, tunc quolibet die unum peccatum patraret, ratione omissionis externæ officii, & actus externi fructus jejunii.

Ratio est, 1. Quia singulis diebus recitare posset, & jejunare, 2. Quia actus illi non sunt actus disparati omnino coniuncti, & completi, quorum unus secundum estimationem moralem prudentum non facit unitatem moralem cum alio; sicut etiam unus diei recitatio non ordinatur ad aliam, ut una ommissio recitationis quoad unum non ordinatur ad aliam.

3751 E contra, qui eodem die recitare plures horas, unum numero peccatum committit, & non tenetur numerum horarum exprimere; quia in officio illi ei una hora ordinatur ad aliam, adeoque omnes conflant unum officium dicendum, *sc. andæ est.* his præmissis.

3752 Dico 1. *Distinctio numerica peccatorum desumitur ex distinctio numerica illorum voluntatis moraliter interpretata.* Ratio est, quia peccata sunt concreta accidentalia, quæ multiplicantur numero ad multiplicationem subjectorum, & cetera

mitas, si postea voluntatem occidendi reasumat, distinctus actus censetur, & cum priori non continuatus.

3755 In harum opinionum varietate illud certum est, actus voluntatis moraliter interrupti per retractationem, seu voluntatem contrariam.

3756 Dico 2. *Distinctio numerica peccatorum etiam desumitur ex distinctione numerica actuum exteriorum moraliter interruptorum.* Ratio est eadem, quia actus externi moraliter interrupti sunt plures numero moraliter distincti actus, ac proinde numero distincta peccata.

3757 *Explicatur assertio: actus externi sunt duplicis generis, Ordinati scilicet, aut Disparati,*

ACTUS ORDINATI

3758 **A**D unum numero actum, seu finem principalem: ut si quis, ad hoc ut inimicum occidat, ut puellam obtineat, per plures menses parat insidias, adhibet media, &c. omnes illi actus non sunt peccata distincta ab ipso actu finali, sed unum peccatum, quia unitatem numericam sumunt ab ipso actu finali; unde effectu secuto, sufficit dicere, semel fornicatus sum, homicidium commisi. Solum adverti debet, an aliquis ex illis actibus contineat malitiam specificam, à malitia actus finalis distinctam, v. gr. malitiam scandali, &c. ut de circumstantiis dictum est, quia tunc talis actus est specialiter aperiendus, utpotè mutans speciem.

3759 Hinc colliges 1. oscula, tactus, verba impudica, & alios actus copulam precedentes, comitantes, & consequentes, unum numero peccatum integrare cum actu principali, nempe cum copula, quæ sola est ex-

D d d pli

CAPUT VII.

De septem vitiis Capitalibus.

3771 *Superbia est appetitus inordinatus propria excellentia.* Quatuor sunt eius species. 1. Cum quis existimat habere se bona gratia, naturae, & fortunae. Cum cognoscit habere à Deo ea bona, sed non merito, & iustitia. Utraque est ex genere suo mortalis, & non excusatur, nisi inconsiderationem. 3. Cum ceteris de-
 3772 *Jactantia*, est mortalis, vel venia-
 3773 *Ambitio*, est inordinatus appetitus dignitatis, & honoris non debiti; vel debito majoris. Est ex genere suo venialis; fit mortalis, vel ratione materiae, ut si ambias officium, quo notabiliter es indignus; vel ex circumstantiis, ut si modo, vel medio mortaliter malo, puta per simoniam; vel ratione damni, quod proximo infertur, vel si fit cum notabili aliorum contemptu.
 Moderatè appetere, & acceptare honorem convenientem, & ob honestum finem, atque etiam juxta rationis taxam firmiter impedimentis resistere, & pericula aggredi, quae ejus consuetudinem impediunt, non est actus superbiae, aut ambitionis, sed magnanimitatis.
 3774 *Avaritia est inordinatus divitiarum appetitus.* Est ex genere suo venialis; fit mortalis, si ejus causa transgrediatur quis in materia gravi divina praecepta.
 3775 *Luxuria est inordinatus appetitus venerorum.* Est ex genere suo mortalis: De ea in 6. praec. Dec.
 3776 *Ira est appetitus inordinatus vindictae.* Est ex genere suo mortalis: de ea à num. 295.
 3777 *Gula est inordinatus appetitus cibi, & potus.* Est venialis ex genere suo; fit mortalis. 1. Si fiat in tanto excessu, ut quis violet jejunia Ecclesiae. 2. Si gula fiat notabiliter ineptus ad functiones, ad quas sub mortali tenetur. 3. Si inde graviter, & advertenter suae salutis noceat.
 3778 In hac materia fuit damnata ab Innoc. XI. sequens propositio 8. *Comedere*,
 Dddd 2

3770 *Falsa superbia*, sunt vanagloria, praesumptio, & ambitio.
 3771 *Vanagloria*, est cupiditas inanis gloriae: est ex genere suo venialis. Potest fieri mortalis per accidens, uti jactantia: v. num. 2706.
 3772 *Prasumptio*, est appetitus aggrediendi aliquid supra vires. Regulariter est venialis.
 3773 *Ambitio*, est inordinatus appetitus dignitatis, & honoris non debiti; vel debito majoris. Est ex genere suo venialis; fit mortalis, vel ratione materiae, ut si ambias officium, quo notabiliter es indignus; vel ex circumstantiis, ut si modo, vel medio mortaliter malo, puta per simoniam; vel ratione damni, quod proximo infertur, vel si fit cum notabili aliorum contemptu.
 Moderatè appetere, & acceptare honorem convenientem, & ob honestum finem, atque etiam juxta rationis taxam firmiter impedimentis resistere, & pericula aggredi, quae ejus consuetudinem impediunt, non est actus superbiae, aut ambitionis, sed magnanimitatis.
 3774 *Avaritia est inordinatus divitiarum appetitus.* Est ex genere suo venialis; fit mortalis, si ejus causa transgrediatur quis in materia gravi divina praecepta.
 3775 *Luxuria est inordinatus appetitus venerorum.* Est ex genere suo mortalis: De ea in 6. praec. Dec.
 3776 *Ira est appetitus inordinatus vindictae.* Est ex genere suo mortalis: de ea à num. 295.
 3777 *Gula est inordinatus appetitus cibi, & potus.* Est venialis ex genere suo; fit mortalis. 1. Si fiat in tanto excessu, ut quis violet jejunia Ecclesiae. 2. Si gula fiat notabiliter ineptus ad functiones, ad quas sub mortali tenetur. 3. Si inde graviter, & advertenter suae salutis noceat.
 3778 In hac materia fuit damnata ab Innoc. XI. sequens propositio 8. *Comedere*,
 Dddd 2

CAPUT VIII.

De Indulgentiis.

Indulgentia, est remissio poenae temporalis extra sacramentum per applicationem satisfactionis Christi, & Sancto-
rum, *ur sine clavium: v. n. 3179.*

Indulgentia alia est plenaria, quae remittit totam poenam Purgatorii, quia satisfactio pro tota poena temporali peccatis praeterita debita.

Hoc non potest quis unico actu plures indulgentias plenarias lucrari, quia cum per unam tota remittatur poena, per alias nil obtinetur, sed tunc omnes simul ad integrum effectum concurrunt. Gobat. *tom. 2. par. 1. lib. 1. num. 209.*

Alia est partialis unius anni, septem annorum, &c. pro qua sciendum est, quod annus secundum Canones aliquibus peccatis secundum Canones imponitur poena, v. gr. mortis, aut aliud, facienda per tot annos, singulis diebus, &c. singulis diebus, &c. Hoc supposito, conceditur Indulgentia partialis unius anni, centum annorum, plurium quinquaginta, &c. per id non designantur tota anni, aut dies de poenis Purgatorii, aut dies de poenis penitentis per Canones injunctis; adeoque Indulgentia centum annorum tantum tollit duratorem Purgatorii, quantum tolleretur poena centum annorum per sacros Canones injunctas, quanta autem haec sit, nemini notum est, nisi Deo.

Ad Indulgentiam lucrandam, sufficit actus virtualis. Diana *par. 4. tr. 4. res. 14. de dec. de sacr. tr. 5. disp. 14. q. 37.* & alii quod Ardekin *com. 2. pag. 241. num. 13.* tenent, quod ille, qui Indulgentiam ignorat, adhuc

illam lucratur, si opus injunctum exequatur, ob intentionem implicitam, qua si sciret, vellet lucrari. Quolibet mane in Praeparatione Missae protestari soleo, me intendere lucrari, tam pro me, quam pro defunctis, Indulgentias omnes, quas, mediante eo sacrificio, lucrari possum.

3787 Per Indulgentiam remittitur poenitentia satisfactoria à Confessario imposita, sed non poenitentia medicinalis; & tunc non tollitur praecipuum per ejus abrogationem, sed per materia subtractionem.

3788 Indulgentia non remittit culpam, neque poenam peccato veniali debitam, non remissa culpa; quia poena non potest remitti, non remissa culpa.

3789 Qui est consecutus Indulgentiam, debet esse in gratia, saltem dum ultimum opus facit. In Indulgentia pro defunctis, requiritur, quod ipse defunctus, & non operans sit in gratia, quia Indulgentia habet valorem ex opere operato, & ille, non iste, est eam consecutus.

3790 In Indulgentiis attendenda sunt opera injuncta, & conditiones, quia tantum valent, quantum verba sonant; & licet possit dari parvas materiae, contentius est exacte opera injuncta exequi.

Quando apponitur, quod sit confessus, & contritus; attendi debent verba: si enim ex illis colligatur, Pontificem velle statui gratia, tunc non erit necessaria confessio, si quis cognoscit se in gratia; erit autem necessaria, si exigatur tanquam conditio.

3791 Indulgentia concessa alicui Ecclesiae, si Ecclesia paulatim, aut simul tota destruat, & sic paulatim, aut mox reaedificetur, remanet Indulgentia; quia Indulgentia non datur loco simpliciter, sed Ecclesiae, quae est moraliter eadem. Et pariter Ecclesia, si de uno in alium locum reaedificetur Superiorioris

terioris auctoritate, suas secum fert Indulgentias, si eundem servet titulum, & Patro-num. Quod si non reedificetur, etiam si id fiat post longum tempus, Indulgentias amit-tit. Gobat. tom. 2. tr. 4. par. 1. c. 6. num. 320. Diana par. 6. tr. 7. ref. 32.

3792 Indulgentiæ debent executioni da-ri gratis, nam à Summis Pontificibus in Bre-vibus solet apponi clausula irritativa: *Pre-sentis nulla sint, si aliquid pro scriptura, præs-entatione, publicatione, aut executione de-ctur, vel sponte oblatum recipiatur.* Quod late advertit Diana par. 5. tr. 13. resol. 7. Lubi refert mandata Regis Catholici pro obser-vantia.

Q U Æ R E S.

3793 *An translato festo, transferatur quoque Indulgentia?*

Resp. transferri, si transferatur festum non solum quoad officium, verum etiam quoad forum, hoc est quoad abstinen-tiam à servilibus. Si Indulgentia sit conce-ssa, non affixa determinatæ diei talis mensis, sed pro die Festo Sancti. Non transferri ve-rò, si festum transferatur solum quoad offi-cium. Gobat. tom. 2. tr. 4. par. 2. cap. 7. n. 323. Diana par. 6. tr. 7. ref. 31. Lezana, & alii apud ipsos.

Ratio desumitur ex intentione Legislato-ris, nempe Summi Pontificis; Indulgentia namque, ut constat ex Bulla 14. Clem. IV. & ex 34. Pii V. datur in usum, & devotio-nem populi, atque in festi solemnitate: Populus autem non attendit ad officium, sed ad id, quod est publicum, nempe ad festi so-lemnitatem quoad forum, cui maxime con-fert Indulgentia. Ex quo fit, quod translato festo non solum quoad officium, sed etiam quoad forum, transferatur Indulgentia, si talis translatio non fiat voluntariè, sed juxta

Rubricas, & ritum Ecclesiæ; non translati-tur verò Indulgentia, si festum transferatur solum quoad officium.

3794 Et quamvis sit privilegium, in declaratio Pontificum, ut in festis Sancto-rum Sanctorum Religionum, quod Indul-gentia transferatur una cum festo, ut prælo-tim Greg. XIII. apud Peyr. & Gobat. in concessit pro festo S. Francisci de Paula.

Modò non est recedendum à dictis, tum tempore hujusmodi festa non esse solum quoad officium, verum etiam quoad ad forum, seu cum abstinentia à servilibus; non sic modò post Urb. VIII. in m-erum festorum quoad forum referuntur, moderavit.

Ac proinde servanda sunt Decreta Congreg. Rituum de die 30. Septembris 1699. & 10. Junii 1699, relata in Rubricis par-ticularibus nostri Breviarii tit. 10. n. 109. quibus disponitur, quod translato festo, minime transferatur ipsa Indulgentia.

INDULGENTIA PORTION-CULA

3795 **D**ie 2. Augusti in Ecclesiis Regni-ouis Seraphicæ applicari potest pro defunctis. Ita est novissime de-claratum, & concessum per Breve Innocentii anno 1687.

3796 Item in Ecclesia Sanctæ Mariæ gelorum propè Assisium non suscipiuntur per annum Sanctum ex Breve Innoc. X. Julii 1650. Clem. X. 12. Novembris 1672. & Innoc. XII. 21. Augusti 1699. In aliis rò Ecclesiis, & locis Ordinis, suscipiuntur pro vivis, minime pro Defunctis: vide n. 3835.

3797 Insuper in recensita Ecclesia Sanctæ Mariæ Angelorù propè Assisium

quolibet anni die, per Breve Innocent. XII. sub die 28. Augusti 1695, tenoris sequentis.

INNOCENTIUS PAPA XII

Ad perpetuam rei memoriam.

Electorum, & Domini nostri Jesu Christi vicces, licet immeriti, gerentes in terris, consilium manerum thesauros, quorum dispensationem humilitati nostrae commisit Deus, fideles, prudentique liberalitate eorum precararis in Ecclesiam Dei meritis, ac Religiosorum virorum pro merito, alienaque saluti laudabiliter incurramus vota postulant, & Nos ad augendam, fovendamque fidelium pietatem promovendam in Domino arbitramur. Itaque spiritibus Christi fidelium ad Ecclesiam Sanctae Angolorum nuncupat. Domus Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia nuncupatorum propè, & extra muros Civitatis Assisien. Assidue (ut accepimus) in universis Christiani Orbis partibus devotè causa confluentium consolationi, atque animarum salutem, quantum cum Domino volumus, benignè consulere, necnon dilecti filii Bonaventurae Poetri Ministri Generalis Ordinis supplicationibus, etiam illius Ordinis prædicti nomine, Nobis super hoc humiliter portectis, quibus pie, ac pie enixe plurimum orthodoxorum Principum preces in idiplam tendentes accessere, venerabilem assensum præbere cupientes, ac omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate consili, omnibus utriusque sexus Christianis fidelibus ad Ecclesiam supradictam, licet præmittitur, confluentibus, qui illam venerunt, & confessi, ac Sacra Communionem rececit, in quocumque anni die de-

votè visitaverint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione piæ ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut eandem præsentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subsciptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus habetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 8. Aug. 1695. Pontificatus Nostri Anno quinto.]

I. F. Card. Albanus.

3798 Eandem Indulgentiam quotidianam concessit visitantibus Ecclesiam S. P. Francisci Conventualium Civitatis Assisii Innocent. XII. per Breve Comm. ssa nobis.

QUÆRRS I.

3799 An Indulgentia Portiuncula in aliis Ecclesiis Ordinis, possit pro eo die lucrifici toties, quoties?

Certum est, quòd stando in jure, non apparet talis extensio, nam Indulgentia illa lucrifici toties, quoties, quæ est concessa per petua simpliciter absq; præfixione diei; quæ verò est affixa diei, non lucrifici, nisi semel eodem die, ut statuitur in Dècr. Innoc. XI. de Apocryphis Indulg. modò addacendo. Indulgentia autem Portiuncula solam est primi modi Assisii, alibi est secundi modi.

Nec in diplomatibus, quibus dicta Indulgentia plenaria à Summis Pontificibus conceditur aliis Ecclesiis Ordinis, apponitur particula, *ad instar.*

3800 Si

3800 Sistentis autem praxi, fideles putant, in cunctis Ecclesiis Ordinis pro die secunda Augusti lucriferi toties, quoties, ad instar Indulgentiæ Assisi, unde eam diem in continuis visitationibus insunt, quod vidi prædicari etiam Roma, nedum à simplicibus, verum etiam à viris doctis, & primatibus, unde hæc Indulgentia ubique nuncupatur Portiuncula: qua stante praxi, & consideratione, quod hæc Indulgentia sit extraordinaria, ut potè quæ ortum habuit à Christo Redemptore, causam habet Religio confugiendi ad pedes Summi Pontificis pro expressa concessione, sicut concessum dicitur pro Indulgentia S. Francisci de Paula die secunda Aprilis.

3801 Modò tamen adest Decretum S. Congreg. quo disponitur, *servandum esse solitum*, apud Matthæucci *tom. 2. pag. 100. verb. Indulg.* ut sequitur:

Eminentiss. & Reverendiss. Domini.

(Episcopus Labacensis à parte Imperii Orator Devotus, EE. VV. humiliter exponit, quòd non obstante Decreto Innocentii XI. de Apocryphis Indulgentiis sub die 7. Martii 1678. quo declaravit, semel dumtaxat in die, plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam lucriferi, pergunt Fratres Ordinis Sancti Francisci Reformatorum Provincia Carniolæ populo persuadere, Indulgentiam pro die secunda Augusti, de Portiuncula nuncupatam eorum Ecclesiam visitantibus concessam, toties, quoties, eadem die lucriferi posse.

Cum autem hujusmodi abusus ad Summum Pontificem ab Ordinariis deferri jubeat Sac. Congr. Concilii Trid. *sess. 25. de refor. cap. 21.* in decreto de Indulgentiis.

Id circo Orator quatit, & declarari petit, an præfata Indulgentia, de Portiuncula nun-

cupata, etiam comprehendatur sub Decreto, & declaratione sanct. men. Innocentii XI. supra dicto. Pro qua gratia, &c.

Die 17. Julii 1700. Sacra Congregatio eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auditorum, Procuratoris Generalis, & Ministrorum Princialis, censuit servandum esse solitum, impressorem Cameralem.)

3802 Pro Ecclesiis S. Mariz Angoran. *v. num. 3806.*

QUÆRES II

3803 *Quomodo sit intelligendum, quoties, quoties?*

Plures tenent, esse intelligendum, visitationes pro eodem die sint, live interrupte, live continuatæ, quæ sunt ampliandi.

3804 Alii docent, visitationes esse se moraliter interruptas, ut inter duas, aliam visitationem, aliquid vocetur interpellatio. Afferunt exemplum in his: si quis enim, postquam Principalem sit, statim, & per plures vias ab interpellatione ad in visendum rediret, visitationes plus saperent risus, aut, quam prudentia.

3805 Si quid sentiam, scite cupio, co secundum modum plus sapere præcedere humane: Primum plus pietatis, ac pietatis. Scio tamen cum S. Job. c. 10. *esse oculos carnosos, nec sicut videt bene videre.*

PRO COMMUNICATIONE INDULGENTIARUM.

3806 *In Ordine Minorum de oblatione adest Bulla Innoc. XII. die 1. Febr. 1695. apud Rubricas parvissimi nostri Breviarii novi, ut sequitur.*

Innocentius Episcopus, &c. salutem, &c.
 Nos Dilectus Filius Fr. Franciscus Diaz
 de Bonaventura, Sacrarum Congre-
 gationum Indicis, Rituum, & super Disci-
 plinae Reformationum Regularium Consul-
 tationum Ordinis Fratrum Minorum Sancti
 Francisci Familiae Ultramontanae Procurator,
 auctoritate monstravit, quod aliis ad ipsius in-
 stantiam, à felic. Innocentio Papa XI, Prae-
 latorum nostro, Litteris in forma Brevis, sub
 die 17. Septembris. anno Domini 1686. eman-
 atis, in quibus confirmata reperitur Com-
 munitio Privilegiorum, & Indulgentiarum,
 etiam Plenariam, usque tunc non
 tractarum, inter Ecclesias, Loca, Confrat-
 eritates, Congregationes, Ordines, &
 personas utriusque sexus, Obedientia, vel
 obedientiæ Ministri Generalis Ordinis Fra-
 trum Minorum S. Francisci subiectas, à plu-
 ribus Romanis Pontificibus, ipsius Innocen-
 ti Nostri etiam Praedecessoribus, eisdem
 diversa privilegia concessa, à qua com-
 munitate, prout iteratis vicibus à Sede Ap-
 olicâ extitit declaratum, resultare dig-
 nitur, quod quando decoratum reperitur
 unum Locum, vel una Ecclesia, aut una
 Confraternitas, seu quavis Congregatio,
 sive aliquarum dictis personis aliqua
 Indulgentia, sive Plenaria, sive non, appli-
 canda per modum Suffragii, vel non applica-
 da, pro animabus Purgatorii, ad favorem ean-
 dem tantum personarum, vel omnium
 Christi fidelium concessa, minimè ta-
 men revocata, qui in eo Loco, Altari, vel
 Ecclesia Confraternitatum, id diebus in con-
 cessione expressis perfecerint, quod per ean-
 dem concessionem fuerit praescriptum: in
 eodem Loco, Altari, vel Ecclesia, Confrat-
 eritatum, Congregationum, Ordinum, &
 personarum praefatarum eadem Indulgentia
 Praescript. Exam. Ecclesiast. Tom. I.

ab omnibus respectivè acquiratur, qui in
 dem diebus eisdem ibi emiserint diligentis-
 as, in concessione taxatas.)

Q U E R E S.

3807 An stante praedicta mutua commu-
 nicatione privilegiorum, & Indulgentiarum
 Ordinis nostro concessa, omnia pia loca Viae
 Crucis, seu Calvariae à Religiosis seu Ordini-
 bus utriusque sexus, obedientia, vel directio-
 ni Ministri Generalis Ordinis Minorum S.
 Francisci subiectis, ubicumque terrarum ad
 instar Stationum Viae Crucis, seu Calvariae
 Montis ejusdem erecta gaudeant eisdem pri-
 vilegiis, & Indulgentiis, ibi à pluribus Ro-
 manis Pontificibus pro cunctis fidelibus utro-
 usque sexus concessis?

3808 R Espond. affirmativè; sic namque de-
 claratum fuit ab Innoc. XII. in
 Bulla relata num. 3806. quae incip. *Sua nobis*,
 declarativa confirmationis praedictae mutuae
 communicationis factae ab Innoc. XI. ubi in-
 ter alia reperitur resolutio hujus dubii tenoris
 sequentis.

(Sed quia adhuc post praedictum Decre-
 tum dubitabant nonnulli, an mens dictae
 Congregationis fuerit stabilire, quod Pia Lo-
 ca Viae Crucis, seu Calvariae, ad recolem-
 dam, seu meditando Christi Passionem, à
 praememoratis Personis, seu Ordinibus ad
 instar Stationum Calvariae Montis, juxta di-
 versa etiam privilegia Sanctae Sedis erecta,
 comprehensa sint in praefata mutua commu-
 nicatione, eadem Congregatio sub die 12.
 mensis Novembris mox elapsi, declaravit,
 etiam praefata pia Loca Viae Crucis, seu Cal-
 variae, comprehendi in sepe dictis Litteris dicti
 Innocentii XI. Praedecessoris Nostri, ac pro-
 inde frui, & gaudere posse Indulgentiis, &
 Privilegiis in eisdem Litteris contentis, & ex-
 pressis, ac Nos sententiam praememoratae
 Congregationis sub die 15. ejusdem mensis

Eccc No-

Novembr. pariter benignè approbavimus, sicuti in Decreto præfate Congregationis, de super similiter emanato, plenius continetur.]

3809 Insuper in alio Brevis ejusdem Innoc. XII. incip. *Debitum*, &c. Ordini nostro concessio 19. Maii 1694. inserta, ac comprobata reperitur sequens dispositio in nostro Capitulo Generali edita, ut sequitur.

[Quoad Tertiarios verò, & Cordigeros, servantur statuta, seu Decreta Capituli Generalis Romæ, ut præfertur, anno 1688. celebrati: omnimodaque adhibeatur cura, ut in cunctis Confraternitatibus erectis, seu erigendis in Ecclesiis Conventuum, seu Monasteriorum, &c. Exercitium Viæ Crucis, & orationis mentalis, quam citiùs stabiliantur, eoque introducto, una è Dominicis, seu diebus festivis, pro quolibet mense, à Superiore Locali, de assensu discretorii Conventus, seu Monasterii, in perpetuum assignabitur, ad consequendam Indulgentiam Plenariam, novissimè à SS. D. N. Innocentio XII. in Brevis, *Ad ea*; benignè concessam.] Quæ ordinatio in non exiguum cedit animarum profectum, si ubique terrarum à Nostris praxi mandetur.]

3810 Ex præmissis Bullis vides, hujusmodi pia loca debere esse erecta à Nostris; Indulgentias verò lucrifieri ab omnibus Christi fidelibus utriusque sexus.

3811 Indulgentiæ Stationum Viæ Crucis, & Calvarii Montis Jerusalem, quibus per communicationem juxta præfata Brevia gaudent recensita loca Viæ Crucis ubique à Nostris erecta, sunt plures Indulgentiæ Plenariæ, ac non Plenariæ, cum liberatione unius animæ à Purgatorii pœnis. Ut constat ex compilatione Indulgentiarum per Reverendiss. P. Matthæum à S. Stephano tunc Ministrum Generalem, nunc Cephaluden-

sem Episcopum facta, & hic Pænetratæ data anno 1698.

3812 Catalogum Indulgentiarum revocatarum habes apud Romæ in Port. Lantulcam, & Matthæo, *ord. Indulg. Vide prop. 37. ab Alex. VII. Anno*

DECRETUM
DE APOCRYPHIS INDULGENTIIS AB INNOC. XII. APPROBATUM.

3813 [Delatæ sapientis fuerit ad Congregationem Indulgentiarum, sacrisque Reliquiis præpositarum, quædam conficere, & ornare, quæ per diversas Orbis Christiani partes cumferuntur; aliæ verò examinantur, adhibito studio inventæ sunt, vel in præfata, vel à Romanis Pontificibus revocatae, vel nullæ, quod datum eis tempore præfate, quarum quidem plurimæ, cum non facile cognitionem habeant Christi fidei, harum rerum minus peritos fallunt, quæ indulgentiæ, remissionisque peccatorum suorum consequendæ frustrantur. Quibus eadem Sac. Congregatio vehementer cupiens huic malo magis in dies festo currere, animarum profectui, & Indulgentiarum dignitati consulere, plures Indulgentiarum singulari diligentia colligi, & in Indulgentiarum ferri curavit.

Tales in primis sunt illæ, quæ concessæ à Joanne II. & Sixto IV. revo- catarum, & ab Innocentio XII. in Brevis Nostris, *Precor te, piissime Domine*, &c. Urbano II. Ecclesiæ Sanctæ Marie, &c. dici solet, Campagnola, & Sanctæ Venerabilis ab Eugenio, III. Revelationi de Plagâ mero Jesu Christi, facta S. Bernardo, & Innocentio III. Archiconfraternitatis, &c.

Redemptionis, à Bonifacio IX. visitanti-
 Capellani S. Nicolai de Tolentino in ejus
 festo, à Joanne XXII. ofculantibus men-
 plantae pedis Beatae Mariae Virginis, ab
 VI. Imagini B. Mariae, vulgo di-
 Lughetti, à Leone X. gestantibus funi-
 S. Francisci, primum in Urbe impres-
 & deinde Mediolani anno 1665. [suas
 habent, & veras Confratres Ar-
 fraternitatis Cordigerorum Sancti
 recitantibus Salutationem Ange-
 ad pullum horologii, & Imagini Con-
 Mariae Virginis Immaculae in cir-
 pedet, & cujus pedibus Luna subjecta
 Pio IV. vel Pio V. Principi Senatum, à
 VIII. dicentibus Orationem: *O*
myseriam, &c. & Ecclesiae Sanctae
 quum vocant, Montis Serrati, Ave-
 tum alia pro animabus
 fidelium defunctorum, impressa Ma-
 20. Julii 1606. à Paulo V. cantantibus
Te Matrem Dei laudamus, te Ma-
Virginem confitemur, &c. vel si die Sab-
 mererint, dum idem canitur, & Coro-
 Rosarii, Imaginibus, & Numismatibus,
 Medalis appellant, ab eo benedictis,
 Cardinali Borromaeo supplicante
 1611. dum Ecclesia Romae in hono-
 Sancti Caroli edificaretur, & ab eodem
 Gregorio XV. dicentibus: *Sia lo-*
Sanctissimo Sacramento, Laus San-
 Sacramento, ab Urbano VIII. in hono-
 eadem Sacramenti precibus Cardi-
 Magalotti, & Sacerdotibus, celebrata
 dicentibus: *Ave filia Dei Patris, Ave*
Dei filii, &c. à Clemente X. recitanti-
 e. idie, ac vesperae consuetam An-
 Angelus Domini, &c. & in fine: *Deo*
Maria. Ac demum alia à nonnul-
 Romanis Pontificibus tributa, ut ajunt,
 Quorum Mysteriorum Passionis Domini no-

stri Jesu Christi, prece Magni Ducis Etruriae.
 Talis Indulgentia Sodalitatis S. Nicolai,
 qua repetita quinquies Oratione Dominicâ,
 & Salutatione Angelica, unam liberari ani-
 mam quolibet die à Purgatorii poenis affir-
 mant. Tales alia Perusii Confraternitatis
 Sanctorum Sebastiani, & Rochi, & Romae
 Societatis S. Bernardi ad Columnam Traja-
 ni. Tales demum alia Crucesignatorum S.
 Eustorgii Mediolani, Arimini, & Bono-
 niae.

Ejus generis sunt & illae concessae, ut
 ajunt, Capellae Rosarii in Ecclesia S. Anto-
 nii de Rovigo, seu Rodigii, vel Ecclesiae
 Sanctissima Trinitatis Bergomi, aut S. Petri
 Mōtis Todoni die festo Inventionis Sanctiss.
 Crucis, vel gestantibus funiculum S. Fran-
 cisci de Paula, vel celebrantibus Missas S.
 Augustini, aut alias quinq; in honorem quin-
 que festivitatum B. V. vel recitantibus Offi-
 cium Sanctae Franciscae Romanae, aut Antip.
O Passio magna, &c. in memoriam Passionis
 Jesu, aut Rosarium S. Annae [quod Cong-
 gregatio Sacrorum Rituum non probat] aut
 orationem, qua impressa cum Imagine S.
 Annae circumferri solet: *Ave gratia plena,*
&c. [qua oratio prohibetur] aut Officium
 Conceptionis B. V. Immaculae, quod asse-
 runt à Paulo V. probatum fuisse, aut Orationem:
Deus, qui nobis in Sancta Synode, &c.
 [excipitur Indulgentia centum dierum an-
 no 1671. concessa precibus Ducissae Sabau-
 diae ad annos 25. cunctis in illius ditone de-
 gentibus] aut aliam: *Ave filia Dei, &c.* post
 Communionem recitandam, vel aliquo con-
 spicuo signo venerantibus Sanctis. Eucharis-
 tiae Sacramenti nomen: Indulgentiae rursus
 octoginta millium annorū veteri de Tabula
 exscripta, quam in Basilica Lateranensi asser-
 vari affirmant, pro dicentibus Orationem il-
 lam verè piam: *Deus, qui pro redemptione*
 Ecce 2

mundi, &c. tum quæ impressæ fuerint Papiæ anno 1670. sub hoc titulo, *Sommario dell' Indulgenze concesse dalla Santità di N. S. Papa Leone X. all' Imagine della Concettione della Gloriosa Vergine Maria*, vel Pisauri sub nomine Beate Joannæ anno 1608. evulgata, vel Barlettæ, seu Baruli à recitantibus quasdam non sanè malas Orationes lucranda, vel Patinæ à visitantibus per Quadragesimæ dies Ecclesias Tertii Ordinis Sancti Francisci, vel Pistorii, & Vastallæ à recitantibus Orationem: *Ave Sanctissima Maria Mater Dei, Regina Celi, &c.* & aliæ in peculiari impreso libro descriptæ, quibus fruidicunt Devotos Seraphicos, & Benefactores.

His annumeranda sunt, quæ Crucibus Caravacensibus tributa dicuntur, vel Costonæ, sive Stellariæ Conceptionis Virginis Immaculate, quod ex duodecim globulis precariis constat, vel Granis, Crucibus, & Coronis Aloysiæ Ascensione Hispanæ Monialis Ordinis Sanctæ Claræ, vel Mensuræ altitudinis Jesu Christi Domini Nostri, vel Imagini, aut Mensuræ vulneris lateri ejus inflicti, vel Orationi, ut ajunt, in Sepulchro Domini nostri reperta, & Indulgentiæ, ut ajunt, innixæ revelationi factæ Sanctis Brigittæ, Mechildi, & Elisabethi, vel Beate Joannæ de Cruce, & concessiæ, ut asserunt, granis, quæ aliquod ex tribus granis tetigerint extantibus penes Romanum Pontificem, Hispaniarum Regem, & Ministrum Generalem Fratrum Minorum Observantiæ Sancti Francisci.

Omnes vero, & singulas jam dictas Indulgentias Sac. Congreg. partim esse confictas, & plene falsas declarat, partim apocryphas, vel ex alio capite nullas, quæ nemini iudicari possunt, easque in futurum nulla in loco ut veras publicari, & lucrandas Christi fidelibus proponi vetat: Foliaque, & Libros,

ubi sic proponuntur, seu asserunt, omnino præcipit aboleti, nisi prædictæ Indulgentiæ fuerint diligenter expansæ, nec in omnem vult, alias, quas hoc Decretum continet, pro veris; & legitimis, & probatis haberi.

Ac denum, omnes Indulgentias concessas ante Decretum Clem. VIII. hæc 9. Januarii 1597. Coronis, Rosariis, seu Calculis, Crucibus, & Imaginibus, vel ante Breve Pauli V. quod incipit *mannus Pontifex, &c.* editum 23. Martii 1606. personis Regularibus quantum ad Religionem, & Ordinum, etiam Mendicantium, vel ante Constitutionem 15. Julii VIII. cujus initium *Quæcumque, &c.* Pauli V. incipientem: *Quæ saluberrimæ*, & habitas per aggregationem, vel aliam communicationem ab Archiepiscopatu, vel Ordine, Congregatione, Societate, vel Jesu, Capitulo, vel Cætu quocumque, ab eorum Officialibus, Superioribus, & quæ personis, vel persona, etiam excommunicata, vel ejus mentio specialis, & individua, & non tantum solummodo, sed etiam in eadem esset, nisi fuerint deinde Romanæ Sedis auctoritate innovatæ, aut confirmatæ, nullius esse roboris, & in omnem præterea declarat.

Porro Summaria Indulgentiarum Congregationibus Doctrinæ Christianæ, & Redemtionis Captivorum, & Rosarii, B. Mariæ de Mercede, & Redemtionis Captivorum, B. Mariæ de Carmelo, Cincturæ S. Augustini, & S. Nicolai, nisi ab eadem Congregatione approbata, non permittuntur.

Indulgentias verò Stationum Urbis à Romanis Pontificibus singulari beneficio vel communicatæ sunt, vel communicabuntur interdum aliquibus locis

ant personis, diebus tantum Sta-
tionum in Missali Romano descriptis, sus-
cipere posse declarat: semel autem dum-
taxat in die Plenariam Indulgentiam in cer-
tis Ecclesiis visitantibus concessam,
et aliud pium opus peragentibus, luci-
ferum.

De quibus relatione facta per Secretari-
um ad Sanctissimum, cuncta Sanctitas Sua
approbavit, & in violatè servari iussit Datum
Romae die 7. Martii 1678. j

Aloysius Card. Homodæus.

Loco ꝑ Sigilli.

Michael Angelus Riccius Secret.

ALTARE PRIVILEGIATUM

EST illud, in quo à Summo Ponti-
fice concessa est Indulgentia Ple-
naria pro defunctis, quam quidem potest
pro animabus Purgatorii concedere, eas
obtinendo; non directè, & immediatè per
modum absolutionis, & iudicii, ut facit pro
vivi, cum non sint illi subiectæ; sed per
modum suffragii, seu cuiusdam auxilii, of-
ferendo Deo de thesauro Ecclesiæ satisfacti-
ones per modum pretii condigni pro earum
iteratione.

3815 Indulgentia Altaris privilegiati, aut
pro animabus Purgatorii concessa, cer-
tissime, & inalienabiliter suam habet effectum. D.
Thomas in 4. dist. 21. q. 2. art. 3. q. 2. Ma-
rtini disp. 2. q. 3. n. 46. Dian. par. 9. tr. 2.
q. 3. Villalob. & communior contra Lay-
cos, & alios. Ratio est, quia ex una parte
pretium, quod offertur, est æquale debito;
nam offertur de thesauro Ecclesiæ consisten-
te in satisfactionibus Christi, B. Virginis, &
Sanctorum, qui est superabundans, & nun-
quam deficiens: v. tom. 3. n. 241. Ex alta pat-
et habetur promissio Dei de tali pretio acce-

ptando, inclusa in articulo fidei de commu-
nitione Sanctorum, & expressa in verbis Chri-
sti: Matth. 16. *Quodcumque solveritis super
terram, erit solutum, & in caelis.* Quæ pro-
missio est universalis, *Quodcumque*, & non
excludit animas Purgatorii; quia ly, *super
terram*, cadit supra solut onem activam, non
supra passivam.

3816 *Communio Sanctorum*, consistit in
hoc, quod corpus Ecclesiæ Catholicæ, seu
universalis, prout comprehendit tres partes,
militantem, scilicet viatorum in hac vita
contra hostes animæ militantium, *satisfaci-*
entem, in alia vita in Purgatorio satisfacien-
tium, & *triumphantem*, Beatorum in Para-
diso Deo fruentium; est ita perfectè unitum,
ut unius membri bono participent cætera
membra, ex Apost. ad Rom. 2. & ex *Psal.*
118. sic nostræ orationes, & sacrificia ju-
vant animas Purgatorii; orationes verò San-
ctorum nos juvant, & illas.

3817 Hinc colliges 1. differentiam inter
suffragia, quæ à fidelibus propria authorita-
te fiunt pro animabus Purgatorii, & inter
ea, quæ fiunt authoritate Apostolica; nam
illa offeruntur per modum simplicis depre-
cationis, & impetrationis, ut Deus de con-
gruo acceptare dignetur; hæc verò per mo-
dum compensationis, & condignæ satisfac-
tionis ex vi condigni pretii, quod offertur,
& promissionis Dei de eo acceptando, inclu-
sæ in articulo fidei de communione Sancto-
rum, & expressæ in verbis Christi.

3818 2. Quod nulla Indulgentia valeat
pro defunctis, nisi sit expressè à Papa con-
cessa pro illis; quia nullus potest disponere,
& offerre pretium pro illis de bonis commu-
nibus Ecclesiæ, quæ sunt satisfactiones
Christi, & Sanctorum, nisi solus Papa.

QUÆRES I.

3819 In concessione Altaris privilegiati apponi solet clausula, *dummodo in ea Ecclesia tot, v. gr. quindecim Missæ celebrentur quotidie*: An si in ea non celebrentur tot Missæ, concessio teneat?

Dlan. par. 9. tr. 2. ref. 9. nil de suo apponens, refert resp. Bordonii tom. 2. ref. 91. num. 8. eique adhaerere videtur. Qui respondet non tenere, si numerus Missarum præscribatur tanquam conditio.

3820 Addit tamen contra Rodr. Silvium, & alios, talem clausulam regulariter non esse conditionem ad valorem privilegii necessariam; sed apponi narrativè, attentâ supplicatione factâ, in qua est expressus conveniens, aut magnus sacerdotum numerus; narrativa autem nec conditionem, nec jus facit, ex cap. Ex litteris 3. de fide instrum.

Quod suaderi potest; nam in similibus Brevibus non semper idem numerus sacerdotum celebrantium præscribitur, sed aliquando septem, aliquando quindecim, & aliquando quadraginta; quæ diversitas non aliunde oritur, nisi ex diversitate expositorum in supplicationibus, ad quæ Summus Pontifex attendit.

3821 Tum quia particula, *dummodo*, regulariter modum significat, non conditionem. Tamb. in meth. celebr. Miss. lib. 1. cap. 4. §. 4. n. 1. Barb. & Sanchez: qui modus non constituit actum, nempe privilegium, sed adjicitur actui perfecto.

Matrius disp. 23. Leander tr. 5. de pœn. disp. 14. Diana par. 9. tr. 2. Arsdekin tom. 2. pag. 250.

QUÆRES II.

3822 Beneficiatus nimio suo labore, & magna Curia difficultate, concessionem Altaris

privilegiati obtinuit cum clausula, *dommodo quotidie quatuor Missæ in ea Ecclesia celebrentur*: An si in ea non celebrentur tot Missæ, concessio teneat?

R Esp. tenere, si id fiat ratio, aut causa casu fortuito; minime si fiat contentio. Diana par. 9. tr. 2. ref. 9. Rodr. de apud ipsum.

Ratio primæ partis est, quia hæc accipienda sunt humano modo, & moraliter, & frequentius accidunt, l. 3. 4. §. 6. ff. de & splendor Ecclesiæ non amittitur ex defectu Missarum, qui fortuito, & casualiter tingit.

3823 Ratio secundæ partis desumitur a resolutione prioris questus. In tantum enim in consuetis clausulis, *dummodo* triplex, quindecim, septem Missæ quotiè celebrentur, ut conditiones, sed narrativè, & modum; adeoque, si pauciores dicantur, non cadere concessionem; quia cum pro numero servatur sufficiens cultus, & decor Ecclesiæ, qui pro concessione Altaris Pontifice intenditur. Non ita res se habet in casu, quia clausula quatuor Missarum non regularis, sed extraordinaria, & singulare, & si minus, quàm quatuor Missæ celebrentur, non servatur cultus, decor, & splendor Ecclesiæ à Pontifice pro concessione Altaris (quæ fuit causa laboris, atque difficultatis) adeoque colligimus, quod clausulam appositam esse taxativè, & conditionem, atque inde concessio Altaris cadere, si communiter non celebrentur.

CAPUT IX.

De Jubilæo.

3818 **J**ubilæus à verbo *Jobel*, quod apud hebræos est *annus remissionis*, dicitur durare per quindecim dies, excepto Jubilæo anni Sancti, qui durat per totum annum.

3819 In eo conceduntur plures facultates, 1. Absolutionis ab omnibus censuris, & aliis reservatis, faciendæ à quolibet Confessario, approbato tamen ab Ordinario loco, excepto crimine hæresis formalis, nisi commutatur, ex Decr. Alexan. VII. 1656. 2. Commutandi, non dispensandi omnia vota, exceptis solum votis Castitatis, & Religiosis, ac votis propiissionis à tertio acceptatis: *vide de voto.*

3820 Jubilæus non potest bis lucrari, sed mel. Basemb. lib. 6. tr. 4. cap. 1. dub. 4. & alibi, contra Arsdekin *rom. 2. pag. 241.* pro plures pro se refert. Nam clarè colligitur verbis Jubilæi.

3821 Qui omisit lucrari Jubilæum in patria, potest illum lucrari alibi, ubi teatrum præscriptum non jam est elapsum. Qui confitetur iterum peccato peccato remittitur, potest iterum absolvi, si non expirat tempus. Si quis tempore Jubilæi inceperit confessionem, quam tamen materialiter imperfectam ob justam causam opus sit diffiniri, potest tunc tolli reservatio, & fieri commutatio votorum; imò Confessarius potest postea peractâ confessione præstare operam, quæ ante, quia cœptâ causa manet potestatem delegati, donec finiatur, Basemb. *tr. 4. Bo. 1. Dian.* Confessarius potest absolutionem Jubilæum differre ob occasionem proximam penitentis, vel quia potest accessit alio die, & confessio non potuit perfici.

3828 Qui peccat peccato reservato in confidentiam Jubilæi, potest virtute Jubilæi absolvi, nisi expresse exceptentur reservata in confidentiam Jubilæi committit. Aliud est peccare positâ notitiâ, seu post notitiâ Jubilæi, & aliud in confidentiam Jubilæi; nam *confidentia* importat, quod notitiâ Jubilæi influat in peccatum, & sit ejus causa, quatenus quis illud non faceret, si non haberet notitiâ Jubilæi, & spem facilis absolutionis.

3829 Qui absolutus est à reservatis, si postea non impleat alia opera, & indulgentiam non lucretur, verè remanet absolutus, si, quando confessus est habuit intentionem veram, & non fictam lucrandi Jubilæum. Imò de eo, qui omnia opera neglexit, in fine tamen, seu ultimo die, penitentia ductus accedit ad confessionem, & communionem, probabile putat Arsdekin. *rom. 2. pag. 242.* cum Diana *par. 5. tr. 12. ref. 26.* & alius, quod Confessarius possit omnia opera præscripta in alias pias actiones commutare, & reddere eum participem Jubilæi, quia tunc est verè impotens ad opera præscripta peragenda. Eadem ratione addit contra Lugo, quod pro eo, qui omnibus præscriptis peractis, ultimâ Dominicâ communicare non potest, quia inadvertenter bibit, possit Confessarius communionem in aliud opus commutare; *vide à num. 3309.*

Quamvis autem per confessionem invalidam, virtute Jubilæi non tollatur reservatio; addit Clericatus *cap. 122. n. 13.* tolli reservationem, si confessio invalida fuit facta Superiori, ita ut postea sufficiat confessionem repetere simplici Confessario, & ab eo absolvi; quia satisfecit intentioni Ecclesiæ per confessionem reservatorum Superiori factam.

3830 Opera præscripta debent omninò intra unam, & eandem septimanam impleri: imò

imo tria Jejunia non possunt aliis diebus e-
jusdem septimanae impleri, v. gr. die Jovis,
&c. sed fieri debent diebus praescriptis, Mer-
curii, Veneris, & Sabbathi.

3831 Non potest quis propria authorita-
te opus praescriptum etiam in melius com-
mutare, sed solus Confessarius commutare
potest, quando impotentia physica, aut
moralis adest.

3832 Adolescentes, & senes, qui ex pri-
vilegio Ecclesiae ante 21. & post 60. annum
non tenentur jejunare, tenentur pro Jubilaeo,
quia est conditio appposita ad gratiam Jubi-
laei: quod si habeant causam justam non jeju-
nandi, petant communicationem.

3833 Eleemosyna sufficit, quod sit mo-
dica, quia relinquatur arbitrio quantitas; &
licet impotentes dare eleemosynam, ut Re-
ligiosi, & alii pauperes, probabiliter non te-
neantur ad aliud opus, ut vult Arsdekin 10.
2. pag. 242. & Leander 11. 5. de poenit. disp.
14. 9. 53. tutius tamen est, ut commutatio-
nem petant. Dominus, sit dei famulo elee-
mosynam elargiendam pauperibus, & famu-
lus eam defraudet, & pro se retineat, Jubi-
laeum non lucratur, quia non praestat in re
opus praescriptum. Leander 11. quest. 49.
Diana par. 5. tract. 12. resolut. 31. contra
Sa.

3834 *Quantum ad visitationem*: Si Ec-
clesia Regularium sit designata ab Ordina-
rio pro visitatione, Regulares ibi commo-
rantes satisfaciunt eam visitando. Bardi con-
tra Litanum, quia Jubilaei simplicem visita-
tionem praescribunt. Si vero eorum Ecclesia
sit designata determinate pro mulieribus,
tunc tenentur visitare alienam Ecclesiam
designatam pro viris. Visitatio fieri de-
bet ex intentione lucrandi Jubilaeum,
quia visitans debet orare pro intentione
Pontificis.

3835 Per Jubilaeum anni Sanctissimi
dantur extra alia Indulgentiae, sed non
constitutis in mortis articulo, neque
dantur Indulgentiae pro defunctis. Item
Jubilaeos non suspenditur Bulla Crucia-
tae declaraverunt Gregor. XIII. Cap.
VIII. & Urb. VIII. apud Busemb. in
c. 1. dub. 3. quest. 3. & novissime Inno-
centius XII. Certum tamen est, quod ut quis
Jubilaeum, & ejus Indulgentiam
indiget Bulla Cruciatum in locis Bullae
Jubilaeus est indultum generale. Specialis
Summo Pontifice concessum independens
a Bulla.

C A P U T X.

De Bulla Cruciatum.

3836 **B**ulla, est diploma, seu Breve
apostolicum, in quo multae gratiae
ceduntur dantibus certam eleemosynam
subsidium belli contra infideles, & he-
reticos.

Taxa pro Bulla vitorum. Pro Cardi-
nibus, Episcopis, Inquisitoribus, & aliis
bus, & pro insignibus quibusdam, & aliis
videlicet pro Ducibus, Marchionibus,
Comitibus, Pro Regibus, Comendatariis
& aliis Officialibus Curiae Sanctae Mar-
iae, & eorumque uxoribus, viris viventibus,
monetae Siculae decem reali, & grana decem.
Viduae vero, & filiae, & alii, qui non
proprio titulo ex dictis gaudent, & alii
debent solum duos reales.

Pro communibus personis duo reali,
videlicet duo tarenii, & duodecim grana
dimidio: v. n. 3893.

3837 Non valet Bulla, si pro elec-
ta detur pecunia in individuo furtiva.

Valet, si pecunia furtiva fuerit cum
propria, ut discerni non possit.

Per Bullam plura privilegia conceduntur, quae ibi expressè referuntur, & præteritum

ABSOLUTIO A RESERVATIS.

3842 **P**ER Bullam absolvi possunt omnes casus, & censuræ reservatæ, tantum Episcopo, quàm Summo Pontifici, etiam in Bulla Cœnæ Domini, excepta hæresi formali, & externa, etiam occulta, (de qua fusè in tom. 2. n. 258. & n. 281. & hic à n. 3340. ad 3352.) hoc cum discrimine, ut casus reservati Episcopo, absolvi possint toties, quoties; similiter casus reservati Papæ extra Bullam Cœnæ Domini, si sint occulti, etiam toties, quoties; quia evadunt Episcopales, quatenus videlicet absolvi possunt ab Episcopo, ut in n. 3588. Si verò sint publici, & pariter casus Bullam Cœnæ Domini, sive publici, sive occulti, absolvi possunt semel in vita, & semel in morte.

Si contingat, quòd quis eodem anno cadat iterùm in eisdem casus publicos, loquendo de reservatis Papæ extra Bullam Cœnæ; ut in eisdem casus, sive publicos, sive occultos, loquendo de reservatis in Bulla Cœnæ; potest absolvi per secundam Bullam, pariter semel in vita, & semel in morte; at si contingat tertia vice, non potest accipere tertiam Bullam eodem anno: v. n. 3847.

3843 Doctores, qui tenent, posse Episcopum virtute Trid. absolvere à casibus reservatis in Bulla Cœnæ, si sint occulti, consequenter tenent, quòd per Bullam casus reservati Papæ tam extra, quàm in Bulla Cœnæ, si sint occulti, possint absolvi toties, quoties; quia evadunt Episcopales: vide dicta à num. 3323.

3844 Dicitur *semel in morte*, & significatur, quòd si quis in articulo mortis virtute

FFFf Bul

mentionem est factus ejus dominus
omnino restituendi: tantundem: v. n.
2476.

3818 Qui Bullam accipit credito, ea
potest, si accipiat animo solvendi. Si
potest potentiam nullam habeat spem il-
lud solvendi, non fruitur privilegiis Bullæ;
revera non est solutus, & Bulla requi-
redum dynam realem, saltem quæ certo
certa.

3819 Bulla durat per annum à die pu-
blicationis, usque ad diem sequentis publi-
cationis, quæ fieri solet Dominica Septuages-
imæ.

Non potest quis ea uti, nisi verè illam ha-
beat: non enim sufficit propositum accipien-
ti, si eam amitteret casu, probabile est, quòd
illam ea frui; minime, si spontè projiceret.

3840 Qui accepit Bullam in loco, ubi va-
let, accedat ad locum, ubi non valet, po-
tenti privilegiis Bullæ, exceptis privilegiis
externis ovium, & lacticiis in Quadragesima,
in quibus de consilio utriusque Medici, in
quibus prohibentur; quia expressè
revertuntur.

3841 Extraneus accedens ad locum Bul-
læ, potest etiam sumendæ Bullæ, si
Bullam, potest ejus privilegiis frui;
si redeat ad patriam, potest eisdem frui,
potest privilegiis quoad carnes, & lactici-
is.

Si verò alicui existenti extra Regnum
Bullam ab alio accipiatur, & remittatur Bulla,
potest ille Bulla frui, quia Bulla requi-
rit, quòd qui vult Bulla gaudere, quando
accipiatur, sit in eo loco, cui Bulla con-
tinetur: v. n. 3893.

Pass. Exam. Ecclesiast. Tom. 1.

Bulla à reservatis absolvitur, si convalescat, non tenetur se præsentare Superiori, cui sunt reservati; quod tamen facere debet, qui in articulo mortis à reservatis absolvitur sine Bulla. Omnino: *v. n. 335. & 336.*

3845 [Absolutio à censuris [ait Mendo in epist. ver. Bulla Com. Cruc.] nequit concedi, si detur pars laxa, nisi ei satisfiat, aut detur cautio sufficiens; nec potest concedi à censuris latis ab homine in particulari, ne judicia turbentur, sed à cæteris. Attamen præstita satisfactione, aut cautione, seu data impotentia satisfaciendi, potest quis excommunicatus specialiter ab homine, absolvi pro foro interno conscientie virtute Bulla, à quacumque excommunicatione reservata, & à non reservata; & ab hac poterit absolvi à quovis Confessario absque Bulla. Quod idem dic virtute Jubilæi, aut privilegii, si detur: Etenim hæc absolutio nullatenus perturbat ordinem judicialem, eum solum proficit pro foro interno, ita ut absolutus possit gaudere suffragiis Ecclesie, & a peccatis absolvi; & pietas exigit, ut cum per ipsum non stet, quominus absolvatur, non privetur eis bonis spiritualibus. At à censuris generalibus reservatis non potest quis ideo absolvi pro foro interno, nisi ab habente specialem jurisdictionem, quia illæ censuræ reservatæ sunt etiam quoad forum internum.

Inde si absolutus pro foro interno obtineat beneficium, tuta conscientia poterit illud retinere, & facere fructus suos, esto possit Judex eum illo privare. Imò si ille celebret, non manet pro foro interno irregularis, esto sit puniendus, & habendus ut irregularis pro foro externo. Quod si excommunicatus non debeat satisfacere cuiquam, sed eijcere concubinam, aut quid simile; nequit absolvi, nisi illud exequatur. Si autem sit pars laxa in casibus, in quibus non tenetur resti-

tuere ob impotentiam, aut quia certum incommodo gravi sui status, non tenetur satisfacere; nam satisfactio est etiam restitutio.

In articulo mortis potest præstita absolutio à censuris, dum confiteri, à roscibantur, iniqui in testamento, aut aliter, hæc obligationem satisfaciendi. Qui vel per ordinario, vel ex delegatione absolvi, præstita satisfactione, aut cautione, absolvetur valide, sed illicitè, quia non servatur gravi juris formam. Idem dic, si absolute Bulla; nam clausula à dextra de satisfactione præstanda, non est limitativa status, sed ad admonitio forme juris. Et id amplius cernitur, si moribundus absolvetur, non petita satisfactione, nec cautione; nam pia mater Ecclesie non tenetur, ut in his casibus negligentia Confessorii suo munere obeundo præjudicet parochi.)

3846 Virtute Bulla non potest dari absolutio à cessatione à divinis, & ab aliis dicto, sive generali, sive speciali, sive personali; quia Bulla est pro casibus, quæ impediunt receptionem Eucharistie vel Sacramenti Pœnitentiæ, non alioquin, nisi per dispensationem. Nec potest dispensari super irregularitatem ex delicto; quia ultra allatam rationem Bulla non dat facultatem ad dispensandum, sed ad absolvendum, Tam. *de Bulla cap. 9. §. 6. num. 5. & 6. n. 3606.*

QUÆRES.

3847 An absolutus vi Bulla ab uno casu
 p. 1. v. gr. à duello, si incidat in alium
 Pontificum diversa species, v. gr. in si-
 mul realem, possit eodem anno vi ejusdem
 Bulla absolvi? Et sic successivè si incidat eodem
 anno alios casus Pontificis diversa species?
 Respondit Leander de censuris tr. 2. disp.
 17. q. 3. cum pluribus, quia cum Bulla
 generalis, ejus verba sunt amplè inter-
 pretable; verba autem Bullæ, semel in vita,
 facultas absolvendi à reservatis Pa-
 pentur ad unicam absolutionem,
 et commode explicari de absolutione
 eadem speciem peccati; dato enim,
 Confessarius pluries eodem anno vir-
 tute Bullæ absolvat, semper tamen à
 specie diversis verificatur, quod se-
 mel non pluries ab eodem casu reservato
 absolvat, Et alius majori frueretur privilegio
 si plura incidisset reservata, quam qui in
 uno; nam ille posset semel absolvi à
 casu reservatis diversæ speciei; hic non
 nisi à duobus specie diversis per duas abso-
 lutiones, semel ab uno, & semel ab alio.
 3848 Resp. non posse. Bardus De Bulla
 c. 1. sect. 1. Quia verba Bullæ sunt am-
 plè interpretanda, sed non ultra sensum ex-
 pressè autem ly semel afficit a-
 bsolutionis, non casum; verba enim
 Possunt eligere in confessarium quævis
 personam, aut Regularem
 ab Ordinario, qui eos possit absol-
 vi semel in vita, & semel in articulo mortis,
 à reservatis, & censuris, reservatis
 à superioribus, etiam declaratis in Bulla Cæ-
 teris, excepto crimine hæresis Undely,
 facultatem absolvendi restringit non
 quoad speciem, sed etiam quoad genus.

Nec est mirum, quod sic majori frueretur
 privilegio, qui in plura incidisset reservata,
 quam qui in pauciora; quia hoc eveniret per
 accidens, in quantum unum mortale non po-
 test sine alio remitti.

QUÆRES II.

3849 An Confessarius actu approbatus ab
 Ordinario in sua Diocesi, possit confessiones
 audire in alia Diocesi virtute Bullæ Cruciatæ.

Resp. omnino non posse, sed debere esse
 actu approbatus ab Ordinario loci,
 ubi fit confessio. Villalob. in summ. tom. 1.
 tr. 15. dis. 15. n. 3; Cardenas disp. 2. par. 1. q. 3. &
 Mendo contra Dianam par. 1. tr. 11. res. 7.
 Leindrum de penit. tr. 5. disp. 1. q. 70. Tamb.
 de Bulla c. 11. & quamplures alios. Ratio est,
 quia quoad electionem Confessarii, Pontifex
 in Bulla nil privilegii concedit, sed vult, & in-
 tendit se conformare Tridentino, quod re-
 quirat ad probationem actualem ab Ordina-
 rio loci, ubi fit confessio.

3850 Hanc fuisse suam mentem, sæpe de-
 claravit Pontifex, & 1. qui Bulla requirit
 Confessarium approbatum ab Ordinario. S.
 Congr. Concil. ab Archiepiscopo Valenti-
 no interrogata, quid veniat nomine approbati
 ab Ordinario, respondit his verbis: Congrega-
 tio Concilii responderet: Approbatum ab alio,
 quam à Valenti no Episcopo in Diocesi Valenti-
 ni non censeri approbatum ab Ordinario. Quod
 Decretum refert Baro. de Bulla Cru. par. 2. tr. 5. c.
 1. sect. 2. n. 19. & Rod. in Bulla Cru. §. 9. n. 5.
 affirmat illud legitse, & per publicum Nota-
 rium fuisse omnibus Monasteriis Valentia in-
 timatum.

3851 Item anno 1612. emanatum fuit De-
 cretum tenoris sequentis:

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tri-
 dentini Interpretum, censuit. Regulares hu-
 jusmodi, utcumq; exemptos, non posse, absq; Or-

Efff 2

di

ordinarii Hispanensis licentia, & approbatione, personarum secularium confessiones audire, litterasque Cruciatas praeferas in hac re quidquam novi juris minime induxisse, &c.

3852 Quod Decretum confirmavit Paulus V. ut sequitur.

Paulus Papa V.

Nomine Venerabilis Fratris Petri Archiepiscopi Hispanensis Nobis nuper expositum fuit, quod in Civitate, & Diocesi Hispanensi irrepserit abusus, ut Regulares absque pro tempore existentis Archiepiscopi Hispanensis licentia secularium personarum confessiones audire &c. & vigore litterarum Apostolicarum super Cruciatas nuncupata emanatarum illa sibi permissa esse praevidebant, quare Nos, &c. tenore praesentium ejusdem Concilii Decretis inherentes, Regulares praedictos non posse absque Ordinarii licentia secularium personarum confessiones audire, &c. absque licentia, & approbatione ipsius Ordinarii, &c. litterasque Cruciatas praeferas in hac re quidquam novi juris minime induxisse, &c. ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, & declaramus, &c. non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Dat. Roma, &c. die 11. Octobris 1611. Pontificatus Nostri anno septimo.

3853 Deinde idem declaravit Clem. X. in Bulla de anno 1670. quae incip. *Superna* relata superius in §. 3. n. 3292. Quae Bulla comprehendit praefata tria decreta, & Bullam Cruc. in illis verbis de §. 1.

Nos attendentes, quod alias diversis temporibus praedicta dubitationes, &c. nonnullis Praedecessorum nostrorum Pontificum Constitutionibus, earumque declarationibus definita fuerint, ejusmodi definitiones in unum collectas, & in illis,

Non obstantibus quibusvis Constitutionibus Apostolicis in favorem quarumvis personarum, Ordinum, Monasteriorum, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum, cumque tam secularium, quam Regularium, Quibus verbis non solum significatur privilegia Ordinum, verum etiam privilegia Cruciatas secularibus concessa.

3854 Denique omne tollit dubitatio ratio novissima S. Congr. de anno 1675. Archiepiscopus namque Hispanensis licentia eidem SS. Patri Clementi X. quod non obstante declaratione per eum anno 1670. Regulares praetendunt, posse approbare in una Diocesi ab uno Ordinario, confessiones audire virtute Cruciatas, inde supplicavit, ut declararet, nullam Bullam Cruciatas Regularibus, aut buslibet aliis Confessariis in alia Diocesi probatis ad audiendas confessiones in eorum suae Diocesis Hispanensis, quae accepta supplicatione, SS. materiam ex materia dedit Sacrae Congregationi, quae declaravit ut sequitur:

HISPALENSIS.

Sacra Congr. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum saepius declaravit, Regulares non posse absque Ordinarii licentia, & approbatione secularium personarum confessiones audire, &c. nec constitutionem, quae Cruciatas approbat, in hac re quidquam novi juris inducere. Roma 16. Februarii 1675.

Decretum pro Diocesi Valentinae, quod vidit, refert Roder. num. 133. & verò duo de anno 1611. cum contrarium Pauli V. & aliud de anno 1675. pro Diocesi Hispanensi, authentica apud se habuit, modo in officio praefati Archiepiscopi conservari testatur Cardenas disp. 1. par. 6. q. 3. à num. 286. ad 299.

Remanet igitur firmiter ostensum Clementem X. in Const. t. de anno 1670. approbasse Bullam Cruciatæ; & Bullam Cruciatæ non concedere privilegium, ut Confessarius sive secularis, sive Regularis, approbatus ab uno Ordinario, etiam si duret eius approbatio, possit eligi ubique.

Nec dicat, recensita tria decreta emanasse non univ. saliter, sed pro locis specialibus, ac proinde non extendenda. 1. Quia Bulla Clem. X. est universalis. 2. Quia recensita Decreta non habent vim pure legis, sed declarationis legis communis, & privilegii Cruciatæ ut patet per hanc Declarationem: *Declaravit*, unde confirmatur proprie non dicitur extensio, sed confirmatio; quatenus tria decreta edita, unum in Diocesi Valentina, & duo pro Hispalensi, comprehendunt eundem intellectum pro omni alia Diocesi; cum enim Tridentinum, privilegium Cruciatæ sit idem in relatis Diocesis, & in aliis, ubi est Bulla Cruciatæ, intellectus Pontificis declarantis, quo ad approbationem Confessarii vigere Tridentinum, & privilegium Cruciatæ non induxisse novum jus; idem erit pro omni alia Diocesi, ubi est Bulla Cruciatæ; adeoque cum constet de declaratione, intentione, & intelligentia Summi Pontificis, non potest ab ea sine meritate recedi.

Quibus accurate consideratis, cuilibet intellectus constabit, oppositam opinionem affirmativam non esse probabilem; rogatus dato, sed non concessio, quod aliam probabilitatem haberet, adhuc nullo modo posset amplecti, quia cum agatur de jurisdictione, & inde de valore sacramenti, tutior opinio amplectenda esset. Ex Decr. Innoc. XI. vid. prop.

In meo Manuali Ordin. num. 17. excusatores Doctores, qui in affirmativâ senten-

tiam abierunt; eò maxime, quia ante Bullam Clem. X. scripserunt.

3858 Modò tamen opinio affirmativa non solum est improbabilis, verùm etiam sub gravi censura damnata; nam post hæc à me bis typis data, accessit Bulla XII. de die 19. Aprilis 1700 quam referunt Mithæucci 10. 1. ver. *Approbatio ab Ordinario*, & Pignatelli in consuls. Edit. novissima. Bulla est:

INNOCENTIUS PAPA XII.

[Cum sicut non sine gravi animi nostri dolore ex nonnullorum Venerabilium Fratrum Episcoporum Regni Portugallia, & aliorum timorata conscientia virorum delatis ad Nos querelis accepimus, quòd in Regno præfato revixerit, ac indies magis invalescat opinio per quasdam fel. rec. Pauli V. Urb. VIII. & Clemente X. Romanorum Pontificum, Prædecessorum nostrorù, Constitutiones, nec non plura Congregationem, tunc existentium S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ac respectivè negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum, decreta, dudum damnata, & reprobata, qua innixi plerique illarum partium privilegia, & indulta per litteras Apostolicas pro Cruciatâ Sancta emanatas, seu ut vocant, Bullam Cruciatæ, concessa, ita intelligenda esse existimant, ut tacultas in litteris, seu Bulla hujusmodi Christi fidelibus attributa confitendi peccata sua cuilibet Confessario, per quemcumque Ordinarium ad confessiones audiendas approbato, locum habeat, & habere censeatur, etiam si is non fuerit Ordinarius loci, in quo confessiones præfatas excipi contigerit. Hinc est, quòd Nos ex debito Pastoralis officii, quòd humilitati nostræ meritis licet, & viribus longè impari commisit divina dignatio, animarum periculis in re tanti momenti, qualis

lis est Sacramentalis confessio, quantum Nobis ex alto conceditur, paternam charitatem occurrere cupientes, necnon Constitutionibus, & decretis supradictis inhaerentes, de Venerabilium Fratrum nostrorum ejusdem S. R. E. Cardinalium, primum quidem supradictis negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regulatorum praepositorum, subinde verò etiam aliorum in tota Republica Christiana contra haeticam pravitatem Generalium Inquisitorum à Sede Apostolica specialiter deputatorum, qui opinionem praefatam ex integro examinarunt, remque totam mature discussissent, consilio, ac etiam motu proprio, & ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolica potestatis plenitudine, tenore praesentium, decernimus, & declaramus, Bullam Cruciatæ Sanctæ nihil novi juris induxisse, nullumque privilegium continere quoad approbationem Confessoriorum contra formam ejusdem Concilii Tridentini, & praedictarum Constitutionum Apostolicarum, adeo ut Confessarii, tam seculares, quam Regulares, quicumque illi sint, in vim dictæ Bullæ Cruciatæ à Pœnitentibus ad audiendas eorum Sacramentales confessiones electi, nullatenus confessiones hujusmodi audite valeant sine approbatione Ordinarii, & Episcopi Diocesis loci, in quo ipsi Pœnitentes degunt, & Confessarios eligunt, vel ad excipiendas confessiones requirunt, nec ad hoc suffragari approbationem semel, vel pluries ab aliis Ordinariis aliorum locorum, & Diocesium obtentam, etiam si Pœnitentes illorum Ordinariorum, qui Confessarios electos approbassent, subditi forent; confessiones autem aliter, & contra eorumdem praesentium, aliarumque Apostolicarum Constitutionum formam deinceps faciendas, & excipiendas respectivè, præterquam in casu necessi-

tatis in mortis articulo, nullas fore, irritas & invalidas, & Confessarios ipsos praepositos esse, & etiam rigide puniendos in ipsis Ordinariis locorum. Porro quæcumque contrariam opinionem tanquam insanam, temerariam, scandalosam, & in partem perniciosam, præsentis quoribus contrariis, & contrariis consuetudine, etiam antiquissimæ, minime obstantibus, motu, scientia, & plenitudine potestatis plenitudine patris hanc serie damnamus, & reprobamus, præterquamque usum, ac contrariam confessionem hujusmodi penitus, & omnino abrogamus, & abolemus. Ac proinde omnibus, & singulis Christi fidelibus, cujuscunque status, gradus, conditionis, & dignitatis existant, etiam specificè, & in universam mentione, & expressione dignis, ne supradictam opinionem docere, tueri, aut ad proximam deducere quovis modo audeant, ne præsumant, sub pœna excommunicationis per contrafacientes ipso facto absque declaratione incurrenda, à qua nemo à quoquam, præterquam à Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo hujusmodi constitutus absolventis beneficium obtinere valeat, interdicimus, & prohibemus. Decernentes, ut Sicque, & non aliter, &c. Sublata, &c. Ritum, &c. Non obstantibus, &c. Romæ die 19. Aprilis 1700.]

REGULARES, ET MONIALES

3859 **N**on possunt uti privilegio eligendi Confessarium quæ in casu reservato constat ex dictis à nos. 1449 ad 1449. C. n. 3539. ad 3547.

Possunt autem in reliquis privilegiis uti, quia illis in Bulla prohibetur electionum, & laeticinorum per Quadragesimam, nisi lexagenarii sint, aut militares, &c.

sequenter aliis privilegiis non privantur; *per exceptio firmat regulam in contrarium.*

COMMUTATIO VOTORUM.

Virtute Bullæ commutari possunt, non dispensari omnia vota etiam jurata, exceptis tribus: *Perpetuitatis, Voti simplicis Religionis, & Peregrinationis Ierusalém de votionis causa.* Unde jure Ordinario vota reservata sunt quindecim, & ex privilegio Bullæ sunt tria; nam verba clausulæ sunt: *Item sumentibus Bullam conceditur, vota omnia, Ultramarino, Casuaris, & Religionis exceptis, in aliquod subsidium hujus expeditionis per eundem Confessarium commutari.* Ubi in singulari dicitur *Ultramarino*, ac proinde restringitur ad principale peregrinationis Ierusalém. Et de tribus votis discurre, ut à *num. 1999.*

386 Rectè ait Mendo in *epit.* (Neque vota emissa in favorem tertii commutari per Bullam, si sint accepta; non enim conceditur facultas in præjudicium alteri, Neque possunt commutari vota, aut incrementum communitatum; quia non his, sed personis Bulla conceditur.

Commutatio votorum, sicut & abfolvendi censuræ, fieri potest extra Sacramentum Pœnitentiæ, virtute Bullæ, nec illam requiritur causa; sed sufficit privilegium.

386 In qualibet commutatione votorum, virtute Bullæ Cruciatæ, danda est elemosyna in subsidium Cruciatæ, deponenda in Cruciatæ capsulam, à Confessario Cruciatæ in certa Ecclesia designata, quæ Panormi sita est in Ecclesia Sancti Francisci.

Quæ elemosyna debet esse distincta à materia, in quam votum commutatur; debet tamen cum materia commutationis comparari.

Si votum non habeat expansionem annexam, elemosyna debet esse arbitraria Confessarii prudentiæ, juxta qualitatem, & commensuratum voventis.

Si verò habeat expansionem annexam, elemosyna tanta esse debet, quanta esset expensio faciendæ pro voto. Si sit peregrinationis, quanta esset expensio faciendæ in accessu, videlicet pro itinere, & mora in itinere, & in loco pro executione voti, deductis expensis, quæ pro eo tempore fuisset facturus domi; qui excessus correspondet peregrinationi, & dari debet in subsidium Cruciatæ. Confessarius tamen potest juxta suam prudentiam aliquid ex illo relaxare voventi, quod solet esse sexta pars, & quinque partes elargiantur in subsidium Cruciatæ. Sic

EXEMPLUM.

386; **P**etrus vult, ut ei commutetur votum accedendi Romam ad visitandum Apostolos. Tunc Confessarius interrogare debet, quantum judicio prudenti expendisset pro accessu, videlicet pro itinere, mora in itinere, & in loco pro executione voti: Sint sexaginta scuta; tunc deductis expensis, quæ eo tempore fuisset domi facturus, quæ sunt triginta, computantur peregrinationi triginta; ex his confessarius remittere potest voventi modicam partem; praxis est, ut ei remittatur sexta pars, videlicet scuta sex, & jungatur alias quinque partes, nimirum scuta vigintiquatuor deponat in capsulam in subsidium Cruciatæ.

Insuper per mensem, quo v. gr. erat peregrinatio quantum ad accessum duratura, jungat bis, aut ter jejunium, Rosarium, confessionem, communionem, & visitationem Ecclesiæ, aut Capellæ in loco, ubi moratur, Sanctis Apostolis dicat. Vide dicta de Voto à *num. 1949. ad 1954.*

USUS

USUS ORATORII IN DOMIBUS
PRIVATIS

2864 **B**ulla Cruc. concedit, ut in privato Oratorio ab Ordinario visitato, & designato, habentes Bullam possint, etiam tempore interdicti, celebrare Missas, & alia divina Officia, per se, si sint Sacerdotes, aut per alios in sua, & suorum familiarium, ac consanguineorum presentia, & recipere Eucharistiam, & alia sacramenta, excepto die Paschatis. Illi tamen, qui premissis utentur, teneantur toties preces aliquas Deo fundere pro unione, & victoria Principum Christianorum contra infideles. Hæc concedit Bulla Cruc.

3865 Supposito igitur Oratorio ritè approbato ab Ordinario, ad quod erigendum Bulla non dat facultatem, sed supponit erectum. Diana p. 9. tract. 1. ref. 23. Tamb. de Bulla cap. 5. §. 4. Busem. de Bulla lib. 8. dub. 12. quest. 1. Trulench. Garcias, & alii contra Sotum, Joan. la Cruz, Castropal. Supposito inquam Oratorio ritè approbato, Bulla Cruc. tollit restrictiones, quas apponit ordinarium privilegium Pontificis, oratorium privatum concedens.

3866 Unde, quia privilegium Oratorii est coarctatum, 1. Ad unam Missam, 2. Ad alios dies præter solemniora festa, 3. Ad domum, ejus familiam, & hospites nobiles, exclusis familiaribus actu non necessariis; Privilegium Cruc. concedit, 1. Ut possint celebrari, quot Missæ voluerit dominus eodem die, 2. Ut possint celebrare & alia sacramenta Eucharistia, & Pœnitentiæ recipere, etiam in festis solemnioribus, una communione excepta intra tempus Paschale in Parochia faciendâ; unde non prohibetur ibi die paschatis communio ex devotione, quod patet per illam clausulam, *etiam tem-*

pore interdicti: si enim ea privilegia hæc concedit etiam tempore interdicti, quod est plus, concedit in festis solemnioribus, quod est minus; tum quia ly *etiam* intelligitur ad alios, 3. Ut possint prædictis usibus Oratorio sui etiam familiares non necessarii, & consanguinei, etiam qui non sunt de familia, hoc est non sunt commensales, licet ipsi non habeant Bullam.

3867 Per consanguineos veniunt aliter, & descendentes, aut collaterales ad quartum gradum. Excluduntur per clausulam affines, possunt tamen coarctari per aliam nomine familiarium, saltem quæ, quatenus in eadem domo habitant, ratione dicuntur proprie *domestici*: magis si sint commensales habentibus, quia tunc dicuntur de familia.

3868 Difficultas est: *An consanguineæ familiares nō habentes Bullam, an tamen intersint sacros, ibi non presente domino, Bullam?*

Negat Rodr. quia soli domino, & ratione domini est privilegium concedendum. Affirmat Joan. à Cruce; quia Bulla respectum ad dominum, & non præterit presentiam domini esse necessarium. Tamb. *cit. num. 46.* utramque partem probabilem putat.

3869 Consequenter ad dicta, Bulla de Bulla cap. 1. dub. 12. quæ 2. inserta, quod privilegia Oratoriorum coarctet. Prælatior, coarctationes tollit Bulla, ut à Pontifice. Si coarctet Pontifex, eas revocavit Pontifex per concessionem annuam. Item si post acceptam Bullam concedatur privilegium oratorii cum his restrictionibus, intelligi debet coarctatio pro non habente Bullam.

3870 Oratio faciendâ juxta num. 3864

1868. Possunt autem uti Episcopi ex aliis Ordinibus, quia in illis prævalet qualitas Episcopatus. Non possunt uti Cardinales regulares, nisi sint Episcopi; quia nec Religio, nec Bulla hoc illis concedit, nec eos exprimit.

Hinc Cardinales seculares non indigent hac Bulla particulari lacticiolorum, sed per Bullam communem Cruciatæ comedere possunt ova, & lacticia per totam Quadragesimam, etiam in majori hebdomada, sicut ceteri seculares.

3874 Non potest quis, vi hujus Bullæ particularis, sicut secularis vi Bullæ communis vesci lacticiis extra Regnum, in quo non est Bulla, quia hæc Bulla particularis est extensio Bullæ communis, ac proinde est intelligenda cum eadem limitatione.

3875 In jejunio ex voto, Jubilæo, & prænitentia Sacramentali, nedum vi Bullæ, verum etiam sine ea potest quis vesci ovis, & lacticiis, si in illis non sit intentæ explicite, aut ex circumstantiis implicite abstinentia ab ovis, & lacticiis, quia jejunium Ecclesiasticum stat cum lacticiis.

PRIVILEGIUM VESCENDI CARNIBUS.

3876 **P**ER Bullam communem datur privilegium vescendi carnibus de consilio utriusque medici cunctis diebus jejuniorum, etiam quadragesimæ. Ubi (ut vides) ad usum lacticiolorum vi Bullæ Cruciatæ non requiritur causa, sed sufficit privilegium. Ad usum vero carniam requiritur causa, nempe necessitas, & consilium utriusque medici, si necessitas non sit patienti certa.

Non dicas, hoc privilegium nullum habere effectum, quia etiam sine Bulla, quando necessitas est patienti dubia, potest quis carnibus vesci de consilio utriusque medici, corporis

Gggg ris

esse unum Ave; ejus autem ommissio non... actum, aut concessionem, nec etiam... sed venialis, quia est levis, nec est... essentialis, sed modus adjectus actui... Tamb. cit. n. 41.

DE OVORUM, ET LACTICINIORUM.

IN Quadragesima in Bulla communi prohibetur etiam Sacerdotibus seculis, qui tamen possunt iis vesci in Quadragesima, excepta hebdomada Sancta, quæ in die Dominica Palmarum, per aliam Bullam, quæ dicitur lacticiolorum.

3873 Pro hac Bulla lacticiolorum, quæ est concessa, & ab Urb. VIII. concessa, elargiendi elemosyna jam à Commissario Generali Cruciatæ taxata.

Taxa est, pro Patriarchis, Episcopis, etiam Abbatibus, & Abbatibus jurisdictione gaudentibus, Reales viginti quatuor. Realis est etiam unitas monete Siculæ cum granis quatuor, & quarta parte granti.

Pro dignitatibus Canonicalibus Ecclesiasticis Cathedralium, & Collegiatarum, reales

Pro illis, qui in dictis Ecclesiis gaudent beneficiis, & pro beneficiariis sive animarum curam habentibus, ut sunt Parochi, quorum tamen redditus annuus affertur ad summam scutorum trecentum, re-

Pro habentibus beneficia, Capellanas, Curatias, & quosvis redditus Ecclesiasticos, & quosvis redditus annuales ascendentes, reales annuatim

Pro ceteris Clericis, & Presbyteris seculis, reales duo.

3873 Hæc Bulla non possunt uti Regulares, & Moniales; quia sunt excepti. Nec Episcopi ex Ordine Minorum, ex dictis num.

Post. Exam. Ecclesiast. Tom. 4.

ris scilicet, & anima. Nam habet hunc effectum de Thesauro Ecclesie, ut habens Bullam, quamvis de consilio utriusque medici vescatur carnibus, satisfaciatur præcepto, & habeat meritum jejunii, ac si carnibus non vesceretur ut ex verbis Bullæ.

PRIVILEGIUM CIRCA TEMPUS INTERDICTI.

3877 **U**T habentes Bullam (possint in Ecclesiis, quibus alias divina Officia (interdicto durante) quomodolibet celebrare permittitur fuerit, vel in privato Oratorio ad divinum Cultum tantum deputato, ab Ordinario visitando, & designando, etiam tempore interdicti, cui ipsi causam non dederint, vel per eos non steterit, quo minus amoveatur: Et qui facultatem ad id à Commissario Generali habuerit, etiam per horam, antequam illucescat dies, & per horam post meridiem, in sua ac familiarium ac consanguineorum suorum præsentia, Missas, & alia divina Officia, per se ipsos, si Presbyteri fuerint, vel per alium celebrare facere, & tempore interdicti divinis interesse) sunt verba Bullæ.

3878 Item conceditur [tempore interdicti, id est interdicti localis generalis, Eucharistiam, & alia Sacramenta, præterquam in die Paschatis, posse recipere.]

3879 Item conceditur (Mortuorum corpora, nisi fortè vinculo ex communicationis innodati decesserint, cum moderata funerali pompa sepeliri.)

QUÆRES.

3880 *An habens Bullam tempore interdicti teneatur sub mortali audire Sacrum die festo?*
Negavit Alterius, Avila, apud Tamb. de Bulla cap. 5. §. 2. qui hanc opinionem probabilem putat; quia nemo cogitur uti suo privilegio.

3881 Dico obligari sub mortali. Thibos, Trullench, apud Tamb. cit. ob rationem de num. 2310. Quia tenetur quis implere præceptum quando potest; sed tunc potest per Bullam potest audire sacrum tempore interdicti; igitur.

3882 Non obstat ratio opinionis oppositæ quod Bulla sit privilegium, ac promissa imponat onus, sed liberum reliquit facultatem, ut eo uti velit, vel non; quia Bulla quoad facultatem audiendi sacrum tempore interdicti, est quidem privilegium in se, sed non onus; sed est privilegium in se, ne ad pœnam interdicti, quam tollit; privato enim usus Sacramentorum, sicut in ecclesiastica sepultura, est magna pœna: non verò audiendi sacrum, tali privatione actionis per Bullam ablata, non imponitur Bulla, sed à præcepto Ecclesie ad audiendum sacrum die festo, quod omnem fidelem expeditum obligat; adeoque cum interdictum habentem Bullam jam expeditum, non obligat.

Sit exemplum de Principe, quia carnis illi, si die festo non egredietur ad facrum, peccat mortaliter; non quia sit inordinatus onus à Principe; ejus enim facultas est in ordine ad privationem exequendi, quæ pœna ob delictum imposita; onus vero audiendi sacrum imponitur ab ipso puncto Ecclesie, quod fidelem expeditum obligat.

USUS INDULGENTIARUM

2883 **R**egulares, & Moniales, quæ sine Bulla non possunt frui Bullæ gentiis specialibus Bullæ, ut fructus omnibus, non indiget Bulla: habet ipsa Bulla: *Exceptis tamen illis, quæ sunt ordinum mendicantium superioribus*

Insuper ex Decl. S. C. Conc. quam
Turanus pag. 215. nu. 5. his verbis: *Ad
fratrum minorum in Regno Sicilia
Oratores gaudere Indulgentis
concessis, etiam si Cruciatam non
Habentur Archiep. Procurat. Re-
Francisci Transiberim fol. 78.*

DE BULLA DEFUNCTORUM

Conceditur in locis Cruciatæ: per
eam largitur Pontifex liberatio-
nem animæ, seu Indulgentiam plena-
m per modum suffragii pro anima defuncti,
quod summe Bullam determinanda. Quæ
Indulgentia est distincta ab Indulgentiis
communibus, quibus etiam liberatur
Pro hac Bulla erogantur duo reales,
& grana duodecim cum di-
bus, ab omnibus personis, tam privatis,

Pro eadē anima possunt sumi singu-
lari Bullæ; pia tamen consuetudo
sumantur plures, sicut plures appli-
cationes Indulgentiæ, & Missæ.

Una Bulla non potest applicari nisi
pro una anima; quia in Bulla in singulari ap-

ponitur: *pro anima talis persona* Tamb. cit.
contra Mendo, qui vult posse applicari pro
pluribus; & tunc fructus Indulgentiæ dividi
pro illis pluribus pro rata.

3889 Facta applicatione pro tali anima
non potest variare animam; quia per ipsam
applicationem habuit suum adæquatam effe-
ctum Indulgentiæ.

3790 Si Bulla accipiatur credito, suū effe-
ctum habet facta applicatione, absque eo
quod expectetur tēpus solutionis.

3891 Non est necesse, ut inscribatur no-
men defuncti, licet usus sit, quod inscribatur,
tam nomen defuncti, quam nomen accipien-
tis. Nec est necesse ipsam Bullam servari;
non debet autē apud ipsum custodem relin-
qui, ut fraudes vitentur, nec possit alii dari

DE BULLA COMPOSITIONIS

3892 Per hanc Bullam potest, 1. quis se
componere super rebus ablatis, aut
aliter malè acquisitis, quorum (facta prius
debita diligentia) nescit dominum, seu cre-
ditorem. Quæ compositio fieri potest super
dictis debitis incerti domini usque ad sum-
mam trecentum scutorū Hispaniæ, nimirum
trecentum scutorum, & viginti unius, cum
tarenis octo, & granis novem monetæ Sicu-
læ: & ita pro una Bulla potest sibi retinere
duas uncias, tarenos decem, & septem cum
granis quatuor; & sic accipiēdo tot Bullas
usque ad summam debiti trecentum scuto-
rum.

3893 Taxa pro una Bulla est, ut solvantur
duo reales à qualibet persona, tam privata,
quam insigni.

Non sufficit una Bulla pro pluribus, sed tot
debent sumi Bullæ, quot debitores, licet de-
bitum singulorū sit minus eo, super quo pos-
sint componi.

Quod si debitum hanc summam excedat,
Gggg 2 tunc

tunc non potest uti Bulla quoad excessum, sed fieri debet compositio particularis cum commissario Cruciatæ, qui in Regno Siciliae est Archiepiscopus Panormitanus.

Imò potest quis cum ipso Commissario componi super tota quantitate, qui solet designare pro Cruciatæ decem pro singulis centenariis.

3894 Hac Bulla, sicut & Bulla communitati possunt solum fideles baptizati, minime Infideles, nec Catechumeni.

Debent existere in Regno Bullæ, aut ad illud personaliter declinare, sicut etiam pro Bulla communi. Unde Neapolitanus (ait Tanab.) per paucas horas Panormi manens potest hac Bulla latari, vel cum Commissario componi: *v. n. 3841.*

In Bulla debet inscribi nomen. Non est autem necesse, ut Bulla conservetur. Tambur. de Bulla c. 23. §. 7. *num. 2.* contra Mendo.

Hæc Bulla prodest Defunctis, si ipsi ante mortem commiserunt hæredis, aut alteri, ut tot Bullas pro se sumeret, aut ut compositionem faceret cum Commissario. Vel si commisit, ut consuleret Theologos; & tunc si hæres debeat, sumat Bullas. Si verò nil mandaverunt, eis non prodest. Tunc autem hæres, si reperiat bona componibilia potest nomine suo Bullas sumere, & componere.

3895 Qui furatus est in confidentiam Bullæ, non potest componi, licet, qui peccavit in confidentiam Bullæ, possit absolvi; quia primum in Bulla prohibetur, non secundum, *v. n. 3828.*

3896 2. Supradicta compositio fieri etiam potest super bonis aliorum bona fide acquisitis, & super bonis inventis, etiam super bonis naufragantium, si post debitam diligentiam inveniri non possit dominus; Excom-

municatio autem Bullæ Censura solum locatur cognito, vel comparente domino.

3897 Quæ (ait Mendo ver. Bulla *compositio num. 12.*) in litore maris inventi, sicut ex naufragio primi occupantis fiunt, sicut quæ profunduntur in aliqua solennitate, ea, quæ à domino derelinquuntur. Liqueant in inundatione fluminis asportantur, & in exigui valoris, ac longè à domino feruntur, inter derelicta habentur: secus si tibi fuerit prudenter judicetur, dominum velle ea recuperare, & recuperare. Non tamen sunt bona certa, quæ in incendio, aut naufragio perierunt. Nam dominus ea non derelinquit, & vellet, si posset, ea conservare. Quiniam si res sit peritura, nisi quis illam servaverit, hæc ejus dominium non acquireret, quod domino non abdicatum.

3898 Si facta jam compositiones, & scriptis Bullis, veniat in notitiam creditorum, & nescitur restituere totum, deductis expensis Bullæ. Si partem bona fide consumpsit, tenetur restituere reliquum. Si verò omnia consumpsit, ad nihil tenetur in foro interno scientiæ; at pro foro externo possit cogi, ait Mendo *tit. n. 15.* quia [ea compositio] [inquit ipse] est quoddam generum reddendi dominium pro foro interno, locum scripti pro foro externo.]

[Et quidem (subdit idem) si habentur bona incerta restituisse ea pauperibus, non teneretur domino comparenti restituere compositio autem succedit in eandem restitutionem pauperibus faciendam. Et separatum dominium in foro externo à domino interno; sicut qui non potest recuperare Petro centum aureos, & tollit ab eo tantum ejus valoris, in foro interno habet dominium, at pro foro externo, si non cedat ad judicem, poterit ab eo cogi, ut reddat, tamquam non suum.]

Hoc autem in re nostra verum est, non per accidens: Non per se, quia compositio cum fiat auctoritate Papæ potentis licite, & sine ulla limitatione, ex se valet tam pro foro externo. Sed per accidens, quia quantum debet in foro externo constat, quod est difficile; quia creditor posset dicere, compositionem non fuisse factam suo credito, aut sine præmissa diligentia.

3899 3. Compositio fieri potest super rebus multis acquisitis, puta per usuras, &c. si debita diligentia ignoretur dominus, non derogatur. Pariter si dominus cognoscatur, non recipitur, vel multum debet, absque re, quod sit rediturus, nec debitum possit solui, vel ejus heredes transmitti sine rebus expensis, ut in n. 2727. Mendo cit. 3900. Quia tunc aquæ se habet, ac si ignoretur. Et similiter domino comparente non tenetur in foro interno conscientie restituere, nisi modo dicto in n. 3898.

3901. Fieri potest per eandem Bullam compositio super legatis. Legata possunt dicitur esse facta, 1. ad exonerandam conscientiam, 2. solius pietatis causa.

Quoad priora, sit exemplum. S. resolutio, ex Lamb. Petrus in fine vite cognoscens, aut ignorans, summam centum scutorum, esse ex parte ablati, & nesciens dominum, ad exonerandam conscientiam, eam summam legavit certæ Ecclesiæ, aut determinato pauperi. Pauper autem, & Rector Ecclesiæ habuerunt notitiam legati, & hoc non obstante, negligenter per annum in exigendo hæredibus Petri legatum: in hoc casu conuenit Bulla hæredibus, ut possint se componere super medietate totius legati. In hoc casu supponitur, quod hæredes legantis habuerunt notitiam legatarii; unde solum requi-

ritur, quod moneant legatarium de legato relicto, nisi aliunde illud sciverit; nam annus negligentie computari debet à die notitiæ legatarii.

Quoad posteriora, si legata sint facta non ad exonerandam conscientiam, sed alia pia causa, tunc si hæres legantis facta diligentia debita invenire, seu scire non possit legatarium, potest etiam quoad totum legatum se componere, modo dicto in n. 3892. & 3896.

3902 5. Denique fieri potest compositio super fructibus debitis ex omissione horarum canonicarum, & super fructibus ex redditibus Ecclesiasticis male perceptis.

3903. Distributiones vero, si percipiuntur injuste, non possunt componi; quia non debentur Ecclesiæ, sed cæteris, qui Choro intersunt. Imò idem tenet Mendo ver. Hora Canonican. 30. etiam si essent designatæ Ecclesiæ; quia tunc Ecclesiæ succedit loco interuentium.

3904. Qui est certus de stipendio accepto pro Missis celebrandis, non recordatur tamen, pro quibus applicare debet, nec à quibus accepit, non potest componi, sed tenetur ad Missas; quia potest applicare, pro quibus debet, & quos Deus scit.

3905. Denique rectè, ait Mendo in Epit. ver. Bulla Compos. n. 34. quod [Dilatio in compositione erit peccatum mortale; computando eam cum dilatione in restitutione: imò minor dilatio sufficit ad peccatum, cum possit esse impotentia ad restitutionem, non ad compositionem, quæ minori quantitate fit.]

Cæterum si quis impotens sit restituere, & potens componi; non tenetur ad compositionem faciendam, quia id est privilegium; sed potest expectare tempus opportunum ad restituendum.]

QUÆRES.

3906 *Petrus est certus de debito, dubius vero, an Franciscus, vel Joannes sit creditor. An possit virtute Bullæ componi?*

R Esp. cum distinctione; vel Petrus est certus de disjunctivo creditorum, nimirum, quod creditor sit aut Franciscus, aut Joannes; vel est præcisè dubius, an creditor sit Franciscus, aut Joannes, & diligentis peractis non potest se determinare. Si primum, non potest componi, sed debet restituere utriq; pro rata dubii, juxta dicta n. 2699. Quod si post divisionem constet, unum illorum esse dominum, non tenetur alter suam partem illi restituere, si divisio fuit facta communi consensu; quia in prima divisione unusquisque cessit juri suo. Mendo *cit. n. 13.*

Si secundum, potest componi; ratio disparitatis est, quia in primo casu, licet Petrus sit dubius de persona determinata, est certus de disjunctivo duorum; adeoque habet locum justitia refarcienda, cui cedit privilegium Bullæ. In secundo casu Petrus est præcisè, & absolute dubius de persona determinata, adeoque habet locum jus privilegii Bullæ, quo non potest quis spoliari per purum dubium.

Privilegium Commissarii Cruciatæ ad dispensandum super impedimento affinitatis: *v. in n. 4242.*

De Bulla fusæ agunt Bardi, Mendo, Latus Tamb. & Diana *p. 1. tr. 11.*

CAPUT XI.

De Extrema Unctione,

3997 **E**Xtrema unctio, est Sacramentum novæ legis, constans unctione olei sacri, & Sacerdotis deprecatione, ordinatæ ad salutem moribundi, quoad animam, & corpus,

Fuit institutum à Christo, & postea prærogatum Jacobi c. 5. *Infirmatur qui in oleo inducat Presbyteros Ecclesie, ni oleum cum ungentes illum oleo in nomine Domini oratio fides salva abie infirmum, & salva eum Dominus, & si in peccatis sit remissionem et.*

MATERIA, ET FORMA.

3908 **M**ateria Remota, est oleum durum, quod quantum ad valorem debet esse ab Episcopo benedictum: constat ex Tradit. Apost. & ex Conc. Florent. *Archiepiscopi instruct.* Quod debet quolibet anno renovari in Cœna Domini, veteri exulto. Si renovari non possit, licet uti antiquo.

Item (si id requirat necessitas, ob infirmitatem copiam) licitum, & validum erit Sacramentum, si oleo benedicto superaddatur aliud oleum non benedictum, dummodo singulis vicibus minor quantitas addatur benedicti: liquet ex antiqua praxi Ecclesiarum, & ex Declar. S. Congr.

EMINENTISSIMI, ET REVERENDISSIMI SIGNORI.

3909 **D**eterminando si nel decreto della testa Sacra Congregazione, fatto sotto li 2. Marzo 1679. sopra la condotta di 65. proposizioni, che circa il valore del Sacramenti non si debba seguire l'opinione probabile, lasciata la più sicura: ut el' opinione contro versa trà Theologi, se per supplire all' Olio Santo, che mancasse, è lecito aggiungerne del non benedetto, più volte, purchè l'aggiunto considerato separatamente, e in ogni aggiunta sia in minor quantità del Olio Santo, benchè considerata tutte le aggiunte insieme fosse maggiore, e qui è nato dubbio nella Diocesi di Sessa, nella quale per la sua vastità è impedito benedire tant' Olio, che basti ista...

se sia lecito fare detta aggiunta all' Olio
Sacro, per esservi molti Theologi, che ten-
gono l'opinione negativa per più sicura. On-
do per haver la resolutione di tal dubbio, l'
Arcivescovo di Sevilla, devotissimo Orato-
re, fece porgere all' EE. VV. un memoriale
consultivo, nel quale si deducevano le opi-
nioni de Theologi sopra questo punto, Ma
non havendo sin' hora havuta la dichiaratio-
ne supplica perciò l'EE.VV. degnarsi di dar-
la per sicurezza, e quiete della conscienza
propria, e del suo gregge. Ufches.

Festa quarta die 23. Septembris 1682. in
Generali Congregatione S. Officii habita in
Convento S. Mariæ super Minerva coram
Eminentissimis, & Reverendissimis Domi-
nis R. E. Cardinalibus in tota Republica
Christiana contra hereticam pravitatem Ge-
neralibus Inquisitoribus à S. Sede Apostolica
specialiter deputatis,

Letto supradicto memoriali, Eminentissi-
mi, & Reverendissimi Domini Cardinales
Inquisitores predicti decreverunt in casu
supposito, Possè.

Franciscus Richardus, S. Rom. & Univer-
sali Inquisitionis Not.

3910 *Materia proxima*, est unctio cer-
tam partem corporis.

3911 *Forma sunt verba*: *Per istam san-
ctam unctiorem, & suam piissimam misericor-
diam indulgeat tibi Deus, quidquid per visum
deliquisti, Amen.*

Invocatio Trinitatis non est de essentia,
quia Conc. Flor. & Trid. præmissam formam
non præscribit.

Dubia est hæc forma: *Ungo te Oleo Sancto,
per suam misericordiam indulgeat tibi
Deus etc.* Quia plures Doctores negant, eò
quod forma essentialiter profertur modo
deprecativo, non indicativo.

3912 Unctiões sunt faciendæ in quinq;

senibus corporis, sub eadem forma, expri-
mendo tamen nomen sensus, qui unitur.
Videlicet: Ad oculos, *quidquid per visum
deliquisti, Amen.* 2. Ad aures, *per auditum.* 3.
Ad nates, *per odoratum.* 4. Ad os, compressis
labiis, *per gustum, & locutionem.* 5. Ad ma-
nus, *per tactum.* 6. ad pedes, *per gressum.* 7.
Ad lumbos seu renes, *lumborum delecta-
tionem.* Unctio renum in feminis non est
decens, ideo omitti solet; eò maximè quia
unctio ad pedes, & renes non est essentialis:
v. n. 3917.

3913 Muti, surdi, cæci, aut mutilati, un-
gi debent propè organa sensuum, quibus ca-
rent; quia peccare potuerunt, licet non per
sensus externos, per potentias internas illis
correspondentes, vel per desiderium actus
illiciti. Arsdokin tom. 2. pag. 272. n. 10.

3814 Non sufficit ad valorem unica un-
ctio, nec pro materia Chrisma, de quo in un.
3013. sed debet esse Oleum benedictum di-
stinctum à Chrismate, Scotus in 4. d. 23. lit.
D. quia opiniones affirmantes, utpotè minus
tute, & exponentes sacramentum frustratio-
nis periculo, non sunt practicandæ, nisi in
casu necessitatis, quo non adesset nisi Chri-
ma, vel non possent fieri omnes unctiões,
juxta dicta in 77.

3915 Unde tempore postis, aut alterius
necessitatis, qua omnes unctiões fieri non
possent, unica unctiõe ungi potest unum
organum magis promptum, vel potius ca-
put, ubi omnes sensus vigent, vel melius
(si fieri potest) ungat velociter, & sine cru-
cis forma unum oculum, aurem, natem, ma-
num, & os, dicendo sub una forma totali:
*Per istam sanctam unctiõnem, & suam piissi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus,
quidquid deliquisti per visum, auditum, odo-
ratum, gustum, gressum, & lumborum de-
lectationem, Amen.*

3916

3916 Tempore pestis Sacerdos potest facere unctioes sine contactu immediato manus, utendo virga longa Oleo tincta, quam postea comburat; & hoc pacto singulas unctioes perficere poterit. Aeldekini *cit. n. 2. Diana.*

MINISTER

3917 **H**ujus sacramenti, quo ad valorem est solus Sacerdos, idque ex institutione Christi: *ut in num. 3907.* Ad licitè ministrandum debet esse Sacerdos proprius, vel Parochus, aut Sacerdos de licentia Parochi.

3918 Est validum, si à pluribus Sacerdotibus simul fiant unctioes. Sieri *num. 167.*
Quid de Regularibus: *v. n. 4173.*

SUBJECTUM

3819 **E**scisfirmus in probabili periculo mortis constitutus ex morbo, vulnere, partu, vel senectute. Constat ex verbis Jacobi *num. 3907.* Unde hoc sacramentū ministrari non debet, *Navigantibus*, etiam si imminet submersio; Militibus proximè bellum aggressuris, damnatis ad mortem, aut parturientibus, nisi ex partu antecedenter, vel postea orta sit mortalis infirmitas; quia partus ex se non est infirmitas; & hoc sacramentum non est institutum pro sano. Scotus *cit. litt. B. v. num. 2912.*

3920 Pueris usum rationis habentibus danda est Extrema Unctio, licet non communiō: Item moribundis sensibus destitutis, licet communiōem non possint recipere; si ante petierint, signum doloris dederint, aut Christianè vixerint. Idem dicit de phreneticis, & delirantibus; non potest autem dari perpetuò amentibus, Potest dari vulnecatis, vel morfa venenoso laxis.

3921 Qui hoc sacramentum recipit, debet esse in gratia, saltem per contritionem: *2962. C. n. 2.*

3922 Spontè negligere hujus sacramenti susceptionem, non esse mortale, sed veniale, docet communis; quia hoc sacramentum non est necessarium ad salutem, sed tantum utile; & nullibi constat de recepto. *Mastrius dif. 21. num. 79. in Poncium.*

3923 Effectus hujus sacramenti sunt, Augmentum gratiæ sanctificantiæ, & alia contra demonum tentationes, & remissio venialium primariò, & perle, Remissio etiam mortalium, secundariò, & per accidens, puta si infirmus reperitur cum peccatis mortalibus, qui invincibiliter ignorat, quatenus beatus confessus est, sed ob aliquem defectum essentialem, quem invincibiliter ignorat, confessio fuit invalida. Idem contingere potest in amente, qui ante incidit in peccatum mortale, de quo solam habet contritionem. Tunc per accidens hoc sacramentum confert primam gratiam, juxta illud: *in Peccatis sit, remittentur ei.* 5. Est remissio reliquiarum peccati; ex *Trid. sess. 14. c. 2. Peccatorum reliquia*, ex *D. Thoma* languor animi, torpor, macor, tristitia, dium, anxietas, & similes affectus quæ ex peccatis præteritis orta sunt, & in confusionem inducere, 6. Est remissio infirmi ab aegritudine corporis.

3924 Hos effectus causari in contritione, docet Diana, Aretinus, & alii, quia tunc sacramentum est communiō. *Mastrius* verò cum aliis vult, in contritionibus causari gratiās partiales, & dependentes ab alia, de quo *Scotus*. Illud est certum, hoc sacramentum unum unitate integritatis, non unum

DE ORDINE.

Indicium est in Exam. Ord. in tom. 3. a. 1.

DE MATRIMONIO
CAPUT I.

De Sponsalibus.

Sponsalia sunt, promissio deliberata, signata signo sensibili expressa, seu matrimonii, inter personas iure habiles. Hinc ad valorem, 1. Non sufficit propositio, quia non inducit obligationem, sed tenetur promissio: v. n. 173 §. 2. Non sufficit, si promittat, alter pure acceptet, sed recipiat, quod uterque promittat, 3. Requiritur etas septennii, quia tunc præsumitur iustitiam, ut promissio sit voluntaria, deliberata: v. n. 1789.

3925 Si parens, aut curator contrahat pro filio, aut filia præsentibus, & non contradicente, valida sunt sponsalia, si adit metus, quia jus accipit taciturnitatem pro expressione consensûs. Si vero contrahat pro absente, tunc si filius, aut filia impubes, ut sponsalia sint valida, opus est, ut illa, quando scit, expressè, vel tacite aliquo signo sufficienti ratificet. Si impubes, valida sunt sponsalia sine ejus consentimento; quando tamen est factus pubes, tenetur illa implere, non ex necessitate contractus, sed ex debito honestatis: v. n. n. n. 179.

3927 Sponsalia valida obligant sub mortali, si quis contrahat matrimonium, quando ab altera requiretur, nisi præfixus sit terminus. Exam. Ecclesiast. Tom. 1.

minus, Et qui recusat potest cogi à iudice etiam per censuras.

3928 Si quis dicat, Non ducam aliam, quam te, non sunt sponsalia; quia illa verba sunt vera, etiam si nullam ducat.

3929 Qui promissit simulatè aliquam ducere per se non tenetur ad nuptias sed damnnum inde ortum compensare. Si autem sub tali promissione puellam induxit ad copulam, tenetur eam ducere, Nisi illa esset iogè inferioris conditionis, v. g. si vir esset nobilis, illa agricola filia; sed satisfaciet dotando. Quòd si illa sua disparitatis conscia consensit in copulam, amittit jus ad dotem, quia censetur ipsa ultero decipi voluisse: v. n. 2143.

3930 Sponsalia posteriora contra priora, etiam si jurata, aut copula accesserit, sunt invalida.

3931 Liberi qui parentibus insciis contraxerunt sponsalia, etiam cum eis, qui imparis sunt conditionis, obligantur, nec à parentibus impediri possunt, nisi magnum scandalum ex matrimonio timeretur. Dianap. 9. tr. 7. res. 71.

3932 Restitens culpabiliter à sponsalibus, perdit suas archas, & tenetur alterius partem reddendas, ac ad restitutionem, quantum ejus intererat etalem contractum impleri: v. n. 13938.

3933 Ubi Trid. non est receptum, sponsalia jure antiquo transeunt in matrimonium per quævis signa externa maritali affectu exhibita: v. g. per copulam: ubi vero Trid. est receptum, hæc signa non tenent, nec sunt licita, si sint clandestina sine Parocho, & testibus: v. n. 5421238.

3934 Habet tamen matrimonium clandestinum vim sponsalium validorum, ita ut teneantur matrimonium contrahere coram Parocho, & testibus, si contrahentes sunt impuberes, minime si sint puberes, quia Trid. sess. 24. c. 1. de matr. declarat omnino inhabiles ad contrahendum clandestinè contrahere.

H h h h h e p.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN